[Page 1 - No extractable text]

PERSPECTIVES ON GENDER IN ROMANIA

•

Claudia Septimia Sabău | Oana-Ramona Ilovan

(EDITORS)

The collection Gender and Development

appears under the aegis of

Rețeaua pentru cercetarea istoriei femeilor și promovarea

studiilor de gen în spațiul românesc (IFSGen), România

The Network for Women's History Research and

Promotion of Gender Studies in Romania

PERSPECTIVES ON GENDER

IN ROMANIA

Claudia Septimia Sabău | Oana-Ramona Ilovan

(EDITORS)

PRESA UNIVERSITAR Ă CLUJEAN Ă / UNIVERSITY PRESS Târgu Mureș

2022

The Collection Gender and Development

is coordinated by dr. Oana-Ramona Ilovan and dr. Georgeta Fodor

Scientific reviewers:

Professor Octavian Groza , Ph.D.

Senior researcher Luminița Dumănescu , Ph.D.

Scientific researcher II Ana-Maria Stan , Ph.D.

Scientific researcher III Elena Bărbulescu , Ph.D.

Scientific researcher III Marian Zăloagă, Ph.D.

Book cover design: Dr. Zoltan Maroşi.

Photo on the cover: Students during patriotic work. ©Biblioteca Centrală Universitar ă „Lucian Blaga” Cluj-Napoca, Departament Cercetare. Colecții Speciale. Arhiva orală și multimedia. Cota: Cutia 138/I, nr. 7275.

ISBN 978-606-37-1545-7 PRESA UNIVERSITAR Ă CLUJEAN Ă

ISBN 978-973-169-780-2 EDITURA UNIVERSITY PRESS

DOI https://doi.org/10.52257/9786063715457

Universitatea Babeş-Bolyai

Presa Universitar ă Clujeană

Director: Codruţa Săcelean

Str. Hasdeu nr. 51

400371 Cluj-Napoca, România

Tel./fax: (+40)-264-597.401

E-mail: editura@ubbcluj.ro

http://www.editura.ubbcluj.ro UMFS T „G.E. Palade” Târgu Mureș

Editura University Press

Director: Georgeta Fodor

Str. Gh. Marinescu, nr. 38

540142 Tîrgu Mureş, România

Tel.: (+40)-265 215 551/int. 176

E-mail: editura.universitypress@umfst.ro

https://universitypress.umfst.ro/

5 CUPRINS

Cuprins

Em

anuel -Cristian ADOREAN , VTM – Consultores em Engenharia e

Planeamento, Oeiras, Portugalia; Centrul Interdisciplinar de Socializare

Științe, Facultatea de Științe Sociale și Umane, Noua Universitate din Lisabona Colégio Al mada Negreiros, Lisabona, Portugalia,

cristian.adorean@vtm-global.com , adorean.ec@campus.fcsh.unl.pt

Ionela-Maria BOGDAN, Institutul de Istorie Orală, Cluj-Napoca, România,

ionelabogdan1@gmail.com

Alina BRANDA, Universitatea Babe ș-Bolyai, Facultatea de Studii Europene,

Departamentul de Studii Europene și Teritoriale și Guvernare

Centrul de Cercetare pentru Identitate și Dezvoltare, Cluj-Napoca, România,

alina.branda@ubbcluj.ro

Georgeta FODOR, Facultatea de Științe și Litere Petru Maior,

Universitatea de Medicină, Farmacie, Științe și Tehnologie George Emil Palade din Târgu Mureș, România, georgeta.fodor@umfst.ro; IFSGen. Rețeaua pentru cercetarea istoriei femeilor și promovarea studiilor de gen în România, https://ifsgen.umfst.ro/

Iulia -Elena HOSSU , Institutul Român de Cercetări Naţionale

Minorități (ISPMN), Centrul de Documentare, România; Centrul de Studiu al Familiilor Transnaționale (CASTLE), Universitatea Babeș-Bolyai,

Cluj-Napoca, România, iulia_hossu@yahoo.com ,

i.hossu@ispmn.gov.ro

Oana

-Ramona ILOVAN , Universitatea Babeș -Bolyai, Facultatea de

Geografie, Departamentul de Geografie Regională și Teritorială

Centrul de Cercetare pentru Planificare, Identități Teritoriale și Dezvoltare,

Cluj-Napoca, România, oana.ilovan@ubbcluj.ro ; IFSGen. THE

Rețeaua pentru cercetarea istoriei femeilor și promovarea studiilor de gen în România, https://ifsgen.umfst.ro/

Lista autorilor

8 Sofia KALAKOU , ISCTE Business School – Unitatea de Cercetare în Afaceri

(BRU-IUL), Lisabona, Portugalia, sofia.kalakou@iscte-iul.pt

Margareta LELEA, Institutul German pentru Tropical și Subtropical

Agricultură (DITSL), Witzenhausen, Germania, malelea@ditsl.org

Ana Rita LYNCE, VTM – Consultanți în inginerie și planificare,

Oeiras, Portugalia, ana.lynce@vtm-global.com

Claudia Septimia SABĂU, Universitatea Babeș-Bolyai, Academic Cultural

Departamentul de Patrimoniu, Muzeul de Istorie al Universității și Teritorial

Centrul de Cercetare pentru Identități și Dezvoltare, Cluj-Napoca, România,

claudia.sabau@ubbcluj.ro; IFSGen. Rețeaua pentru femei

Cercetarea istorică și promovarea studiilor de gen în România,

https://ifsgen.umfst.ro/

Petruţa TEAMPĂU , Universitatea Babeș -Bolyai, Facultatea de Politică,

Științe Administrative și ale Comunicării, Departamentul de Științe Politice, Cluj-Napoca, România, teampau@fspac.ro

Sorina VOICULESCU , Universitatea de Vest din Timișoara, Departamentul de

Geografie, Timișoara, România, sorina.voiculescu@e -uvt.ro

9 Cuvânt înainte

Th

Acest volum contribuie la o mai bună înțelegere a genului,

rolurile și relațiile de gen în România de astăzi și în cea recentă

trecut, evidențiind poziția femeii în societate, analizând cultural

stereotipurile legate de acestea, mecanismele politice și culturale

prin care au fost dezamăgiți, presiunile cu care s-au confruntat,

tiparele și comportamentele lor zilnice. Profilul interdisciplinar al tuturor studiilor adunate în volum este clar și va fi axat pas cu pas atunci când le vom prezenta pe scurt. Perspective și perspective de gen

sunt prezente în mediul istoric, antropologic, antropo-geografic,

abordări legislative cuprinse în volum, precum și în cele din studii de mobilitate și arte vizuale.

Între timp, metodologiile implicate în toate aceste studii,

atât calitative cât şi cantitative, sunt mai degrabă complementare şi

extrem de util, contribuind la o mai bună înțelegere a subiectului.

Observație participantă, interviuri (semistructurate și aprofundate

cele), iar analiza discursului sunt doar câteva metode calitative utilizate

de autori în studiile lor incluse în acest volum. După cum sa menționat, acestea sunt completate de metodologie cantitativă.

Cadrele temporale alese în studiile propuse sunt

în principal România comunistă şi post-comunistă, prezentă şi recentă

trecut, dar, în multe cazuri, intuițiile și explicațiile oferite explorează tradițiile și trecutul îndepărtat, de asemenea, oferind înțelegeri complexe ale subiectelor selectate. Cadrele teoretice sunt foarte bune

construite în toate capitolele, iar studiile de caz propuse sunt

corespunzator legat de acestea.

Primul capitol De ce avem nevoie de studii de gen în România?

(Claudia Septimia Sabău și Oana- Ramona Ilovan) construiește the

 pentru întregul volum colectiv, oferind perspective asupra

situația actuală a studiilor de gen în România și relația

între gen și dezvoltarea societății.

Capitolul Gen și Națiune (alism). Un util și necesar

Abordarea istorică (Georgeta Fodor) este, după cum s-a subliniat încă de la început

început, o analiză a construcției pe gen a națiunii, ea

scopul principal fiind acela de a explica cum a fost procesul de construire a națiunii

influențată de discursul de gen al intelectualilor români, cel

abordare care evidenţiază cazul transilvănean. Conceptualul

aparatul este foarte bine definit, iar literatura relevantă, aplicată

studiul de caz este clar expus și ingenios legat de studiul de caz referitor la Transilvania (un întreg subcapitol este dedicat Națiunilor Gendered și Gendered Nations în contextul mișcării naționale a românilor din Transilvania).

Literatura teoretică despre identitatea de gen, feminitatea și

masculinitatea și stereotipurile de gen se leagă de cea care se referă la națiune, naționalism, identitate națională, autorul demonstrând necesitatea angajării genului (ca categorie analitică) în

studiul naţiunii şi naţionalismului, integrându-le într-un

abordare interdisciplinară. Studiul explică modul în care masculinitatea și

feminitatea fusese definită și, mai ales, modul în care s-a realizat în mod specific intersecția dintre discursurile de gen și naționale,

articole publicate în reviste, memorii, literatură din 19

th

secol până în perioada interbelică fiind principalele surse de documentare.

Capitolul Gen, politici de stat și experiență(e) trăită(e)

Printre romii din România în timpul regimului comunist (Ionela -

Maria Bogdan) explorează modul în care femeile rome s-au confruntat cu politicile pronataliste din România, modurile în care le-au fost împărtășite experiențele.

alte grupuri de femei ne-rome, folosind narațiuni personale ca an

sursă importantă de documentare, precum și focalizare analitică. The

prezentarea generală a literaturii demonstrează cum și de ce autorul combină

literatură istorică, antropologică socială și studii de gen, subliniind clar că o astfel de temă trebuie abordată

Cuvânt înainte

11 interdisciplinare, pentru a avea o înțelegere adecvată a acestuia.

Între timp, în partea de studiu dedicată Metodologiei, Ionela -Maria Bogdan explică de ce istoria orală are un rol important.

pentru înțelegerea adecvată a temei și necesitatea de a colecta istorii de viață, folosindu-le ca surse valoroase în lucrările academice.

Prezentare generală asupra genului, politicilor de stat și experiențelor trăite

analizează politicile statului și impactul acestora asupra genului și relațiilor de gen, mai ales în contextul politicilor pronataliste după Decretul 770/1966 de interzicere a avorturilor. Intruziunea statului în privat

viețile și consecințele sale teribile sunt abordate profund în aceasta

studiu, experiențele trăite documentate prin interviuri fiind

revelator în acest sens, subliniind cazul femeilor rome dar și experiențele împărtășite cu femeile ne-rome.

Următorul capitol de carte, Privind înapoi pentru viitor. Căsătorie

în România (Iulia- Elena Hossu) propune o interdisciplinară

abordare, combinând perspective din istorie, etnologie și sociale

antropologie cu elemente de legislație privind căsătoria, construind o analiză diacronică și sincronică pe tema menționată. Studiul subliniază sintetic cum, până în 1864 (când Civil

A apărut codul), căsătoria era sub protecția Bisericii,

urmând apoi modul în care a apărut un Cod al familiei specific și evidențiind specificul legilor aferente acestuia din 1954 până în 2011. După cum menționează Iulia-Elena Hossu, analiza se concentrează pe prevederile legale din

România în ceea ce privește subiectul, între 1965 și 2000.

Studiul explică modurile în care este definită căsătoria

România ca instituție heterosexuală, rolurile religiei și legislației și modul în care acestea au avut impact asupra familiei. Prezentare generală a literaturii de specialitate cu privire la căsătorie, familie și femei în studiile românești reflectă în mod adecvat profilul interdisciplinar al studiului,

sursele bibliografice amintite fiind din diverse domenii.

Se evidențiază modul în care subiectele istorice și legislative se împletesc, atunci când se discută reperele legislative dintre 1864 și 1954, apoi pe toată perioada totalitară, cu o atenție deosebită asupra intervalului de timp al politicilor pronataliste și pe perioada postcomunistă.

Alina BRANDA

12 Capitolul Mame și fiice în post-comunist

Romania: Bridging the Generational Gap (Petruța Teampău) este, ca și

subliniază autorul, o abordare antropologică a vieții femeilor, având ca cadre temporale ultimele decenii de comunism și post-

comunism. Valorificarea vocilor de femei ale mamelor și fiicelor, aceasta

Studiul explorează cele mai semnificative experiențe ale femeilor în perioadele menționate mai sus, locul și rolurile lor în noua (noile ordine) sociale, modurile în care acestea reflectă asupra mecanismelor sociale, politice și economice ale vremurilor lor. Se creează un cadru comparativ, revelator

perspective și opinii diferite ale generațiilor mamelor și fiicei, cele cu experiențe de viață consumate cel puțin parțial în vremuri totalitare și cele cu experiențe de viață consumate în

perioada postcomunistă.

Folosind surse teoretice în special din antropologia socială

și studii de gen, autorul explică mecanismele prin care regimul comunist a menținut rolurile tradiționale de gen, în principal prin politica pronatalistă care a fost agresiv.

pe ordinea de zi după 1966. Petruța Teampău subliniază că, în studiile sale anterioare, interesul specific a fost de a analiza modul în care oficialul

propaganda a construit și a reprezentat o imagine specifică a femeii

în revista Femeia – ca muncitor, casnic, mamă și

constructorul unei noi societăţi.

Deși acesta nu este un obiectiv menționat al prezentului studiu,

Autorul vede implicit modul în care propaganda a fost percepută de femei, la ce niveluri le-a afectat viața și rutinele de zi cu zi. Vocile autentice ale femeilor, așa cum sunt prezente în interviuri, le prezintă

experiențele lor ca mame, lucrători, intelectuali, poverile lor, modurile în care se socializează. Prin ei, un întreg social-cultural

este prezentat contextul, cu mecanismele sale funcționale, părțile pozitive, problemele și limitările sale.

Cel puțin părți din perioada comunistă românească sunt îmbrăcate

agenda prin vocile generației de femei/mame. Apoi,

interviurile cu generația fiicelor relevă schimbările de

rolurile și poziția femeilor în societate, emanciparea lor, frumusețea

 idealuri, perspective asupra maternității și carierei. Ei aduc în

discutați noul context post-comunist, cu toate turbulențele lui,

niveluri de incertitudini, limitări și crize.

Capitolul Imagini vizuale și romani un spațiu public treizeci

La ani după comunism. O perspectivă de gen (Sorina Voiculescu

și Margareta Lelea) combină perspective din geografia urbană (studii de transformări ale orașelor post-socialiste) și studiile de gen.

și răspunde la o serie de întrebări care sunt sistematic

abordate în studiu. Acestea vizează probleme precum tipurile de imagini vizuale

reprezentari ale femeilor in orasele romanesti, femeile potrivite

pentru statuile din opinia publică, conștientizarea de gen a reprezentărilor vizuale și a locurilor pe care oamenii le consideră masculine și

feminin. Obiectivele studiului sunt clarificate în consecință.

Contextul teoretic subliniază în principal

legătura dintre imaginile vizuale și genul în public

spațiu, explicând de ce ritmul publicului este în mod tradițional privilegiat

o codificare mai masculină. Ca metode, autorii menţionează

observare participantă în spațiul public din Timișoara, interviuri completate cu două seturi de chestionare diferite, adresate

față în față și online. Rezultatele sunt prezentate sistematic,

fiind clar cum sunt văzute spațiile publice, genul și imaginile vizuale

interconexiunea lor și de ce. Necesitatea unei geografii feministe, modurile în care spațiul, locul și genul sunt conectate și

văzute în ea sunt și subiecte discutate în acest studiu interdisciplinar.

Capitolul Modele de mobilitate și comportamente de la un gen

Perspectivă în Zona Metropolitană Alba Iulia, România (Emanuel -

Cristian Adorean, Ana Rita Lynce și Sofia Kalakou) are studii teoretice de fond care evaluează perspectiva de gen ca

fundamental în analiza mobilității urbane în zilele noastre. Se apropie

diverse dimensiuni temporale și spațiale ale mobilității -migrație,

turismul, și mobilitatea zilnică sunt menționate și analizate pe scurt, cu

obiectivele și rezultatele lor specifice. O atenție deosebită i se acordă

studii privind decalajul de gen în mobilitate, care dezvăluie că femeile călătoresc mai puțin

frecvent, acoperiți distanțe mai scurte pe zi, subliniind și acest lucru

Alina BRANDA

14 călătoriile lor sunt mai complexe. Alte blocuri de literatură subliniază

diferențele de securitate resimțite femeile și bărbații în transport. Toate acestea

aspecte sunt puse pe ordinea de zi pentru a sublinia mai bine rolul înțelegerilor de gen asupra mobilității urbane. Apoi, studiul prezintă în mod adecvat zona axată pe zona metropolitană, cum ar fi A lba Iulia

a fost primul care a inclus transportul public în 2012.

Precizările metodologice se fac sistematic, cel

studiu realizat în cadrul unui proiect mai amplu, TinnGO, care implică zece hub-uri europene; câteva detalii necesare cu privire la GI S

tehnicile și codarea Pyton, împreună cu caracterizarea eșantionului sunt prezente și în acest text. Evaluarea tiparelor și comportamentelor de mobilitate din perspectivă de gen se face în întregime pe baza unei analize cantitative, care este expusă în mod clar, cu toate constatările sale.

Capitolul Femeile romănce în și din dezvoltare.

De la presiunea ideologică la libertatea de exprimare în presa locală pe

Ziua Internațională a Femeii (1979 -2000). Studiu de caz: Bistrița -Năsăud

Județul (Oana -Ramona Ilovan și Claudia Septimia Sabău) propune

o analiză a reprezentărilor femeilor, folosind imaginile și

texte în două ziare ale județului Bistrița -Năsăud: Ecoul

și Răsunetul [Rezonanța]. Materialele asupra cărora s-a concentrat au fost

publicat cu ocazia sărbătoririi zilei de 8

martie între

1979-1989 în Ecoul și 1990 -2000 Răsunetul , cadrele temporale

fiind clarificate de la bun inceput, precum si in profunzime

abordare comparativă.

Studiul subliniază stereotipurile culturale/de gen, așa cum sunt acestea

au fost construite și reprezentate în aceste publicații, în recurențe și specificități între timp. Deși cele două perioade de timp analizate sunt două decenii continue (1979 -2000), ele

aduce în discuție aspectele comune și specificul a două

decenii aparținând unor contexte istorice și ideologice diferite, cel

ultimul deceniu al regimului totalitar din România (1979 -1989) și cel

primul după 1989.

Prin analiza reprezentării de gen în regim totalitar

România, studiul foarte bine documentat dezvăluie mai ales cum și

Cuvânt înainte

15 de ce ideologia și regimul politic o controlau, implicând specific

mecanisme, promovând imagini ale femeilor angajate din punct de vedere social, economic și politic, subliniind rolul lor de mame. Lor

rolurile în realizarea sarcinilor sociale și economice, în producție, competiții sociale, în domenii precum educația sunt evidențiate în acest capitol, fiind analizate în legătură cu regimul totalitar.

propagandă și contextul politic și ideologic.

În ceea ce privește deceniul de după 1989, materialele supuse analizei

sunt din ziarul redenumit Răsunetul . Schimbările de gen

reprezentările și stereotipurile de gen sunt analizate sistematic,

subliniind cauzele şi mecanismele care le produc în nou

context politic, economic și social. Textele subliniază acum alte dimensiuni ale feminității, subliniind, de exemplu, frumusețea femeilor, interesul acestora pentru haine și cosmetice,

dragostea lor maternă.

Teoretic, studiul folosește ca concept cheie „reprezentare”,

definite în Noua Geografie Culturală și Studii Culturale, care este

foarte bine explicat și aplicat pe materialele din ziare, legătura dintre părțile teoretice și aplicate ale studiului fiind clară

stabilit, iar analiza discursului bine realizată.

Acestea sunt, pe scurt, subiectele analizate în volumul de față,

cu obiectivele lor, cadrele teoretice și metodologiile implicate. Volumul colectiv editat de Claudia Septimia Sabău și Oana -

Ramona Ilovan este o încercare de succes de a aduna studii despre gen în

România, analizând-o prin diverse lentile, valorând perspective și domenii într-o manieră interdisciplinară inspirată.

Acest cadru se dovedește a fi extrem de necesar în efortul de a

înțelegeți problemele de gen și relațiile de gen la fel de adecvate

posibil, punându-le în contexte sociale și culturale și utilizând

cadre temporale comparative pentru a le vedea în diacronie şi

sincronism, în evoluțiile și procesele lor complexe, în relațiile lor cu alte fapte, procese și evoluții culturale.

Alina BRANDA

16 Volumul se adresează diferitelor categorii de cititori, la

specialişti cu interese de cercetare în aceste teme şi domenii

implicate în abordările propuse, precum și către un public mai larg.

O

lina BRANDA

Universitatea Babeș -Bolyai, Facultatea de Studii Europene, Departamentul de

Studii și guvernanță europeană și Identități teritoriale și

Centrul de Cercetare pentru Dezvoltare, Cluj-Napoca, România

17

Capitolul 1. De ce avem nevoie de studii de gen în România?

Claudia Septimia SABĂU1, Oana -Ramona ILOVAN2

Scopul acestui prim capitol este de a stabili cadrul pentru întreg

volum colectiv. În același timp, evaluează situația actuală a studiilor de gen în România, în încercarea de a argumenta de ce mai trebuie să dezvoltăm în continuare acest domeniu. Ca atare, acest studiu este structurat în trei

părți: observații generale privind evoluția studiilor de gen în

România, gen și dezvoltare în societatea românească și propunerea unei agende pentru cercetări ulterioare.

1. Remarci generale asupra evoluției studiilor de gen în limba română a

În spațiul public românesc, în mass-media, abordarea genului

teme stârnește discursuri inflamatorii, „produce temeri și mai iraționale atunci când sunt percepute din perspectiva prejudecăților decât din una a judecăților a posteriori” (Miroiu, 2020, p. 6).

Idei și proiecte feministe, „asociate cu marxism, comunism,

și stângă și stângăciune exagerate [RO. stângăcism]”, fie

1 Universitatea Babeș -Bolyai, Departamentul Patrimoniu Cultural Academic,

Muzeul de Istorie al Universității, Cluj-Napoca, România,

claudia.sabau@ubbcluj.ro , https://orcid.org/0000- 0001 -6998- 2573 ;

IFSGen. Rețeaua de cercetare și promovare a istoriei femeilor

Studii de gen în România, https://ifsgen.umfst.ro/

2 Universitatea Babeș -Bolyai, Facultatea de Geografie, Catedra Regională

Geografie și Amenajarea Teritoriului, Identități și Dezvoltare Teritorială

Centrul de Cercetare, Cluj-Napoca, România, oana.ilovan@ubbcluj.ro ,

https://orcid.org/0000 -0003- 2075- 1808 ; IFSGen. Rețeaua pentru

Cercetarea istoriei femeilor și promovarea studiilor de gen în România, https://ifsgen.umfst.ro/

 politice, civile sau academice, „zdrobim de o barieră ideologică care

îi delegitimează puternic și îi marginalizează” (Băluță, 2020, p. 37).

Pentru a combate această situație, avem nevoie de argumente științifice și raționale care provin din cercetări interdisciplinare și multiculturale, bazate pe analize critice și responsabile. Este necesar ca studiile de gen să fie dezvoltate și promovate nu numai în mediul academic, ci și

în sfera civică și politică (Miroiu, 2020, p. 2).

Mai mult, este timpul ca instituționalizarea genului

se generalizează studiile şi se dezvoltă şcoli de cercetare în mediul academic românesc . În aceste școli, trebuie subliniat

în special competenţa de a preda despre studii de gen şi

dezvolta instrumentele teoretice și metodologice necesare pentru

cercetare în acest domeniu. Dezbaterile interdisciplinare și cooperarea între diverse științe sociale le permit cercetătorilor să facă mai bine

înțelege realitățile contemporane, demonstrând avantajele reciproce ale muncii în echipă într-un cadru multidisciplinar. În plus, studiile de gen ar putea și ar trebui să determine consecințe la nivel politic, cultural și civic, influențând astfel noile concepții despre putere:

„[…] și anume, cel în care exercitarea puterii nu

înseamnă dominare și supunere, dar înseamnă a-i ajuta pe alții

formează, dezvoltă și folosesc propriile capacități” (Miroiu, 2020, p. 6).

După anii 2000, abordarea subiectelor și perspectivelor de gen

de instituţionalizare a cercetării pe acest subiect părea să aibă o

tendință ascendentă. Totuși, în 2022, este evident că toate acestea s-au blocat, sau chiar am putea asista la o scădere dacă luăm în considerare situația studiilor de gen în Universitatea Babeș -Bolyai, de exemplu,

unde aceste studii nu mai sunt oferite ca programe de studii la

Nivelurile de licență și master.

Pornind de la ideile mai sus mentionate, prezentam, realizam

fără pretenții de exhaustivitate, o scurtă trecere în revistă a contribuțiilor cheie la studiile de gen în România. Scopul nostru este să arătăm cadrul în care

cercetarea de gen dezvoltată până în prezent. Vom aminti doar câteva

exemple pentru a descrie orientarea cercetării. Am plecat de la prezumția că, din păcate, în România, caracterizată printr-un „still

19 dominarea culturii masculiniste” (Anemțoaicei, 2020), studii de gen

par să continue să fie Cenușăreasa cercetării academice.

În România au apărut și s-au dezvoltat doar studiile de gen

începând din anii 1990, după căderea regimului comunist. Este

perioadă în care cercetătorii din științe sociale și umaniste, eliberați de constrângerile ideologice comuniste, au început timid să

dezvolta noi cercetări îndreptate către subiecte care nu fuseseră suficiente sau deloc cercetate în trecut. În timpul comunismului, în cercetarea românească lipseau termenii „studii despre femei” și „studii feministe” (Miroiu, 2020, p. 1).

Ionela Băluță a scris despre calea dificilă a introducerii și

instituționalizarea studiilor de gen în România. Ea a publicat pe această temă în 2020, în paginile unui număr tematic al revistei Transilvania,

dedicat exclusiv studiilor de gen (Băluță, 2020). În articolul ei, autoarea susține că:

„[…] studiile de gen sunt turneul democrației: felul în care acestea

au fost introduse și (parțial) instituționalizate,

obstacolele instituționale, dar și cele ideologice aceste studii

pentru a face față, valorile și mizele politice care însoțesc promovarea și respectiv contestarea studiilor de gen, toate aceste elemente sunt revelatoare atât pentru procesul de democratizare.

spațiul academic și, de asemenea, pentru gradul și calitatea democrației românești de după 1989” (Băluță, 2020, p. 35).

Pe lângă contribuția adusă de Ionela Băluță, articolele

semnat de nume stabilite în domeniu (adică, Mihaela Miroiu, Maria

Bucur, Oana Băluță, Ovidiu Anemțoaicei etc.) oferă o analiză a

nivelul de dezvoltare al acestui domeniu de cercetare în România (Transilvania, nr.

10/2020). Dezvoltarea studiilor de gen și, respectiv, a femeilor, a avut loc în același timp. Prima categorie a fost un domeniu principal de cercetare al specialiștilor în științe sociale, iar a doua a fost preferată de istorici.

În științe sociale, studiile de gen se referă la:

„[…] interpretarea relațiilor sociale construite între

sexe. Conceptul de „gen” [...] presupunând „dinamism,

procesualism, evoluție’” (Băluță și Cîrstocea, 2003, pp. 8 -9).

 Potrivit lui Ionela Băluță și Ioana Cîrstocea, genul este un

instrument de analiză, „o grilă de cursuri care are potențialul de a se schimba

perspective tradiționale”, impunând noi direcții de cercetare:

„[…] și ducând la deconstruirea obiectelor de studiu clasice, rafinare

interpretare şi la o abordare critică a modului în care

sunt elaborate formele cunoașterii științifice,

interdisciplinaritatea fiind instrumentală pentru articularea oricărei coerente

întreprindere” (Băluță și Cîrstocea, 2003, p. 8 -9).

Istoria femeilor, ca nou domeniu de cercetare dezvoltat în

Europa un spațiu începând cu anii 1970:

„[…] a propus o reevaluare critică a cunoștințelor

acumulate până la momentul respectiv, adresându-se trecutului

întrebări menite să transforme femeile în actori vizibili din trecut

societăți și să facă din experiențele lor un subiect legitim,

având drepturi complete în universul științific” (Cîrstocea,

2003, p. 96- 97).

În prefața unui volum editat în 2004, afirma Alin Ciupală

că, de multă vreme, existase o percepție părtinitoare a studiului

istoria femeilor în spaţiul românesc: rezultatul unei lipse de

surse de cercetare (Ciupală, 2004). Prin volumele pe care le-a semnat sau

editat despre istoria femeilor din România (2003, 2004, 2017), și

cele semnate de Ghizela Cosma (și colaboratorii ei) concentrându-se pe

retraind trăsăturile statutului femeii în România și

evoluția drepturilor lor politice și civile etc. (Cosma 2002; Cosma, Magyari- Vincze și Pecican, 2002; Cosma și Țârău, 2002a, 2002b),

acești istorici au demontat această părtinire și au atras principalele cercetări

coordonatele pentru istoria femeilor.

Ca o contribuție extrem de utilă, tot la începutul

2000, Ștefania Mihăilescu a retras mișcarea feministă din România, din 1815 până în 1946, folosind surse de arhivă și oferind

cercetătorii un instrument foarte util pentru a studia istoria și genul femeilor

relaţiile din ţara noastră (Mihăilescu, 2002, 2006). În plus, Lexicon

feminist [Lexicon feminist] (coordonat de Otilia Dragomir și

Mihaela Miroiu), publicată în 2002, are meritul de a uni „termeni,

21 de personalități, mișcări și instituții marcante”, fiind

dupa Mihaela Miroiu:

„[…] probabil cea mai importantă lucrare teoretică colectivă

deoarece este un serviciu oferit tuturor celor care initiaza feminista

studii, indiferent de domeniul și interesele lor” (Miroiu, 2020, p. 4).

Mai recent, Luciana Jinga a publicat un foarte bine-

carte documentată care se concentrează pe retracția situației femeilor

în timpul comunismului și modul în care Partidul Comunist și instituțiile afiliate lui au generat inegalități grave de gen (Jinga,

2015). Tema vieții de zi cu zi a femeilor și reprezentările de gen

în politicile de stat din perioada României socialiste au fost în centrul atenţiei lui Jill

Cartea lui Massino (Ma ssino, 2019), un cercetător consacrat al genului

și reprezentările sale în societățile est-europene.

În 2018, Maria Bucur, unul dintre cei mai cunoscuți cercetători ai

istoria de gen și a mișcării eugenice în societatea românească pentru prima jumătate a anilor 20

secolul a publicat un excelent studiu despre

cum au scris cercetătorii români, după căderea comunismului, despre istoria femeilor din România. Una dintre concluziile ei este

că deşi în istoriografia românească după anii 2000 se poate

observa o crestere a numarului de carti dedicate subiectelor

despre istoria femeilor, încă:

„[...] proporția cărților care fac realizări ale femeilor

vizibile în timp ce își situează viața în contextul istoric mai larg al

timpul lor în ceea ce privește normele de gen este destul de mic” (Bucur, 2018,

p. 52).

De-a lungul numelor mai sus amintite, Mihaela Miroiu, Maria

Bucur, Jill Massino, Liliana Popescu, Aurora Liiceanu, Mădălina

Nicolaescu, Ionela Băluță, Enikő Magyari- Vincze, Adriana Băban,

Reghina Dascăl, Susan Gal , Gail Kligman , Sorina Voiculescu,

Margareta Lelea etc au contribuit la promovarea feministei

studii și cercetare de gen în România. Diversitatea perspectivelor evidențiate în cărțile și articolele semnate de cercetătorii de mai sus subliniază multitudinea de modalități de explorare a feminismului și a studiilor de gen în spațiul românesc. De exemplu, Maria Bucur și

Claudia Septimia SABĂU , Oana- Ramona ILOVAN

22 Mihaela Miroiu a coordonat prima carte despre istoria lui

Gândirea politică românească axată pe femei și rolurile de gen

(Bucur și Miroiu, 2002), în timp ce Susan Gal și Gail Kligman au studiat

modul în care discursurile și practicile legate de gen au jucat un rol major în

modelând procesul de reconstruire a statelor şi a relaţiilor sociale în

Europa Centrală și de Est după 1989 (Gal și Kligman, 2003, p. 11).

La zece ani de la căderea comunismului, în jurul anului 2000,

climatul general și situația cercetării despre istoria femeilor și studiile de gen a fost încurajatoare. În acel moment, existau cursuri și cercetări privind studiile de gen în patru universități din România (Universitatea Națională de Studii Politice și Publice).

Administration – Școala Națională de Studii Politice și Administrative

– SNSPA, Universitatea Babeș -Bolyai , Universitatea de Vest din Timișoara, și

Universitatea din București – Limba și Literatura Engleză

Catedra) (Dascăl, 2003; Nicolaescu, 2003; Popescu, 20 03; Vincze -

Magyari, 2003).

Un program de studiu de succes este Masteratul dedicat

studii de gen (denumite în prezent Politici, gen, minorități [Politici,

Gen, Minorități]), înființată de Mihaela Miroiu în 1998, la

Universitatea Naţională de Studii Politice şi Administraţie Publică).

Sub egida Facultății de Științe Politice, conținutul acesteia

concentrat pe studiul și cercetarea teoriilor politice feministe.

Mihaela Miroiu și echipa sa au dezvoltat mai multe direcții de cercetare

care sa concretizat în publicarea unei serii de cărți fundamentale despre

teorie politică feministă (Toderean, 2003; Miroiu, 2004; Popescu, 2004; Băluță, 2013). O direcție semnificativă de cercetare la SNSPA a fost relația gen-educație (Grünberg și Miroiu, 1997; Ștefănescu,

2003), întrucât învăţământul şcolar este „primul organizat şi formalizat

sursa culturii de gen" (Miroiu, 2020, p. 5).

La Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, în anul 2000 a fost înființată

Grupul Interdisciplinar pentru Studii de Gen din cadrul Institutului de

Antropologia tânjește la Facultatea de Studii Europene. Ea

a dezvoltat cursuri în domeniul respectiv și a oferit studenților

un certificat de „Gen, societate și cultură" (Magyari-Vincze, 2003,

 p. 214 -215) .3 În prezent, la Universitatea Babeș -Bolyai nu există

program de studii în studii de gen.4 Cu toate acestea, interesul pentru gen

studiile sunt încă prezente. De exemplu, la Facultatea de Politică,

Științe administrative și ale comunicării este disponibil un curs opțional intitulat Studii de gen, la

Nivel de licență.

La sfârșitul anilor 1990 și în următorul deceniu, lucrările publicate,

majoritatea în colecția Studii de gen a

Polirom Press din Iași, au fost completate de numere tematice dedicate studiilor de gen în reviste cu înaltă vizibilitate științifică.

Un astfel de exemplu este volumul 5, numărul 14 (2006) din Journal for the

Studiu despre religii și ideologii intitulat De ce are nevoie feminismul?

Provocări și evoluții în studiile de gen. Printre

subiectele abordate au fost următoarele: evoluția politicilor de gen în România, situația femeii în timpul comunismului, o analiză cantitativă privind percepțiile discriminării de gen în rândul tinerilor români, diferențele dintre femei și bărbați legate de timpul lor liber etc. (Jurnalul de studiu

al religiilor și ideologiilor, 2006).

A atras atenția și subiectul politicilor de gen

Sociologi români, precum Laura Grünberg (Grünberg și

3 Sunt enumerate numele participanților, precum și temele cheie de cercetare

în Magyari -Vincze, 2003, p. 216- 217.

4 Începând cu anul 2022, Universitatea Babeș -Boly ai , prin Universitatea Culturală

Unitatea Patrimoniului și Centrul de Cercetare pentru Identități și Dezvoltare Teritorială

este partener al Rețelei pentru cercetarea istoriei femeilor și promovarea studiilor de gen în România (IFSGen), împreună cu „George Emil Palade”

Universitatea de Medicină, Farmacie, Științe și Tehnologie, din Târgu -

Mureș și Institutul de Istorie „George Barițiu” al Academiei Române.

Rețeaua IFSGen se concentrează pe a deveni un forum de discuții, un hub online

cu un rol catalizator pentru cercetătorii care studiază istoria și genul femeilor

studii. În egală măsură, această rețea înseamnă să contribuie la creșterea gradului de conștientizare a oamenilor cu privire la necesitatea introducerii unor subiecte despre istoria femeilor.

în programele școlare și universitare.

 Miroiu, 1997a, 1997b; Grünberg, 2003). Pe parcursul primului deceniu după

căderea comunismului, asimetria care caracterizează bărbaţii şi

participarea femeilor la viața publică și la nivelurile decizionale din România

a fost contestat. Cercetătorii au susținut că este timpul pentru oficial

declarațiile care s-au concentrat pe participarea egală a femeilor și bărbaților la toate nivelurile (politic, civic, economic, social și cultural) să fie „dublate de strategii adecvate care ar putea schimba atitudinile și practicile tradiționale” (Băban, 2002, p. 61). Barometrul de gen

[Gender Barometru] realizat de Open Society Foundations (2000)

a ilustrat o societate tradițională românească, caracterizată printr-o mentalitate patriarhală și persistența unei serii de gen

stereotipuri atât în spațiul public, cât și în cel privat (Băban, 2002, p. 62). The

datele acestei cercetări au fost interpretate de sociologul Vladimir Pasti în

legătură cu datele despre gen din comunism și publicate în Ultima inegalitate. Relațiile de gen în România [The Last Inequality.

Relaţiile de gen în România] (Pasti, 2003).

În 2018, o echipă de cercetători condusă de Laura Grünberg a finalizat

cercetări noi şi publicate Barometrul de gen. România 2018

[Barometrul de gen. România 2018] (Grünberg, 2019). Multe dintre percepțiile despre relațiile și rolurile de gen au rămas similare cu

cele din anul 2000. Pe partea progresivă sa înregistrat o scădere

în percepţia că bărbaţii erau mai capabili să conducă decât femeile şi

o creștere a încrederii femeilor în forțele și capacitatea lor de a fi independente din punct de vedere social și financiar (Miroiu, 2020, pp. 5 -6).

Cunoștințele despre politicile de gen în România au fost făcute publice

prin lucrări cu conţinut interdisciplinar (Ştiinţe Politice şi Sociologie). Printre acestea se numără și cele semnate de Oana Băluță în calitate de redactor (2006, 2007) sau coordonator împreună cu Alice Iancu și Alina Dragolea (2007). După criza economică din 2008 -2009, au existat

au identificat „fenomene noi cu influență specifică de gen” (Miroiu, 2020, p. 5) și acest lucru a determinat cercetarea și activitatea editorială în

legătura cu noua situație societală (Băluță, 2011; Păunescu,

2012; Tăriceanu, 2014). Interesele cercetătorilor s-au concentrat și pe

subiecte precum relația dintre construcția corpului,

 gen, și ideologie în propaganda comunistă (Teampău, 2008,

2016, 2017), corelația dintre identitatea națională și gen

(Fodor, 2013, 2014), sau producția de gen și spațiu în

socialism și post-socialism (Lelea și Voiculescu, 2017; Ilovan,

2020, 2022).

În 2020, potrivit Ionela Băluță, deși numărul de

studiile de gen este mai mare decât în anii 2000, aceasta este încă mică în

comparaţie cu studiile din alte domenii şi cu cele internaţionale

literatură referitoare la acest subiect (Băluță, 2020, p. 36). Pe lângă inițiativele individuale, autorul menționează patru proiecte editoriale care contribuie la promovarea cercetării în acest domeniu: revista Analize –

Journal of Gender and Feminist Studies , Studii de gen [Gender

Studii], o colecție de la Polirom (cea mai veche) și două mai recente

colecții la Editura Tritonic (colecția Studii feministe

[Feminist Studies]) and at Editura Universității din Bu curești

[Presa Universității din București] (Gen, politică și societate collection

[Gen, politică și societate]) (Băluță, 2020, p. 36).

2. Gen și dezvoltare în societatea românească

În România, disparitățile de dezvoltare, împreună cu banalizarea

diferențele, influențează viața de zi cu zi a oamenilor (Columban și colab., 2022).

Deși relevant din punct de vedere demografic, social, cultural, economic,

și din perspectivă politică, în România, unele grupuri tind să fie ignorate

sau nu sunt integrate atunci când organele de decizie iau în considerare

dezvoltare (Ilovan și Muntean, 2021). Cercetările privind relația dintre cultură, gen și dezvoltare sunt, prin urmare, extrem de ridicate

necesar din cauza inegalităţii şi nedreptăţii din societatea românească. Acestea sunt cauzate, printre mulți factori, de o diversitate în principal -

practica oarbă de dezvoltare, ignorând trăsăturile indivizilor.

În acest context, una dintre cele mai nefavorabile precondiții pentru

implementarea practicilor de dezvoltare sensibile la gen este reprezentată de oficiali.

26 lipsa sau proasta educație/informații pe această temă. Altul foarte

o condiție prealabilă nefavorabilă semnificativă este cea mai mare parte a cetățenilor

percepţii despre rolul lor: ca receptori pasivi ai dezvoltării

rezultate, unde statul are grija de cetateni intr-un mod autoritar

și cunoștințe, iar acest lucru este strâns legat de

moștenire socialistă (Copilaș, 2015).

Prin urmare, în România, argumentul post-socialist este încă foarte

puternic. Dovada este în discursul oficial actual și în percepțiile oamenilor: pentru că trecerea țării (de la socialism la

capitalismul, de la totalitarism la democrație) nu este încheiată și discutabilă în raport cu succesul/eșecul și sustenabilitatea acestuia.

În plus, oficialii și cetățenii obișnuiți îl iau constant pe socialist

perioadă ca referință (bună sau rea) pentru (a) luarea deciziei actuale

care afectează dezvoltarea și pentru (b) sistemul de valori al cetățenilor

impactând toate sferele vieții lor.

În vremuri de transformare, când multe procese societale, cum ar fi

privatizarea, individualizarea, însușirile nelegitime etc., par

foarte confuz, acest tip de raționalitate poate fi încă foarte atractiv pentru

oameni care se țin de valori „vechi”. Astfel, anumite părți ale populației pot susține o dezvoltare insensibilă la diversitate, precum și cea aferentă

argumente și proceduri, pentru că le este frică de subiective,

norme diverse. Aceasta este o scurtă descriere a fondului cultural al României de astăzi, unde dezvoltarea teritorială ar trebui să plătească mai mult

atenție și discutați critic despre moștenirea socialistă, post -

starea de spirit socialistă și tranzițiile socioeconomice și culturale.

Pentru realizarea coeziunii teritoriale, sensibilă la diversitate

dezvoltarea ar trebui să fie o strategie obligatorie pe termen lung, susținută de a

perspectivă împărtășită, în funcție de pluralitatea subiecților implicați. În 1997, Tratatul de la Amsterdam a declarat genul

integrarea unei strategii obligatorii de sus în jos în Europa

Cunoștințele privind uniunea și genul au fost susținute pentru a face parte

expertiza în planificarea teritorială, deoarece ajută la abordarea genului

împreună cu alte inegalităţi structurale. In asemenea conditii,

deși instabile, practicile complexe de planificare și dezvoltare

Capitolul 1. De ce avem nevoie de studii de gen în România?

27 locul ar trebui să ia în centrul lor indivizii și lor

Caracteristici. Acest lucru a condus la declanșarea conștientizării rolurilor sociale de gen

care au solicitat reconceptualizarea angajării, activităților de îngrijire și

agrement dacă se urmărește să planifice așezări rezistente, unde spațial

și structurile sociale răspund nevoilor și intereselor oamenilor,

prin strategii de reconciliere și împuternicire (Potter et al.,

2012; UN-HABITAT, 2012; Sánchez de Madariaga și Roberts, 2013 ;

Banca Mondială, 2020).

Crearea de locuri de succes în raport cu tema de gen

implică discutarea cunoștințelor și practicilor privind reducerea inegalităților de gen (intersectate cu altele structurale), precum și

oferind soluții pentru eliminarea barierelor (induse de sex, vârstă, clasă,

orientare sexuală etc.). În plus, pentru a construi locuri înfloritoare

înseamnă adaptarea soluţiilor de dezvoltare la mediul cultural

ale acelor locuri (simboluri, valori, atitudini) și teritoriale ale acestora

identități (Banini și Ilovan, 2021). Acest lucru se datorează faptului că locul este o locație semnificativă, care întruchipează valorile, emoțiile și experiențele oamenilor (Ilovan și Markuszewska, 2 022) și acestea pot sprijini

sau împiedică dezvoltarea (Raagmaa, 2002).

Luând în considerare pentru dezvoltare rutinele zilnice ale oamenilor (femei

și bărbați, tineri și bătrâni etc.), și diferitele lor experiențe, a

abordarea holistică a dezvoltării teritoriale sensibile la gen ar trebui

să fie promovate, alături de o dezvoltare spațială mai durabilă și

rezistenta sociala. Aceasta înseamnă în cele din urmă democratizarea dezvoltării

decizii și creând astfel așezări mai umane (Sánchez de Madariaga și Roberts, 2013).

În România, dezvoltarea teritorială sensibilă la gen și

abordarea intersecțională a dezvoltării sunt încă subexplorate

subiecte (Ilovan și Muntean, 2021; Voiculescu și Lelea, 2023). Deşi analize critice ale relaţiilor dintre societate şi

spațiu, între reformele socio-economice și procesele spațiale au

fost făcut pentru mai multe țări post-socialiste (cf. Stanilov , 2007), cel

decalajul de cercetare și cunoștințe privind diversitatea -dezvoltarea sensibilă este

departe de a fi completat. Deoarece dezvoltarea este dependentă de context,

28 considerăm că abordările sensibile la diversitate ale acesteia ar putea oferi a

cadru holistic pentru construirea de locuri și comunități rezistente în

societatea postsocialistă românească.

Mai mult, producerea de așezări durabile necesită

multă atenție la diversele resurse utilizate. Resursa umana,

valorile sale, motivațiile, mediul cultural etc. sunt relevante în

crearea strategiei de dezvoltare a zonelor urbane și rurale durabile. Cazul românesc este unul particular legat de problema cetăţeanului -

dezvoltare centrată deoarece societatea românească are o tradiție scurtă în practicile democratice de utilizare a puterii pentru societate

dezvoltare (Asociatia Komunitas, 2015; Medeșan și Panait,

2017). Prin urmare, cercetarea și practica ar trebui să urmărească identificarea

mecanisme adecvate care permit incluziunea socială, egalitatea și justiția,

în cadrul dezvoltării participative sensibile la gen și al unui târg

societate post-socialistă românească împărtășită.

Moștenirea culturală a României post-socialiste și genul acesteia

caracteristici în perioada de tranziție a țării (din 1990 până în

prezent) trebuie să fie revizuite, reinterpretate și informate de noi

tendințe locale, regionale și globale pentru dezvoltarea prezentă și viitoare.

În astfel de circumstanțe, abordarea sensibilă la gen

dezvoltarea ar putea aduce soluții originale, acolo unde inovația este mai mult

frecvente și populare și unde actori diverși negociază schimbarea e.

Au fost prezente astfel de procese care au activat ambele comunități

și locuri, contribuind cu adevărat la o remodelare a românului

spații fizice și sociale în perioada de tranziție, subliniind totodată o abordare alternativă a dezvoltării (Asociat ia

Komunitas, 2015; Medeșan și Panait, 2017).

Dar, această tendință trebuie continuată, deoarece a demonstrat asta

din cauza rezistenței culturale la schimbare, a transformării pe termen lung

poate fi realizată prin integrarea strategiilor pe termen scurt și

îmbunătățiri, prin identificarea catalizatorilor de schimbare. Într-o astfel de

mod, rezultatele cercetării științifice și exemplele de bune practici vor intra în cele din urmă în documentele de politică și vor dezvolta sensibilitatea de gen -

Capitolul 1. De ce avem nevoie de studii de gen în România?

29 mentul va deveni un element structural al politicii și implementării

in Roman ia.

Cu puțin accent pe integrarea perspectivei de gen, sensibil la gen

dezvoltare și asupra studiilor de intersecționalitate, societatea românească

se află într-un moment de criză (politic, economic, a sa

sistem de valori). Printre cele mai iminente nevoi pe care le cer

soluții, există cea legată de mecanismele adecvate de abordare a dezvoltării în care toate părțile interesate ar trebui să participe, să fie ascultate și să ia decizii într-o manieră democratică (Asociatia

Komunitas, 2015; Medeșan și Panait, 2017; Potluka și Špaček, 2019). Integrarea dimensiunii de gen și o abordare dedicată diversității

ar putea facilita cooperarea între diferite forțe

(instituții, societate civilă, cetățeni obișnuiți etc.) în mod participativ

dezvoltare sensibilă la gen (Damyanovic, 2013).

În caz contrar, dezvoltarea și împuternicirea de la bază sunt

marginalizat și „renunțând sistematic la integrarea

punctul de vedere „celălalt" echivalează cu renunțarea la o perspectivă mai mare" (Damyanovic și Zibell, 2013, p. 31). Prin urmare, luând în considerare

că genul este încă un factor cheie al discriminării, „cel mai rezistent la schimbare în timp și spațiu" (Sanchez de Madariaga, 2013, p. 330, citat în Damyanovic și Zibell, 2013, p. 28) și pentru că

„sistemele de planificare și culturile de planificare depind de context"

(Damyanovic și Zibell, 2013, p. 29), subliniem că genul poate

deveni un subiect transversal în teritorialul post-socialist

cultura de dezvoltare a Romaniei. Până acum, de exemplu, genul

perspectiva mult dezbătută în literatura străină e (Massey, 1994) nu are

a fost integrat în România în urbanism fie ca de sus -în jos

strategie sau ca abordare de jos în sus.

Lipsa de gen sau integrarea perspectivei de gen în

practica de dezvoltare și lipsa unui sprijin real al administrației publice

căci iniţiativele incipiente ale societăţii civile marginalizează o perspectivă care are

o adevărată valoare integratoare. Cu toate acestea, există recent o discuție vie în

Societatea românească despre probleme de gen, chestionând profesionistul

și ipotezele culturale ale poporului roman. Cercetări ulterioare

30 va crește șansele de a începe să schimbe cultura publică și

realizarea de procese de dezvoltare locală, de mobilizare a locuitorilor

mai uşor pentru activităţi participative şi atitudini mai sensibile şi

practici față de Celălalt (diferite ca gen, vârstă, sănătate, rasă, clasă, orientare sexuală etc.).

Participarea cetățenilor poate contribui la o societate durabilă,

promovarea egalității sociale și a justiției (vezi Tratatul de la Amsterdam,

Comunitățile Europene, 1997), unde discursul intersecționalității devine relevant și pentru spațiile, culturile și stilurile de viață post-socialiste.

Aspectele sensibile la gen ar trebui integrate în participarea

procese în care parteneriatele public-privat-oameni permit

dezvoltare durabilă. Astfel, integrarea perspectivei de gen este o modalitate de

crearea sau stimularea capitalului social necesar pentru comunitate

dezvoltare.

Numai procesele pot ajuta la schimbarea structurilor și instituțiilor.

De exemplu, Zibell (2006, citat de Wankiewicz, 2013) susține că

egalitatea de gen poate fi susținută în planificarea teritorială. Conform

Metoda lui Zibell – produs, proces, structură – sunt trei nuclee

elemente care ar trebui modificate pentru a asigura egalitatea de gen în acest domeniu, care poate permite dezvoltarea durabilă:

„Un „produs” gender ar însemna fapte și cifre de gen,

obiective și strategii de egalitate, obiective și măsuri de planificare; O

„procesul” bazat pe gen ar include participarea egală a femeilor și bărbaților, transparența în luarea deciziilor și ar

include o planificare de advocacy și expertiză de gen; Un gen

„structura” ar include consolidarea capacităților și sensibilizarea în cadrul

comunitatea de planificare, schimbarea instituțională și integrarea

a subiectului în politicile de planificare” (Wankiewicz, 2013, p. 140).

Cu toate acestea, în prezent, integrarea perspectivei de gen ca a

abordarea metodologică este practic nesemnificativă în limba română

practica de dezvoltare, precum și cea centrată pe femei.

 3. Propunerea unei agende pentru cercetări ulterioare

Cercetările viitoare ar trebui să abordeze următoarele:

(a) Istoria femeilor și istoria genului în spațiul românesc

(b) Cultura instituțională privind dezvoltarea sensibilă la gen

(c) Părțile interesate și discursurile lor privind sensibilitatea de gen

dezvoltare . Care sunt coregrafiile conform cărora se

părțile interesate cooperează cu succes?

(d) Care sunt praxurile și discursurile care pot determina acest lucru

femeile și bărbații, de toate vârstele, au un rol activ în comunitate

dezvoltare? Cum pot femeile și bărbații români să devină co-

producători de viziuni diverse asupra dezvoltării? Care sunt cele bune

practici care permit viziuni pe termen lung despre gen participativ-

dezvoltare sensibilă?

(e) Cât sunt atașamentul la locul și capitalul social

consolidat prin dezvoltare sensibilă la gen?

În spațiul european post-socialist, volumul nostru colectiv

pune la dispoziție o abordare sensibilă la gen a societății și

dezvoltare în România. În plus, dorim să subliniem că

Perspectivele sensibile la gen sunt doar o parte dintr-o multitudine de

intersecții și interdependențe, dintre care prezentăm doar a

puţini printr-o serie de studii de caz. Cercetarea prezentată este relevantă și necesară din perspective academice și societale. Are ca scop

au un rol formativ, deoarece renegociază înțelegerile și ipotezele predominante.

De asemenea, arată că cercetătorii care abordează studiile de gen sunt

nu face parte dintr-un Turn Ivory privilegiat din care să observați netulburat, să analizați și să discutați problemele și dezvoltarea societății. Acești cercetători îndeplinesc și mai multe îndatoriri morale: ridică

conștientizarea , folosind datele de cercetare, despre inegalitatea de gen, ele ajută

depășesc prejudecățile (conștiente sau inconștiente), aceștia iau măsuri

 pledând pentru respectarea drepturilor omului (începând cu respect

comportament) și pledează pentru o schimbare care duce la un mai mult

societate românească incluzivă și o viață mai bună pentru toți.

Referințe

Anemțoaicei, O. (2020). Cui îi e frică de „ideologia de gen”? [Cine este

Fără de ideologie de gen?] Observator cultural , 3 iulie 2020,

https://www.observatorcultural.ro/articol/cui- ii-e-frica- de-

ideologia- de-gen/ (accessed 25 December 2021).

Asociația Komunitas (2015). Spaţii urbane în acţiune. Activare

comunitară în cartierele de blocuri din Bucureşti/Urban Spaces

in Action. Community Activation in Bucharest’s Socialist Neighbourhoods . București: tranzit.ro Publishing House.

Barometrul de gen [The Gender Barometer] (2000). Bucharest: Ga llup

și Fundația pentru o Societate Deschisă.

Băban, A. (2002). Construcția socială a feminității și masculinității.

Exemple de practici instituționale și individuale în România [The Social Construction of Femininity and Masculinity. Examples of Instituti onal and Individual Practices in Romania].

In Cosma, G., Magyari- Vincze, E., Pecican O. (eds.), Prezențe

feminine. Studii despre femei în România (pp. 43 -76). Cluj -

Napoca: Editura Fundației Desire.

Băluță, I. (2020). Studiile de gen: un turnesol al democra ției

românești [Gender Studies: A Litmus of Romanian Democracy].

Transilvania, 11 -12, 34- 41.

https://doi.org/10.51391/trva.2020.12.04 .

 Băluță, I., Cîrstocea I. (2003). Cuvânt introductiv [Foreword]. In

Băluță, I., Cîrstocea, I. (coord.), Direcții și teme de cercetare în

studiile de gen din România. Atelier (pp. 7 -18). București:

Colegiul Noua Europă.   https://nec.ro/wp -

content/uploads/2019/05/Directii_si_teme_de_cercetare.pdf

(accessed 3 December 2021).

Băluță, O. (2013). Feminism modern reflexiv [Reflexive Modern

Feminism]. București: Tritonic.

Băluță, O. (ed.) (2006). Gen și putere: Partea leului în politica românească [Gender and Power: The Lion's Share in Romanian Politics]. Iași: Polirom.

Băluță, O. (ed.) (2007). Parteneri egali, competitori egali: Integrarea dimensiunii de gen în procesul de elaborare a politicilor publice [Equal Partners, Equal Co mpetitors: Integrating the Gender Dimension in the Process of Elaborating Public Policies]. București: Editura Maiko.

Băluță, O. (eds.) (2011). Impactul crizei economice asupra femeilor [The Impact of the Economic Crisis on Women]. București: Editura Maiko .

Băluță, O., Iancu, A., Dragolea, A. (eds.). (2007). Gen și interese politice: Teorii și practici [Gender and Political Interests: Theories and Practices]. Iași: Polirom.

Banini, T., Ilovan, O. -R. (eds.) (2021). Representing Place and Territorial Identiti es in Europe. Discourses, Images, and Practices . GeoJournal Library, vol. 127. Cham: Springer. https://www.springer.com/gp/book/9783030667658

Bucur, M. (2018). From Invisibility to Marginality: Women's History in Romania. Women's History Review , 27(1), 48 -57. DOI: 10.1080/09612025.2016.1250527.

Bucur, M., Miroiu, M. (eds.) (2002). Patriarhat și emancipare în istoria gândirii politice românești [Patriarchy and Emancipation in the History of Romanian Political Thought]. Iași: Polirom.

Cîrstocea, I. (2003). Conceptul de gen o categorie utilă pentru analiza socio -istorică a regimului comunist din România [Gender, a

Useful Category for the Social- Historical Analysis of the Communist Regime in Romania]. In Băluță, I., Cîrstocea, I. (coord.), Direcții și teme de cercetare în studiile de gen din România. Atelier (pp. 95 -143) . București: Colegiul Noua Europă.

Ciupală, A. (2003). Femeia în societatea române ască a secolului al XIX-lea. Între public și privat [The Woman in the Romanian Society of the 19th Century. Between Public and Private]. București: Meridiane.

Ciupală, A. (2004). Cuvânt înainte [Foreword]. In Ciupală, A. (ed.), Despre femei și istoria lor în România [About Women and Their History in Romania] (p. 6). București: Editura Universității din București.

Ciupală, A. (2017). Bătălia lor. Femeile din România în Primul Război Mondial [Their Battle. Women in W WI Romania]. Iași: Polirom.

Columban, A., Grünberg, L., Ilisei, I., Lincan, G., Marțiș, D., Voina, A. (2022). Predarea şi integrarea egalităţii de gen în învăţământul preuniversitar: manual pentru cadre didactice [Teaching and Integrating Gender Equality in Pre -university Education: Textbook for Teachers]. Bucureşti: frACTalia.

Copilaș, E. (2015). Națiunea socialistă. Politica identității în Epoca de Aur [The Socialist Nation. Identity Politics during the Golden Age]. Iași: Polirom.

Cosma, G. (2002). Femeile și politica în România. Ev oluția dreptului de vot în perioada interbelică [Women and Politics in Romania. Evolution of the Right to Vote in the Inter -War Period]. Cluj - Napoca: Editura Presa Universitară Clujeană.

Cosma, G., Magyari- Vincze, E., Pecican O. (eds.) (2002). Prezențe

feminine. Studii despre femei în România [Feminine

Appearances. Studies About Women in Romania]. Cluj -

Napoca: Editura Fundației Desire.

Chapter 1. Why Do We Need Gender Studies in Romania?

35 Cosma, G., Țârău, V. (coord.) (2002a). Condiția femeii în România în

secolul XX. Studii de caz [Condition of Woman in Romania in

the 20th Century. Case Studies]. Cluj -Napoca: Editura Presa

Universitară Clujeană.

Cosma, G., Țârău, V. (coord.) (2002b). Condiția femeii în România

secolului XX. II. Imagini și reprezentări în documentele vremii și

presa de specialitate [Condition of Woman in Romania in the

Secolul 20. II. Imagini și reprezentări în documentele epocii și presa de specialitate]. Cluj -Napoca: Editura Nereamia

Napocae.

Damyanovic, D. (2013). Integrarea perspectivei de gen ca strategie pentru

Planificarea urbană durabilă. În Sánchez de Madariaga, I.,

Roberts, M. (eds.): Fair Shared Cities. Impactul genului

Planificarea în Europa (pp. 177 -192). Ashgate: Farnham.

Damyanovic, D., Zibell, B. (2013). Mai există genul pe agendă

pentru teoriile amenajării teritoriului? Încercarea unei abordări integrative pentru a genera teorii de planificare sensibile la gen.

disP - The Planning Review , 49(4), 25 -36.

Dascăl, R. (2003). Despre studiile de gen la Timișo ara [About Gender

Studies in Timișoara]. In Băluță, I., Cîrstocea, I. (coord.), Direcții

și teme de cercetare în studiile de gen din România. Atelier (pp.

231-236) . București: Colegiul Noua Europă. https://nec.ro/wp -

content/uploads/2019/05/Directii_si_teme _de_cercetare.pdf

(accessed 3 December 2021).

Dragomir, O., Miroiu, M. (eds.) (2002). Lexicon feminist [Feminist

Lexicon]. Iași: Polirom.

European Communities (1997). Treaty of Amsterdam Amending the

Treaty on European Union, the Treaties Establishing the European Communities and Certain Related Acts . Luxembourg:

Office for Official Publications of the European Communities. http://www.europarl.europa.eu/topics/treaty/pdf/amst -

en.pdf (accessed January 5, 2019).

Fodor, G. (2013). Reevaluarea statutului femeii în context

de afirmare a neamului românesc în Transilvania. În Altarozzi,

G., Sigmirean, C. (eds.), Renașterea italiană și mișcările

naţională în Europa. De la modelul italian la realitatea Europei

centru/estic (p. 213 -226). Roma: Nuova Cultura.

Fodor, G. (2014). Femeile ca simbol al națiunii: cazul românesc.

Brukenthalia. Revista de istorie culturală românească. Supliment de Brukenthal. Acta Musei, 4, 101 -109.

Gal, S., Kligman, G. (2003). Politicile de gen în epoca postsocialistă.

Un eseu istoric comparativ [Gender Politics in the Post-socialist

Period. A Comparative Historical Essay]. Iași: Polirom.

Grünberg, L. (2003). (R)Evoluții în sociologia feministă [(R)Evolutions

in Feminist Sociology]. Iași: Polirom.

Grünberg, L. (2019) (coor d.). Barometru de Gen: România 2018 .

București: Editura Hecate. https://centrulfilia.ro/new/wp -

content/uploads/2021/01/Barometru -de-gen-2018. -Centrul -FILIA.pdf (accessed 4 December 2021).

Grünberg, L., Miroiu, M. (eds.) (1997a). Gen și educație [Gender and Education]. București: Editura AnA.

Grünberg, L., Miroiu, M. (eds.) (1997b). Gen și societate [Gender and Society]. București: Editura AnA.

Ilovan O. -R. (2020). Building Characters and Territorial Identities în perioada României Socialiste, în Benzi desenate pentru pionierii comuniști. Revista Română de Studii Populației , XIV(2), 45 -84, https://doi.org/10.24193/RJPS.2020.2.03

Ilovan O. -R. (2022). Rolurile femeilor, atașamentul la locul și Națiunea Socialistă în Revista Cutezătorii. Reprezentări în Benzi desenate cu pionierii comuniști români. Jurnalul de Așezări și amenajarea teritoriului, Ediția Specială 9, 69 -95. DOI: 10.24193/JSSPSI.06.PATDC

lovan, O.- R., Markuszewska, I. (eds.) (2022). Păstrarea și Construirea de atașamente de locuri în Europa. Biblioteca GeoJurnal 131. Cham: Springer . https://doi.org/10.1007/978- 3-031-09775 -1

Ilovan , O.-R., Muntean, A.D. (eds.) (2021). Geografia Dezvoltării. Abordări centrate pe om în contextul românesc [Geography of Development. Human- centred Approaches in the Romanian Context] (pp. 9 -14). Cluj -Napoca: Presa Universitară Clujeană.

Jinga, L. (2015) Gen şi reprezentare în România comunistă. 1945 -1989
[Gender and Representation in Communist Romania. 1945 -
1989]. Iași: Polirom.
Journal for the Study of Religions and Ideologies (2006), 5 (14),
http://jsri.ro/ojs/index.php/jsri/issue/view/16 (accessed 6
December 2021).
Lelea, M.A., Voiculescu, S. (2017). The Production of Emancipatory
Feminist Spaces in a Post -Socialist Context: Organization of
Ladyfest in Romania. Gender, Place & Culture , 24(6), 794 -811.
DOI: 10.1080/0966369X.2017.1340872
Magyari- Vincze, E. (2003). Studiile de gen la Cluj [Gender Studies in
Cluj]. In Băluță, I., Cîrstocea, I. (coord.), Direcții și teme de
cercetare în studiile de gen din România. Atelier (pp. 213 -220) .
București: Colegiul Noua Europă. https://ne c.ro/wp -
content/uploads/2019/05/ENIKO_MAGYARI -VINCZE.pdf
(accessed 3 December 2021).
Massey, D. (1994). Space, Place, and Gender . Oxford: Polity Press.
Massino , J. (2019). Ambiguous Transitions: Gender, the State, and
Everyday Life in Socialist and Postsocialist Romania. New York: Berghahn Books.
Medeșan, S., Panait, L. (2017). cARTier. Interventii Periferice [cARTier.
Peripheral Interventions]. Cluj -Napoca: Idea.

Mihăilescu, Ș. (2002). Din istoria feminismului românesc. Antologie de
texte (1838 -1929) [From the History of Romanian Feminism.

Anthology of Texts (1838 -1929)]. Iași: Polirom.

Mihăilescu, Ș. (2006). Din istoria feminismului românesc. Studiu și antologie de texte (1929 -1948) [From the Histo ry of Romanian Feminism. Study and Anthology of Texts (1929 -1948)]. Iași: Polirom.

Miroiu, M. (2004). Drumul către autonomie. Teorii politice feministe [The Road to Autonomy. Feminist Political Theories]. Iași: Polirom.

Miroiu, M. (2020). Drumul către auto nomie trece prin cunoaștere [The Road to Autonomy Passes Through Knowledge]. Transilvania, 11 -12, 1- 8. https://doi.org/10.51391/trva.2020.12.01 (accessed 23 December 2021).

Nicolaescu, M. (2003). Rolurile cursurilor universitare cu tematică feministă [Role of University Studies with Feminist Topics]. In Băluță, I., Cîrstocea, I. (coord.), Direcții și teme de cercetare în studiile de gen din România. Atelier (pp. 221 -230) . București: Colegiul Noua Europă. https://nec.ro/wp - content/uploads/2019/05/Directii_si_teme_de_cercetare.pdf (accessed 3 December 2021).

Pasti, V. (2003). Ultima inegalitate. Relațiile de gen în România [The Last Inequality . Gender Relations in Romania]. Iași: Polirom.

Păunescu, R. (2012). Evoluții politice ale maternității. Perspective feministe [Political Evolutions of Maternity. Feminist Perspectives]. Iași: Polirom.

 Popescu, L. (2003). Studiile de gen la Școala Națională de Științe

Politice și Administrative [Gender Studies at the National
University of Political Studies and Public Administration]. In
Băluță, I., Cîrstocea, I. (coord.), Direcții și teme de cercetare în
studiile de gen din România. Atelier (pp. 207 -213) . București:
Colegiul Noua Europă.
https://nec.ro/wp -
content/uploads/2019/05/Directii_si_teme_de_cercetare.pdf
(accessed 3 December 2021).

Popescu, L. (2004). Politica sexelor [The Politics of Sexes]. Iași:
Polirom.

Potluka, O., Špaček , M. (2019). Civil Society in Urban Areas: A Partner
for Territorial Cohesion? In Medeiros, E. (ed.), Territorial
Cohesion. The Urban Dimension (pp. 23 -37). Cham: Springer
Nature Switzerland.

Potter, R., Conway, D., Evans, R., Evans, S.L. (2012). Key Conce pts in
Geografia dezvoltării. Londra: Sage.

Raagmaa, G. (2002). Identitatea regională în dezvoltarea regională și
Planificare. Studii de planificare europeană, 10(1), 55 -76.

Revista Transilvania, online, nr. 11 -12/2020.
https://revistatransilvania.ro/11 -12-2020/
(accesat 11 decembrie 2021).

Sánchez de Madariaga, I., Roberts, M. (eds.) (2013). Orașe comune echitabile.
Impactul planificării de gen în Europa. Ashgate: Farnham.

Stanilov, K. (ed.) (2007). Orașul post-socialist. Forma urbană şi
Transformările spațiale în Europa Centrală și de Est după

Socialismul . Dordrecht: Springer.

Ștefănescu, DO (2003). Dilema de gen a educației [The Gender Dilemma of Education]. Iași: Polirom.

Tăriceanu, A. (2014). Prostituția. Politici și practici. În cine dăm cu piatra? [Prostitution. Policies and Practices. Who Do We Stone?]. Iași: Polirom.

Teampău, P. (2008). „Femeia – constructorul unei vieți noi și mamă de constructori”. Corp, g en și ideologie în propaganda comunistă a anilor ‘70 [“The Woman – Constructor of a New Life and Mother of Builders. Body, Gender and Ideology in the Communist Propaganda of the ‘70]. In Magyari- Vincze, E., Harbula, H. (eds.), Antropo -Amprente. Lenyomatak . Imprints . Cluj-Napoca: EFES.

Teampău, P. (2016). Women Leaders and Lead Workers in Communist Romania: A Discoursive Approach. euroPOLIS , 10(2), 139 -152.

Teampău, P. (2017). Women’s Role in “Popular Democracies.” Mobilization without Emancipation? Analele Universităţii din Bucureşti. Seria Ştiinţe Politice , XIX(2), 31 -53.

Toderean, O. (ed.) (2003). Itinerarii contestatare. Studii de teorie politică feministă [Contestatory Itineraries. Feminist Political Theory Studies]. București: Politeia.

UN-HABITAT (United Nations Human Settlements Progamme) (2012). Gender Issue Guide: Urban Planning and Design. Nairobi: NHABITAT. https://unhabitat.org/sites/default/files/download -manager-

fișiere/Gender%20Responsive%20Urban%20Planning%20and%

20Design.pdf f (accesat 15 mai 2022).

Voiculescu, S., Lelea, AM (2023). Valoarea bursei feministe.

Renegocierea spațiilor pentru gen și geografie în post -

România comunistă. În Datta, A., Momsen, J., Oberhauser,

MA (eds.) , Bridging Worlds - Building Feminist Geografies.

Eseuri în onoarea lui Janice Monk (p. 37 -47). Abingdon, Oxon:

Routledge. DOI: 10.4324/9781032275611- 6

 Wankiewicz, H. (2013). Dezvoltare Regională Europeană

Programe pentru orașe și regiuni: forțe motrice pentru gen

Planificare. În Sánchez de Madariaga, I., Roberts, M. (eds.): Fair

Orașe comune. Impactul planificării de gen în Europa (pp.

131-153). Ashgate: Farnham.

Banca Mondială (2020). Manual pentru Gen - Planificare Urbană Incluzivă

și Design. Washington, DC: Banca Mondială.

https://www.worldbank.org/en/topic/urbandevelopment/publication/handbook -for-gender -inclusive -urban- planning-and-

design (accesat 15 mai 2022).

[Pagina 43 - Fără text extras]

43 Capitolul 2. Gen și națiune(alism).

O abordare istorică utilă și necesară

G

eorgeta FODOR1

„[…] nu există niciun aspect al existenței umane care să nu fie atins de gen”

(Meade și Wiesner -Hanks, 2004, p. 4)

1

.I

introducere

Genul și naționalismul nu este un subiect frecvent în limba română

istoriografie. Astfel, lucrarea noastră propune cercetări în construcția de gen a națiunilor. Are atât o perspectivă conceptuală, cât și metodologică,

precum și un studiu de caz pentru acest lucru

aparat teoretic. Studiul de caz examinează dimensiunea de gen a mișcării naționale a românilor din Transilvania și modul în care aceasta a influențat și a fost influențată de

discursul de gen al intelectualilor români. Scopul general este de a demonstra că genul și națiunea (lismul) reprezintă un subiect istoric important care ar trebui inclus în studiul istoriei moderne a României. Ceea ce aduce această abordare nou în stadiul artei este că și noi

a introdus bărbații ca categorie analitică. Le-am considerat ființe de gen și nu ne-am concentrat pe gen ca referindu-se exclusiv la femei.

1 Facultatea de Științe și Litere „Petru Maior”, George Emil Palade

Universitatea de Medicină, Farmacie, Științe și Tehnologie din Târgu Mureș, România, georgeta.fodor@umfst.ro , https://orcid.org/0000 -

0002- 7438 -5666; IFSGen. Rețeaua pentru cercetarea istoriei femeilor și

Promovarea Studiilor de Gen în România, https://ifsgen.umfst.ro/

Georgeta FODOR

 Mai mult decât atât, deoarece au trecut câțiva ani de la subiectul nostru principal al

interesul a fost în intersecția discursurilor de gen și naționale

dintr-o perspectivă istorică, capitolul nostru ar trebui citit ca o „însumare

până” a constatărilor noastre, precum și un instrument util pentru aprofundarea acestui lucru

subiect din perspectivă conceptuală și metodologică. De asemenea

invită la dezbateri și noi domenii de anchetă așa cum nu ne putem pretinde

l-au epuizat. Dimpotrivă, există încă direcția de cercetare s

și teme care necesită analize suplimentare și, cu siguranță, vor dezvălui

cât de complexă și generoasă este această temă istorică.

În acest capitol, am folosit câteva dintre constatările noastre anterioare.

Mai mult, am considerat necesar să facem și câteva generalități

remarci asupra stadiului actual al acestei teme de cercetare, ca în limba română

istoriografie sunt puțini istorici care au abordat-o. De fapt,

sunt puțini istorici care lucrează la istoria genului. The

cele mai apropiate de domeniu sunt cele care au ca subiect principal de interes

istoria femeilor. Și avem mai mulți istorici valoroși

istoria femeilor, dar istoria genului este ceva diferit. A evoluat

de la primul care a devenit un domeniu independent de anchetă. Cât despre

gen și națiune, acest subiect a fost ulterior „descoperit" și introdus

în analiza istorică și când s-a întâmplat, accentul a fost mai întâi pe

al XX-lea și în special post-colonial și post-

epoca socialistă, neglijând faza crucială de dezvoltare a modernului

naționalismul când au fost create modele de bază (Blom, Hagemann și

Hall, 2000).

Având în vedere aceste fapte, studiul nostru va aborda mai multe aspecte

pentru a acoperi şi aparatul conceptual şi metodologic acesta

lucreaza cu. Partea teoretică și studiul de caz sunt abordate

același context.2 Cu toate acestea, pentru o mai bună înțelegere a subiectului,

ne concentrăm mai întâi pe cel conceptual, care include termenii de bază

și categoriile analitice cu care lucrăm.

2 Studiul de caz face obiectul unei monografii care va fi publicată în curând.

 2. În căutarea unui aparat conceptual: gen, identitate de gen,

feminitate și masculinitate, stereotipuri de gen, a face gen,

națiune, naționalism, identitate națională

Istoria genului este istoria care ia în considerare genul (Cott,

2005, p. 1). Reprezintă o relație relativ nouă, captivantă și în expansiune

domeniul de anchetă. Este foarte divers în subiecte de cercetare. Printre acestea, cel

analiza intersecției dintre gen și națiune (lism) este una

dintre cele mai provocatoare. Poate arunca o nouă lumină asupra apariției

ale națiunilor moderne și noțiunilor moderne de masculinitate și feminitate.

Aparatul conceptual cu care lucrează a fost deja

definite de savanți. Majoritatea definițiilor provin din domenii conexe ale istoriei

precum sociologia, antropologia, feminismul etc.. Sociologii şi

feministele au fost printre primii care au abordat subiectul.

Mai mult, există diferențe de opinii; astfel, trebuie să alegem

care definiţii sunt potrivite perspectivei noastre istorice. Deci, noi

lucrați cu noțiunile (și derivatele lor) de sex și gen,

stereotipuri de gen, roluri de gen, națiune și naționalism. Acestea sunt

termeni cu semnificații complexe care uneori ar putea confunda

cititor. Istoricii au „împrumutat” termenii și i-au adaptat

cercetare istorică. De fapt, definițiile lor, precum și

aparat conceptual şi metodologic, s-a dovedit potrivit pentru

investigatii istorice.

Unul dintre primele, și încă un reper în istoriografia

gender history , este articolul lui Joan W. Scott din 1986: Gender: A Useful

Categoria de analiză istorică (Scott, 1986). Articolul ei a fost

punctul de plecare a ceea ce astăzi este istoria genului. Eseul ei a câștigat

atenție considerabilă pentru că a articulat centralitatea genului,
nu doar femeile ca subiect de anchetă istorică (Meade și
Wiesner-Hanks, 2004, p. 2). Astfel, istoricul de gen nu este un „actualizat”
istoria femeilor, ci un mod mai concis de a spune istoria „conștientă de gen”.
(Cott, 2005, p. 1). Funcționează atât cu feminitatea, cât și cu masculinitatea, cu
evoluția societății umane (aceasta înseamnă fiecare aspect și domeniu
a vieţii umane) prin examinarea relaţiilor şi influenţelor dintre
femei si barbati. După cum l-au definit Meade și Wiesner, Hanks și noi

 consideră că definiția lor a istoriei de gen este cea mai potrivită: gen
istoria ca domeniu de anchetă este

„[…] istoria femeilor și interacțiunea lor cu bărbații într-un
lume de gen, pentru a pune noțiuni despre rolul genului în modelare
interacțiunea umană de-a lungul a mii de ani” (Meade și
Wiesner-Hanks, 2004, p. 2).

De fapt, din anii 1980, în urma articolului lui Scott, pentru femei
istoria și analiza istorică de gen au explodat (Meade și
Wiesner-Hanks, 2004, p. 2). Câteva ipoteze și perspective
au fost corectate de nuanță d . Din punctul de vedere al morții, cel mai
importantă este regândirea însăși noțiunii de „gen” ca, pentru
în ultimele decenii, savanții au adus în discuție bărbați și bărbați
experienta, de asemenea.

Istoricii au afirmat că genul este o categorie adecvată
de analiză atunci când ne uităm la toate evoluțiile istorice, nu doar
cele care implică femei sau familia (Wiesner-Hanks, 2011, p. 2).

De aceea este necesar să studiem și bărbații ca ființe de gen

(Wiesner -Hanks, 2011, p. 88). Acesta este doar unul dintre motivele pentru care

susțin importanța unei abordări de gen a istoriei

procesul de construire a națiunii și apariția naționalului

identitate. Cu siguranță, ne îmbogățește cunoștințele despre trecut, în general,

iar pentru înţelegerea apariţiei discursului naţional şi

identitatea nationala, in special.

Astfel, într-o analiză istorică, tratăm și înțelegem genul

ca construct cultural, referindu-se în principal la comportament şi

atitudinile, sentimentele și gândurile așteptate atât de la bărbați, cât și de la femei

în spații private și publice. Este de menționat că „genul" este a

termen nou și că pentru perioadele istorice pe care le-am studiat (adică

al XIX-lea și primul deceniu al secolului al XX-lea),

sexul este gen. Acesta din urmă nu a existat. Rolurile bărbaților și femeilor în

sferele private și publice erau considerate „naturale", create de Dumnezeu.

Adică femeile s-au născut ca femei și bărbații s-au născut ca bărbați

și se așteaptă să acționeze în consecință:

 „Dumnezeu a creat femeia ca să fie o mamă bună

femeie să fie ajutorul soțului ei și astfel, prin natura ei, și este

gospodăria în care trebuie să lucreze și să-și sacrifice toată forța

și virtutea " (Popu , 1867, p. 102; vezi și Fodor , 2016 , p. 5).

Mai mult, a fost luată în considerare orice abatere de la aceste norme

periculoase si eventual pedepsite de lege sau comunitate. Pentru

studiul rolurilor de gen și stereotipurilor de gen, există o excelentă

studiu de Simona Rodat (2017). Nu este o abordare istorică, totuși perspectivele și definițiile pe care le dă autorul pot fi aplicate orice cercetare istorică, de asemenea. Deci, asta este ceea ce avem până acum și orice lucrări de cercetare similare ar trebui să ia în considerare definirea genului ca referindu-se la o analiză atât a femeilor, cât și a bărbaților. În plus, există o recentă lucrare care propune analiza istoriei moderne a Europei din a perspectiva de gen (Timm și Sanborn, 2016).

De asemenea, trebuie luat în considerare faptul că orice societate este de gen. Fiecare construiește stereotipuri de gen care sunt transformate în norme, iar aceste stereotipuri sunt definite şi modelate conform nevoile și imperativele societății. Și sunt relaționale. Masculinitate și feminitatea care sunt definite ca trăsături ale bărbaților și femeilor pot fi înțelese doar dacă sunt analizate în relație unul cu celălalt (Dudnik, Hagemann și Tosh, 2004). Mai mult, ar trebui să fie considerat că genul – deși o categorie – implică mai multe „subcategorii”, diferențe, atât pentru bărbați, cât și pentru femei. Acest lucru este argumentat prin cercetări atât istorice, cât și antropologice din jur lume care a oferit și dovezi ale unor societăți în care genul s-a bazat pe relația unei persoane cu reproducerea astfel încât adulții erau de sex masculin și feminin, în timp ce copiii și bătrânii erau considerate ca genuri diferite (Meade și Wiesner-Hanks, 2004, p. 3). Această diferență se referă la faptul că copiii și cei mai mari erau considerate incapabile să aibă grijă de ei înșiși; incapacitatea lor plasată ei într-o altă categorie. Uneori erau și femeile incluse în ea.

Din perspectivă istorică, și așa cum vom vedea în cazul nostru

studiază de asemenea, femeile și bărbații împărtășesc așteptările sexului lor care

Georgeta FODOR

48 au fost adaptați și în funcție de vârstă și statut social. Acestea sunt

rolurile de gen Simona Rodat susține că termenul se referă la, acele

comportamente care sunt considerate adecvate sau acceptabile

membri ai fiecărei categorii de gen (bărbați și, respectiv, femei)

(Rodat , 2017 , p. 2 7 3) . Un lucru care este mai important, faptul că

ceea ce este tipic și, prin urmare, „normal” pentru fiecare gen este învățat devreme

în viaţa fiecărui individ prin procesul de socializare

pe care Rodat denumește procesul de „a face gen” (Rodat , 2017, p.

273). Asta însemna că copiii au fost educați să devină adulți într-un

Lumea de gen: fetele s-au transformat în soții și mame, în timp ce băieții

au devenit soldați, lideri politici, țărani etc. Fiecare era presupus

să se joace și să respecte un anumit mod de a trăi.

Mai mult, o perspectivă analitică care este istorică de gen

ar trebui să ia în considerare posibilitatea inversă:

„[…] noțiunile de gen ale oamenilor le-au modelat nu numai felul în care acestea

s-au gândit la bărbați și femei, dar la felul în care s-au gândit

societatea lor în general” (Wiesner -Hanks , 2011, p. 2).

Aceasta este o afirmație foarte importantă care trebuie luată în considerare în timp ce

cercetarea discursului naţional în contextul apariţiei

a naţiunilor moderne şi a identităţii naţionale.

Aceasta impune necesitatea definirii altor doi termeni, ca

controversat ca „gen”: ce este o națiune și cum este identitatea națională

definite într-o societate bazată pe gen. Încă o dată, această direcție de cercetare a fost introdus în principal de istoricii din sociologie. Există o influență lucru pe acest subiect, la fel de influent pe cât a fost articolul lui JW Scott gender history : un volum scris de Nira Yuval-Davis: Gender and Națiunea, 1997. Vol lume oferă conceptual și util referințe metodologice care să fie aplicate într-o perspectivă istorică.

Acest lucru a fost relevant pentru studiul nostru de caz privind procesul de construire a națiunii la românii din Transilvania. Potrivit autorului, există trei mari dimensiuni ale proiectelor naţionaliste unde gen şi națiunea se intersectează și se influențează reciproc:

 „[…] dimensiunea genealogică care se construiește în jurul originea specifică a poporului sau a rasei lor (Volknation); cel cultural dimensiune în care moștenirea simbolică oferită de limbă și/sau religia și/sau obiceiurile și tradițiile este construită ca esența „națiunii” (Kulturnation) și civicul dimensiuni ale proiectelor naționaliste care se concentrează pe cetățenie (Staatnation) ca determinând granițele națiunii” (Yuval -Davis, 1997, p. 32-33).

Cartea oferă, de asemenea, analize critice valoroase ale literatură academică despre națiuni și naționalism. Astfel, noi nu consideră că este necesar să insistăm și asupra acestui aspect, dar menționați doar y cele mai relevante lucrări care ne-au determinat perspectiva asupra a ceea ce a națiunea este.

Acestea sunt, de asemenea, lucrările lui A. Smith, National Identity, 1991,

EJ Hobsbawm, Națiuni și naționalisme din 1872: Program , Myth, Reality , 1992 și a lui B. Anderson, Imagined Communities , 2006 (Smith, 1991; Hobsbawm, 1992; Anderson, 2006). Pe baza lor ipotezele, și mai ales cele ale lui B. Anderson, ne referim la națiune ca un construct cultural, deci o categorie analitică susceptibilă la analiza istorica. Anderson tratează națiunea ca pe un imaginar comunitatea, ca un construct al intelectualității. În opinia sa, cel elitele erau cele care „imaginau” trăsăturile de bază pe care ar trebui să le facă o națiune au, de asemenea, cel mai mult ascultat de fiecare membru al comunitate în proiectul național. Și, aceste roluri sunt, ca și altele oamenii de știință susțin, determinat de gen. Deci, urmând-o pe Andersons raționament, alți cercetători au promovat perspectiva de gen asupra națiunea și discursul naționalismului. Au introdus ca un analitic supune această dimensiune a „națiunilor cu gen și națiuni cu gen” (Yuval-Davis, 1997, p. 33).

Mai menționăm, pentru istoriografia românească, și excelent articol scris de Enikő Magyari- Vincze care a explorat subiect, argumentând, așa cum a făcut Yuval-Davis, că naționalismul naționalizează gen (Magyari- Vincze, 2000, p. 121). În opinia ei, naționalismul are puterea de a transforma un bărbat într-un soldat, iar o femeie într-un

 mama sau soția martirului (Moran, 1995 , p. 79, apud Magyari- Vincze , 2000, p. 121) .

3. De la istoria genului la integrarea genului ca analiză categorie pentru studiul națiunii și naționalismului

Datorită tuturor acestor contribuții interdisciplinare, în prezent, studiul a intersecției genului și națiunii a evoluat de la o utilă la a câmp obligatoriu de anchetă. După cum a spus McClintock:
„[…] naționalismul se constituie încă de la început ca a discurs de gen și nu poate fi înțeles fără ”
(McClintock, 1993, p. 63).
Mai mult, orice încercare de a înțelege apariția modernului noțiunile de masculinitate și feminitate ar trebui să o considere în legătură cu procesul de construire a națiunii. Și, bineînțeles, ar trebui păstrat minte că atât bărbații, cât și femeile au nevoie de celălalt pentru a-și defini identitatea de gen. La fel, națiunile au nevoie de „celălalt” pentru a-l defini se.
Având în vedere toate aceste cercetări și metodologice ipoteze, intenția noastră pentru acest studiu este de a demonstra că procesul de construire a națiunii și mișcarea de emancipare a Românii din Transilvania ar trebui examinați luând în considerare luând în considerare și genul ca categorie analitică utilă. Aceasta este de fapt, subiectul studiului de caz pe care l-am inclus în această cercetare.
Investigația noastră a folosit mai multe ipoteze validate de savanți citați anterior: că toate națiunile depind de puternici construcții de gen (McClintock, 1993, p. 61) și că „nicio națiune în lume oferă femeilor şi bărbaţilor acelaşi acces la drepturi şi resursele statului-națiune” (McClintock, 1993, p. 61).
Mai mult, am încercat să includem și câteva dintre întrebări sugerate de Linda Racioppi și Katherine O'Sullivan ca autori

considerat că „tăcerea” despre gen a exclus multe întrebări
care sunt esenţiale pentru înţelegerea identităţii naţionale şi a

dinamica naționalismului (Racioppi și O'Sullivan, 2005, p. 33). De
acestea, menționăm: la ce ar trebui să examinăm și să fim atenți
cand cercetezi subiectul? Dacă „națiunea” este imaginată ca un „adânc”.
camaraderie orizontală', o 'fraternitate', cum fac bărbații și cum pot
femeile aparțin acestei „fraternități”? În ce fel este imaginatul
comunitatea națiunii de gen? Cine își imaginează națiunea? Când
și cum participă femeile la această imaginație? A făcut națiunea
înseamnă ceva diferit pentru femei și bărbați? (Racioppi și
O'Sullivan, 2005, p. 29-30).

4. Națiunea de gen și Națiunile de gen în contextul
miscarea nationala a romanilor din Transilvania

Acesta este aspectul pe care l-am abordat – din mai multe perspective –
în studiile noastre (Fodor, 2011a, 2012, 2013, 2014, 2016, 2018, 2019a,
2019b). A evoluat din interesul nostru de cercetare în istoria femeilor
cumva logic: în timp ce analizăm discul nostru despre rolul femeii în
societate, discursul național și rolul femeii în național
proiectul conceput de elite a venit de la sine. Studiind femeile
rolurile au evoluat apoi într-un efort de cercetare de înțelegere a modului
discursul naţional este afectat de gen pornind de la premisă
că naţionalismul determină un anumit profil uman pentru femei şi
bărbații de asemenea.

Abordarea de gen a însemnat includerea, pe lângă imagine și

dezbateri asupra femeilor, de asemenea analiza discursului care
a determinat creaţia omului modern şi modern
masculinitate. Provocarea a apărut în găsirea de lucrări relevante pe
subiect întrucât istoriografia românească abia l-a abordat. Într-adevăr,
avem o direcție bazată pe gen, centrată pe femei a unor astfel de evenimente din trecut precum
războaiele (Wingfiled și Bucur, 2006; Chioveanu, 2009; Bolovan,
2015; Ciupală, 2017); dar cercetarea lor este mai aproape de cea a femeilor
istorie și nu la perspectiva istoriei de gen.

În plus, avem o literatură foarte generoasă despre națiune și
naţionalism. Relevanti aici sunt L. Maior, N. Bocșan, S. Mitu, IA Pop,

52 și K. Hitchins, pentru a le aminti doar pe cele mai importante (Maior ,
1986; Bocșan , 1997 ; Mitu , 1997 ; Pop, 1998; Hitchins, 2000). S. Mitu
este de menționat și din alte două motive. Mai întâi, a folosit un
perspectivă imagologică, cu accent pe națiune și național
identitate (și nu din perspectiva cronologică a evenimentelor din
mișcarea națională). Într-adevăr, se concentrează pe sinea românilor -
reprezentări ca români, dar aceasta este în principal un
reprezentare. Astfel, ajută la înțelegerea discursului asupra
masculinitatea așa cum este modelată de imperativele naționale. Celelalte
motivul este că autorul a introdus, deși nu în detaliu, a
gen – centrată pe femei – perspectivă analitică. De exemplu, el
a discutat opiniile pe care elitele masculine le aveau despre femeile ca gardieni
a valorilor naţionale şi a purităţii. Mai nou, Simona Nicoară
a publicat o lucrare despre implicarea femeilor în cauza națională

(Nicoară, 2018).

Pe baza constatărilor lor și folosind o interdisciplinară

abordare modelată, metodologic și conceptual, pe

rezultatele cercetării cercetătorilor străini, am explorat intersecțiile

între discursul despre gen și cel despre națiune. Pentru aceasta

scop, am delimitat mai multe obiective . Prima a fost să vezi

cum imperativele naționale, în contextul național

mișcarea de emancipare, a determinat rolul și imaginea femeii

şi a contribuit la delimitarea genului feminin

stereotipul și noțiunea modernă de feminitate. În al doilea rând, noi

concentrat pe „cealaltă jumătate", pe modul în care „omul ideal" și modern

masculinitatea a apărut (și a fost influențată) de național

circulaţie.

Cercetarea a avut limite cronologice bine definite, de la

1848 până în anii 1920. Acest interval de timp a fost ales în mod deliberat cu

scopul de a arăta cum evoluează și sunt discursurile de gen și naționale

adaptate la agenda societății. Perioada destul de extinsă a fost

subdivizată din 1848 până în 1914, cu accent pe dezbaterile din jur

1867 și începutul regimului dualist austro-ungar

(ceea ce a accentuat lupta pentru cauza națională în timp ce elitele s-au confruntat cu

53 potenţială ameninţare gravă de pierdere a identităţii naţionale). În timpul

Primul Război Mondial, atenția specială a fost acordată anului 1916 ca români care trăiesc

în Imperiul Austro-Ungar s-au confruntat cu o adevărată „identitate".

dilemă' pentru că românii trebuiau să lupte împotriva

români.

Pe de altă parte, războaiele sunt evenimente masculine, așa că sunt
obligatoriu pentru înțelegere și testare, toate la fel, puterea
și eficiența discursului naționalist de gen. Ne-am concentrat și noi
pe perioada interbelică astfel încât să se observe schimbări de gen şi
discursul național, dacă este cazul. Mai mult, accentul pus pe revoluții și
războaiele ne-au permis să testăm ipoteza că „marele evenimente” precum
războaiele, revoluțiile etc. sunt importante în măsura în care suportă
examinând și din perspectivă de gen.

Deci, acel sex înseamnă gen și este „natural”, așa este
determinată biologic, este perspectiva epocii. Având în vedere
acest fapt, mai multe aspecte pot fi analizate și ne vom concentra asupra acestora
mai departe. În primul rând, studiul examinează discursul național luând în considerare
imaginea 'romanului ideal' (barbat si femeie) bazata pe
presupunerea că orice ideologie implică crearea unui „ideal
fiinţă umană'. În cadrul acestui discurs, putem delimita trăsăturile,
transformate în stereotipuri, de masculinitate și feminitate. Pentru femei
rol, trebuie să avem în vedere două aspecte: în primul rând, că imaginea lor a fost
create de elitele masculine și, în al doilea rând, că femeile, deși puține în
număr, au început, de asemenea, să scrie despre rolul și implicarea lor în
cauza nationala (un militantism feminin, national am putea spune). Pentru aceasta
ultima problemă, trebuie să ținem cont de faptul că discursul femeilor asupra
ei înșiși au fost profund influențați de elitele masculine.

perspectivă.

Un alt aspect metodologic trebuie subliniat. Se referă la

valoarea istorică a principalelor surse istorice utilizate. Acestea sunt în principal discursuri publice, articole de presă și cărți despre națiune scris de intelectuali ai mişcării naţionale. Ei tind spre ideal, astfel ceea ce citim și vedem este viziunea idealizată a oamenilor și

54 de femei. Este modul în care autorii „și-au conceptualizat lumea, sperau lucrurile ar fi, sau au încercat să le facă” (Wiesner -Hanks, 2011, p. 84).

Un alt aspect este acela de a aprecia întinderea corespondenţa dintre această imagine ideală a bărbatului şi femeii şi realitate. De exemplu, o practică a fost aceea de a folosi presa tipărită ca mijloc de informare şi diseminare a acestor id euri. Şi scriitorii obișnuiau să publice portrete ale personalităților, bărbați și femei (personaje contemporane și istorice), pentru a le da ca exemplu masculinitate și feminitate infuzate cu patriotism. Ele funcționează ca alegorii vii, întruchipările omului perfect român și femeie. În acest context, ar trebui să acordăm o atenție specială situaţie în cadrul războiului şi în perioada interbelică când cultul de eroi era și o formă de diseminare a imaginii idealului bărbat și femeie român.

Deci, în termeni de „eficiență”, ceea ce știm până acum (conform izvoare istorice) este că elitele au făcut eforturi serioase pentru a pune în practica acest ideal. Și credem că au reușit până la un anumit punct și, în primul rând, pentru clasele de mijloc. Ca argumente, noi să aibă, de exemplu, părerile femeilor cu privire la rolul și responsabilitățile lor în cadrul proiectului naţional. Ei scriu și gândesc la fel ca bărbații. The

asumptioncanalsobete stedformen . A se vedeainstanța războiului

memorii scrise de bărbați , care își amintesc experiența de război din a

perspectiva masculină. Dar, desigur, ca subiectul este nou în limba română

istoriografiei, aceste presupuneri ar putea fi corectate și, cu siguranță,

nuanţat şi completat.

Având în vedere studiul nostru de caz, trebuie să subliniem câteva teorii,

testat deja în studiile noastre:

- că pentru societatea românească transilvăneană apariţia modernului

masculinitatea și feminitatea sunt strâns legate de național

mișcare;

- că datorită statutului acestei comunităţi în austro-ungar

Imperiului, procesul de modernizare a avut o puternică dimensiune națională.

 Și ca o consecință directă a acestei particularități, idealul de

masculinitatea și feminitatea fuzionate cu discursul național.

- că lupta pentru obţinerea drepturilor politice pentru români a fost

dublată de lupta şi străduinţa intelectualităţii de a educa

natiunea. Aceasta a însemnat crearea unui „prototip” al binelui

om român, iar, odată cu a doua jumătate a secolului al XIX-lea, a

româncă bună, așa cum începuse să fie și ea considerată

un membru important al naţiunii române având un rol specific

a juca (Fodor și Tătar- Dan, 2019b , p. 79).

5.Femeile în discursul naționalist

Ar trebui luate în considerare aspectele bilaterale pe care le implică acest subiect.

Prima se referă la faptul că imaginea românului idealizat

femeile și rolul și locul lor în proiectul național a fost conceput de elitele masculine, iar al doilea, că și femeile, deși mai puține în număr decât oamenii, au construit și și-au delimitat propriul rol în interior națiunea și proiectul naționalist. Pentru primul aspect, putem aplica ipotezele lui Nira Yuval- Davis despre dimensiunile majore ale proiectele naționaliste, unde genul și națiunea se intersectează (Yuval - Davis, 1997, p. 33). În ceea ce privește rolul femeilor, acest lucru determinată de viziunea intelectualilor români că femeile sunt cel reproducătorii biologici și culturali ai unei națiuni. După cum a susținut Nira Yuval-Davis, femeile ca reproducători biologici ai națiunii se referă la responsabilitatea care le sunt date pentru existența fizică a naţiune. Din punctul ei de vedere,

„[…] conform diferitelor proiecte naționale, sub specific circumstanțe istorice, unele sau toate femeile aflate la vârsta fertilă grupurile ar fi apelate, uneori mituite și alteori chiar forțat, să aibă mai mulți, sau mai puțini, copii ” (Yuval -Davis , 1997, p. 33).

Există trei teorii care trebuie aplicate în aceste cazuri: „oamenii ca discursul puterii, discursul malthusian și eugenistul discurs (Yuval-Davis, 1997, p. 33). În sursele istorice disponibile pentru studiul nostru de caz, „poporul ca putere”, iar după Marele Război,

 discursul eugenic, pot fi identificate ca elemente semnificative în dezbaterile despre rolul și locul femeii în societate. Prima se referă la credința puternică a intelectualilor în mare parte bărbați că o națiune poate supraviețui și evoluează numai dacă s-au născut copii. Acest discurs vede menținerea

şi mărirea populaţiei colectivităţii naţionale ca vitală f or interesul național (Yuval -Davis , 1997 , p. 33).

În cazul românesc, există două motive pentru această caracteristică a discursul naţional: unul se leagă de preocuparea permanentă că Românii ar putea pieri în conglomeratul etnic din Austro - Imperiul Ungar; celălalt este legat de modernitate, de evoluţia societăţii care favorizează intrarea femeilor în spaţiul public, ca angajați sau cu alegerea lor de a nu se căsători. Aceasta creează o îngrijorare mai mare: că femeile nu își vor îndeplini rolul „natural” și prin procedând astfel, vor pune în pericol viitorul națiunii. Această preocupare va fi mai puternic după primul război mondial:

„Recunosc că vremurile pretind drepturi în toate domeniile, dar așa ar fi fi o catastrofă pentru o națiune tânără... dacă am deranjat familia sanctuar si aduce mama si sotia romana in social și lupte politice. O mamă și o soție au o asemenea putere în gospodărie și în familie că oricâte drepturi am să-i dai nimic nu poate birui forța pe care i-a dat-o Dumnezeu” (Vifora, 1921, p. 64; vezi și Fodor, 2020, p. 282).

De asemenea, după război, și din cauza lui, discursul eugenic apare și afectează femeile. Acesta are ca scop îmbunătățirea calității „stoc” național prin încurajarea celor care sunt potriviți din punct de vedere al originea si clasa sa aiba mai multi copii si descurajand pe altii de la făcând astfel (Yuval -Davis, 1997, p. 33). În studiul nostru de caz, interbelic Intelectualii români au promovat rolurile „naturale” ale femeilor ca reproducători atât biologici, cât și culturali ai națiunii:

„Femeia și bărbatul sunt ființe diferite datorită naturii lor și rol în societate. Ei nu pot schimba niciodată rolurile... rolul unei femei și un bărbat care are în familie decide rolul, la fel de important, fiecare trebuie să aibă în viața publică... cine nu le respectă... legile naturale pun în pericol viitorul națiunii” (Moldova , 1927, p. 122; vezi și Fodor, 2020, p. 281).

 Aceasta ne duce la a doua „responsabilitate” atribuită femeilor de către bărbaţi în proiectul naţional: reproducerea culturală. Aceasta se referă la națiune ca o „comunitate imaginată”, la ceea ce îi face pe oameni să se simtă ca să fii parte dintr-o unitate, și nu sunt legăturile biologice, ci e cele culturale. După cum susține Yuval-Davis „cultura și tradiția oamenilor”, care este de obicei compusă parțial dintr-o versiune specifică a unui specific religia și/sau o limbă specifică, este o altă esențializare dimensiune, care în diferite proiecte naționale dobândește a semnificație mai mare sau mai mică decât cea a genealogiei și a sângelui (Yuval-Davis, 1997, p. 34).

Românii din Transilvania erau convinși și îngrijorați că „specificitatea națională” trebuie păstrată împotriva tuturor pericolelor și inamicii care existau. Ceea ce însemna asta era că femeile trebuiau să fie educat astfel încât să-i poată educa pe viitorii români. Ce asta educația însemna a fost: învățarea limbii, folosirea ei zilnic, în loc de cele străine; și predarea și respectarea tradițiilor (tradiții ancestrale). De fapt, această responsabilitate culturală a femeilor derivă din percepția elitelor asupra națiunii. Au înțeles-o

în sens cultural: o comunitate care profesează același trecut (trecut comun), istorie, obiceiuri, limbă, religie și urmărire triumful națiunii în viitor.

În cele mai multe cazuri, sau cel puțin pentru a doua jumătate a secolului al XIX-lea secolul, toți autorii implicați în dezbatere, delimitează rolul femeii cu o puternică dimensiune religioasă. Națiune înseamnă și pentru ei a comunitate care profesează aceeași religie. Destul de des cei care vorbesc și scrie sunt preoți sau au fie o educație religioasă, fie a fundal religios puternic. Vezi, de exemplu, cazul lui George Bariț , care este unul dintre susținătorii dreptului femeilor la educație dar în „rolurile naturale/biologice” ale acestora și care are un rol teologic formaţie şi provenea şi dintr-o familie religioasă dacă ne gândim că atât bunicul cât și tatăl său erau preoți greco-catolici. Cazul lui, care nu este singular, dezvăluie un alt aspect „provocator” pentru oricare cercetare asupra dimensiunii de gen a mişcării naţionale: că românii din Transilvania erau fie ortodocși, fie greci -

58 catolic. Au împărtășit aceeași imagine asupra rolului femeii și bărbați în cadrul proiectului național? În măsura în care ne-am condus cercetare, pe presa scrisă, am putea argumenta că nu există prea multe diferențe în opiniile lor cu privire la rolul femeilor în societate iar în proiectul național ar trebui să fie și că asta este poate explicat prin perspectiva de gen, toți bărbații împărtășesc ceea ce femeile au fost luate în considerare.

Cu toate acestea, se poate observa cel puțin o diferență cantitativă

care ar putea afirma pentru a susține că intelectualii greco-catolici
au fost mai preocupate de rolul femeii și de cele emergente
mișcarea de emancipare (unii ca George Bariț sau Nicolae Fekete -
Negruț iu a scris sau a condus reviste precum Familia sau Amicul
Familii care nu erau religioase, dar aveau un caracter social și cultural
orientare). Cu toate acestea, subiectul are nevoie de o abordare suplimentară înainte
ajungând la o concluzie puternică.

Ceea ce poate fi considerat un fapt este că femeile au fost incluse în
proiect național datorită „rolurilor lor naturale”. În consecință, lor
„sarcina reprezentării” a fost transmiterea valorilor naționale,
religia inclusă, fapt susţinut de majoritatea autorilor care
a considerat că femeile ar trebui să aibă o educație religioasă care a fost
singurul care le-ar putea conferi o moralitate impecabilă. Deci, femeile
au fost văzuți ca „purtători ai identității și onoarei colectivității,
atât personal cât și colectiv” (Yuval-Davis, 1997, p. 57). Și aceasta
identitatea și onoarea (capacitatea) a fost modelată după valorile creștine!

Mai mult, mediul religios a influențat și
delimitarea rolurilor de gen în cadrul naţionalistului român
discurs; aceasta a însemnat o delimitare strictă a rolurilor de gen. Unde
femeile erau îngrijorate, trebuiau să rămână în cadrul naturalului
limite:

„Femeile nu ar trebui să aspire niciodată să exceleze în pozițiile destinate exclusiv bărbaților!
În schimb, există un cerc sfânt pentru toate femeile, în afara
onoruri în care fiecare femeie poate câștiga modest, dar valoros
merite, asta este cercul familiei... copilul pe care il cresteti este om

fiinţa... este fiul naţiunii. Spune-i că inima îi bate pentru

viitorul națiunii. Spune-i aceste cuvinte în limba ta maternă și nu într-o limbă străină, deoarece asta nu-i poate spune nimic despre neamul nostru” (Viritsianu, 1886, p. 176).

Mai mult, acest lucru implica și opțiuni maritale controlate, pt atât femei, cât și bărbați, în sensul că niciunul nu era permis, în cel puțin teorie, să te căsătorești cu un partener străin: asta însemna pierderea identitate nationala.

Deci, stereotipurile de gen „naționalizate” și-au imaginat femeile ca fiind purtători de copii, exclusiv. Ele sunt definite de corpul lor și sexualitate. Femeile trebuie să nască și să-și educe copiii în spiritul naţional şi valorile patriotice. Chiar și cei mai permisivi bărbați, care au acceptat femei care ocupă anumite locuri de muncă, consideră că asta este permis numai după ce rolurile lor „naturale” au fost îndeplinite. Această caracteristică este mai evident după Marele Război, când mai multe femei vor provoca aceste roluri „naturale”. După cum am menționat mai sus, elitele vor crea responsabilitățile cheie pe care le au pentru a asigura viitorul națiunii:

„Cum ar trebui să educăm astăzi și cetățenia mâine ca să devină cetăţeni buni, soldaţi curajoşi şi buni creștini impregnați cu adevărate valori creștine? Familia este primul şi cel mai important element... iar mama [este cel mai important] pentru că i se cere să formeze personaje bune” (Panaitescu , 1922, p. 10-11).

De remarcat, de asemenea, faptul că există o tendință pentru

toţi aceşti autori să folosească singularul substantivului. Este aproape întotdeauna
(cea) „femeia” și nu „femeile”. Acesta este, de asemenea, un indicator valoros al
percepția dominantă masculină a celuilalt/a sexului diferit (Fodor,
2016, p. 53). Părerile lor comune despre femei sunt perfect integrate
în tendințele europene inaugurate de iluminism:

„Oamenii erau egali, dar bărbații și femeile erau în mod fundamental
diferit, o formulare de „separat, dar egal” care a fost fondată
pe propunerea că era totuși „natural” pentru oameni să
guvernează și femeile să se supună” (Timm și Sanborn, 2016, p. 28).

Aceasta este o caracteristică generală a dezbaterilor privind genul din timpul
timpurile moderne. Bărbații educați, care au scris despre femei, le-au văzut

 ca un grup nediferențiat despre care ar putea face cu ușurință
pronunțări și generalizări (Wiesner -Hanks, 2011, p. 86).

Deci, femeile au fost tratate ca o „categorie”. Cu toate acestea, există și o
anumită tendință de diferențiere în clasă și ierarhie socială. Acest
se remarcă la autori când vorbesc despre femeile ţărăneşti
care sunt prezentați ca cei mai autentici păstrători ai tradiției -
valorile naționale (aceasta face, de asemenea, parte dintr-un stereotip de gen/naționalizat).

Ele sunt uneori plasate în antiteză cu femeile de mijloc
clasă care au fost percepute ca mai frivole și mai tentate să fie
coruptă de modul modern de a trăi pe care cel mai conservator
bărbații consideră că sunt periculoși pentru viitorul națiunii.

Deci, în cazul românesc, putem aplica concluziile
subliniat de mulți alți savanți (istorici, dar nu numai istorici)

că naționalismul folosea femeile drept simboluri, mai ales în rolul lor ca

mame; că au servit ca niște talismane; că ale femeilor și

în special comportamentul, îmbrăcămintea și uneori religiozitatea mamelor

a garantat însăși supraviețuirea societății care a condus, firesc, am putea

adaugă, la necesitatea de a controla comportamentul femeilor, astfel încât actele lor să facă

nu amenință supraviețuirea țării și a tuturor celor aflați în ea (Meade

și Wiesner-Hanks, 2004, p. 170).

Cu toate acestea, aceasta este doar o parte a poveștii, așa cum avem

Perspectiva (pre)dominanta asupra femeilor si a rolului si definitiei acestora

în cadrul discursului naţional. Deci, feminitatea are două laturi: una

definit de bărbați și cel definit de femei. Al doilea este

mai greu de identificat din cauza deficitului de surse istorice, deși

nu este imposibil de abordat. Ar trebui să menționăm că și la gen

Studiile istoriei această lipsă de înregistrări i-a determinat pe oamenii de știință să se concentreze asupra bărbaților

discurs. Acest lucru este vizibil și în abordările legate de gen și națiune.

Astfel, în cele ce urmează, schițăm câteva dintre caracteristicile lui

feminitatea și stereotipul de gen feminin așa cum sunt definite de română

femeilor. Sunt o minoritate care, din a doua jumătate a

al XIX-lea, sa implicat în dezbaterile despre rolul femeii în

societate şi în procesul de construire a naţiunii. Rețineți că ele exprimă

opiniile lor în principal în presa scrisă care a devenit, principala

 mediu pentru acest tip de dezbatere intelectuală (Fodor, 2011b). Ce

Aceste articole ne lasă concluzia că femeile autoare au tendința de a copia

aproape exact discursul bărbaților despre rolul și locul femeii. Ei

se gândesc şi la ei înşişi ca fiind responsabili pentru biologicul şi reproducerea culturală a națiunii. Ei iau, fără opoziție, sarcina reprezentarii:

„Pentru sănătatea unei națiuni... o femeie trebuie să aibă cultul și dragostea pentru familie... este sanctuarul de unde ea poate contribui la individualitatea oamenilor cărora îi aparține. Romànca conștientă de misiunea ei va deveni matrona unui regenerat rasă. Din acest leagăn va ieși un nou curajos, muncitor generație conștientă și mândră de neam” (Baiulescu , 1901, pp. 61-63).

Deci, femeile aveau tendința, ca și bărbații, să se trateze ca pe un „categorie”. În cadrul mișcării de emancipare națională, a lor percepția genului este dominată de dihotomia „naturală” a bărbaților - femeilor. Cu toate acestea, există un îndemn remarcabil pentru egalitatea de gen înţeles în principal ca acces egal la educaţie. Femeile au „folosit”. agenda națională pentru a cere dreptul de a fi educat pentru națiunea sake, iar aceasta este cea mai importantă justificare pe care au avut-o în timpul a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

6. Bărbați, masculinitate și naționalism: „Big Boys Don’t Cry, or Do Ei?' ' (Fodor, 2021)

Românii, până de curând, aveau o vorbă „nu ești bărbat dacă nu erai în armată. Astfel, au asociat masculinitatea cu serviciul militar. Și prin masculinitate, înțelegem „modul în care bărbații”. afirmă ceea ce cred ei a fi bărbăția lor”, virtuțile „bărbătești”. cum ar fi voința, onoarea și curajul (Mosse, 1996, p. 4). Aceste

au fost câteva dintre trăsăturile cheie ale masculinității moderne, care a apărut, după cum a argumentat Mosse, undeva la începutul lui al XIX-lea și a rămas aproape neschimbat de atunci (Mosse, 1996, p. 4). În cazul românesc, „omul ideal” este construit în același context al procesului de construire a națiunii.

62 Acesta ar putea să nu fie un subiect foarte ușor de abordat, deși ar părea aşa. Motivul pentru aceasta este că există o lipsă de metodologie abordări.

După cum sa argumentat anterior, până relativ recent, genul și studiile naționale (cum ar fi istoria genului) s-au concentrat pe femei, în timp ce bărbații nu erau tratați ca ființe de gen. Deci „bărbați” ca „femei” ar trebui tratată ca o categorie conceptuală. Sunt puține relevante studii, deși unele au fost incluse în „istoria bărbaților”. Cu toate acestea, ei rămân actuale astăzi. Există lucrarea lui GL Mosse: The Image of Man: The Creation of Modern Masculinity orthevolumeco -editat de Dudnki S., Hagemann Karen, Tosh J., Masculinități în politică și război: Gendering Modern History (Mosse , 1996 ; Dudnik, Hagemann and Tosh , 2004). There are also a few Romanian authors: Mirela- Luminița Murgescu, Între „bunul creștin” și „bravul rom ân”. Rolul școlii primare în construirea identității naționale românești (1831 -1878) , Mihai Chiper, Pe câmpul de onoare. O istorie a duelului la români , that provide useful insights (Murgescu , 1999; Chiper, 2016).

However, there is no work that deals with men as an analyti cal category within the national discourse, though there are numerous

works on the discourse on nation and male elites involved in the national movement. This fact can be explained by the general perspectiva asupra istoriei (ca „povestea lui”, și anume una centrată pe bărbați) și fără a se concentra asupra identității lor ca bărbați. Astfel, pentru conceptual şi direcţiile metodologice, trebuie să ne bazăm pe savanţii străini rezultate.

O premisă de lucru pentru un astfel de subiect de cercetare ar putea fi aceea identitatea de gen a bărbaților este definită în raport nu numai la femei dar și în raport cu alți bărbați (Meade și Wiesner-Hanks, 2004, p. 88). Și că în cadrul discursului naționalist această relație cu ceilalți barbatii inseamna atat relatia cu compatriotii lor dar si, si uneori și mai important, la „ceilalți”, străini, să fie ei prieteni sau dușmani.

Capitolul 2. Gen și naționalism...

63 O altă ipoteză importantă este că masculinitatea și masculinitatea stereotipurile tind să rămână aproape neschimbate în timp. Este ce savanții se referă la masculinitatea „normativă” sau „hegemonică” care este mai mult decât un „ideal”, fiind asumat, răspândit pe scară largă și cu calitatea de a apărea ca fiind „naturală”, la fel ca feminitatea și stereotipul feminin (Nagel, 1998, p. 247). În contextul procesul de construire a națiunii (și acesta este diferit de cazul femeilor), bărbații sunt cei care definesc națiunea; apoi statul-națiune și punctul lor de vedere este, desigur, centrat pe bărbați. Ei percep și definesc ei înşişi după perspectiva predominantă a lor superioritate.

Dacă luăm în considerare a treia dimensiune majoră a lui Nyra Yuval -Davis
proiecte naționaliste în care discursurile de gen și naționale se intersectează,
omul este afectat în principal de a treia care este dimensiunea civică
(Yuval-Davis, 1997, p. 35). Aceasta se concentrează pe cetățenia înțeleasă ca
„o apartenență deplină la comunitate care cuprinde civili,
drepturile și responsabilitățile politice și sociale” (Yuval-Davis, 1997, p.
35). Această definiție este nuanțată atunci când este aplicată trecutului. De exemplu,
Românii care trăiesc în hotarele Austro-Ungariei
Empire se lupta să obțină drepturi egale. Astfel, am înțeles
noţiunea de cetăţenie ca fiind simţul datoriei faţă de naţiune şi faţă de
țara de asemenea.

Pentru studiul de față, ne-am limitat la unele ample
remarci astfel încât să faciliteze o concluzie generală cu privire la motivul pentru care genul și
națiunea este o temă istorică necesară și lămuritoare de cercetare.

Până în acest punct al cercetării noastre, ne-am concentrat pe două aspecte:
Marele Război și perioada interbelică și provocările la „tradițional”.
masculinitatea' (Fodor și Tătar -Dan, 2019 b; Fodor , 2021). Motivul
constă în faptul că oricine este interesat să abordeze istoria bărbaţilor
într-o perspectivă de gen ar trebui să examineze discursul din cadrul războiului
ani. Războaiele, în general, sunt „o invitație la bărbăție” și la Mare
Războiul a fost un eveniment masculin care a transformat trăsături precum curajul,
curajul, hotărârea, puterea și duritatea voinței în
cele obligatorii (Mosse , 1996, p. 139). În timpul războiului, românii

 s-au confruntat cu acest test de masculinitate și naționalism, nu mai puțin. Pentru cei care trăiesc

în Imperiul Austro-Ungar, cetățenia se traduce prin datorie față de patrie, dar, după 1916, a intrat în conflict cu simțul și datoria de a natiunea:

„[…] fiecare român din patria noastră... ar trebui să-și facă zilele acestea datorie în spiritul legii și al cerințelor care se cer căci în aceste zile de sacrificiu... Ar trebui să arate o atitudine corectă, patriotic și prudent, demn de neamul nostru și de latinitatea noastră” (Mihaly , 1914 , p. 1; vezi și Fodor și Tătar -Dan, 2019 b, p. 82).

Referindu-ne la stereotipul masculin, trăsăturile „omul ideal” erau onoarea, curajul, sacrificiul, rezistența și religiozitatea (Fodor, 2021 , p. 1003). De fapt, toate aceste caracteristici sunt grele pentru a distinge fie ca fiind naționaliste sau masculiniste, deoarece par atât de strâns legat atât de națiune, cât și de bărbăție (Nagel, 1998, p. 252). Onoarea este cea mai importantă, așa cum a fost și în perioada pe timp de pace, așa a fost la fel și în timpul războiului. Ceea ce este de remarcat este că aceste trăsături sunt definite spre deosebire de cele ale inamicilor. Pe de o parte, există necesitatea de a demonstra că sunt mai buni decât „cel altele', într-un fel de 'bărbăţie competitivă', şi să dovedească fiecăruia altfel că sunt „bărbați adevărați”. Deci, nu este doar personal, ci și reputația națiunii care definește stereotipul masculin. Timm și Sanborn vorbește despre bărbații care acordă multă atenție nu numai onoarea şi prestigiul lor personal dar şi onoarei şi prestigiul națiunilor lor (Timm și Sanborn, 2016, p. 160).

În schimb, se remarcă teama de astfel de acuzații ca lașitate. Este „unul dintre magneții care trage oamenii spre

patriotism, naționalism sau militarism” (Nagel , 1998 , p. 252).

completează lista factorilor „motivaționali” care i-au determinat pe bărbați să meargă la război

cu alura masculină a aventurii care este vizibilă în lor

anticipare și de multe ori emoție, sentimentul de a se îmbarca într-un mare

aventură, pe marea căutare pe care a reprezentat-o războiul (Nagel,

1998, p. 252).

Cu toate acestea, un efort științific pe care rămâne concentrat doar asupra

propagandei și discursului ratează cealaltă jumătate a poveștii: cea a

Capitolul 2. Gen și naționalism...

65 cum s-au expus bărbații acestui discurs – care le-a modelat de fapt

existenţa, din perspectiva rolurilor de gen, învăţată încă din copilărie

– a reacționat și s-a comportat atunci când s-a confruntat cu realitatea crudă a războiului. Noi

numită aceasta „masculinitate pusă la încercare”.

Cel mai adesea memoriile și folclorul dezvăluie șocul pe care îl au de fapt

pâslă. Un exemplu este poezia poetului popular Cristofon Purecel,

caporal în regimentul 24, autor a mai multor broşuri precum

Întristarea soldatului și Calvarul războiului (Fodor și

Tătar- Dan, 2019 b, p. 85). Poetul a marcat în versuri principalul

momentele plecării la război. În primul rând, există entuziasm:

„Fliș, stejar/ Când am plecat la război, am mers fericit și înflăcărat pe când mergi

la o nuntă sau la un dans... Și nicio frică am simțit ” (Purecel , 1916 , p. 65).

Apoi vine șocul generat de contactul cu

realitatea războiului:

„Când o grenadă de lângă mine a explodat, ce frică m-am făcut! Apoi am văzut

Nu era o glumă, vin grenadele și explodează, eu

am inteles atunci eram in razboi. Cum mă voi întoarce vreodată acasă?”

(Purecel, 1916, p. 65).

Și, în sfârșit, există nostalgia și dorul de casă,

familia și țara:

„Pâinea uscată acasă este mai bună decât carnea prăjită în străinătate” (Purecel,

1916, p. 65).

Având în vedere aceste puncte, ar trebui puse câteva întrebări

orice abordare care urmărește să investigheze istoria genului

stereotipurile și discursul și trăsăturile masculinității din a

perspectiva istorica. Cum au reacționat oamenii când s-au confruntat cu adevăratul război?

Și-au pus garda jos, purtând „mai puțin” bărbătesc? Au arătat

emoțiile lor, și îndoieli față de camarazii lor, în timpul luptelor sau

abia dupa ce s-a incheiat razboiul si s-au distantat de

evenimente, dar și-au „împlinit” datoria? Cum am fost ai mei

experiența de luptă și imaginea de sine/individualitatea afectate? Cum a făcut

prizonierii simt? Susținem că prizonierii au fost supuși unui dublu test:

de bărbăție și mândrie (Fodor , 2021, p. 1008). A fi prizonier ar putea

 să fie percepută ca o confirmare a slăbiciunii care a fost, potrivit

stereotipul, o caracteristică inacceptabilă. Slăbiciune și acceptare

a superiorității inamicilor ar putea fi percepută ca un atac asupra propriei persoane

onoare, deci inacceptabilă (Fodor , 2021 , p. 1008).

Mai mult, există un alt aspect care trebuie luat în considerare atunci când sau dacă,

abordarea unui astfel de subiect de cercetare. Acesta este faptul că atunci când

referindu-se la bărbaţi şi masculinitate există o mai mare eterogenitate decât

în cazul femeilor. Unii consideră că ar trebui să folosim „masculinități” mai degrabă decât „masculinitatea” singulară (Wiesner-Hanks, 2011, p. 88). Acest lucru se întâmplă, de exemplu, în perioadele extreme, cum ar fi războaiele cu delimitarea rolurilor bărbaților în funcție de statutul lor social:

„Intelectualul dă soldatului conștiința luptă pe care o duce, îi oferă idealuri mai clare, o fantezie vie, un orizont extins, alegerea unuia mai bun și mai inteligent tehnica de lupta. În război, se cere și rezistență fizică, agilitatea mișcărilor, cunoașterea căilor, câmpurilor, văile... cunoștințele de cercetare și traversare a naturii obstacole, iar aici țăranul este mai îndemânatic, se simte mai mult acasă' (Anonim , 1915, p. 23; vezi și Fodor și Tătar -Dan, 2019b , p. 86).

Deci, masculinitatea, ca și feminitatea, are trăsături generale. Erau iniţial bazată pe o idee despre natura bărbaţilor şi femeilor care ar putea fi reinterpretat atunci când contextul social sau politic se schimbă (Weisner -Hanks, 2011, p. 99). Acesta este cazul războiului și al revoluțiilor. De exemplu, după Marele Război, discursul de gen înregistrează a anumite „upgrade”, adaptându-se la noul context. Femei și bărbați au fost definite și au trebuit să acționeze în funcție de rolurile lor „naturale”, care au determinat de fapt misiunea lor în viață. De exemplu, pentru bărbați asta însemna respectarea îndatoririlor „civice”. Onoarea este acum depășită de datorie. Datoria față de statul național s-a tradus în „a deveni un bun”. Română: loială, cinstită, muncitoare și permanent conștientă de asta duşmanii erau prezenţi şi lucrau constant împotriva lor şi

împotriva națiunii. Cu toate acestea, stereotipul masculin a inclus și unele caracteristici noi determinate de schimbările sociale. Dar s-au văzut și acestea ca fiind obligatorii pentru viitorul națiunii: dinamic, eficient,

 rațional, și mai ales bine educat și în stare fizică bună conform principiului ' mens sana in corpore sano ' care tindea pentru a se referi mai ales la bărbați.

7. Observații finale

Pentru reconstituirea trecutului românilor sunt suficiente argumente pentru a demonstra că o abordare care are în vedere intersecția dintre genul și discursurile naționale oferă perspective utile pentru să înțeleagă atât procesul de construire a națiunii, cât și cel încă tradițional tendința de a percepe rolurile femeilor și bărbaților în societate. Astfel de o abordare ne invită la un nou tip de lectură a disponibilului izvoare istorice. Pentru că există o mulțime de dovezi care pot permite istoricii de a reconstrui istoric dimensiunile si cele importanța genului în națiune -construire și emancipare proces: sunt diverse și generoase, constând în prelegeri publice și discursuri, memorii și petiții, manifeste revoluționare, programe școlare etc. Deci, înregistrările „tradiționale”, dar citite din a perspectiva gen-națională.

Mai presus de toate, cea mai generoasă sursă istorică este tipăritul presa. Oricine examinează articolele din reviste din al XIX-lea până în perioada interbelică ar putea fi nedumerit de dezbatere complexă asupra rolurilor de gen dintr-o perspectivă națională. The

Foarte importante au fost și memoriile, la fel de importante ca și arta

reprezentări și chiar literatură (folclor, romane, nuvele).

Toate reflectă interesul elitelor care, în contextul

procesul de construire a națiunii, au fost preocupați de construirea unui

imagine idealizată a membrilor naţiunilor. Desigur, „imaginat”.

bărbat şi femeie' au apărut din perspectiva generală a rolurilor

bărbaţii şi femeile aveau. Aceste roluri, desigur, nu au fost contestate

de bărbați și nici de femei, așa cum erau percepuți ca fiind biologic

determinat.

Astfel, pe baza cercetărilor noastre, suntem capabili să schițăm mai multe

concluzii care demonstrează și că în cazul națiunii române -

 procesul de construcţie şi mişcarea de emancipare a românilor

din Transilvania, există o dimensiune puternică de gen

considerată și că aceasta este similară cu alte cazuri europene (cf. Timm

și Sanborn, 2016). În primul rând, ar trebui să luăm în considerare cazul celuilalt

naționalități care locuiesc în teritoriile austro-ungare (români din

Bucov ina inclus), iar acesta ar putea fi un alt subiect

abordat de savanţi. Dar există și trăsături comune cu acestea

societăți/națiuni care au înregistrat un proces național similar de construire.

De exemplu, există elemente comparabile cu dezbaterile din

contextul naţiunii grecilor - procesul de construire sau cel italian. Aşa,

cazul românesc nu este unic ci completează lista societăților

unde s-au intersectat și influențat discursurile naționaliste și de gen

reciproc.

Astfel, putem lua drept fapte că și pentru românii din Masculinitatea și feminitatea modernă din Transilvania au apărut în același context istoric ca națiunea și naționalismul. În același timp, au inclus și au determinat un set de caracteristici pentru bărbați și femei care s-a standardizat. Aceste caracteristici generale au fost „actualizate”, dar doar superficial în momente extreme precum războaiele. Dihotomia, de feminin și masculin, este vizibil și printre români în aceea femeile erau definite prin responsabilitățile lor în sfera privată, în familie, în timp ce bărbații erau definiți prin rolurile lor în public spațiu, în societate și prin presupusa lor superioritate față de femei. Rolurile lor în cadrul națiunii reflectă și această dihotomie. Ceea ce este de remarcat este și tendința de a trata femeile categorie omogenă. În cazul lor, toate sunt definite de biologie: sunt (viitoare) soții și mame în ciuda statutului lor social. Pe dimpotrivă, bărbații tind să fie mai diversi, mai eterogen categorie: unii sunt intelectuali și trebuie să acționeze în mod corespunzător și unii sunt țărani etc. Aceste diferențe interioare în categoriile de gen tind să aibă ecou și în percepțiile femeilor. De exemplu, pentru femei responsabilitățile erau delimitate în funcție de socialul soților lor starea. Soțiile de profesori și de preoți erau considerate, parcă, ca

69 de lideri ai comunității femeilor. O schimbare subtilă în națională discursul este vizibil după și ca o consecință a Marelui Război. Acest eveniment afectează direct percepția rolurilor de gen. Ca imperativele naționale s-au schimbat, așa că a trebuit să se întâmple cu genul

roluri. Cu toate acestea, schimbările nu sunt radicale, cel puțin nu în prima

ani după război. Pentru bărbați, este mai degrabă doar o schimbare în ierarhie

a trăsăturilor masculine. În ceea ce privește rolurile femeilor și identitatea de gen, cel

caracteristicile generale (așa cum sunt concepute de bărbați) nu se schimbă. Într-adevăr, acolo

este o dezbatere mai puternică despre emanciparea lor, nu numai

cultural dar si politic. Dar dezbaterea, care va implica mai mult și

mai multe femei, se referă la aceleași roluri „naturale”.

Toate aceste remarci pot constitui o bază pentru studii viitoare

extins fie pe diferite intervale cronologice, fie pe românesc

societate din cele două Principate şi Regatul României. The

potenţialul de cercetare este imens şi ar trebui tratat ca atare de

istorici.

Referințe

O

nderson, B. (2016). Comunități imaginate: reflecții asupra originii

și Răspândirea naționalismului. Londra și New York: Verso.

Anonim (1915). Eroismul nostru. Biserica și școala,

1, 23.

Baiulescu, M. (1901). Misiunea femeii române [Romanian Woman’s

Mission]. Familia , 6, 61 -63.

Blom , I., Hagemann, K., Hall, C. (2000). Gendered Nations:

Nationalisms and Gender Order in the Long Nineteenth

Century . Oxford: Berg Publishers.

70 Bocșan, N. (1997). Ideea de națiune la românii din Transilvania și

Banat: secolul al XIX -lea [The Idea of Nation for Romanians in Transylvania and Banat: The Nineteenth Century]. Cluj -Napoca: Presa Universitară Clujeană.

Bolovan, I. (2015). Primul război mondial și realitățile demografice din Transilvania. Familie, moralitate și raporturi de gen [The World War I and the Demographic Realities in Transylvania. Family, Morality and Gender Relations]. Cluj-Napoca: Școala Ardeleană.

Chioveanu, M. (2009). European Women at War (1914 -1918). Studia Politica. Romanian Political Science Review , 9(1), 47 -62.

Chiper, M. (201 6). Pe câmpul de onoare. O istorie a duelului la români [In the Field of Honor. A History of the Duel in the Romanians]. Bucureşti : Humanitas.

Ciupală, A. (2017). Bătăia lor. Femeile din România în Primul Război Mondial [Their Fight. Women in Romania during the First World War]. Iași: Polirom.

Cott , N.F. (2005). What is Gender History? https://apcentral.collegeboard.org/courses/ap -united -states -istorie/sala de clasă -resurse/ce -este-gen -istorie (accesat 24 iunie 2022).

Dudnik, S., Hagemann, K., Tosh, J. (2004). Masculinităţi în politică şi Război. Gendering istoria modernă. Manchester și New York: Manchester University Press.

Fodor, G. (2011a) . Urmând liniile de caritate: Ecouri asupra Activitate Desfăşurată de Reuniunile Femeilor din Transilvania Reflectată în Presa Română Transilvană . În

Sigmirean , C., Boldea, I. (eds .), Culture, Elites and European
Integrare. Istorie (p. 18-30), voi. 3. Paris: Prodifmultimedia.

Fodor, G. (2011b). Femeile ca subiect al cazului „Dezbateri intelectuale”. Studiul „Amiculu Familiei”. Studia Universitatis Petru Maior. Istorie, 11, 89-99.

Fodor, G. (2012). Implicarea Astrei în dezbaterea privind Necesitatea educării femeilor romance. Studiu Universitatea Petru Maior. Seria Historia, 12, 23-30.

Fodor, G. (2013). Presa românească a Transilvaniei. Rolul lui în dezvoltarea imaginii femeilor, cuplurilor și relațiile de familie. Revista Transilvană, 2, 26 -41.

Fodor, G. (2014). Femeia ca simbol al națiunii: cazul românesc. Brukenthalia. Revista de Istorie Culturală Română, 4, 101 -109.

Fodor, G. (2016). Femeile Române și Construcția Națională Identitatea la românii din Transilvania. În Polgar, I., Horga, V., Bire , M. (eds.) , Minorități și majorități etnice - Migrație și Integrare (p. 47-61). Debrecen: Universitatea Debrecen Pres ss.

Fodor, G. (2017). Dimensiunea națională a modei. În Motta, G., Biagini, A. (eds.), Moda prin istorie , I (pp. 156-167), Cambridge: Editura Cambridge Scholars.

Fodor, G. , Tătar -Dan, M. (2018). Sacrificiul nostru pentru țară. Război și Identitatea de gen în Transilvania. În da Silva, H., de Matos, PT, Sardica, JM (eds.) , War Hecatombe. Efecte internaționale privind sănătatea publică, demografie și mentalități în al XX-lea

Secolul (p. 77-98). Populație, familie și societate, 32 .

Frankfurt pe Main: Peter Lang.

Fodor, G. (2019a). Gen şi naţiune: rolul femeilor în procesul de

construire a identităţii naţionale la românii din Transilvania (a

doua jumătate a secolului al XIX -lea şi începutul secol ului XX)

[Romanian Women and the Construction of National Identity

among Romanians in Transylvania (The Second Half of the 19th

Century and the Beginning of the 20th Century)]. Libraria. Studii

şi Cercetări de Bibliologie. Anuar XVI -XVII, 388 -405.

Fodor, G. , Tătar -Dan, M. (2019b). From the Great War to Great

Romania: Gender and Nation in the Interwar Period. In Chiorean,

L., Nicolae , C., Lakó , C. (eds.), Humanities in the Spotlight. Studies

of Literary Criticism and D iscourse Analysis, Philosophy of C ulture,

Istorie, lingvistică și predarea limbilor de specialitate

(p. 102-112) . Editura Academică Lambert.

Fodor, G. (2020). Unde mergem de aici: conservarea

Tradiție sau pe căile modernizării? Dileme

despre Construirea Noii Familii Româneşti după Mare

Război. În Chiorean L., Nicolae C. (eds.), Humanities in the

În lumina reflectoarelor. Rolul științelor umaniste în vremurile de pandemie (pag. 272-

285). Editura Academică Lambert.

Fodor, G. (2021). „Big Boys don’t Cry, sau ei?”: Românii

În timpul primului război mondial, între stereotipul masculin

și realitatea războiului. B rukenthalia. Cultural românesc

Revista de istorie, 11, 1001 -1012.

Hitchins, K. (2000). Afirmarea națiunii. Mișcarea naț ională românească din Transilvania, 1860 -1914 [The Affirmation of the Nation. The National Mouvement of the Romanians from Transylvania, 1860 -1914]. Bucureşti : Enciclopedic a.

Hobsbawm, E.J. (1991). Nations and Nationalism. Programme, Myths, Reality . Cambridge: Cambridge University Press.

Maior, L. (1986). Mișcarea națională românească din Transilvania 1900- 1914. [The Romanian National Movement in Transylvania]. Cluj-Napoca: Dacia.

Magyari- Vincze, E. (2000). Naţionalizarea genului şi genizarea naţiunii [The Romanian National Movement in Transylvania] . In Magyari- Vincze, E., Diversitatea social -culturală prin lentila antropologiei feministe [Diversitatea social-culturală prin the Lens of Feminist Anthropology] (p. 114 -139). Cluj-Napoca: Fundaţia Desire .

https://adatbank.ro/vendeg/htmlk/pdf6642.pdf (accesat 25 iunie 2022) .

McClintock, A. (1993). Luptele de familie: gen, naționalism și Familial. Feminist Review, 44, 61 -80.

Meade T., A., Wiesner -Hanks, ME (2004). Un companion al genului Istorie . Malden, Oxfo rd: Editura Blackwell.

Mihaly, T. (1914). Apel [Recurs]. Unirea, 78, 1.

Mitu, S. (1997). Geneza identității naționale la românii ardeleni [The

Emergence of National Identity at the Romanians from

Transylvania] . Buc ureşti . Humanitas.

Moldovan, I. (1927). C olaborarea între Astra și Uniunea femeilor

Române [Astra and the Union of the Romanian Women] .

Buletin eugenic și biopolitic , 4, 122.

Moran, M. (1995). Warriors or Soldiers? Masculinity and Ritual

Transvestism in the Liberian Civil War. In Sutton, C. R. (ed.),

Feminism, Nationalism, and Militarism (pp. 73-88). New York :

American Anthropological Association.

Mosse, G.L. (1996). The Image of Man: The Creation of Modern

Masculinity . Oxford: Oxford University Press.

Murgescu, M.L. (1999). Între „bunul creștin" și „bravul rom ân". Rolul

școlii primare în construirea identității naționale românești (1831- 1878) [Between the "Good Christian" and the "Brave

Romanian". The Role of the Elementary School in Constructing the Romanian National Identity]. Iași: A92.

Nagel, J. (1998). Masculinity and Nationalism: Gender and S exuality in

the Making of Nations. Ethnic and Racial Studies , 21(2), 242 -269.

Nicoară, S. (2018). Militantismul național, social și cultural al femeilor

ardelene în secolul al XIX -lea ș i începutul secolului XX [The

National, Social and Cultural Militancy of Transylvanian Women in the Nineteenth and Early Twentieth Centuries].

Caiete de Antropologie Istorică, 28, 29/2016, 16 -26; 32/2018,

159-182; 33/2018, 127 -155.

Panaitescu, T. (1922). Formarea caracterelor creștine [The Education

of Christian Characters]. Revista Națională Română, 110, 10 -11.

Pop, I.A. (1998). Națiunea română medievală [The Medieval

Romanian Nation]. Bucureşti : Editura Enciclopedică.

Popu, V. (1867). Despre crescerea feteloru [On Educating Romanian Girls]. Familia , 9, 102- 104.

Purecel, C. (1916). Dorul soldatului [The Soldier's Longing]. Transilvania, 1 -6, 65.

Racioppi, L., O'Sullivan, K. (2005). Women, States, and Nationalism. At Home in the Nation? London: Routledge.

Rodat, S. (2017). De la rolurile și identitățile de gen la modelele „doing gender" și „undoing gender" [From Gender Roles and Identities to 'Doing Gender ' and 'Undoing Gender ' Models]. Revista Română de Sociologie , XXVIII, 3 -4, 271 -286.

Scott , J. (1986). Gender: A Useful Category of Historical Analysis. The American Historical Review , 91(5), 1053 -1075.

Smith, A. (1991). National Identity . Reno: U niversity of Nevada Press.

Timm, A.F., Sanborn J.A.A. (2016). Gender, Sex and the Shaping of Modern Europe . New York: Bloomsbury.

Vifora (1921). Către fetele noastre [To Our Young Women]. Lumina femeilor. Revista de familie , 2, 64.

Viritsianu , M. (1886). Femeia si chiamarea ei [Femeile si H er Destinul]. Familia, 15, 176.

Yuval -Davis, N. (1997). Gen și Națiune. Thousand Oaks: Sage Publications Ltd.

Wiesner -Hanks, ME (2011). Genul în istorie. Perspective globale. Malden, Oxford: Wiley -Blackwell.

Wingfiled, NM, Bucur, M. (2006). Gen și război în al XX-lea

Secolul Europa de Est. Bloomington și Indianapolis: Indiana

Presa universitară.

Printre romii din România în timpul regimului comunist

eu

onela -Maria BOGDAN1

1.I

introducere

La şedinţa plenară a Centralei Partidului Comunist Român

Comitetului, desfăşurat în iunie 1973, Ceau şescu a afirmat că cel mai mare

onoarea pentru o femeie este să nască și să crească copii; astfel, nimic mai prețios decât maternitatea poate exista pentru o femeie. Regimul comunist a încercat să transforme corpul femeilor într-o chestiune publică, prin implementarea unor măsuri coercitive de creștere a natalității. Au urmat și alte măsuri punitive, cum ar fi proceduri de divorț din ce în ce mai complicate și taxe speciale pentru cei care nu au avut copii.

În schimb, guvernul a introdus așa-zisul progresist

măsuri de încurajare a natalității prin plata alocațiilor familiale celor care au avut mulți copii, sărbătorirea mamelor care au născut mulți copii cu medalii și decorații, oferirea de concedii de maternitate tinerelor mame, introducerea de programe speciale de lucru pentru femeile însărcinate și promițând construirea de creșe moderne și

grădinițe. Rolul femeii în „construirea noului socialist social -

ordinea economică” a fost prezentată ca fiind preordonată, ca și cum ar fi hotărât prin credință (Kligman, 1998, p. 43). Totuși, nu trebuie să ne lași induși în eroare de

această viziune romantică cu referire la natura femeilor

promovat de discursul oficial al vremii.

1 Institutul de Istorie Orală, Cluj-Napoca, România, ionelabogdan1@gmail.com ,

https://orcid.org/0000 -0002- 1297- 836X

76 Statul comunist, prin politicile pronataliste şi

discursuri promovate de canalele oficiale, au reușit să „construiască” an

reprezentarea ideală a cine, ce și cum trebuie să fie femeile,

„intruderea în sexualitatea și reproducerea umană, pretinzându-le ca

și pentru interesele publice ale statului” (Kligman, 1998, p. 148). Femeile erau

„îndemnate de stat să-și îndeplinească îndatoririle de reproducere” devenind mame socialiste, rol pe care trebuia să-și îndeplinească

să fie foarte mândru de (Einhorn, 1993, p. 46).

Cu toate acestea,

„[…] multe femei din România comunistă au încercat să pună capăt nedorite

sarcini prin avorturi autoinduse sau prin proceduri de căutare

care le-au pus în pericol sănătatea și siguranța, în timp ce se confruntă cu închisoare dacă

descoperit de autorități ” (Bogdan, 2016, p. 25) .

În acest sens,

„[…] femeile și-au amintit metodele tradiționale de contracepție

și a creat noi strategii pentru a termina nedorite

sarcini, incluzând nu numai sarcini „nedorite”, ci și

cele imposibil de asumate de mama dintr-un socio -

din punct de vedere economic” (Anton , 2009, p. 110).

Până în prezent, „memoria socială a pronatalistului

vremuri” reprezintă un subiect delicat de abordat în societatea românească

(Anton, 2009, p. 111). Cu toate acestea, femeile sunt dispuse să-și spună

gândește-te la acest fenomen și să-și împărtășească amintirile pe această temă, fie că se referă la experiențe personale, trăite, fie că povestesc experiențe trăite de alții (Bogdan , 2016 , p. 25).

Acest articol detaliază modul în care pronatalistul

politicile au fost experimentate de femeile rome din România, ale căror

conturile pe această temă au fost în principal ignorate de studiile anterioare. Amintirile lor personale, care vin să completeze narațiunile non-romilor pe această temă, includ foarte adesea

detalii privind practicile și metodele de avort și motivele

stă în spatele acestor decizii. În general, femeile rome au împărtășit povești despre

un trecut traumatizant și mecanismele folosite pentru „a face față".

Capitolul 3. Gen, politici de stat și experiență(e) trăită(e) în rândul romilor...

77 2. Stadiul art

În prezent, există o mare cantitate de bibliografie dedicată

la romi și istoria lor, dar cea mai mare parte, chiar dacă se referă la

ei, nu a fost produs de ei. În România, comunitățile de romi

au fost aduse în prim-plan prin cercetările etnografice timpurii

aparţinând lui Ion Chelcea, în cartea Ţiganii din România.

Monografie etnografică [Țiganii din România. Etnografic

Monografia], susținând că romii ar trebui recunoscuți prin plasare

în diferite categorii (Chelcea , 1944). În volumul Ţiganii

între ignorare şi îngrijorare [The Gypsies between Ignorance and

Concern], coordonat de Elena Zamfir și Cătălin Zamfir, Roma

comunitățile sunt studiate din perspectivă sociologică în urma revoluției din 1989 (Zamfir și Zamfir, 1993). Sociolog Ada

De asemenea, Engebrigtsen a adus în atenție viața romilor, scriind o carte despre comunitățile de romi dintr-un sat din Transilvania și relațiile acestora cu localnicii (Engebrigtsen, 2007) .

Enikő Magyari- Vincze este un alt savant care a scris despre

situația comunităților de romi din România, concentrându-se pe aspecte precum: discriminarea, politicile de locuințe și problemele de gen (Magyari-

Vincze, 2006). Mai nou, a scris antropologul Cătălina Tesăr

despre așa-numita comunitate tradițională de romi din România: the

Cortorari. Lucrarea ei Women Married off to Chalices: Gender, Kinship

şi Bogăţie Un ţigani români Cortorari se adresează specific
aspecte precum tradiția căsătoriei timpurii și ritualurile acesteia, printre g
alte subiecte (Tesăr , 2012). În articolul ei Becoming Rom (Bărbat),
Becoming Romni (Female) Among Romanian Cortorari Rome: On
Body and Gender , același autor abordează problemele de gen, susținând
reconsiderarea importanței corpurilor fizice pentru romi
concepții despre gen (Tesăr, 2012).

Un istoric român preeminent care a scris pe larg
despre romii este Viorel Achim, unul dintre cei mai renumiți ai săi
lucrări fiind Romii în istoria României (1998) , în care dă
o perspectivă istorică despre situaţia romilor din România.
Conform acestei lucrări, romii aveau același statut ca și restul

78 populaţia. În același timp, se sugerează că unele dintre
măsurile erau favorabile romilor, care beneficiau de locuri de muncă şi
locuințe. Lucrarea în discuție reușește să facă un brief
Privire de ansamblu asupra situației R omania R omania în timpul
regimul comunist, precum și statutul lor după 1989.

Printre savanții care au cercetat experiențele non-
Femeile rome din România în contextul politicilor pronataliste ale
Nicolae Ceauşescu, ar trebui să luăm în considerare lucrările lui Gail Kligman
care a reuşit să facă o analiză elaborată a „politicii
reproducere” în timpul regimului lui Ceauşescu (Kligman, 1998).
se referă la gen și la modul în care rolurile desemnate de gen s-au dezvoltat în
România Socialistă, opera lui Shana Penn și Jill Massino (2009)

trebuie luată în considerare.

Printre contribuţiile la tematica făcute de română

savanţi, de menţionate sunt studiile publicate de Corina Doboş

și Luciana Jinga (Jinga și colab., 2010) , antropolog Elena Bărbulescu

(1998) , și Adriana Băban (Băban și David, 1994) . Din păcate,

când se referă la situația femeilor rome în special și la

impactul asupra politicilor pronataliste ale regimului comunist

ele, sursele sunt extrem de rare. Cu toate acestea, femeile rome în

România și impactul politicilor pronataliste implementate în perioada

regimul comunist a avut asupra vieții lor au fost aduse în prim-plan în

articolul Talk is not Cheap: Addressing ing Pronatalist Policies among

Femeile rome din România în timpul regimului comunist (Bogdan,

2016). Mai mult, modul în care femeile rome se raportează la mediul de lucru

și participarea lor pe piața muncii în timpul comunismului au fost abordate în articolul În acel moment E verybody Used to Work:

Împuternicirea femeilor rome din România prin mediul de muncă. O cercetare de istorie orală (Bogdan, 2017) .

 3.Metodologie

Istoricul oral Alessandro Portelli a declarat: „sursele orale ne spun nu doar

ce au făcut oamenii, dar ce au vrut să facă, ce au crezut

făceau și ceea ce cred ei acum că au făcut” (Portelli, 1991, p.

36). Astfel, împărtășirea narațiunilor oamenilor reprezintă „un mod de a face

experiența umană semnificativă” (Scott, 2011, p. 203).

„poveștile furnizează recipientul decorativ al narațiunilor pentru practicile cotidiene” (Certeau , 1984, p. 70).

Ținând cont de faptul că contribuția romilor

comunităților în scrierea istoriei lor a fost limitată, istoria orală poate fi o metodă fructuoasă de a obține mărturii coerente în ceea ce privește

la trecutul lor. Desigur, trebuie să fie de acord că narațiunile

înregistrate sunt marcate de subiectivitate și reprezintă:

„[…] o construcție particulară a trecutului și sunt astfel mediate

prin discursurile la care subiectul avea acces” (Penn și

Massino, 2009, p. 15).

Aceste idei au fost dezvoltate în continuare de Bogdan (2022).

În plus, împărtășesc ideea că:

„[…] subiectivitatea este un stil de discurs oral în felul în care acesta

presupune o relație între istoricul oral și cel

martor” (Radosav , 2010, p. 5).

Am desenat metodologie de istorie pentru a-mi sprijini

argumente, făcând referire la interviurile din povestea vieții înregistrate în mare parte cu femei rome din diferite comunități rurale și urbane din România. Mărturiile de istorie orală sunt folosite într-un mod care subliniază es

individualitatea fiecărui narator, astfel „diversitatea în interpretare este așteptată și îmbogățitoare” (Yow , 2005, p. 260). Scopul meu este să câștig

înțelegerea impactului regimului comunist în viața femeilor rome din România și evidențierea transformărilor care au avut loc în timpul în cauză.

Pentru a obține o mai bună înțelegere a provocărilor întâlnite

în timp ce înregistrez interviuri de istorie orală, consider că este obligatoriu să reflectez

80 pe teren campanii efectuate de-a lungul timpului. Împărtășesc pe deplin

ideile sociologului Ann Oakley, care a explicat că:

„[…] interviul este mai degrabă ca o căsătorie: toată lumea știe ce

este, o mulțime de oameni o fac, și totuși în spatele fiecărui front închis

ușă există o lume a secretelor” (Oakely , 1981, p. 31).

Munca mea de teren a început în 2015, ca parte a proiectului „The Untold

Poveste. O istorie orală a romilor din România”, cu scopul de

colectarea poveștilor de viață ale romilor care trăiesc în diferite comunități

in toata tara. În acel moment anume, aveam puține cunoștințe despre

comunitățile de romi care trăiesc în România. Din moment ce cercetarea mea este

concentrat pe probleme sensibile, fiind în mare parte bazat pe discuții cu

femei, a reprezentat o altă provocare. Mai mult, nu eram deloc

încrezătoare dacă femeile ar dori să abordeze astfel de subiecte, mai ales în fața unui dispozitiv de înregistrare.

În esență, metodologia mea constă în colectarea vieții

experiențe sub formă de povești și transformarea lor în

munca savantă. În timp ce desfășurau interviuri de istorie orală în rândul comunităților de romi din România, în general, și cu femei rome din țară

în special, ar trebui să se evite universalizarea experiențelor lor comune

sau definirea lor ca grup datorită dependențelor comune. Pe tot parcursul

campaniile mele de trei ani de teren în cadrul comunităților de romi și

după ce m-am angajat direct cu femei rome, am ajuns să mă abonez la

Opinia lui Joan Wallach Scott:

„[…] scopul anchetei feministe a fost întotdeauna refuzul acesteia

să se adapteze la status quo-ul. Feminismul a rezistat istoric

consolidarea „femeilor” în categorii omogene, chiar

deoarece a lansat apeluri politice în numele „femeilor””

(Scott, 1999, p. XII).

4. Gen, politici de stat și experiență(e) trăită. O privire de ansamblu

Un nou regim politic a fost instalat în România în 1948, definitoriu

în sine ca „popular și democratic” și printre acțiunile sale politice timpurii a fost adoptarea unei legi care a făcut avortul ilegal.

Capitolul 3. Gen, politici de stat și experiență(e) trăită(e) în rândul romilor...

81 (Kligman, 1998, p. 47). Cu toate acestea, între 1948 și 1957 ilegal

au continuat să se facă avorturi, de foarte multe ori cu „tacit

cunoaşterea autorităţilor române” (Kligman, 1998, p. 47).

Desigur, legea era în realitate greu de aplicat.

În 1957, avortul la cerere a devenit legal printr-un decret

care prevedea că „întreruperea unei sarcini normale trebuie să fie

făcut la cererea gravidei” (Kligman, 1998, p. 48).

Autoritățile nu au dat un motiv specific pentru adoptarea unei legi care a liberalizat avortul, dar unul dintre principalii factori care au influențat decizia lor a fost considerat a fi așa-numitul „ideologic internațional”.

solidaritate”, deoarece multe țări legate de blocul sovietic au început să liberalizeze legislația avortului (Kligman, 1998, p. 47).

În 1965, Ministerul Sănătăţii din România a publicat un studiu

subliniind problemele cu care se confruntă Republica Socialistă România

privind dinamica creșterii naturale și le-a identificat trei

cauzele principale să fie socio-economice, socio-culturale și demografice

(Jinga și colab., 2010, p. 116). Când vine vorba de dezechilibre demografice,

rata ridicată a divorțurilor în rândul cuplurilor și întreruperile sarcinii au reprezentat factori majori care au condus la scăderea creșterii naturale (Jinga et al. , 2010, p. 116).

Potrivit statisticilor oficiale, natalitatea în socialist

Republica România a scăzut semnificativ, acest declin fiind

legat direct de autoritati de liberalizarea avortului in

1957 (Kligman, 1998, p. 52). Referindu-se la această situație, Nicolae

Ceauşescu, liderul Partidului Comunist, a subliniat în a

discursul public, în 1966, că:

„[…] în ultimii ani, natalitatea a scăzut.

Referitor la acest aspect, trebuie să admitem că legislația actuală

in tara noastra are mai multe lacune care favorizeaza scaderea

numărul de nașteri” (Jinga et al., 2010, p. 115).

În același an, în timp ce vorbea la Conferința Națională a

Femeile, Ceauşescu a subliniat că Partidul i-a îndemnat pe legiuitori

să aducă modificările necesare în legislație, în scopul de a

82 protejarea integrităţii familiei, sporind responsabilitatea

spre ideea de familie și îngrijire a copiilor și creșterea ratei generale a natalității (Jinga et al., 2010, p. 115).

Temeiul juridic al politicilor pronataliste promovate de

Regimul Ceauşescu a fost Decretul 770 din 1966 care interzicea avortul la cerere. În preambulul decretului s-a precizat că:

„[…] întreruperea unei sarcini reprezintă un act cu gravitate

consecințe asupra sănătății femeilor și este în detrimentul

fertilitatea și creșterea naturală a populației” (Kligman, 1998, p. 53).

În aceeași zi în care a fost promulgat Decretul 770, a

Codul penal al Republicii Socialiste România a fost revizuit, de către

adăugând un articol nou, susținând că:

„[…] persoana care prin orice mijloace provoacă încetarea sarcinii

în afara termenelor admise de lege săvârşeşte infracţiunea de

avortul” (Bărbulescu , 1999, p. 182).

Astfel, a face un avort a devenit o crimă, o infracțiune

pedepsit de lege.

Decretul 770 a avut mai multe excepții pentru care avorturile

au fost acordate legal în următoarele cazuri: în cazul în care sarcina

a pus în pericol viața femeii și nicio altă măsură nu putea fi

luat, unul dintre părinți avea o boală ereditară gravă care ar putea

fi transmis copilului, sarcina a fost rezultatul unui viol sau

incest, femeia avea dizabilități fizice, psihologice sau senzoriale severe, femeia a născut și a crescut patru copii și

femeia avea peste 45 de ani. Pentru ca unei femei să i se acorde un avort legal, ea trebuia să demonstreze că cel puțin unul dintre

i se aplicau condițiile menționate anterior. a oferit un intervievat

cunoștințele ei în această chestiune și a explicat cum a afectat decretul

familia ei:

„Avorturile erau interzise și doar femeile care aveau deja 4

copiii ar putea fi supuși unei astfel de proceduri. Dacă o femeie ar avea trei

copii nu avea de ales: trebuia să nască pe

a patrababyaswell . După aceea, după ce a avut patru copii, ea

 ar putea face avorturi legal. De asemenea, dacă femeia avea un copil care era

peste 18 ani și trei minori nu putea avea

un avort, presupunând că este însărcinată. Deci... toți cei patru copii

trebuia să fie minor. [...] Luați exemplul mamei mele: ea

avea deja patru copii, dar fratele meu mai mare avea 21 de ani și, din greșeală, mama a rămas însărcinată încă o dată... avea 41 de ani

la vremea aceea nu era potrivit sa mai faca un copil dar nu avea de ales, la 41 de ani naste din nou.

Crede-mă, au distrus multe vieți din cauza acestei legi. Cred că

ziua în care acest decret a fost scos în afara legii în '89, a reprezentat

cea mai fericită zi din viața majorității femeilor ” (AZ , 2015).

O femeie aflată într-o astfel de situație trebuia să aibă medicul de familie

completați un formular intitulat „Formular pentru întreruperea dezvoltării

al unei sarcini” care conține detalii despre istoricul personal al femeii, confirmarea sarcinii și motivele pentru care un

a fost recomandată întreruperea sarcinii. Asumând că

Femeia era deja în spital, medicul ei curant ar fi

unul completând formularul. După aceea, femeia a trebuit să se prezinte în fața unui consiliu medical format dintr-un președinte – foarte des

un medic primar sau un obstetrician -ginecolog, sau in

cazuri excepționale un chirurg, un medic primar sau un internist și o secretară care de multe ori era asistentă (Kligman, 1998, p. 55). The

comisia ar înregistra cererea femeii și după aceea, a

ar începe procesul de deliberare. Decizia consiliului ar

să fie adăugat la dosarul femeii; dacă decizia era pozitivă, femeia ar fi internată și programată pentru avort. Dacă cererea de avort era respinsă, dosarul ei era returnat medicului de familie care trebuia să supravegheze îndeaproape etapele sarcinii (Kligman,

1998, p. 55). Mai mult, decizia consiliului de administrație a fost definitivă, așa cum a fost

imposibil de a contesta hotărârile sale la o instanță superioară.

Un briefing făcut de Ministerul Sănătății din anul

1967, la scurt timp după intrarea în vigoare a Decretului 770, a relevat că

în primele nouă luni ale anului 1967, consiliile medicale din toată țara au respins aproximativ 2.800 de cereri de întrerupere a sarcinii.

84 și a aprobat aproximativ 4.300 de astfel de cereri (Berindei, Dobrincu și

Goşu, 2012, p. 334).

Unul dintre intervievații mei a descris experiența ei

solicitarea unui avort legal:

„Am încercat o lună întreagă să pun capăt unei sarcini pe care nu mi-am dorit-o

aveam deja cinci copii, așa că eram eligibil pentru o procedură legală.

De asemenea, nu am putut să cresc un alt copil, a fost prea mult. a trebuit să merg la

lucrează pentru a-i sprijini. Așa că am fost la Tulcea pentru chiuretaj. Im

nu exagerez, o lună întreagă am tot încercat să obțin

permisiunea de a o face. Aveam o geantă plină cu acte și au păstrat

trimiţându-mă dintr-un loc în altul. În sfârșit, am ajuns în fața

a acelei comisii [se referă la consiliul medical]. Au existat

atât de mulți dintre ei, cred că erau poate doisprezece oameni acolo. Am simțit că aș fi comis o crimă și ei au vrut să condamne

eu pentru asta. Și au tot pus întrebări... Doamne, eram nervos. eu

s-a tot gândit: Ce se întâmplă dacă unul dintre acești oameni va spune „Nu”? Ce

apoi? Cum mă voi descurca atunci? Am fost o epavă completă a nervilor. Mă tot gândeam că deja am un copil mic acasă; era doar

trei luni.

Am fost posibil să păstrez asta

sarcina. Pur și simplu nu puteam... Totul depindea de ce

ar spune ultimul doctor. Știam că decizia lui este definitivă. În sfârșit, am fost

norocos. Au spus „Da”. Am ieșit în sfârșit din pădure. eram liber”

(EM, 2016).

O astfel de mărturie poate transmite sentimentul general de frică și

incertitudinea trebuie să fi simțit femeile pe tot parcursul procesului de a fi

a acordat permisiunea pentru un avort legal. Cel mai probabil, consiliul medical nu era alcătuit din douăsprezece persoane, dar ea a supradimensionat

percepția subliniază impactul pe care acest eveniment l-a avut asupra vieții ei și a acesteia

efecte pe termen lung asupra acesteia. În plus, experiența ei indică

procesul de transformare a vieții private într-o afacere publică sau, după cum a spus intervievatul, într-un proces în care altcineva avea dreptul să

decide asupra vieții și viitorului ei.

În mod normal, un avort legal era permis în primul trimestru

a unei sarcini în cazuri excepționale. Dacă o femeie a ales să pună capăt unui

sarcină argumentând că avea 45 de ani sau mai mult că trebuia să furnizeze

85 de documente care au dovedit pretenția ei, în speță, acte de identitate.

Femeile care și-au dorit un avort susținând că au născut

și a crescut patru copii trebuiau să ofere, pe lângă identitatea lor

actele, certificatele de naștere ale copiilor lor. În situații de viol sau incest, femeile trebuiau să aibă certificate eliberate de autoritățile competente care să verifice afirmațiile (Kligman, 1998, p. 57). In astfel de cazuri,

procedurile birocratice de obţinere a documentelor justificative durau de obicei mai mult de trei luni ceea ce înseamnă că deşi

femeile au fost victimele unui viol sau incest și puteau dovedi acest lucru, nu au putut întrerupe sarcina deoarece trecuseră de primul trimestru de sarcină. Această „barieră birocratică" trebuia să fie

depăşite prin accelerarea procedurilor prin care femeile

ar putea obține documentele necesare pentru a dovedi situația lor (Jinga et

al., 2010, p. 138).

Articolul 6 din Decretul 770 a oferit clarificări în acest sens

la practicile asociate cu avortul fiind în acelaşi timp considerate controversate datorită faptului că limbajul folosit a fost

destul de ambiguă și a lăsat loc de interpretări când a fost vorba de procedura corectă în cazuri de urgență. Acest aspect a permis atât femeilor, cât și medicilor să folosească decretul în avantajul lor, reușind în multe cazuri să „justifice legalitatea încetării unui

sarcina" (Kligman, 1998, p. 57). Astfel, in cazuri de urgenta cand

un avort trebuia efectuat imediat, medicul a fost:

„[…] obligat să informeze în scris procurorul înainte de a începe

sau, dacă acest lucru este imposibil, în 24 de ore după ce ați făcut-o."

(Kligman, 1998, p. 57).

În cazurile în care medicul nu a respectat acest regulament,

ar putea risca o pedeapsă de până la trei luni de închisoare corecțională.

Decretul 770 nu a reușit să clarifice în mod coerent acțiunile care urmează să fie

luate atunci când o fată minoră a fost depistată ca fiind însărcinată. The

decretul în sine nu a oferit nicio instrucțiune cu privire la modul de a proceda în astfel de cazuri, dar s-a hotărât că Consiliul medical are autorizația deplină pentru a decide dacă o procedură de avort ar trebui să fie efectuată.

efectuat pe fete cu vârste cuprinse între 12 și 16 ani și

Ionela -Maria BOGDAN

86 că o atenție specială ar trebui acordată fetelor însărcinate între

vârste de 12 și 14 ani (Jinga și colab., 2010, p. 139). În minutele de la a

reuniunea Comitetului Central al Partidului Comunist din

1966, unul dintre oficiali a sugerat că decretul ar trebui:

„[…] oferă unele prevederi cu privire la fetele sub 15 ani

vechi, dar nu îl fac public, deoarece nu doresc să promoveze a

moralitate liberă în rândul tinerilor” (Berindei, Dobrincu, and

Goşu, 2012, p. 205).

Un briefing emis de Departamentul de Sănătate în 1967 vag

menţionează că pe tot parcursul anului procedurile de avort au fost

efectuat la femei între 15 și 49 de ani, dar nu a reușit

pentru a clarifica câte fete minore au fost supuse acelei proceduri

(Berindei , Dobrincu, and Goşu, 2012, p. 333). Același briefing

prevedea că decretul ar putea oferi posibilitatea unei sarcini

concedierea fetelor minore.

Decretul 770 nu a dus la îndeplinire nicio reglementare cu privire la

utilizarea metodelor contraceptive, dar după această lege, acestea au devenit indisponibile, pur și simplu prin retragerea de pe piață (Bărbulescu ,

1999, p. 182). Autoritățile relevante fiind în control asupra acestor probleme

a promovat ideea că contraceptivele moderne, cum ar fi pilula sau

dispozitivele intrauterine, ar trebui să fie „utilizate rațional” fiind astfel disponibile

numai atunci când este prescris de medici și numai în regim special

circumstanțe (Jinga și colab., 2010, p. 155). La o întâlnire a Centralei

Comitetul Partidului Comunist din 2 august

nd 1966, the

a fost pus subiectul metodelor contraceptive, fiind caracterizat ca

„periculos” și „plin de efecte negative” (Berindei, Dobrincu și

Goşu, 2012, p. 168).

Femeile aveau posibilitatea de a achiziționa dispozitive intrauterine,

pilulele anticoncepționale sau prezervativele pe piața neagră, dar prețurile mari combinate cu procesul dificil de obținere a acestora, au făcut contraceptivele inaccesibile pentru majoritatea femeilor (Kligman, 1998, p. 65).

Importul a reprezentat o altă posibilitate de achiziție a acestora din moment ce ei

au fost permise prin obiceiul românesc; astfel, oameni care aveau

rude în străinătate în țări precum Ungaria și mijloace financiare

 au putut să obțină o varietate de contraceptive, în special prezervative

(Jinga și colab., 2010, p. 157). Cu toate acestea, conform mărturiilor lui

personal medical:

„[…] înainte de 1989 contraceptive achiziționate pe piața neagră

au fost de proastă calitate; Pastilele contraceptive rusești erau

însoţită de efecte secundare neplăcute. Cel intrauterin

dispozitivul obținut din Polonia era unul cu buclă, deci era un

sursă de iritație și sângerare vaginală” (Kligman, 1998, p. 156).

O femeie de etnie romă și-a amintit:

„Avorturile nu erau permise atunci, dar dacă femeile ar avea

posibilitatea de a se proteja ar fi fost diferită.

Nu ți-au dat acele medicamente, acele tratamente. Tu

nu a putut găsi nimic. Nu cred că aceste metode nu au existat,

Mai degrabă cred că nu au vrut ca oamenii să știe despre ele, să le folosească

ei. Nu puteai găsi aceste medicamente în farmacii; ei

nu le-a comercializat, pe când acum le puteți găsi

pretutindeni. […] Cred că femeile ar fi folosit metode contraceptive dacă ar fi avut acces la ele. Ei ar avea

le-a folosit și nu a recurs la celelalte chestii” (DJ , 2016).

Avortul ilegal a devenit „cea mai viabilă metodă de familie

planificare” (Kligman, 1998, p. 65) ca urmare a nefiabilității

metode tradiționale de control al nașterii. Potrivit statisticilor, în

Anii 1970, metoda calendarului a fost foarte populară fiind folosită de mai mulți

peste 40% din cupluri în timp ce popularitatea curbelor de temperatură

a fost mai scăzută din cauza lipsei de informații cu privire la aceasta (Jinga et al., 2010,

p. 164). Femeile au folosit și „metode naturale de contracepție”,

aplicat local, care includea apă cu oțet, săpun, sponges,

aspirina, apa cu lamaie sau bicarbonat de sodiu. Când a fost vorba despre aceste tipuri de metode de contracepție, un intervievat dintr-o comunitate Cortorari a subliniat:

„Au fost lucruri speciale pe care tinerii le foloseau pentru a le evita

sarcini, dar trebuia să știi despre ele. Femeile foloseau asta

medicament [ea se referă la aspirină], ai pune acest medicament

acolo jos după ce te-ai spălat. [...] Înainte și după sexuală

88 contact și ai fost bine, nu aveai nimic. Dar ai avut

să știi despre asta... ” (BY , 2015).

Rata de succes a acestui tip de metode a fost ridicată

discutabile și de cele mai multe ori s-au dovedit a fi nesigure.

Ca urmare a lipsei de informații și a accesului la metode contraceptive reale, femeile au folosit avortul ca metodă viabilă pentru a evita nașterea mai multor copii, în loc să o considere o opțiune de ultimă instanță.

La început, Decretul 770 a avut rezultatele scontate, încă din

numărul de nașteri a crescut. Conform statisticilor oficiale din 1967, numărul născuților vii aproape sa dublat față de cel precedent.

an (Kligman, 1998, p. 58). Într-un briefing emis de Departamentul de

Sănătatea în 1967, primele rezultate ale punerii în aplicare a Decretului

770 au fost detaliate. Per total, măsura s-a dovedit a fi extrem de

de succes, deoarece a rezultat în indicele național de creștere a populației,

care a crescut cu câteva procente comparativ cu anul precedent. În ceea ce privește numărul de nașteri, acesta aproape s-a triplat

comparatie cu anul precedent.

Procesul de transformare a vieții private a cetățenilor săi în a

chestiunea publică părea de succes până după anul 1968 când

numărul de născuți vii a început încet să scadă din nou. În ciuda tuturor încercărilor statului comunist de a aplica cu strictețe reglementările Decretului 770, oamenii au găsit metode de a rezista și de a-și recăpăta controlul.

asupra vieții lor private. Discursul lui Nicolae Ceauşescu la Conferinţa Naţională a Femeilor din 1973 a subliniat faptul că femeile aveau:

„[…] rol distins și o misiune nobilă” de a naște copii

pentru națiune și asigurând „formarea de sănătoși și robusti

generații profund devotate cauzei socialismului”

(Kligman, 1998, p. 59).

Modificările aduse reglementărilor din Decretul 770

oglinda nevoia de a păstra aspectul pe care comunist

statul a privit bunăstarea cetățenilor săi ca o prioritate principală. La

în acelaşi timp, dădea impresia că politicile pronataliste pun

în loc sunt eficiente. În realitate, am simțit că:

 „[…] corpul și cei care au intrat în contact cu el au cerut

supraveghere și supraveghere constantă” (Kligman, 1998, p. 61).

Au rămas condițiile pentru care a fost acordat avortul

la fel ca în 1966, cu excepția vârstei la care puteau fi femeile

eligibile pentru acest tip de procedură: dacă în 1966 femeilor li se putea acorda un avort la vârsta de 45 de ani, în 1972 vârsta a scăzut la 40 de ani (Kligman,

1998, p. 61). În general, această măsură nu a afectat obiectivul

creșterea natalității, deoarece:

„[…] proporția de născuți vii pentru femeile de peste 40 de ani

categorie, cântărită în raport cu numărul total de născuți vii, a fost

nesemnificativ” (Kligman, 1998, p. 61).

O nevoie de îngrijire medicală îmbunătățită pentru femei în domenii precum

obstetrica si ginecologia au fost abordate si in noile revizuiri.

La prima vedere, acest lucru poate sugera o preocupare reală din partea

statul comunist pentru sănătatea cetăţenilor săi, în timp ce de fapt:

„[…] aceste măsuri au servit drept pretext pentru extinderea celui al statului

mijloace de control asupra vieții reproductive a femeilor” (Kligman,

1998, p. 64).

Ca o consecință imediată, consultație ginecologica obligatorie

au fost instituite și efectuate examene pentru toate femeile salariate

periodic.

Măsurile pronataliste au intrat în faza finală în

1983, pe măsură ce politicile guvernamentale au devenit mai agresive și

represivi decât au fost vreodată înainte (Kligman, 199 8, p. 67). De

de data aceasta, numărul născuților vii a scăzut din nou, iar la

în același timp condițiile de viață ale populației s-au deteriorat. în timp ce

Nicolae Ceauşescu şi-a reiterat dorinţa de a plăti integral pe cea a ţării

datoria externă, oamenii au suferit consecinţele: căldură limitată şi

electricitate, mancare rationalizata, cozi enorme la achizitie de baza

bunuri, iar lista poate continua cu ușurință.

În acest context de dificultăți economice, Decretul 770 a fost

revizuită, iar vârsta la care femeile erau eligibile pentru avort a fost ridicată din nou la vârsta de 45 de ani. În plus, „îmbunătățirea"

Ionela -Maria BOGDAN

Versiunea 90 a decretului prevedea că întreruperea unei sarcini

ar putea fi acordat dacă „femeia a născut cinci copii și are

în grija ei" (Kligman, 1998, p. 68). Astfel, condiţiile din

pe care o femeie i-ar putea cere întreruperea unei sarcini a devenit

mai stricte prin creșterea numărului de copii nascuți , de la patru, ca

a fost stipulat în versiunea din 1966 a decretului, la cinci. Dacă se ia în considerare standardele de trai ale oamenilor din acel moment, aceasta

se poate presupune cu ușurință că noile politici demografice au fost imposibil de susținut și au lucrat în detrimentul cetățenilor.

Interzicerea avortului în 1966 a constituit fundamentul

Măsurile demografice ale lui Ceauşescu. Valorile familiei și așa-numitele

dorinţa de a oferi femeilor un mediu sigur şi sănătos şi

familiile aveau de fapt un puternic caracter politic şi erau puse în

efect prin folosirea forței legii. Prin aplicarea legislativă a acestuia

politici pronataliste, statul şi-a l egitimis voinţa politică şi a făcut

pătrunderea în viața privată a oamenilor legală. Modul în care

acest decret a afectat viața multor femei de etnie romă de-a lungul regimului comunist, se reflectă clar în următoarea mărturie:

„Am 5 copii: 3 băieți și 2 fete. Mi-am născut toți copiii

la spital. Nu eram atât de necivili, aveam de bază

condiții, o moașă venea acasă să verifice copiii

și așa mai departe . [. . .] Din cauza faptului că [se referă la faptul că

a fost interzis să facă avorturi] am avut 5 copii. Da, a fost

obligatoriu [a avea copii]. La început, trebuia să ai 4 copii,

asa ca dupa ce am nascut 4 copii am fost eligibila pentru un avort legal

ceea ce am facut, de fapt cred ca am facut 2 avorturi. După aceea, ai avut

sa nasca 5 copii pentru a face ulterior un avort.

Am născut al cincilea copil în anul în care a murit Ceauşescu. [...] Înapoi

atunci viața a fost atât de grea, a fost greu să crești 5 copii. în zilele noastre

se dovedește a fi mai ușor. Am muncit mult și în acea perioadă

aswework today dar lifew asharder . [. . .] Multe femei

făcând avorturi ilegale, dar nu am făcut așa ceva. Mi-a fost frică să o fac pentru că nu voiam să mor și să-l las pe celălalt

copii singuri. Dacă te-ar fi prins, ar fi fost cu adevărat

rău: ai putea merge la închisoare, la fel și oamenii care te-au ajutat.

[...] Chiar dacă eram săraci, am reușit să-mi cresc copiii.

 În plus, în cele din urmă, ar fi inutil să suferiți ilegal

avorturi: intr-un fel sau altul trebuia sa nasti, trebuia sa ai copii. Femeile din comunitatea mea făceau 5 copii pentru a respecta legea. După aceea, puteau face tot ce voiau” (Stanache, 2015).

5.C

oncluzii

Politicile pronataliste implementate în timpul regimului comunist

în România sunt considerate, în literatura de specialitate, ca mijloace abuzive prin care statul a restrâns libertățile individuale ale cetățenilor, intervenind în viața lor privată. Basul este pentru pronatalist

politici a fost Decretul 770/1966, care a scos în afara legii întreruperile artificiale

a sarcinilor cu puţine şi foarte specifice excepţii. Decretul

a suferit numeroase schimbări de-a lungul erei comuniste, ei

prevederile devenind din ce în ce mai restrictive odată cu trecerea timpului.

La decret au fost adăugate o serie de măsuri punitive: a

așa-numita taxă pentru celibatul a fost impusă persoanelor necăsătorite; a împiedicat

procedurile de divorț și să instituie controale ginecologice obligatorii regulate pentru lucrătoarele. La capătul opus, familia tradițională

cu mulți copii a fost puternic promovată în discursurile oficiale și reportajele mass-media, precum și prin acordarea de alocații speciale pentru îngrijirea copiilor sau prin recompensarea femeilor cu mulți copii cu medalii „Mama eroină” și alte distincții s.

Impactul imediat al interzicerii sarcinii

întreruperile au dus la o creștere a natalității, dar efectele de durată au fost devastatoare: un număr mare de femei au apelat la avorturi clandestine în condiții insalubre, riscându-și viața și

libertate. Situația femeilor rome nu era cu mult diferită de cea a majorității, multe dintre ele optând pentru întreruperi ilegale, neputând crește mulți copii. Liberalizarea avorturilor a avut loc imediat după căderea regimului comunist în decembrie 1989.

 Referințe

Achim, V. (1998). The Roma in Romanian History . Budapest: Central

European University Press.

Anton, L. (2009). On Memory Work in Post Communism Europe.

Anthropological Journal of European Cultures , 18 (2), 106-122.

Bărbulescu, E. (1999). Femeia şi avortul în perioada 1966 -1989 [Women and Abortion during 1966 -1989]. Anuarul Institutului de Istorie Orală , I, 177 -194.

Berindei, M., Dobrincu, D., Goşu, A. (2012). Istoria comunismului din România: Documente Nicol ae Ceauşescu (1965 -1971) [The History of Communism in Romania: Nicolae Ceauşescu Documents] , vol. 2. Iaşi: Polirom.

Bogdan, I. (2016). Talk Is Not Cheap: Addressing Pronatalist Politics among Romanian Roman Women during the Communist Regime. Oral History I nstitute Yearbook, XVII, 24 -43.

Bogdan, I. (2017). Back then Everybody Used to Work: Empowering Roma Women in Romania through Work Environment. An Oral History Research, Oral History Institute Yearbook , XVIII, 43 -59.

Bogdan, I. (2022). Comunităţile de romi între educaţia formală şi cea informală în perioada regimului comunist. O cercetare de istorie orală [Roma Communities between Formal and Informal Education during the Communist Regime. An Oral History Research]. Yearbook of the George Bariţiu Institute of History of Cluj -Napoca. LXI, S eries Historica, Supplement no. 1 , 293-303.

Certeau, M. (1984). The Practice of Everyday Life. Berkeley: University of California Press.

Einhorn, B. (1993). Cinderella Goes to Market: C itizenship, Gender and Women's Movements in East Central Europe . London: Verso.

Engebrigtsen, I.A. (2007). Exploring Gypsiness. Power, Exchange and Interdependence in a Transylvanian Village. New York &

Oxford: Berghahn.

Jinga, L., Soare, F., Doboş, C., Roman, C. (2011). Politica pronatalistă

a regimului Ceauşescu: Ins tituţii şi Practici [The Pronatalist

Policy of Ceauşescu Regime: Institutions and Practices] , vol. 2.

Iaşi: Polirom.

Kligman, G. (1998). The Politics of Duplicity: Controlling Reproduction

în România lui Ceauşescu . Berkeley: University of California Press.

Magyari- Vincze, E. (2006). Excluderea socială la răscrucea de

Gen, etnie și clasă. Cluj: EFES.

Oakely, A. (1981). Intervievarea femeilor: o contradicție în termeni. În

H. Roberts (ed.), Doing Feminist Resea rch (pp. 30 -61). Londra:

Routledge.

Penn, S., Massino, J. (2009). Politica de gen și viața de zi cu zi în stat

Socialistă Europa Centrală și de Est. New York: Palgrave Macmillan.

Portelli, A. (1991). Moartea lui Luigi Trastulli și alte povești: Formă

și Semnificația în istoria orală. Albany: Universitatea de Stat din New

York Press.

Radosav, D. (2010). Istoria orală şi etnotextul: afinităţi subiective

[Istoria orală și textul etno: afinități subiective]. Oral

Anuarul Institutului de Istorie k, XII, 5 -17.

Scott, J. (2011). Povestirea. Istorie și teorie, 50(2), 203 -209.

Scott, WJ (1999). Genul și politica istoriei. New York:

Columbia University Press.

Tesăr, C. (2012). Becoming Rom (Bărbat), Becoming Romni (Femeie)

printre romi cortorari români: Despre corp și gen. Romani Studies , 22(2), 113- 140. DOI: 10.3828/rs.2012.7

94 Yow, V. (2005). Înregistrarea istoriei orale: un ghid pentru științe umaniste și Științe Sociale. Oxford: Altamira Press.

Zamfir, C., Zamfir, E. (coord.) (1993). Ţiganii între ignorare şi îngrijorare [The Gypsies between Ignorance and Concern]. Bucureşti: Alternative.

Oral history interviews

A.Z., interview by author, audio file, no. 1357 (OHIA), Craiova, Dolj County, 13.08.2015.

B.Y., interview by Sînziana Preda, audio file, no. 1101, (OHIA), Bîrghiş, Sibiu County, 06.06.2015.

D.J., interview by author, audio file, no. 1550 (OHIA), Toflea, Galaţi County, 21.07.2016.

E.M., interview by author, audio file no. 1597, (OHIA), Măcin, Tulcea County, 09.08.2016.

Stanache Agripina, interview by author, audio file, no. 1355 (OHIA), Craiova, Dolj County, 13.08.2015.

eu

ulia- Elena HOSSU1

„Căsătoria constituie baza ideologică a relațiilor sociale și sexuale, transformându-le prin restructurarea identității și acțiunii sociale” (Kligman, 1998a, p. 74)

1

.I

introducere2

W

cu o istorie în care viața privată a fost dominată de aspre

politica statului socialist (vezi Verdery, 1996; Kligman, 1998b),

după 1989 societatea românească nu a reuşit încă să-şi şteargă semnele

din mentalitatea oamenilor. O mare atenție ar trebui acordată

definițiile căsătoriei, deoarece anii trecuți au arătat o divizare în

Societatea românească declanșată de disputele cu privire la modul în care ar trebui definit cuvântul „căsătorie" în legislația românească. Aceste

polemicile au relevat importanţa acestui subiect pentru zilele noastre

Societatea românească și granița dintre transformările politice și viața privată, clivajul dintre tradiție și practica cotidiană și modul în care legislația influențează practicile.

1 Institutul Român de Cercetare asupra Minorităților Naționale (ISPMN),

Centrul de documentare, România; Centrul pentru Studiul Transnațional

Familii (CASTEL), Universitatea Babeș -Bolyai, Cluj -Napoca, România,

iulia_hossu@yahoo.com, i.hossu@ispmn.g ov.ro ,

https://orcid.org/0000 -0003- 4070- 5729

2 Mulțumirile mele merg către Alexandru Mihai Burlacu pentru traducerea textului în

engleză și Elenei Bărbulescu ale cărei observații și comentarii m-au ajutat să ajung la această formă finală a textului.

 În plus, analiza este a modului în care căsătoria și

familie, două concepte interconectate în socialul românesc

mentalitate, au fost definite, modelate și formulate de-a lungul timpului

prin principalele prevederi legislative din România este necesar pentru

contextul actual, atât național cât și global, din ce în ce mai divizat pe

problema familiei și a vieții private.

România este un caz aparte printre fostele state comuniste,

și în ceea ce privește modul în care a folosit ceea ce a oferit societatea tradițională, și anume o tradiție profund patriarhală. După cum ilustrează în ea Bărbulescu (1999).

munca, exista chiar si in societatea romaneasca din zilele noastre o serie de

clișee și stereotipuri care încă păstrează o anumită imagine despre femei,

o imagine pe care o reflectă și proverbele. Proverbe românești, ca obișnuite

cunoștințe , impune la nivelul mentalității pe care femeile ar trebui să se supună

bărbații, că maternitatea este scopul lor în lume și că femeia

este slab și un bărbat ar trebui să o conducă întotdeauna (Bărbulescu , 1999, p. 484) .

Exploatarea legăturii puternice care exista în socialul tradițional

mentalitate, între căsătorie, familie și femeie (Hossu , 2011), cel

statul totalitar și-a bazat intervențiile la nivel legislativ susținut de această istorie socială, împovărând femeile cu pro-

politicile nataliste pe care le-a adoptat. După cum a observat G. Kligman, în România:

„[...] participarea femeilor la economia națională, politica și

societate, ca muncitori și mame prin egalitarism forțat, ca

unii l-au etichetat, au creat clasicele sarcini duble ale muncii în sfera statului și în casă. În România, cust omary

poveri duble au devenit triple atunci când nașterea a fost declarată o datorie patriotică” (Kligman, 1998b, p. 25).

Și ca nașterea copiilor, din perspectiva totalitarului

stat, trebuia să aibă loc numai în cadrul formal al unui existent

familie, respectiv a unei căsătorii, a treia povară în care femeile

România a ajuns să suporte influențată și formulată, adesea la nivel dramatic, modul în care căsătoria a fost percepută, proiectată și trăită zilnic de către actorii sociali.

pe teritoriul actual al României, până în 1864 când Civil

A apărut cod, căsătoria era sub protecția Bisericii

care prin preoti locali s-a ocupat de realizarea si desfiintare

a căsătoriilor. Codul civil va reglementa principalele aspecte legate de

căsătorie pentru mai mult de jumătate a secolului al XX-lea. Prin adoptarea Legii nr. 4/4 ianuarie 1954, partea „Despre persoane” din Codul civil

se abrogă, iar Codul familiei intră în vigoare. Codul familiei

rămâne în vigoare până la 1 octombrie

st, 2011, când se abrogă cu

emiterea noului Cod civil . În prezent, Codul civil reglementează

principalele aspecte legate de căsătorie în România. Căsătoria civilă precede

căsătoria religioasă, iar numai căsătoria civilă atrage efectele juridice

decurgând din încheierea căsătoriei.

Plecând de la premisa că pentru a înțelege mai bine

prezentul este necesar să privim înapoi în trecut, reflectă acest studiu

asupra celor mai importante prevederi legale pe care statul le impune

sociale în România între 1965 şi 2000 cu privire la unele dintre

probleme legate de sfera căsătoriei. Un accent deosebit va fi pus pe experiența femeilor, deoarece acestea sunt ținta principală a pro-

politicile nataliste ale regimului totalitar .

Ținând cont de principala legislație privind căsătoria,

și implicit familială, analiza va acorda un spațiu aparte modului în care aceste legislații au influențat și formulat dimensiunea vieții private a actorilor sociali din mediul comunist și post-.

perioada comunistă. Articolul reflectă asupra modului în care femeile în special au fost cele mai afectate de politicile regimului totalitar, situație perpetuată la nivel social și după 1989. Studiul se bazează pe cercetări bibliografice pe această temă, și rotunjit cu revizuirea și analiza legislației.

Iulia -Elena HOSSU

2. Repere generale

2.1. Căsătoria – o instituție heterosexuală

Căsătoria în România stă la baza creării unei noi familii, în plus

la cel de origine. Când oamenii3 sunt întrebați despre familie, ei

invocă căsătoria în majoritatea cazurilor. Conform doctrinei juridice, acolo

sunt trei funcţii ale familiei în România: perpetuarea celui

specie, funcţia educativă şi cea economică (Popescu , 1965).

Unii autori susțin că s-ar putea adăuga și solidaritatea familială

aceste funcţii (Albu , 1998). În conformitate cu prevederile juridice și

norme comune, familia nu există decât în parametrii căsătoriei

se bazează pe.

Căsătoria în România este o instituție heterosexuală. Același sex

căsătoriile sunt interzise, iar căsătoriile în afara domeniului lor de aplicare nu sunt recunoscute și nu există o reglementare la nivel legislativ care să

oferă o alternativă la cuplurile non-heterosexuale. Pe unul

De asemenea, acesta poate fi un indicator al rezistenței societății la schimbare.

În plus, parteneriatele civile între persoane de același sex sunt nerecunoscute în mod explicit, de către

legea (o situație similară cu Bulgaria, Letonia, Lituania, Polonia, Slovacia):

„Parteneriatele civile între persoane de sex opus sau de

acelasi sex stipulat sau contractat in strainatate fie de romani

cetăţenii sau de către cetăţenii străini nu sunt recunoscuţi în România” (art.

277* Cod civil 2011).

3 Intervievații consultați pe parcursul a peste zece ani de cercetare calitativă

dedicată subiectului căsătoriei și familiei în România. Deși am făcut-o

nu utilizați o metodă de construire a unui eșantion reprezentativ (în sensul folosit

de literatura cantitativă) , subiecţii au fost selectaţi având în vedere

acoperirea unui domeniu social larg: medii diferite (rural/urban),

diferite niveluri de educație, grupe de vârstă, stare civilă etc.

Capitolul 4. Privind înapoi spre viitor. Căsătoria în România

99 2.2. Căsătoria și familia: religie și legislație

Istoria instituţiei căsătoriei pe teritoriul României este

definit de doi actori majori: Biserica si statul. Dacă pentru mult timp

timp, Biserica a fost cea care a avut rolul definitoriu, în prezent cea

statul este cel care joacă rolul major în definirea şi formalizarea

aceasta, Biserica trecând într-un rol secundar. În ciuda acestui fapt, Biserica continuă să exercite o influență importantă asupra modului în care este definită căsătoria.

În România, dreptul familiei este o ramură juridică de sine stătătoare, care începe

din ianuarie 1954 (Legea nr. 4) . Legea familiei prevede cel mai mult

aspecte importante care reglementează principalele dimensiuni ale căsătoriei. Acolo

sunt, însă, la nivelul altor sectoare legislative – constituționale,

administrativ, civil sau dreptul muncii – anumite aspecte care se referă la

chestiunea căsătoriei. În prezent, nu există un singur în general

definiția acceptată a familiei. Există o oarecare maleabilitate în modul în care este definită familia, în funcție de dimensiunea socială (contractarea căsătoriei, divorțul, moștenirea, drepturile reproductive etc.) aceasta poate

ajunge. La nivel legislativ, însă, conceptul de familie este folosit într-un mod destul de restrictiv, incluzând doar soția și soțul, împreună cu copiii minori. Destul de rar la această definiție se adaugă și alte categorii de persoane (Bacaci, Dumitrache și Hageanu, 2002).

De altfel, de-a lungul istoriei, principalele studii sociale privind familia de pe teritoriul Romaniei au luat in considerare doar

categoria părinților și copiilor (cf. Costa -Foru, 1954; Stahl , 1959;

Constantinescu , 1987).

În Constituţia României, familia este descrisă:

Artă. 48 „(în linia 1) Familia se întemeiază pe cei liber consimțiți

căsătoria soților, egalitatea deplină a acestora, precum și dreptul

și datoria părinților de a asigura creșterea, educația și

instruirea copiilor lor.”

În Codul Familiei , în vigoare până în 2011 și în prezent în

Cod civil, căsătoria este definită după cum urmează:

 art. 259. „(1) Căsătoria este uniunea liber consimţită între a

bărbat și femeie, contractați conform legii”.

Această definiție prevede clar că o uniune legală, din care

drepturi și obligații derivă, pot fi realizate numai de o femeie și

un bărbat.

Deși există țări europene unde religioase

căsătoria atrage și efecte civile (Grecia, Anglia, Finlanda, Danemarca, Italia, Irlanda, Spania), în România, numai căsătoria civilă atrage

efecte care decurg din încheierea unei căsătorii (Constantin escu , 2010 ,

p. 53). În ciuda faptului că Biserica Ortodoxă a încercat să impună

același model, în România, căsătoria religioasă nu se poate realiza

fara actul care atesta casatoria civila, singurul tip de

căsătorie care implică drepturi și obligații legale. Constitutia din

România afirmă în prezent următoarele:

„Căsătoria religioasă poate fi celebrată numai după căsătoria civilă”

(art. 48 în -rând 2) (Constantinescu , 2010, p. 45-51).

În Codul Canonic, căsătoria este definită astfel:

„[…] alianța bărbatului și femeii, o comuniune de viață ordonată

prin natura sa spre bunăstarea soților și nașterea și educația copiilor” (Codul Canonic, 1983) .

Principalele prevederi referitoare la căsătoria civilă sunt date de

dreptul familiei. În cazul specific al Bisericii Ortodoxe,4

Colecția Canonică constituită la Sinodul Ecumenic din

Constantinopolul din 920, împreună cu legislația fiecărei biserici locale aparținând Ortodoxiei ecumenice, prevăd regulile

referindu-se la unirea religioasă a soților.

4 România este o țară preponderent ortodoxă. Conform 2011

recensământ, 86,45% din populație se declară că aparține religiei ortodoxe.

Pentru detalii despre structura populației din România și religia ei

afiliere, vezi:

http://www.insse.ro /cms/files/publicatii/pliante%20statistice/08 -

Recensamintele%20despre%20religie_n.pdf (accesat 17 august 2021) .

 2.3. Căsătoria, familia și femeia în studiile românești

Există mai multe expresii în limba română în care

apar termenii familie, căsătorie și casă

în legătură şi care demonstrează legătura dintre ele.

Exemple în acest sens: „și-a format propria familie”, „are

a mers la casa ei, ” „a dat sens vieții ei” etc. În

pe lângă aceste expresii, un detaliu care provine din istoria

limba sugerează o legătură profundă la nivelul românului

limbaj între termenul de familie și, respectiv, cel de femeie.

După cum mai menţionează V. Scurtu, sensul primar al termenului de femeie

(wom an), folosit până în secolul al XVII-lea, este acela de „familie; oameni din a

casă ” (Scurtu , 1966 , p. 170) .

În zilele noastre, în ciuda proceselor sociale majore care afectează

Societatea românească – printre cele mai importante sunt migrația și

experiența transnațională a vieții de familie care afectează aproape fiecare familie din România – legislația căsătoriei implementată de la 1 octombrie 2011,

odată cu emiterea noului Cod civil, este departe de a acoperi cele existente

realități sociale. Reformularea legislației rămâne învechită deoarece ignoră o parte importantă a realităților sociale actuale.

Odată cu căderea regimului totalitar, cercetările asupra

perioadele comuniste şi postcomuniste au evidenţiat efectele pe care

Regimul lui Ceau şescu a produs pe toate dimensiunile vieţii oamenilor

care au trăit sub acest regim. Perioada regimului totalitar este recunoscută pentru teroarea pe care a provocat-o prin mijloace politice și

persecuții religioase, ajungând până la comiterea de crime în nume

a idealurilor partidului. Dar dincolo de asta, regimul va cădea

istoria ca promotor al unor politici fără precedent , și cu vizibil

efecte până în zilele noastre, cu privire la istoria vieții private.

O serie de studii evocă și analizează modul în care pro-natalistul

politicile regimului Ceau şescu au afectat viaţa cuplurilor, cel

experiența intimității și efectele pe care interzicerea avorturilor

politica fara nici o alta educatie contraceptiva avuta in special asupra

femei (Bărbulescu , 1998; Kligm an, 1998b; Băban , 1999, 2000).

 Alți cercetători au reflectat asupra necesității de a se instituționaliza astfel

studii și cercetări în sfera academică românească (Magyari-

Vincze, 2002a, 2002b; Miroiu , 2004 ; Băluță , 2020).

În ultimii ani, există și o preocupare a mai multor cercetători

în domeniul istoriei în vederea recuperării istoriei femeilor în

România, prin studierea, analizarea și indexarea materialelor de arhivă din

diferite epoci. Documentele ignorate de studiile de până acum încep să

vede lumina zilei prin eforturile autoarelor pasionate (Vintilă- Ghițulescu , 2004, 2006; Roman , 2016).

În conformitate cu studiile menționate mai sus, acest capitol își propune să

ilustrează modul în care definiția căsătoriei și principala legislație privind

viața de familie, în perioada comunistă, care s-a adăugat la cea patriarhală

tradiţie în societatea tradiţională românească, şi-au părăsit maiorul

markonhelivesofwomen in R omania . În același timp,

analiza va tine cont de legislatia in vigoare care continua

să influenţeze modul în care actorii sociali definesc şi experimentează

viața lor de familie în societatea românească de astăzi.

În cele ce urmează, vom analiza istoria acestei legiferari,

Sublinierea necesității unor viitoare analize complexe este acea țintă

mai multe dimensiuni care compun experiența intimității: zilnic

experiență individuală și comunitară, relații de cuplu, sociale

context, politici și legislație care creează cadrul general.

3. Căsătoria pe teritoriul României: repere legislative în

perioada 1864-1954

Pe actualul teritoriu al Romaniei, pana in 1864 cand Codul civil

a apărut, căsătoria era sub protecția Bisericii care,

prin preoti locali, s-a ocupat de realizarea si dizolvarea

căsătorii.5

5 Vezi Constanța Vintilă -Ghițulescu (2004; 2006), și Nicoleta Roman (2016)

autori ai unor volume care tratează subiectul din perspectivă istorică.

 La începutul secolului al XX-lea (1901 -1918)6, diferite

legile erau în uz în principatele române. Codul civil care a intrat în vigoare la 1 decembrie 1865, a fost numit și Codul de Alexandru Ioan Cuza, după domnitorul sub a cărui guvernare codul a fost dezvoltat și adoptat. Acest cod a înlocuit Codul Calimah al Moldova, care era în vigoare din 1817, și Legea Caragea în Țara Românească, care era în vigoare din 1818 (Dumănescu , 2017 , p. 47). Odată cu sfârșitul primului război mondial, a intrat în vigoare Codul civil forță în provinciile nou anexate României: Bucovina (1938), România peste Carpați (1943), iar mai târziu, în teritorii a Transilvaniei de Nord restaurată României (oficial în 1947). (Iordana , 2016, p. 176) . Codul civil va reglementa principalele aspecte legat de căsătorie pentru mai bine de jumătate din secolul al XX-lea. După cum a demonstrat Dumănescu în lucrarea sa, legislația privind căsătoria în această perioadă are un puternic caracter patriarhal, acordarea unor drepturi femeilor:

„Capitolul VI din Codul civil se referea la drepturile și îndatoririle ale soţii şi a proclamat autoritatea bărbatului în familial. Articolul 195 prevedea că femeia trebuie să i se supună soț, în timp ce articolul 196 o obliga să-și urmeze soțul oriunde el considera potrivit . De asemenea, femeia nu putea dă în judecată pe oricine fără acordul soțului ei […]” (Dumănescu , 2017, p. 49).

4. Căsătoria în perioada comunistă

În 1947, Partidul Comunist Român a fost înființat la putere.7 Stabilirea regimului comunist a dus la transformări majore în

6 1918 este anul Marii Uniri a provinciilor istorice locuite de

populaţia românească şi crearea statului naţional al României.

7 A cunoscut de-a lungul timpului diferite denumiri: în perioada 1921 -1945 – cel

Partidul Comunist din România, 1947 -1965 – Partidul Muncitoresc Român

(PMR). Din 1965 până în 1989, PMR devine Partidul Comunist Român

(PCR) din nou.

 societate. Aceste modificări se vor reflecta și în modificările la

Codul civil. Acestea sunt, în primă fază, bine primite de către

majoritatea populației, iar femeile sunt cele care primesc

drepturi egale cu bărbații și, de asemenea, în ceea ce privește căsătoria. De-a lungul timpului, Codul a suferit diverse modificări și, cel puțin teoretic, femeile au devenit egale cu bărbații în fața legii. În 1948, noul regim comunist, preocupat de nevoia de muncă pentru

industrializarea și scăderea populației după război, a interzis avortul (Băban , 2003, p. 305) .

Prin adoptarea Legii nr. 4/4 ianuarie 1954, „Despre persoane”

se abrogă o parte din Codul civil și intră în vigoare Codul familiei

vigoare. Codul familiei rămâne în vigoare până la 1 octombrie 2011, când

se abrogă odată cu emiterea noului Cod civil . Codul familiei

conţineau reglementări referitoare la trei componente care defineau

familia în perspectiva comunistă: I Căsătoria , II Rudenia și III

Protecția persoanelor cu handicap, a celor cu capacitate limitată și altele

persoane . Drepturile și obligațiile egale ale soților în timpul căsătoriei sunt

stipulate de acest cod pentru prima dată:

Artă. 1 „În Republica Populară Română statul protejează

căsătoria și familia și protejează interesele mamei

si copil. Familia se bazează pe căsătoria liber consimțită

intre soti. În relațiile dintre soți, precum și în

exercitarea drepturilor fata de copii, barbat si

femeia au drepturi egale” (Codul familiei, 1954) .

Codul familiei și o serie de decrete (Decretul 770/1966;

779/1966, Decretul 409/1985 etc.) introduse după această dată vor fi

folosite ca instrumente în ceea ce mai târziu se va numi în literatura de istorie socială politicile demografice (pronataliste) ale lui Ceau şescu. Observația noastră

completează această literatură și susține că toate aceste prevederi trebuie luate în considerare atunci când analizăm problematica instituției de

căsătoria în România și cum femeile, mai mult decât partenerii lor,

au fost cele mai afectate de aceste prevederi legislative.

Astfel, considerăm că tema căsătoriei în perioada

(1965- 1989) pot fi conturate abordând anumite legislative

Capitolul 4. Privind înapoi spre viitor. Căsătoria în România

105 dimensiuni care definesc experiența vieții private a cuplului

sub regimul totalitar. După cum subliniază un cercetător, statul

preia autoritatea în domeniul confidențialității, reglementând prin

politici publice pronataliste sfera vieţii intime a cuplului

(Kligman, 2000, p. 144).

În plus, după cum demonstrează Bărbulescu, totalitarul

regimul din România și-a bazat politica pro-natalistă pe însăși instituție

a familiei. Și o mare parte din actorii vizibili ai societății care

a glorificat familia și-a adus contribuția la această politică, condamnând în același timp celibatul, cuplurile fără copii și avortul.

(ex., scriitorul Zaharia Stancu) (Bărbulescu , 1999 , p. 178-179) .

Desigur, nu putem omite faptul că le putem contrasta

regim -voci glorificatoare cu voci care găsesc în arta lor an

spatiu alternativ de manifestare a diferitelor opinii legate

la aceste reglementări ale vieţii private. Un exemplu elocvent vine de la unul dintre marii poeți ai vremii, Ana Blandiana:

Cruciada copiilor

A whole people / Unborn yet / But condemned to birth, / Fetus

next to foetus, / A whole people / That does not hear, does not

see, does not understand, / But advances / Through the writhing

bodies of women, / Through the blood of mothers / Unasked.

(Blandi ana, 2019, p. 317) (in Romanian : Un întreg popor/

Nenăscut încă/ Dar condamnat la naștere,/ Foetus lângă foetus,/

Un întreg popor/ Care n- aude, nu vede, nu înțelege,/ Dar

înaintează/ Prin trupurile zvârcolite de femei,/ Prin sânge de

mame/ Neîntrebate.)

There are several legislative provisions on which it is necessary

to focus our analysis when discussing the issue of marriage during the

regimul Ceau şescu. În cele ce urmează, le vom analiza pe cele pe care noi

consideră că a avut cel mai mare impact asupra modului în care

căsătoria (familie şi cuplu) a ajuns să fie experimentată şi

reformulată în viața de zi cu zi în societatea românească chiar și după

căderea regimului.

 Punctul de plecare al analizei noastre constă în ceea ce N. Ceau şescu

a declarat în ședința comitetului executiv al C entralului

Comitetul Partidului Comunist Român la 2 august 1966 :8

„După părerea mea, prin decretul legal sing avorts we legal sed

prostituție prin avorturi și prin permiterea divorțului...”

Decretul la care se face referire aici este 463/1957, decret de aprobare avortul la cerere în România, și asta era în vigoare la acea vreme.

Transcrierea acestei întâlniri ne oferă un indiciu important cu privire la „morala” liderului partidului și linia pe care o va urma de aici perioada în politicile promovate .

Drept urmare, în 1966, prin Decretul 770, avortul a fost interzis foarte putine exceptii. Femeile au avut acces la avort numai în temeiul urmatoarele conditii:

„a) sarcina pune viața femeii într-o stare de pericol care nu poate fi eliminat prin alte mijloace; b) unul dintre părinţi suferă de o boală gravă, care este moștenită sau care provoacă malformații congenitale grave; c) gravida are dizabilități fizice, mentale sau senzoriale severe; d) femeia este peste 45 de ani;9 e) femeia a născut patru copii și are grijă de ei; 10 f) sarcina este rezultatul unui viol sau incest ” (Art. 2 / Decretul 770/1966) .

Decretul 779/1966 a modificat unele prevederi legale privind divorţ. Decretul a introdus și bunăstarea copilului care

8 Apud Tismăneanu, Nota 15 , p. 512 – Stenograma şedinţei Comitetului Executiv al CC al PCR din ziua de 2 august 1966 [Transcript of the meeting al comitetului executiv al CC al RCP la 2 august 1 9 6 6], Serviciul Arhivelor Naționale Istorice Centrale, fond CC al PCR – Cancelarie, dosar nr. 102/1966, f. 23.

9 Vârsta la care poate fi efectuat un avort a suferit modificări variind de la 40 la 45 de ani.

10 Și acest număr s-a schimbat astfel încât în anii 1980 numărul ar putea avea

au fost cinci copii în viață sub vârsta de 18 ani.

Capitolul 4. Privind înapoi spre viitor. Căsătoria în România

107 a precedat bunăstarea celor doi soți prin modificarea art. 1 ca

urmează:

„În Republica Socialistă România, statul protejează căsătoria

și familia; sprijină, prin economic și social

măsuri, dezvoltarea şi consolidarea familiei. Statul apără interesele mamei și ale copilului și arată

grija deosebita pentru cresterea si educarea tinerilor

generaţie. ” (sublinierea noastră)

Articolul 37 din acest decret va avea următorul cuprins:

„Căsătoria încetează prin decesul unuia dintre soți

sau prin declararea judiciară a decesului unuia dintre ei. Căsătoria se poate desface, în cazuri excepționale, prin divorț.” (noastre

accent)

Iar articolul 38 prevedea:

„Instanța nu poate desface căsătoria prin divorț decât atunci când, din motive întemeiate, relațiile dintre soți sunt atât de severe.

şi vătămată iremediabil că continuarea căsătoriei este

vădit imposibil pentru cel care cere dizolvarea acesteia. The

instanța va aprecia cu atenție deosebită motivele divorțului

cererea si imposibilitatea continuarii casatoriei,

ținând cont de durata acesteia, precum și de interesele minorilor.” (sublinierea noastră)

Aceste prevederi s-au transpus în viața de zi cu zi prin

obstacole în exercitarea dreptului la divorț. Astfel, singurul

motivele de divorț pe care instanța le-a găsit întemeiate sunt de sfera

boala psihica grava sau emigrarea unuia dintre soti.

Aceste modificări ale Codului familiei prin decret ilustrează

Viziunea moralistă conservatoare a lui Ceau şescu, viziune pe care o va impune

populaţia printr-o serie de prevederi legate de legislaţia în vigoare la acea vreme.

„În ceea ce priveşte măsurile pronataliste, Ceau şescu a susţinut că

activitatea sexuală trebuie să aibă loc în timpul căsătoriei, cu primarul

scopul procreării" (Tismăneanu , 2006, p. 512) .

Iulia -Elena HOSSU

108 Există o vastă literatură despre efectul pe care aceste politici îl au

Ceau şescu a avut asupra populaţiei (Kligman , 1992, 1998b; Verder y,

1996; Băban , 1996, 2000; Bărbulescu , 1998) . Toate ne dezvăluie asta

în ciuda acestor decrete menite să restrângă dreptul la intimitate şi la

scad numarul avorturilor, au facut ca populatia sa se readapteze prin dezvoltarea de strategii diferite si numarul de avorturi.

avorturile au continuat să crească după prima fază de declin.

Pe lângă aceste măsuri, Ceau şescu începe să intervină prin

sancționarea populației tinere necăsătorite, dar și a cuplurilor căsătorite fără copii, indiferent de motivul absenței

copii. Astfel, Decretul 409/1985 a majorat impozitul care s-a căsătorit sau

persoane necăsătorite cu vârsta de peste 25 de ani datorate statului:

Artă. 1 „Contribuție lunară fixă datorată de persoanele fără

copii, casatoriti sau necasatoriti, peste 25 de ani, care lucreaza

în unitățile economice de stat și instituțiile statului, se majorează

și stabilit după cum urmează […]" (Decretul 409/1985)

De fapt, statul impozita chiar și cuplurile căsătorite și fără copii

înainte de 1985 prin Decretul 1086/1966, prin care se aplica o majorare de impozit pt

cei fara copii:

Artă. 2 „Mărirea impozitului se aplică atât bărbaților, cât și femeilor fără

copii, începând cu vârsta de 25 de ani, indiferent dacă aceștia sau nu

sunt căsătoriți” (Decretul 1086/1966)

Este necesar de menționat că în limba română tradițională

societatea femeia era „de învinuită”, în ochii celorlalți, dacă

cuplu nu a avut descendenți. Există o serie de ritualuri de fertilitate pentru

tinere pentru a le ajuta să procreeze (de exemplu, aproape toate

riturile anticipative din cadrul ritualului de nuntă sunt dedicate femeilor,

la capacitatea lor de reproducere; cf. de asemenea Kligman, 1998a).

Nu în ultimul rând, prin art. 304 din Codul penal din 1968,

adulterul a fost incriminat, raporturile sexuale în afara căsătoriei fiind pedepsite cu închisoare de la o lună la șase luni sau cu amendă:

Capitolul 4. Privind înapoi spre viitor. Căsătoria în România

109 „Adulterul – A o persoană căsătorită care are sex în afara

căsătoria se pedepsește cu închisoare de la o lună la șase

luni sau o amendă. Acţiunea penală se pune în mişcare asupra priorului

plângerea soțului nevinovat ” (Cod Penal, 1968, art. 304) .

Regimul Ceau şescu instaurat la putere în 1965 (1965 -

1989) ar promova politici pronataliste agresive care vor avea a

impact major asupra istoriei sociale a căsătoriei. Nicio altă perioadă din

istoria recentă a României s-ar potrivi cu influenţa statului în

termenii vieţii conjugale a cetăţenilor săi. După cum subliniază alți cercetători, politicile demografice ale regimului Ceau șescu pot fi

considerată „ieșită din comun chiar și în analele crimelor de

comunism” (Tismăneanu , 2006 , p. 521) .

5. Căsătoria în perioada postcomunistă: începutul schimbării?

Odată cu căderea regimului comunist, transformări în toate domeniile

nu a întârziat să apară. O analiză cronologică a schimbărilor

la nivel legislativ privind căsătoria şi problemele asociate

cu viața de cuplu ar putea fi un indicator important al intensității

cu care au afectat intimitatea. Rapiditatea cu care liniile de lege sunt abrogate și/sau modificate reflectă în opinia mea măsura în care acestea au afectat intimitatea cuplurilor.

Primul amendament este cel din 2 6 decembrie 1 9 8 9 ,

respectiv Decretul -Lege nr. 1/1989 care la numărul 8 prevedea

pentru abrogarea Decretului 770/1966 privind interzicerea

avort. La numărul 12, a abrogat articolele 185 -188 din penal

Codul privind avortul, care începând cu 1969 incriminează ed

avort. Primul decret-lege după căderea comunismului care a afectat

viața intimă a cuplurilor a abrogat legislația care interzicea avortul. Ce

mai trebuie să ne atragem atenția este modul în care acest prim decret -

Legea se referă la abrogarea acestor decrete, adică:

„Pentru a elimina imediat din legislația românească

unele dintre legile şi decretele emise de fostul dictatorial

regim, acte normative cu caracter profund injust şi

Iulia -Elena HOSSU

110 contrar intereselor poporului român […]” (Decret-

Legea nr. 1/1989).

A. Băban afirmă în studiul ei:

„Influența lui (în regimul Ceau șescu) a fost atât de puternică

viaţa personală şi în sfera privată a cetăţenilor români, că

primul guvern post-comunist, în prima zi care a durat

putere, a revocat toate interdicțiile împotriva avortului și contracepției”

(Băban , 2003, p. 303- 304) .

În aceeași ordine de idei, taxele pe care le plăteau tinerii burlaci dacă aceștia

aveau 25 de ani sau mai mult, sau cei fără copii, precum și cei

peste 25 de ani, indiferent de starea lor civilă, sunt de asemenea

eliminată la începutul anului 1990 prin Legea 32 din martie 1991

privind impozitarea salariilor.

Spre deosebire de legislația privind avortul, intervenția în

Codul familiei se va face abia în 1993 prin Legea 59/1993. Schimbările

privesc divortul care se poate face din acel moment cu acordul partilor. Legea restabilește puterea soților de a decide asupra soartei relației de căsătorie, întrucât un astfel de act nu mai este incriminat. La articolul 617, alineatele (2) și (3) sunt

se inserează, cu următorul text:

„Decizia de acordare a divorțului nu va fi motivată dacă ambele

părțile aplică acest lucru în instanță. În cazurile prevăzute de art. 38

alin.2 din Codul familiei, instanța dispune

desfacerea căsătoriei fără a se pronunţa divorţul de către

culpa unuia sau a ambilor soti.” (Legea 59/1993)

Și art. 8 din alin. 1 va legifera legalitatea divortului:

„1. Articolul 37 alineatul (2) are următorul cuprins.

Căsătoria se poate desface prin divorț. ”

Aceasta elimină din lege prevederea care prevedea

desfacerea căsătoriei numai în „cazuri excepționale”.

După cum notează cercetătorii din domeniul demografiei, merită

menționând totuși că în ciuda schimbărilor și relaxării

în ceea ce privește divorțul, nu a înregistrat o creștere semnificativă a acestuia în post -

111 Decembrie Societatea românească (Rotariu , 2009 ; Dumănescu, 2017, p. 53). Nu putem spune același lucru despre avort, care, după el dezincriminarea , a cunoscut o creștere substanțială. În doar 2 ani (1990-1992) în România, s-au înregistrat aproximativ 2,4 avorturi la un viu naștere (Trebici , 1994 , p. 52). O rată care a rămas destul de mare, România fiind încă în fruntea țărilor cu una dintre cele mai înalte din lume ratele avorturilor.

Având în vedere istoria zbuciumată a avortului dar și faptul că România, împreună cu alte două țări (respectiv, Uniunea Sovietică în timpul celui de-al Doilea Război Mondial și Polonia la cererea papei polonez Ioan Paul al II-lea) (Fiala et al., 2022) este unul dintre cele trei state din Europa care pe parcursul ultimei sute de ani a demonstrat o oarecum anacronică comportament față de această întrebare, ar putea indica o posibilă cale de înţelegerea situaţiei actuale în această chestiune. În același timp, efectul că până în prezent interzicerea avorturilor combinate cu lipsa educaţiei sexuale a avut şi continuă să aibă asupra viața privată a cuplurilor de români nu este de neglijat.

În ceea ce privește adulterul, acesta a fost dezincriminat abia în 2006 prin Legea nr. 278/2006 – pentru modificarea și completarea Codului penal, la aproape 20 de ani de la Revoluţia din 1989.

Considerăm că influența legislației privind confidențialitatea în perioada 1965 -1989 nu s-a încheiat cu căderea regimului. Acesta este capitolul subliniază importanța efectelor politicilor urmate de regimul Ceau şescu şi după 1989. Efectele conservatoare legislația privind căsătoria poate fi văzută în viața de zi cu zi a cuplurilor la

prezent. Cu o istorie în care viața privată a fost dominată de

politica brută a statului socialist (vezi Verdery 1996; Kligman, 1998b),

societatea românească de după 1989 nu a reuşit încă să-şi şteargă

semne din mentalitatea oamenilor.

În acest context, definiția căsătoriei merită mai mult

atentie pentru ca in ultimii ani societatea romaneasca a fost

împărţit de o serie de dispute cu privire la modul în care cuvântul

„căsătoria" ar trebui definită în legislația României. Aceste microfoane cu stâlp

Iulia -Elena HOSSU

112 a relevat importanţa acestui subiect pentru româna actuală

societate şi legătura dintre transformările politice şi

viața privată, clivajul dintre tradiție și practica cotidiană,

si modul in care legislatia influenteaza practicile .

A fost iniţiată o campanie derulată de Coaliţia pentru Familie

la începutul anului 2016, având ca scop strângerea de semnături pentru un legislativ

propunere de revizuire a articolului din Constituția României care definește căsătoria [art. 48 alin. (1)]. Revizuirea ar prevedea că

căsătoria nu se bazează pe „uniunea liber consimțită a partenerilor"

ci a unirii „de bărbat și femeie".

11 De altfel,

campania a fost susținută puternic de principalele biserici din

România (Biserica Ortodoxă, Biserica Catolică și

Biserica protestantă), strângând semnături care ar afecta acest lucru

schimba. 3.000.000 de semnături au fost strânse în timpul campaniei din

sprijinul propunerii de producere a acestei modificări.

Referendumul organizat în toamna lui 2018 a propus a

reformulare pentru definiția căsătoriei, dar nu a fost

de succes. Din cauza prezenței la vot sub pragul de 30% (respectiv 20,14%), nu a fost posibilă validarea opțiunii „pro-change”

a definiţiei familiei. Deși aprig dezbătut în public

peisajul pe vremea aceea, subiectul pare a fi avelostiți

relevanţă. De remarcat însă că în acest context s-a putut observa diviziunea puternică a societății românești pe această temă și,

în același timp, puternicul „tradiționalist” lectură că o mare parte

a populatiei romanesti mai are pe aceasta problema.

11 În Codul civil, Cartea a II-a, Privind familia, Titlul I – General

prevederi, art. 259, căsătoria este definită astfel: „Căsătoria (1) Căsătoria

este uniunea liber consimțită între un bărbat și o femeie, încheiată în

conform legii. (2) Un bărbat și o femeie au dreptul de a se căsători

in ord ertostartafamily . ” Acest fapt relevă ambiguitatea cu care

căsătoria este definită în legislația română, deoarece nu ia în considerare

luați în considerare realitățile sociale actuale.

Capitolul 4. Privind înapoi spre viitor. Căsătoria în România

113 În perioada comunistă a fost adoptat Codul Familiei

pentru prima dată în 1953 (intrat în vigoare în 1954, cu

modificări prin Legea 4/1956) .12 Se va reglementa principalele aspecte ale

viața de familie până în 2011. În prezent, Codul civil reglementează principalele

aspecte legate de căsătorie în România. Căsătoria civilă precede

căsătoria religioasă, iar numai căsătoria civilă atrage efectele juridice ce decurg din încheierea căsătoriei.

Sfârșitul secolului al XX-lea (1989 -2000) nu aduce

schimbări semnificative în legislația românească privind căsătoria, cel puțin nu la un nivel care să răspundă realităților sociale. La nivelul vieții private, în special al căsătoriei, au avut loc schimbări majore după

căderea comunismului, dar în același timp, în ciuda acestui fapt, cel

tendinţa la nivel legislativ este conservatoare. Cercetarea calitativă relevă faptul că, în ciuda transformărilor pe care le-a experimentat viața de familie în România, legislația românească privind

căsătoria nu reușește să țină pasul cu realitatea socială.

Exemplele care susțin această idee sunt multe: chiar dacă un mare

o parte a populatiei traieste in concubinaj, nu este recunoscut prin stipularea parteneriatelor civile, de exemplu – convietuirea separata, un

fenomen care a crescut odată cu creșterea migrației în masă către Occident, nu prezintă interes pentru legislația actuală etc. Cu toate acestea,

poate am putea sublinia un detaliu care poate reflecta clar

tendinta conservatoare a legislatiei romanesti in noul 2011

Cod civil care reglementează instituirea căsătoriei prin abrogarea

vechiul Cod al familiei. Introduce reglementarea misiunii ca a

etapa pre-căsătorie.

Cu alte cuvinte, noul Cod civil introduce o instituție

abandonat de mult de actorii sociali (niciunul dintre subiecții intervievați nu a trecut prin această etapă decât ca o etapă a ritualului religios al

căsătoria) dar nu recunoaște o realitate socială extinsă precum conviețuirea – care, deși este menționată în legislație, este

nereglementat de fapt. Potrivit noului Cod civil,

12 http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/39247

 logodna este o „promisiune reciprocă de a contracta căsătoria” (art. 266)

(adică, o etapă premergătoare căsătoriei, dar care nu condiționează

căsătoria, deoarece nu este obligatorie înainte de actul

căsătorie). Prin reglementarea logodnei, dar nu a coabitării,

putem susţine că legislaţia privind căsătoria a experimentat

un regres legislativ.

Majoritatea cuplurilor pe care le-am intervievat s-au logodit doar ca parte

ritualul religios al căsătoriei și nu separat. Acum, putem

presupunem că logodna va eluda cumva coabitării. Noi

nu poate să nu mă întreb dacă nu acesta a fost scopul, în condițiile în care propune ceea ce, la nivel social, instituția conviețuirii

propune: un angajament fără formalități, care poate fi dovedit

„prin orice mijloc de probă".

Alte dovezi pe care se intenționează să le eludeze

convieţuirea este faptul că logodna nu este obligatorie înainte de căsătoria civilă. Ca și în cazul căsătoriei, noul Cod civil

prevede în mod specific că logodna poate fi încheiată doar între „un bărbat și o femeie" (Codul civil 2011). În același timp,

prevede tragerea în judecată, în anumite cazuri, a celui care provoacă ruperea logodnei și chiar posibilitatea de a

celălalt pentru a obţine despăgubiri.

6. Concluzii

Cu o istorie împletită între religie și secularism,

instituţia căsătoriei în România secolului al XX-lea este probabil

trecând prin cea mai importantă perioadă din istoria sa de până acum. Prin

definițiile, formulările și legislațiile din 1965 -1989, it

apare ca cea mai importantă instituție peste care totalitarul

Statul a preluat controlul pentru a-și pune în aplicare politicile. Semnele perioadei vor fi cu greu șterse din mentalitatea societății românești, așa cum a ilustrat legislația Codului civil din 2011. The

recurgerea la istorie şi recunoaşterea principalului

Capitolul 4. Privind înapoi spre viitor. Căsătoria în România

115 transformări care au avut loc, ar putea constitui instrumente importante de

analiză care ar putea dezvălui viitorul căsătoriei.

Analiza viitoare trebuie să surprindă diferența în modul în care femeile

iar bărbaţii au fost trataţi în procesul de legiferare a căsătoriei şi

familia. Credem în continuare că un loc aparte ar trebui să o ocupe cercetările care analizează efectele acestor legislații asupra vieții private. Având în vedere contextul global actual al problemelor analizate, noi

cred că este vital să ne amintim că de-a lungul istoriei cei care nu au învățat din trecut riscă să o repete.

Referințe

Albu, I. (1975). Dreptul familiei . București: Editura

Didactică și Pedagogică.

Băban, A. (1999). România [România]. În David, HP (ed.), De la

Avortul la Contracepție (pp. 191 -222). Westport:

Greenhood Press.

Băban, A. (2000). Women's Sexuality and Reproductive Behavior in

Post -Ceaușescu Romania. In Gal, S., Kligman , G. (eds.),

Reproducing Genders (pp. 225 -255). Princeton: Princeton

University Press.

Băban, A. (2003). Sexualitate a feminin ă și comportament ul

reproductiv în România post -ceaușistă. O abordare psihologică

[Women 's Sexuality and Reproductive Behavior in post -

Ceau șescu Romania: A Psychological Approach]. In Gal , S.,

Kligman , G. (eds.), Reproducerea diferențelor de gen. Politici,

sferă publică și viață cotidiană în țările postsocialiste

[Reproducing Gender. Politics, Publics, and Everyday Life after

Socialism] (pp. 303-342). Cluj -Napoca : EFES.

Băban, A., David, H.P. (1994). Perceptions of Sexuality, Reproductive

Behavior and Partner Relations during Ceauşescu Era. Bethesda: Transnational Family Research Institute.

Bacaci, A., Dumitrache, V.C., Hageanu, C. (2002). Dreptu l familiei [Family Law] , 3rd edition . București: ALL Beck.

Băluță, I. (2020). Studiile de gen: un turnesol al democrației românești [Gender Studies: A Litmus for the Romanian Democracy]. Transilvania, 11 -12, 34- 41. https://doi.org/10.51391/trva.2020.12.04

Bărbulescu, E. (1998). Femeia şi avortul în perioada 1966 -1989 [Women and Abortion during 1966 -1989]. Anuarul de Istorie Orală, 1, 177- 193.

Bărbulescu, E. (1999). Femeia în proverbele și zicătorile româneşti [Constr ucting Gender in Romanian Proverbs]. Anuarul Muzeului Etnografic al Transilvaniei , 483 -496.

Blandiana, A. (2019). Cruciada copiilor [Children’s Crusade]. In Integrala poemelor [Complete Poems] (p. 317). București: Humanitas.

Chelcea, I. (1944). Ţiganii din România. Monografie etnografică [The Gypsies in Romania. Ethnographic Monograph]. Bucureşti: Editura Institutului Central de Statistică.

Constantinescu, I .M.L. (2010). Biserica și instituția căsătoriei. Condițiile administrării căs ătoriei. Studiu juridico -canonic [The Church and the Institution of Marriage. Conditions of Marriage Administration. Juridical- Canonical Study] . București: Editura

Christiana.

Constantinescu, N. (1987). Relațiile de rudenie în societățile tradiţionale [Kinship Relationships in Traditional Societies]. Bucureşti : Editura Academi ei Române .

Costa- Foru, X. (1945). Cercetarea monografică a familiei. Contribuție metodologică [Monographic Research of the Family. Methodological Contribution] . Bucure şti: Fundația Regelui Mihai I.

Dum ănescu, L. (2017). The Law of Marriage in Romania, 1890 -2010. In Bolovan , I., Dumănescu , L. (eds.), Intermarriage in Transylvania, 1895 -2010 (pp. 47 -55). Frankfurt am Main, New York: Peter Lang.

Fiala, C., Agostini , A., Bo mbas , T., Lertxundi , R., Lubusky , M., Parachini, M., Gemzell -Danielsson , K. (2022). Abortion: Legislation and Statistics in Europe . The European Journal of Contraception & Reproductive Health Care . DOI: 10.1080/13625187.2022.2057469 . https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13625 187.20 22.2057469] (accessed July 6, 2022) .

Filipescu, I.P. (1998). Tratat de dreptul familiei [Family Law Treatise]. Bucureşti : ALL Beck Publishing House.

Hossu, I.E. (2011). Triada familie -casă- femeie sau ce se ascunde dincolo de cuvinte [Hidden, Untold, Implicit - A Different Analysis of Marriage] . In Branda , A., Cuceu , I., Timoce , C. (eds.),

Teme actuale în cercetarea etnologică şi antropologică. Studii şi comunicări ştiinţifice [Nowadays Themes in Ethnological and Anthropological Research. Studies and Scientifical Communications] (pp. 203 -212) . Cluj -Napoca : MEGA.

Iordana, A.C. (2016). Diferite forme ale cuplurilor necăsătorite. Încheierea căsătoriei [Different Forms of Unmarried Couples. Contracting the Marriage] (I). Pro Lege 1/2016 , 156 -185. http://revistaprolege.ro/wp -content/uploads/2019/07/Pro-Lege_2016_1.pdf (accessed August 6, 2022) .

Kligman, G. (1992). When Abortion Is Banned: The Politics of Reproduction in Ceausescu's Romania, and A fter. Washington, D.C.: National Council for Soviet and East European Research. https://www.ucis.pitt.edu/nceeer/1992 -805-14-Kligman.pdf (accessed July 4, 2022).

Kligman, G. (1998a). Nunta mortului. Ritual, poetică și cultură popular ă în Transilvania [The Wedding of the Dead: Ritual, Poetics, and Popular Culture in Transylvania]. Iași : Polirom.

Kligman, G. (1998b). The Politics of Duplicity: Controlling Reproduction in Ceausescu's Romania. Berkeley: University of California Press.

Magyari- Vincze , E. (2002a). Diferenţa care contează. Diversitatea social -culturală prin lentila antropologiei feministe [Difference Matters. Socio -Cultural Diversity through the Lenses of a Feminist Anthropology] . Cluj-Napoca : Desire.

Magyari- Vincze , E. (2002b). Talking Feminist Institutions. Interviews with Leading European Scholars . Cluj-Napoca : Desire.

Miroiu, M. (2003). Politici ale echit ății de gen. Ghid pentru învățământul universitar din Europa Central ă și de Est [Politics of Gender Equity. Guide to University Education in Central and Eastern Europe]. Bucureşti : Politeia.

Miroiu, M. (2004). Drumul că tre autonomie . Teorii politice feministe [The Road to Autonomy . Feminist Political Theories]. Iași: Polirom.

Popescu, T.R. (1965). Tratat de dreptul familiei [Family Law. Treatise]. Bucureşti : Editura Didactică și Pedagogică.

Roman, N. (2016). „Deznădăjduită muiere n- au fost ca mine“. Femei, onoare şi păcat în Valahia secolului al XIX -lea [“The Despairing Woman Has Never Been Like Me.” Women, Honour and Sin in 19th Century Wallachia] . Bucureşti : Humanitas.

Rotariu, T. (2009). Demografie și sociologia populaţiei [Demography and Sociology]. Iași: Polirom.

Scurtu, V. (1966). Termenii de rudenie în limba română [Kinship Terms in Romanian]. Bucureşti : Editura Academiei RSR.

Serviciul Arhivelor Naționale Istorice Centrale, fond C.C. al P.C.R. - Cancelarie, dosar 102/1966, fila 23.

Stahl , H.H. (1936). Rudenie spirituală de nășie, la Drăguș [Spiritual Kinship at Drăguș]. Sociologie românească, 1(7-9), 25 -36.

Trebici, V. (1994). Este necesară o politică demografică în România?

[Is a Demographic Policy Necessary in Romania?] Revista de cercet ări sociale, 2, 47- 58.

Tismăneanu, V. (2006). Raport final [Final Report] . Comisia Prezidenţială pentru Analiza Dictaturii Comuniste din România [Final Report. Presidential Commission for the Analysis of the Communist Dictatorship in Romania]. http://www.proyectos.cchs.csic.es/transitionaljustice/sites/default/files/maps/info/truth-commissions/romania_commission_2006.pdf (acc. July 7, 2022).

Verder y, K. (1996). What Was Socialism, and What Comes Next? Princeton: Princeton University Press.

Vintilă- Ghițulescu, C. (2004). În șalvari și cu ișlic. Biserică, sexualitate, căsătorie și divorţ în Ţara Românească a secolului al XVIII -lea [The Church, Sexuality, Marriage and Divorce in 18th Century Wallachia]. Bucureşti : Humanitas.

Vintilă- Ghițulescu, C. (2006). Focul amorului: despre dragoste și sexualitate în societatea românească (1750 –1830) [The Fire of Love : About Love and Sexuality in the Romanian Society (1750 – 1830)]. Bucureşti : Humanitas.

L

egislation

Canonical Code 1983. https://antropologieteologicabiblioteca.files.wordpress.com/ 2015/07/codul -de-drept -canonic -1989.pdf (accessed June 8, 2022).

Civil Code 2011. https://www.codulcivil.ro/ (accessed June 8, 2022).

Decree 1086/1966. http://www.legex.ro/Decretul -1086 -1966-
371.aspx (accessed July 10, 2022).

Decree 409/1985.
https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/636
(accesat 15 iunie 2022).
Decretul 463/1957.
http://politicapronatalista.iiccmer.ro/pdf/decret_1957.pdf
(accesat 8 iunie 2022).
Decretul 770/1966. http://www.legex.ro/Decretul -770-1966- 363.aspx
(accesat 9 iulie 2022).
Decretul 779/1966.
https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/20281 (accesat 9 iulie 2022).
Decretul -Lege nr. 1/1989 .
https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/688
(accesat 15 iunie 2022).
Cod Familie 1954. https://lege5.ro/gratuit/g42tqnbv/codul -familiei-
din-1953 (accesat 15 iunie 2022).
Constitutia Romaniei. https://www.constitutia romaniei.ro/
(accesat 8 iunie 2022).

Capitolul 5. Mame și fiice în România post-comunistă: Reducerea decalajului generațional

Petruţa TEAMPĂU[1]

1

.I

introducere

Când comuniștii au venit la putere în România postbelică, țara

avea o populație preponderent săracă și analfabetă, iar femeile reprezentau

mai mult de jumătate din ea. Reformele sociale și politice pe care le-a proiectat noul regim au fost, fără îndoială, modernizate și progresiste

în acest context. Proiectele la scară largă de industrializare și

urbanizarea a presupus transformări radicale în cel social și

țesătura demografică a societății. Între 1948 și 1989, aproape 6 milioane de români s-au mutat din mediul rural în orașe.

în căutarea unui loc de muncă, educație și promisiunea unei vieți mai bune (Dobre,

2020, p. 39). Nevoia tot mai mare de muncă a fost rezolvată și de

absorbția femeilor în forța de muncă (Miroiu, 2007). Acest socio-

mişcarea politică a fost susţinută de un discurs emergent despre

egalitatea tuturor cetățenilor, importanța educației și social,

dezvoltare culturală și politică.

Cu toate acestea, în ciuda promisiunii unei cetățeni neutre din punctul de vedere al genului,

regimul comunist din Roman ia a întărit de fapt tradiţional

rolurile de gen pentru femei, evidențiind rolul reproductiv al femeii și identitatea „mamei socialiste” (mai ales după infamul

decret care a interzis avortul în 1966).

1 Universitatea Babeș -Bolyai, Facultatea de Politică, Administrativă și

Științe ale Comunicării, Catedra de Științe Politice, Cluj-Napoca,

România, teampau@fspac.ro , https://orcid.org/0000 -0002- 4819- 5981

Petruţa TEAMPĂU

122 Penn și Massino susțin că post-Al Doilea Război Mondial

lideri din Europa de Est:

„[…] a subscris oficial la noțiunea de „eliberare a femeilor”.

prin muncă' așa cum a teoretizat de Friedrich Engels și alții timpurii

gânditori socialişti. Conform acestui raționament, cea feminină

participarea la muncă plătită le-ar facilita economic

autonomie, care le-ar permite un control mai mare asupra lor

vieți. La rândul lor, recunoașterea de către bărbați a femeilor ca lucrători egali

ar aboli atitudinile și practicile patriarhale în timp ce acestea jucau

afară atât la serviciu, cât și acasă” (P enn și Massino, 2009, p. 3).

Cu toate acestea, acest tip de revoluție nu are loc în mod natural și

bărbații nu erau foarte dornici să-și împartă privilegii, venituri și locuri de muncă

femeilor. In viata reala:

„[…] patriarhatul precomunist a rămas intact, cu femei

suportând povara muncii economice și casnice.

În loc să elibereze cu adevărat femeile, comunismul de stat s-a transformat într-un sistem care a exploatat dublu femeile în rolurile lor de producători și reproducători. Glorificarea lor oficială, reprezentată în

propagandă și numeroasele statui ale femeilor puternice

proletarii care stau lângă omologii lor masculini,

din păcate, nu a reflectat realitatea vieții femeilor”

(LaFont, 2001, p. 205).

După cum spune Koenker:

„[…] bărbați și femei au mărșăluit împreună în noua lume curajoasă

a socialismului încă împovărat cu greutatea adânc înrădăcinată

atitudini despre rolurile de gen la locul de muncă” (Koenker, 1995, p.

1441).

Într-o analiză a rolurilor publice și private ale femeilor în Soviet

context şi al tonului paternalist al ideologiei în descriere

aceste roluri, Schwartz susține că:

„[…] drepturile acordate fiecărei femei de a munci, de a deveni

educate, să participe la politică, sunt colorate de firul ei

rolul de mamă și soție. Se crede că fiziologia feminină explică,

cel puțin parțial, rezultate mai scăzute în știință și management,

 şi concentrarea în ştiinţele umaniste. Emoțiile interferează cu

conducere. Ca în toate ideologiile eficiente, puțini se opresc să examineze cum

aranjamentele instituționale socialiste fac ca acestea să fie presupuse naturale

fenomen aa realitate” (Schwartz, 1979, p. 70).

În cercetările anterioare (Teampău, 2016b , 2017), am ilustrat

cum revista Femeia , mijlocul oficial de propagandă al

Consiliul Naţional al Femeilor, a modelat, timp de aproape cinci decenii,

rolul și imaginea noii femei comuniste: ca muncitor,

casnică, mamă și constructor al unei noi societăți. Alte

cercetătorii au subliniat, de asemenea, că:

„[…] genul a fost un principiu important de organizare a statului,

instrumental în construcţia politicii şi propagandei şi în

remodelarea spatiilor publice si private. […] În același timp

timp, genul nu a fost pur și simplu manipulat și mobilizat de către stat pentru a crește producția (și, în unele cazuri, reproducerea)

și a asigurat legitimitatea, dar a fost și o lentilă de bază — împreună cu altele

identități – prin intermediul cărora indivizii au interpretat, negociat,

a rezistat și, în unele cazuri, a ignorat politicile statului și

discursuri” (Penn și Massino, 2009, p. 3).

Cercetarea noastră2 este o abordare antropologică a vieții femeilor

în ultimele decenii de comunism, cu o focalizare asupra modului în care acestea

și-au perceput propriile roluri sociale, politice și civice, cum s-au simțit

subiecții unei „emancipări eșuate” și modul în care gestionează acest lucru

patrimoniu complex în noul context democratic. Baza noastră de date cuprinde aproximativ 130 de interviuri semi-structurate. Noi

au intervievat două categorii de femei: cele care au fost socializate și au avut o experiență de muncă în timpul comunismului (în vârstă de peste 50 de ani astăzi, etichetate simbolic „mame”) și cele care au fost educate după comunism (cu vârste între 20 -35 de ani, „fiicele”). Am fost

interesat de narațiuni despre experiențele de lucru, familie, scenarii de gen și roluri politice și sociale și am încercat să le analizăm

2 Această lucrare a fost susținută de un grant al Autorității Naționale Române

pentru Cercetare Științifică și Inovare, CNCS – UEFISCDI, numărul proiectului

PN-II-RU-TE-2014- 4-2097.

124 de narațiuni comparativ, prin oglindirea generației de „mame”

și cel al „fiicelor” .3 Există transformări radicale

între generații, între regimuri? Erau femei cu adevărat

emancipat în timpul comunismului? Dacă da, cum explică acest lucru

emanciparea, în termenii lor subiectivi?

Combinând presiunea socială și politică cu genuinitatea femeilor

nevoie și sprijin pentru o schimbare de statut, așa-numita emancipare

a fost mai degrabă o mișcare de mobilizare (Teampău, 2017), dar una care avea potențial de împuternicire (intenționat sau nu) pentru unele categorii de femei. În comparație, cel puțin cu situația de dinainte de război, generalul femeilor

starea s-a îmbunătățit obiectiv în majoritatea țărilor socialiste:

„Munca lor plătită în afara casei a contribuit la bunăstare

a familiei (cel puțin a ajutat să-și îndeplinească șansele); lor

progresul educațional și munca în afara casei le-au îmbogățit (cel puțin în majoritatea cazurilor) experiența de viață;

statutul lor de lucrători a slăbit fosta lor oprimare în interiorul și în afara familiei și i-a făcut (oarecum) mai puțini

subordonat în unele domenii ale vieții" (Ferge , 1997, p. 162).

Cu toate acestea, în timp ce acest lucru este parțial adevărat și în general pentru femei

situația a fost într-adevăr îmbunătățită față de perioadele precedente, la

cel puțin în ceea ce privește accesul la educație gratuită, îngrijire medicală, muncă plătită și recunoaștere publică, nu putem admite că acest lucru a fost nicăieri aproape de

o adevărată emancipare a femeilor:

„Toate deciziile au fost întotdeauna luate la vârf și influența

cetăţenii (sau , mai degrabă , ai subiecţilor) era , dacă ar exista în toţi ,

slab și indirect. A fost în acest caz „politică pentru noi, dar fără

S.U.A'. […] Logica totalitară (chiar și atunci când a devenit mai blândă)

micro-solidarități sau identități parțiale respinse, adică solidarități

la un nivel inferior celui internațional sau național și

alte identități decât identitatea globală a „omul socialist".

Prin urmare, mișcările spontane ale femeilor, feministe sau de altă natură,

3 Am ales aceste etichete pentru a sugera posibilele suprapuneri între idei,

concepte și experiențe ale acestor generații care au crescut în două regimuri politice radical diferite.

 nu a apărut niciodată, iar femeile nu s-au putut identifica între ele,

exprimând colectiv, de exemplu, greșelile care le-au făcut rău tuturor" (Ferge, 1997, p. 163).

Fără îndoială, femeile aveau să joace un rol important în nou

ordinea socială și politică și scenariile ideologice corespunzătoare

le-ar cere să îndeplinească un set complex de roluri ca comuniști

cetăţenii. Un domeniu crucial în care femeile trebuiau să îndeplinească un nou rol

a fost forța de muncă. Însuși conceptul de muncă a fost reconfigurat de

propaganda. „Munca a devenit o datorie onorifică a fiecărui cetăţean”, scrie revista de larg citit pentru femei Femeia (sept. 1965). Acest

citatul cuprinde însuși conceptul de muncă în ideologia socialistă, mai degrabă ca o datorie decât un privilegiu (și asta este valabil și pentru femei, deși

Legea parazitismului social nu a fost atât de dură cu ei)

4.

În general, este de acord că angajarea în afara domiciliului

a beneficiat femeile în multe privințe și, în cazul României, a devenit o componentă cheie a identității lor. Faptul că femeile

glorificat importanța muncii în viața lor vorbește despre o înțelegere relativă, specifică și de gen a „emancipării”: pentru majoritatea

femeilor, a avea acces la educație și la un loc de muncă în afara casei a fost o creștere extraordinară a stimei lor de sine. Interviurile lui Bucur -Deckard

cu femeile care lucrează arată că munca a reprezentat o componentă importantă a identității de gen și a cetățeniei femeilor:

„Au vorbit despre lucrul în afara casei ca pe ceva împlinitor personal – a fi capabil să fie o ființă umană deplină în virtute

de socializare cu alți adulți în timpul zilei, precum și

a face ceva care are vreo utilitate publică/socială” (Bucur -

Deckard, 2011, p. 9-10).

Munca în sine a fost îmbucurătoare într-un mod intim, ca unul dintre cititori

Femeia , croitoreasă, scrie, entuziasmată:

„Să-mi iubesc meseria îmi oferă o mare bucurie de viață, sentimentul de împlinire, de utilitatea mea în societate” (Consiliul Național al Femeilor ,

octombrie 1979).

4 Decretul 153/1970, http://www.legex.ro/Decretul -153- 1970 -454.aspx

 Vocile încântate ale româncelor și-au găsit omologul în

alte contexte socialiste; conform lui Bystydzienski:

„Femeile rusoaice, pe lângă faptul că raportează sentimente de valoare de sine

și satisfacția personală, de asemenea, de rutină menționat un sentiment de

mândrie de a putea contribui la societatea mai largă” (Bystydzienski , 1989, pp. 674- 675).

Pentru multe femei, munca salariată a reprezentat promisiunea a

viață mai bună, o nouă identitate, împreună cu îmbunătățirile mai vizibile.

2. „Mi-a plăcut și femeia care eram atunci, pentru că eram mult

mai tineri şi mai naivi”.Mamele

Pentru majoritatea respondenților noștri, născuți la sfârșitul anilor 1960, amintindu-și

ultimele decenii ale perioadei comuniste este, de fapt, amintire

tinereţea lor. Viața era bună, culorile strălucitoare, perspectivele luminoase

iar oamenii păreau fericiți și plini de speranță. Femeile își amintesc cum

senin și de ajutor toată lumea a fost (spre deosebire de în zilele noastre când

oamenii sunt competitivi și egoiști):

„Oamenii erau mult mai toleranți, amabili, calmi, se puteau concentra

pe propria profesie. Era mult mai multă înțelegere,

răbdare, acceptare, a existat literalmente dragoste între oameni

interacționând între ele” (inginer, 63).

Prietenia a fost extinsă în afara locului de muncă și solidaritatea a fost

cuvântul cheie:

„Toți eram prieteni, în afara locului de muncă și ajutăm mereu

reciproc. Dacă colegul tău a avut o problemă, tu imediat

ajutat, fără a cere nimic în schimb. A fost solidaritate la

e cel mai bun. A fost o viață diferită, mult, mult mai bună și frumoasă

decât cea pe care o avem acum. În zilele noastre, copiii nu sunt educați

patriotic, a avea o conștiință, o demnitate. Dar pe atunci ne ajutam unul pe altul...” (țesător, 61).

Oamenii au fost buni unii cu alții pentru că nu exista un real

concurenţa, veniturile erau mai mult sau mai puţin egale, locurile de muncă erau stabile şi

 siguri, așa că nu aveau de ce să se invidieze unul pe altul. Lucrurile nu au fost

grozave, dar erau previzibile:

„Având în vedere faptul că salariile erau aceleași în aceeași linie de

munca, nu era invidie. Ai lucrat în același loc, ai făcut același lucru ca colegul tău, colegul tău a fost plătit

la fel ca tine. Și apoi am știut cu toții să cheltuim și să ne economisim banii, cum să-i folosim pentru ceea ce îți doreai, în familie sau dacă vrei să cumperi ceva... Nu exista o asemenea invidie și exista o prietenie generală; era mult, mult mai frumos” (țesător, 61).

Oamenii s-au bucurat cu adevărat de predictibilitatea și siguranța vieții lor:

„Față de orice altă perioadă, era mai bine, pentru că dacă ai absolvit, ți-au dat un loc de muncă, apoi ți-au oferit un

apartament, o casă. Și ai avut acea siguranță, știi, salarii

au fost reparate, puteai avea un credit si sa stii ca in cativa ani ramane la fel, nu aveai nicio teama. În timp ce în zilele noastre dobânda poate crește, salariul poate scădea și nu te simți deloc stabil” (asistentă, 60 de ani).

Acest sentiment de securitate și siguranță pe care toți cei nostalgici

narațiunile recreate pot fi explicate și prin modul profesional

carierele au fost concepute și gestionate. Faptul că cineva ar putea

a lucra o viață întreagă la același loc de muncă a însemnat că evoluția acelei persoane putea fi văzută și validată de o întreagă comunitate:

fabrică. Un respondent (acum 63 de ani) a exclamat, vizibil mândru:

„[…] a fost ca re, în fabrică, că am crescut, am fost în formă, a mea

s-a văzut acolo întreaga evoluție profesională!”

Femeile își amintesc într-o lumină pozitivă faptul că tinerii

au primit un loc de muncă prin repartiție /job placement și au început

viața lor profesională într-un mediu sigur și controlat:

„Nu, nu mi s-a părut deloc greu, primii trei ani de profesie am lucrat direct în fabrică, în trei schimburi. A fost

foarte drăguț, multă tinerețe, toți am ajuns acolo

repartiție, a fost destul de minunat. Nu ne făcea griji

ce ar putea aduce mâine, fie că vom avea un loc de muncă sau

128 nu, nu au fost interviuri, nimic. Ai fost instruit în asta

domeniu, ai avut o meserie, ai intrat pe porțile

fabrică și a mers direct la locul tău de muncă, unde ai fost supravegheat de oameni de față, iar venitul tău era fix. Și a fost

legat de ceea ce ai învățat la școală; profesorii noștri s-au pregătit

noi tocmai pentru asta. Hmmm, dacă asta îmi doream? Nu chiar.

Nu știam mai bine, venind din mediul rural nostru

scopul a fost în primul rând să câștigăm existența. Să avem propriile noastre venituri,

să plecăm singuri” (weaver, 56).

Chiar și viața socială este văzută, retrospectiv, ca mai satisfăcătoare:

"Dacă regret ceva, este liniștea sufletească pe care oamenii o aveau înainte. Nu erau la fel de stresați ca oamenii de astăzi. Îmi amintesc

părinții s-au distrat mereu, distrându-se, mergând la petreceri, mai departe

23 august

rd, 1 mai... s-au distrat doar fiind împreună.

Poate, dacă nu știai că există altceva, nu știai

dorești orice altceva. Erai destul de multumit cu ceea ce aveai,

și poate ai fost destul de fericit” (funcționar bancar, 60 de ani).

Majoritatea oamenilor au perceput mai puțin situația politică

dramatic. Pentru acele femei care au fost studente în anii 1970, ce

un oraș ca Clujul a avut de oferit din punct de vedere cultural a fost mult mai important decât sărăcia sau politica. Obligaţiile politice erau imitat și totul ignorat:

„Am fost membru de partid, desigur, pentru că, știi, dacă ai fi avut note bune ți-au acordat această onoare, fără să întrebe. Dar, ca un prieten obișnuia să spună, mi-am mâncat porția de rahat, dar nu a spus că este bun si nu a cerut altul. Și la ședințele de partid Obișnuiam să stau în rândul din spate și tricotam, și nimeni nu mă deranjează. Ce pot sa spun? Trebuia să scrieți unele rezumate, la fiecare 2 -3 luni a venit rândul tău, așa că te-ai dus acolo cu ziarul, citește dar, între timp, toată lumea vorbea despre ceva altfel, ce au făcut în ultima vreme, ce au citit, ce au gătit... Noi nu vorbea politică; nu ne-a păsat. Nu pot spune că am suferit. Am avut muzică, am avut teatru, am avut Filarmonica. Cărți! Cel mai bun și cele mai minunate cărți pe care le-am citit atunci. Gândește-te la Dostoievski, Tolstoi!” (medic, 56).

 Intelectualii urbani își puteau găsi satisfacția într-o viață paralelă, în timp ce muncitorii din fabrici aveau propria lor strategie de a imita civicul participare:

„M-am întors cu mine ca apa lui Faduck devin membru al partidului pentru că am fost secretar UTC5 în fabrică. Și trebuia să fiu în UTC pentru că voiam să merg la o curs. Deci... un lucru a dus la altul... Am ținut întâlniri pentru că eu trebuia. Și am vorbit... Nu-mi amintesc despre ce . Da amintiți-vă că trebuia. În general, era vorba despre problemele femeilor,

că munca femeilor ar trebui îmbunătățită și mai multe femei promovat. Pe atunci, cine era mai nerușinat, era promovat, cine nu a fost, doar a rămas pe loc” (muncitor, 61) .

Cei mai mulți respondenți, cu vârste cuprinse între 5 0 și 6 5 ani, au fost socializat de fapt în ultima parte a perioadei comuniste (târzie anii 1970 – începutul anilor 1980). Efectele propagandei intense pentru promovarea femeilor era deja percepută și majoritatea femeilor au fost gata să o considerăm de la sine înțeles:

„Faptul că am avut o educație a fost a mea și a familiei mele alegere. Într-adevăr, învățământul superior era gratuit pe vremea mea. Dar totusi, asta este meritul meu și al familiei mele că am câștigat o bursă pentru toate mele ani de școală. Da, a fost la fel de important că am primit o locuință și tichete de masă și alte facilități, și am reușit să iau un bun nota pentru plasarea finală la locul de muncă. Deci, am ajuns să am asta salariu... soțul meu era procuror, iar eu lucram în fabrică (Ciment) și am avut un salariu comparabil cu al lui. Asta e ceva, nu?” (inginer, 63).

Adevărul să fie spus, a existat un scenariu complet diferit pentru femeile născute și crescute în orașe versus femeile care lasă în urmă satul lor natal, pentru a găsi de lucru:

„Îmi amintesc că aveam o mătușă care venea de la țară să lucreze la fabrică. Și pentru ea, orașul și fabrica erau un upgrade. S-a trezit la 6 dimineața, s-a dus la muncă, a venit acasă și era cu adevărat mulţumită că nu trebuia să aibă grijă de porci sau

5 Uniunea Tineretului Comunist.

 ceva. De asemenea, colegii mei de la Școala de Muzică, așa au fost

alese dintre copiii din mediul rural și pentru ei, chiar dacă viața era

dur la internat, era promisiunea unei mai bune

viitor, erau pe cale să devină domnul, nu tovarăș, tu

știi?” (medic dentist, 61).

Subiectul emancipării este destul de derutant, chiar și pentru femei

care erau supușii ei pe vremea aceea. Pentru unii, este echivalat cu

independență și libertate, dar în cadrul prescrisului

oportunități ale epocii:

"Cred că tuturor ne-a plăcut să fim... emancipați. A început cu mult înaintea mea

a absolvit facultatea, in 1980. Am lucrat doar 9 ani in timpul

comunism, dar femeile aveau deja funcții de conducere,

au participat la viața politică și socială a țării noastre, au fost

deja văzut într-o lumină mai bună și pentru mine a fost ceva

normal. Eram toate femei emancipate. Ei bine, pentru mine

emanciparea începe când ai un loc de muncă, îl ai pe al tău

bani și ești liber să trăiești așa cum vrei. Emancipare este

de asemenea, nu depind de nimeni altcineva, nici măcar material. pot spune

pentru mine că, personal, sunt acum mult mai încrezător decât mine

era că mă bucur de multă libertate în ceea ce fac. Dar mi-a plăcut femeia

Am fost și atunci pentru că eram mult mai tânăr și mai naiv.

Femeile din trecut se bazau foarte mult pe ajutorul părinților, soțului, socrilor, prietenilor, relațiilor, cunoștințelor. În zilele noastre suntem

obișnuiam să ne bazăm pe propria noastră forță, pe ceea ce putem realiza noi înșine,

singur” (profesor de matematică, 59).

Alții au fost mai sensibili la limitări și limite

a ceea ce era posibil și de dorit pentru femei pe vremea aceea:

„Întreaga idee a emancipării femeii nu era foarte bine înțeleasă în acea perioadă. Dacă o femeie era emancipată, în

sentimentul de a se îmbrăca mai îndrăzneț sau în sensul de a avea al ei

opiniile și curajul de a le exprima, asta era foarte rar.

Femeilor le era frică în timpul regimului comunist. O femeie

ar trebui să se îngrijească de treburile ei și să rămână la locul ei. Dacă, totuși,

dorea să se emancipeze devenind aviator sau

săritor cu parașuta – asta a fost într-adevăr văzut cu admirație de către

Partidul Comunist și alte femei au fost încurajate să practice astfel

 profesie neobişnuită pentru ei. Dar dacă o femeie îndrăznea să aibă altele

ideologii ci cea oficială, asta nu era bine pentru ea. Și multe femei au ajuns în închisoare sau mai rău pentru că s-au opus regimului” (funcționar bancar, 60).

Termenul „promovare” este mult mai adecvat pentru a descrie

realități ale mobilizării femeilor în timpul comunismului, mai degrabă decât

emancipare.

În majoritatea interviurilor noastre cu generația mamelor ce este

în mod clar strălucind este o mândrie autentică de a avea o educație și o profesie. Mai ales că unii dintre ei au fost nevoiți să-și schimbe meseria sau domeniul de muncă după comunism, adesea la ceva inferior educației lor.

"Nu m-am dus la muncă stresat sau așa ceva, oh, trebuie să merg la muncă. Nu. Dar nu a fost stres în comparație cu zilele noastre.

a fost ceva normal să lucrezi, să ai un loc de muncă…” (chimic

inginer, 64).

Mai mult, părea să existe o etică puternică a muncii, adică

modelarea vieții publice și private a femeilor:

"N-am folosit niciodata in viata mea cuvintele: 'o, sunt obosit'! Nici acum, ca sunt batran, abia pot sa merg si sa muncesc, dar nu o spun. Eram foarte bolnava, dar nu am spus nimanui, am mers la munca cu zambetul pe buze" (croitoresa, 62).

Un alt exemplu:

„Săraca mea mamă nu a avut niciodată timp liber, pentru că după 8 ore de muncă a venit acasă la patru copii și o bunica să aibă grijă.

de. Dar ea nu s-a plâns niciodată. Nu a spus niciodată ceva de genul „Eu

nu mai poate sau „sunt obosit”, nu a spus niciodată că nu are destul

timp, așa cum facem astăzi. Daca ziua noastra ar avea 48 ore tot nu ar fi

destul... Ei bine...” (profesor de școală primară, 35).

Destul de interesante, aceleași femei care au muncit din greu și

și-au făcut datoria și au fost atât de mândri de ei înșiși din punct de vedere profesional, nu au pus niciodată la îndoială inegalitățile interne (sau dacă au făcut-o, nu au făcut-o

au orice fel de sprijin din partea regimului sau a comunității):

 „Femeia din casă era responsabilă de toate:

cumpărături, gătit, îngrijire de copii, mers la întâlniri,

peste tot... Rolul sotului? El a fost furnizorul principal, poate

pentru că era mai în vârstă, dar câștiga mai mult decât soția. Asta a fost

sistemul. Uneori, soțul avea grijă de copii,

de asemenea, dar în majoritatea familiilor mama era responsabilă de tot.

De asemenea, soții lucrau foarte târziu și când veneau acasă, ei

erau obosiți, așa că au tras un pui de somn sau și-au ridicat picioarele astfel încât soția

pot aspira în jurul lor” (profesor de grădiniță, 75).

Întrebat direct cum de numai bărbații au primit copii

alocație, deși mamele au avut grijă de ei, un respondent (64)

a fost sincer surprins:

"Numai bărbații au primit-o. Acesta era obiceiul, nu știu. Numai

mamele cu copii în afara căsătoriei au primit plata

se. Ei bine, acesta a fost sistemul, așa am moștenit

ea și am luat-o de la sine înțeles” (inginer, 64).

Aproape niciunul dintre respondenții noștri nu a observat vreo discriminare (sau au fost

capabil să eticheteze unele situații ca atare).

„Nu pot să spun cu adevărat că a fost discriminatoriu... De cele mai multe ori se considera că o femeie nu poate face față unei responsabilități ca o

bărbat și foarte puține femei aveau de fapt poziții de conducere înapoi

apoi. Majoritatea dintre ei erau menite să se supună, să muncească, să facă lucruri,

nu neapărat să guverneze” (profesor de la şcoala primară, 55).

De asemenea, „nu a existat nicio prejudecată. Era atât de multă simplitate și

toți eram atât de elementare încât nu ne-am gândit niciodată la aceste lucruri” (profesor de grădiniță, 75).

În consecință, această generație de femei, care a reușit

își asumă o nouă identitate (femeia care lucrează) și s-a simțit mulțumit și

prețuită într-un fel nicio altă generație anterioară de românce

a făcut, a fost generația de femei care a luat pentru inegalitățile domestice

acordate, din lipsa de sprijin sau de oportunitati de renegociere a acestora.

Mai mult, femeile și-au asumat toate aceste identități (mamă, soție, menajeră și femeie angajată) și au manifestat un sentiment foarte puternic de autoeficacitate în diferite domenii:

 „Am simțit întotdeauna foarte multă o femeie. Am simțit întotdeauna că

femeile pot face orice. Deci, nu m-am abținut niciodată de la nimic. pot

săpa pământul ca următorul om. Nu cred că există ceva

ceea ce femeile nu pot face. Am muncit toată viața și mi-am câștigat existența

Cât de mult, și în plus am avut grijă de copii, adică

ceva ce un om nu poate face. Deci, mereu am avut impresia

thatawomanisstrongert hanaman . Inca mai cred ca. O

femeia ar putea face față vieții fără bărbat, dar un bărbat nu ar putea” (inginer chimist, 68).

Pe lângă faptul că muncesc din greu, cot la cot cu bărbații și asumăm

responsabilitățile unui cămin, rolurile de gen ale femeilor includ și a fi

frumos, delicat, frumos, amabil și elegant. Femeile au întruchipat imaginea femeii perfecte promovată în paginile Femeia

revista:

„[…] la serviciu am observat că femeile erau foarte stilate. Mereu mereu

la croitoreasă pentru o rochie sau costum nou, cumpărând o pereche nouă

de pantofi la modă, citind reviste de modă… Croitoresele aveau întotdeauna de lucru și făceau haine frumoase, femeile erau foarte

elegant, având grijă de ei înșiși, chiar dacă au muncit foarte mult,

la serviciu și acasă, făcând totul. O femeie trebuia să fie drăguță, curată și elegantă la locul de muncă. Acasa avea

sa fie impecabil, sa gateasca, sa spele copiii, sa-i trimita la

școală și să fii o soție iubitoare pentru soțul ei. Habar n-am cum

au gestionat totul, dar pe atunci femeile erau foarte stilate

și elegantul și moda și îngrijirea personală erau cu adevărat importante pentru ei” (funcționar bancar, 60).

Trei decenii mai târziu, tânăra generație vede ideea lwomenina

mod similar:

„Cred că femeia ideală ar trebui să fie încrezătoare, inteligentă, frumoasă, nu ușor de influențat, ambițioasă, delicată și în același timp

aspra, amuzanta, sociabila, amabila, prudenta, stie sa se imbrace si

acționează decent, gândește-te de două ori înainte ca ea să vorbească, nu te încrede

oameni, știe să acționeze în orice situație, răbdător, deschis” (student, 23).”

 Odată cu prăbușirea regimului din 1989, toată lumea a trebuit să facă față

schimbările sociale, politice și economice imprevizibile. Dar cel

cel mai vizibil și parfumat a fost probabil cel mult dorit

libertate.

„Acum există femei care vor să fie conducătoare, să vadă lumea, să

să studieze și să aibă o carieră, să plece din țară – lucrurile astea au fost

nu era posibil pe atunci. Tinerii au multă libertate. Dar viața femeii muncitoare și a femeii sărace nu a făcut-o

schimba atat de mult. Dimpotrivă, cred că este mult mai greu pentru

ei acum” (funcţionar bancar, 53).

"Cea mai pozitivă schimbare este libertatea. Acum femeile pot face orice, dacă își doresc cu adevărat. Poate și mentalitatea bărbaților.

schimbat: o femeie nu ar trebui să fie închisă la bucătărie. Dar

pe atunci, dacă voiai mai mult, nu puteai să-l obții. Doar dacă tu

a făcut tot felul de compromisuri. Ar fi trebuit să vrei ce

au vrut ei, nu ceea ce ai vrut tu pentru tine. Acum poți face orice vrei în viață, chiar dacă trebuie să muncești mai mult decât

am făcut atunci” (68, inginer chimist).

Acest citat pare o citire adecvată a realității actuale, așa cum

libertatea și independența sunt într-adevăr cuvinte cheie pentru nou

generaţie.

3. „Mamele noastre s-au mulțumit cu mai puțin, nu vom lua asta

mai”. Glasul „fiicelor”

Generațiile tinere de femei au o imagine destul de ambiguă despre

ce s-a întâmplat în timpul comunismului, o imagine care este influențată

mai ales prin amintirile părinților și, în cazul femeilor educate, prin ceea ce au citit sau au aflat despre ele:

„Părinții mei mi-au vorbit mai ales despre ultima parte a comunismului
și cât de greu era să obții mâncare și să ai o viață decentă. Ei
nu erau foarte încântați de asta. Cât despre muncă, mama la
cel puțin era destul de mulțumită de slujba ei. Tatăl meu, pe de altă parte,
nu a vorbit niciodată despre asta. Mama mi-a spus că dacă nu era
părți urâte ale comunismului, ea ar putea avea încă un loc de muncă constant

135 astăzi. Înseamnă că va lucra în același loc, pe care ea
mi-a plăcut foarte mult” (elev, 21).

Uneori, tinerele au impresia că în timpul
comunism majoritatea femeilor erau gospodine și gospodine.
Totuși, așa cum susține Luminița Dumănescu, în 1970, conform
Direcția Generală de Statistică, 75% dintre femei erau angajate
(Dumănescu, 2015 , p. 127). Sugerez că această idee ar putea fi modelată
prin rolurile sexuale foarte puternice pentru femei și prezența lor mai puțin vizibilă
in sfera publica:

„Ei bine, pe atunci cred că numărul gospodinelor era mult
mai mare decât astăzi, la nivel naţional. Mă refer la femeile care au făcut-o
nu au educație și nu pot fi trimise direct de la înaltă
scoala la munca. Cred că emanciparea femeilor se întâmplă
în zilele noastre, când nu mai este la modă să stai acasă și
bucătar. Orice slujbă pe care o poate avea o femeie este considerată importantă, eu
nu știu, manichiuristă sau funcționară sau altceva... orice femeie acum
încearcă să găsească o cale în viață și să fie cât mai independent posibil,

fără ajutorul unui bărbat. Cât despre treburile casnice... Îmi amintesc de a mea bunicul a adus cel mai mare venit din casă, iar al meu bunica lucra pentru el, el a angajat-o. Și acasă ea făcea totul, iar acesta era deja un rol interiorizat. Nu avea cum un bărbat să gătească sau să vină acasă să curețe casa. Muncea și ea, cel puțin același număr de ore ca el, dar acasă, ea era responsabilă de toate” (zona manager, 23).

Ocazional, vocea tinerei generații (18 -21) devine destul de critic, în încercarea de a se îndepărta de generația „pierdetă”:

„Mamele noastre au fost mulțumite cu mai puțin; nu vom lua asta mai mult. Adică mamele noastre au fost de acord să meargă să lucreze într-o fabrică pentru un salariu minim, să aștepte la cozi pentru că era normal, să face cât mai mulți copii. Nu mai suntem așa, legăturile de mentalitate s-au schimbat mult. Vrem mai mult: să ne avansăm cariere, pentru a pune familia pe locul doi, ei bine, nu chiar, dar la gândește-te cel puțin la copii sau la căsătorie mai târziu în viață. Dacă ar fi deja casatorit si cu bebe la 20 -21, noi la 20 de ani noi

nici nu-mi pot imagina. Femeile au avut un asemenea progres comparativ cu cu mamele și bunicile noastre, nu ne mai mulțumim doar fiind mamă și ne dorim mai mult în viață, avem un scop, un scop în viață” (eleva, 19).

Bunica unuia dintre acești tineri studenți i-a spus odată:

„Generația mea a avut familia, generația mamei tale a avut

familia și locul de muncă. Tu, generația ta, ai

ceva mai mult: vrei să schimbi lumea”.

Probabil ca urmare a expunerii constante la ideile feministe, the

generația mai tânără tinde să ia de bună egalitatea între sexe:

„Noi, fetele tinere, avem tendința de a vedea totul în termeni de egalitate. La urma urmei,

avem același număr de cromozomi. Poate că suntem

diferiți fizic, dar în afară de asta suntem egali!” (elev, 22).

Femeile și fetele tinere devin mai selective în a nu alege

doar cariere, dar și parteneri.

„Am devenit mai independenți. Poate că mamele noastre au ales

partenerii lor ușor, dar noi, fetele din ziua de azi, analizăm

băieți și gândiți-vă cum să le testăm înainte de a decide dacă sunt

suficient de bun pentru noi” (student, 20).

T ierele vor să vadă lumea, să călătorească, să se bucure

multe experiențe, de voluntariat.

„Peste 10 ani, probabil că mă văd cu o familie, cu o carieră... Eu

mă văd foarte puternic și independent chiar dacă am o familie.

Și cu multe experiențe care m-au modelat și m-au ajutat”

(elev, 19).

„Mă văd călătorind. Chiar dacă aș avea o familie, mi-ar plăcea să am

cât mai multe experiențe” (elev, 18).

„La 6 0 , mi se pare o casă cu o grădină mare, stând pe o

bancă, ascult muzică, fumat, bea cafea. Îmi place asta

idee” (student , 21).

De asemenea, beneficiază de sprijinul familiilor, în special

mame, în încercarea de a compensa oportunitățile pierdute:

 „Mama mea ne spune mereu: „Mergi peste tot și comite și fă

lucruri și citiți și implicați-vă în multe activități. Pe vremea mea

Mi-aș dori să pot, dar am stat toată ziua în curte și am citit a

carte' . Avea o singură carte și a citit-o de mai multe ori

pe tot parcursul verii. Așa că acum ea ne încurajează să facem

tot ce putem” (student, 21).

După cum am menționat, uneori femeile tinere au mai mult

înțelegerea corectă a vieții femeilor în timpul comunismului, bazată

pe amintirile de familie și sunt capabili să le aprecieze mai bine pe ale lor

oportunitati:

„Știu că bunica mea lucra pământul, la care lucra

CAP și avea program, bunicul meu era șofer și al meu

mama și sora ei au crescut practic singură. bunica mea

și-a muncit toată viața acolo. Am întrebat-o cum e să lucreze acolo.

Ce putea să spună? Tot ce a făcut a fost să meargă acolo și, practic

muncesti, sapa pamantul si este foarte greu pentru femei. Ea nu se poate compara pentru că nu avea idee cum ar putea fi viața ei

diferit. Dar cel mai rău a fost când a ieșit la pensie și a avut o pensie mică, în jur de 100 de lei, 50 de lei, a fost complet inutil, din fericire, locuia la țară. Apoi, mama mea chiar s-a chinuit

scăpa de acest cerc vicios, pentru a scăpa de la țară, ea a venit

orașul, a terminat liceul, a început să lucreze ca dactilografă, a trecut printr-o lor, și i-a fost foarte greu” (MA, 25).

Acolo unde a existat un dialog între generații, ca în

cazul acestei conversații mamă-fiică, generații mai tinere

reușesc să aibă o lectură mai emfatică a mamelor lor.

experiente:

„Știu că în timpul lor liber femeile tricotau, mergeau la cinema, organizau petreceri sau ieșeau în oraș la cafenea.

Mama mi-a spus că îi plăcea să călătorească, dar au existat

multe restricții pentru părăsirea țării. Și ea ar fi făcut-o

îmi plăcea să am mai multe filme și programe la televizor” (funcționar, 26).

După cum am menționat anterior, imaginea pe care o au fiicele despre

experiențele celorlalți pot fi uneori derutante. Pe unul

138 parte, ei tind să creadă că aceştia din urmă nu s-au bucurat de nici un fel de

libertate și percep rolurile lor de soții și mame ca opresive.

„Cred că pe atunci existau prejudecăți despre femei pentru că

femeile erau asociate cu mediul privat, erau

in primul rand mame, sotii, gospodine si chiar daca acestea

aveau o slujbă, aveau încă acest semn pe frunte: tu ești a

femeie așa că rămâi în locul tău” (25, lucrează într-o firmă).

„Pe atunci erau marginali sed. Exista această mentalitate că

femeile trebuie să facă copii, să stea acasă, să gătească și să facă curat. Un bărbat poate face orice și poate greși, dar femeile sunt

întotdeauna responsabili pentru ceea ce fac. Eu zic ca este o diferenta

între urban și rural. În oraș, femeile, săracele,

a reușit să evolueze cumva, să obțină un loc de muncă, să aibă opțiuni. Dar în mediul rural femeile încă se confruntă cu multe restricții” (bucătar, 34).

Pe de altă parte, o lectură alternativă a vieții comuniste

vede femeile ca fiind respectate și sprijinite:

„În timpul comunismului nu existau astfel de prejudecăți ca acum,

referitor la femei. Femeile erau respectate și toată lumea știa

de ce erau capabili, exista această încredere. Am auzit

femeile erau mai bine tratate pe atunci. Știu că singurele femei care nu au fost considerate bine au fost cele care au divorțat”

(stomatolog, 28).

De asemenea, încrederea legată de securitatea locului de muncă pe care majoritatea mamelor o au

menționate în narațiunile lor par a fi un punct pozitiv în

evaluarea fetelor asupra trecutului comunist:

„Pe atunci, dacă ai absolvit facultatea, aveai un loc de muncă

si un apartament. Asta a fost partea cea mai bună despre comunism, asta

le păsa de tineri, pentru că au purtat

povară. Părinții mei și bunicii mei au beneficiat, chiar dacă asta

a fost dificil la început. Ei au știut să lucreze pământul, oricum, așa că

nu ar fi murit de foame. Așa cum am face astăzi dacă tehnologia

a eșuat. Dar acum? Tinerii absolvă facultatea și lucrează la

miercuri au părăsit țara pentru o viață mai bună ”

(stomatolog, 28).

 Cu toate acestea, o voce critică ne amintește că:

„[…] în timpul comunismului, oferind tuturor un loc de muncă, eu

cred că i-au luat responsabilitatea unei persoane, adică noi suntem

fiecare dintre noi responsabil pentru locurile noastre de muncă, pentru persoanele noastre, pentru binele nostru -

fiinţă. Acesta nu a fost cazul aici, statul v-a dat un job, a

casă, un venit” (student, 22).

Înțelegerea de către mame și fiice a genului unei femei

rolurile se completează în descrierea femeii ideale care poate

fă orice face un bărbat, dar își păstrează frumusețea și feminitatea:

„Femeile din zilele noastre pot face treaba unui bărbat, dar nu uită

feminitatea lor, nu devin un bărbat rigid, strict. Sunt

elegante, își păstrează frumusețea și feminitatea. Ei rămân a

femeie în funcția de bărbat. Deci, o femeie de astăzi se poate descurca

o gospodărie, să faci toate treburile, să ai un loc de muncă, să ai grijă de copii.

Desigur, în mod ideal, atât bărbatul, cât și soția ar trebui să împartă

responsabilități și apoi există armonie și înțelegere

că familia şi copiii sunt crescuţi cu alte idei şi

percepții despre viață, nu ideea că femeile sunt

subordonați, iar oamenii pot face ce vor” (bucătar, 34).

4. Concluzii

În acest capitol, am abordat un subiect care este în același timp delicat și

crucial: cum studiem comunismul? Mai este posibil să cercetezi

aceste subiecte după aproape trei decenii, cu o abordare proaspătă și imparțială? Cum putem reconcilia dimensiunea discursivă (arhive

sau mass-media) cu praxis experiențelor trăite ale subiecților? În

în special, ce sa întâmplat cu femeile în ultima jumătate de secol în

România, între generația bunicilor, care aveau acces limitat sau inexistent la educație și lucrau pământul, generația mamelor, care luau de la sine înțeles accesul la educație și profesie

și s-au mândri de asta, și de generația nepoaților, care nu mai au o meserie îmbucurătoare, ci un loc de muncă (sau mai mult) pentru satisfacții preponderent pecuniare.

 Sugerez că diferențele nu sunt atât de radicale, ci mai degrabă

structurale și contextuale și generația de mame, acelea

mobilizat prin muncă, fără un proiect feminist, și

generație de fiice, care vor totul în viață și vorbesc despre

feminismul ca ceva ușor depășit, au încă multe în comun.

Am ales să discut despre experiențele acestor femei oferindu-le un

voce, fără nicio parti prisă, identificând terenul comun

între două generații cu experiențe de viață complet diferite. Am încercat să înțeleg cum este posibilă o adevărată emancipare și ce

ar însemna, nu în teorie și discurs, ci în lumea reală, unde femeile adevărate lucrează și trăiesc.

Referințe

Bucur, M ., Miroiu , M. (2019) . Nașterea cetățeniei democratice.

Femeile și puterea în România modernă [The Birth of

Cetățenie Democratică. Femeile și puterea în modern

România] . București: Humanitas.

Bucur -Deckard, M . (2011). Cetățenia, genul și cotidianul în

Romania since 1945: Work and Care , Research Paper for

NCEEER .

http://www.ucis.pitt.edu/nceeer/2011_825 -16n_Bucur -

Deckard.pdf (accessed November 25, 2016).

Bystydzienski , J.M. (1989) . Women and Socialism: A Comparative

Study of Women in Poland and the USSR . Signs , 14(3) , 668-684.

Consiliul Naţional al Femeilor [National Council of Women] (1946 -

1989). Femeia [The Woman]. Bucureşti: Combinatul Poligrafic

Casa Scînteii.

Chapter 5. Mothers and Daughters in Post -Communist Romania

141 Doboş , C., Jinga, L.M., Soare, F.S. (coord.) (2010) . Politica pronatalistă

a regimului Ceauşescu. O perspectivă comparativă [The Pro -

natalist Politics of the Ceauşescu Regime. A Comparative

Perspective] . Iași: Polirom.

Dobre , C.-F. (ed.) (2020) . Eroine neștiute. Viața cotidiană a femeilor în perioada comunistă în Polonia, România și RDG: studii de caz [Unknown Heroines. Daily Life of Women during Communism in Poland, Romania and RDG: Case Studies]. Târgoviște: Cetatea de Scaun.

Dumănescu, L . (2015) Regimul matrimonial în comunism [The Marriage Regime during Communism]. In Hurubean, A. (coord.), Statutul femeii în România comunistă. Politici publice și viață privată [The Status of Women in Communist Romania. Public Policies and Private Life]. Iași: Institutu l European .

Ferge , Z. (1997) . Women and Social Transformation in Central-Eastern Europe: The 'Old Left ' and the 'New Right '. Czech Sociological Review , 5(2), 159-178.

Hurubean , A. (coord .) (2015) . Statutul femeii în România comunistă. Politici publice și viață privată [The Status of Women in Communist Romania. Public Policies and Private Life]. Iași: Institutul European.

Jinga , M. L . (2015) . Gen și reprezentare în România comunistă: femeile în cadrul Partidului Comunist Român 1944 -1989 [Gender and Representation in Communist Romania: Women in the Romanian Communist Party 1944 -1989]. Iași: Polirom .

Kligman, G. (2000) . Politica duplicităţii. Controlul reproducerii în România lui Ceauşescu [Politics of Duplicity. Controlling Reproduction in Ceauşescu's Romania] . Bucureşti: Humanitas.

Koenker , D.P. (1995) . Men Against Women on the Shop Floor in Early

Soviet Russia: Gender and Class in the Socialist Workplace . The American Historical Review , 100(5) , 438-464.

LaFont, S . (2001) . One Step Forward, Two Steps Back: Women in the Post-Communist States . Communist and Post -Communist Studies , 34, 203-220.

Massino, J . (2007) . Engendering Socialism: A H istory of Women and Everyday Life in S ocialist Romania. Dissertation thesis, Department of History, Indiana University . http://gradworks.umi.com/32/83/3283960.html (accessed October 14 , 2015).

Miroiu, M. (2004). Drumul către autonomie [The Path towards Autonomy]. Iași: Polirom.

Miroiu, M . (2007) . Communism was a State Patriarchy, not State Feminism . Aspasia, 1 , 197-201.

Penn, S ., Massino J. (2009) . Gender Politics and Everyday Life in State Socialist Eastern and Central Europe . New York: Palgrave MacMillan.

Schwartz , J.S. (1979) . Women Under Socialism: Role Definitions of Soviet Women . Social Forces , 58(1) , 67-88.

Teampău, P . (2008) . Femeia – constructorul unei vieţi noi şi mamă de constructori. Corp, gen şi ideologie în propaganda comunistă a anilor '70 [Woman – Constructor of a New Life and Mother of Constructors. Body, Gender and Ideology in the Communist Propaganda of the 70s]. In Magyari- Vincze, E., Harbula, H.

(eds.) , Antropo- Amprente. Lenyomatak. Imprints (pp. 97-112) . Cluj-Napoca : EFES .

Teampău, P . (2010) . „Muncă, tinerețe, frumusețe ”. Corp, feminitate, sexualitate în regimul comunist [Work, Youth, Beauty. Body , Femininity, Sexuality in the Communist Regime]. In Grunberg, L. (coord.), Introducere în sociologia corpului. Teme, perspective și experiențe întrupate (pp. 121 -140). Iași: Polirom .

Teampău, P. (2011) . The Romanian Red Body: Gender, Ideology and Propaganda in the Construction of the “ New Man”. Etnologia Balkanica, 15 , 207 -225.

Teampău, P . (2016a) . Voci tăcute, povești trăite: travaliul interviului narativ [Silenced Voices, Lived Stories: The Labour of Narrative Interview]. In Benga, I. (coord), Nașterea documentului de folk - lore. Răspântii metodologice (pp. 137 -151). Cluj-Napoca : Risoprint .

Teampău, P . (2016b) . Women Leaders and Lead Workers in Communist Romania: A D iscursive Approach . Europolis. Journal of Political Analysis and Theory , 10(2), 131-152.

Teampău, P . (2017). Rolul femeii în „democrațiile populare”. Mobilizare fără Emancipare? Analele Universității al Bucurestiului. Seria Științe Politice, XIX (2), 31-53.

[Pagina 145 - Fără text extras]

Capitolul 6. Imagini vizuale și spațiu public românesc

La treizeci de ani după comunism. O perspectivă de gen

S

orina VOICULESCU1, Margareta LELEA2

1

.I

introducere

Orașul post-socialist românesc reprezintă o arenă a fertilă

cercetare , cuprinzând dialoguri asociate cu evidenta sa

complexități istorice, politice, economice, sociale și culturale. The

modul în care aceste orașe au evoluat la treizeci de ani de la căderea comunismului este un produs al tranziției ideologice de la totalitarism și universul său întunecat, adesea represiv, la orașe care gestionează complexitățile funcționale în spații de libertate de exprimare, de incluziune, pentru a completa cele mai diverse urbanism,

aspecte economice și politice.

În România, studii de transformări ale orașelor post-socialiste

au luat în considerare o gamă largă de subiecte care pot fi împărțite

în două mari categorii. Prima se referă la transformări urbane

care au avut loc ca urmare a tranziției către o economie de piață, cum ar fi suburbanizarea, periurbanizarea, zonele industriale industriale și urbane.

abandonarea și geografiile locuințelor. Al doilea abordează aspecte ale geografiei culturale care se referă la personalitatea orașelor care modelează

1 Universitatea de Vest din Timișoara, Departamentul de Geografie, Timișoara,

Romania, sorina.voiculescu@e -uvt.ro , https://orcid.org/0000 -0002-

2016- 8711

2 Institutul German pentru Agricultură Tropicală și Subtropicală (DITSL),

Witzenhausen, Germania, malelea@ditsl.org, https://orcid.org/0000 -

0002- 7113 -2014

146 cultura lor post-socialistă, deschizându-le pentru protest, incluziune și diversitate. Analize ale modelelor lor în schimbare de spațiu, loc și puterea oferă o contribuție foarte necesară la studiile urbane recente.

Expansiunea urbană este un subiect mai larg abordat în poșta românească - studii de geografie urbană socialistă. De exemplu, Grădin aru et al . (2006) evaluează începutul extinderii urbane și al contracției urbane în douăzeci și nouă de municipalități din România folosind indicatori de formă urbană . Bănică, Istrate și Muntele (2017) discută intern și extern procese de periferizare datorate fie expansiunii urbane, fie urbane contracție. Sandu și Groza (2017) identifică diferite tipuri de urban expansiune generată de legi post-socialiste ambigue și inconsistente care reflectă în mare măsură „socialismul zombi” al lui Chelcea și Druță (2016) conceptul , precum și studiul cuprinzător al creșterii urbane în perioada post - socialism scris de Ianoș și colab. (2016).

Orașele interioare sunt, de asemenea, supuse schimbărilor urbane post-socialiste sau eșec. De exemplu, Roșu (2015) prezintă o analiză GIS a socialistului relicte în centrul Iaşiului, cu un accent important pe urban abandonarea. Centrul Civic din București este analizat de Light and Young (2018) din perspectiva peisajului cultural urban și a identitatea naţională post-socialistă emergentă a românilor. Petrovici (2012) oferă o analiză bazată pe clasă a geografiilor puterii, folosind municipiul Cluj -Napoca ca studiu de caz pentru a arăta gulerul albastru aproprierea naționalistă a spațiului ca parte a procesului post- formarea socialistă a clasei de mijloc.

În aceeași ordine de idei, Tr oc (2019) analizează clasa de mijloc

imaginare la Cluj, în proces de realizare a locuințelor suburbane. Bădiță

și Popescu (2012) își propun să adauge perspectiva participării publice în procesul de revitalizare urbană a Craiovei. Șoaită aduce o contribuție importantă la geografia locuințelor din România din

diverse perspective, cum ar fi îmbunătățirea in situ a ansamblurilor de locuințe

(2012), proprietar suburban – strategii de construcție (2013), locuințe

inegalități generate de supraaglomerare și spații sub-ocupate

(2014), agenda politică și stratificarea locuințelor (2021). Teodorescu

(2018) aduce perspective importante de pe piața imobiliară din

 Ferentari, ghetoul din București, în ceea ce el numește „modernul".

mahala'.

Apariția zonelor industriale dezafectate – părți ale postului -

peisajul urban socialist românesc – au fost ilustrate prin

cazuri controversate de privatizare și reprivatizare în

industria chimică (Voiculescu și Jucu, 2016) și cazuri exemplare

arătând cum pot fi transformate în spații creative (Potra et

al., 2020) în Timișoara. Jigoria- Oprea și Popa (2017) comparați

practici de reamenajare dezavantaje din Reșița, România, cu acelea

în Pancevo, Serbia. Jucu (2015) discută despre modul post-socialist

restructurarea și politicile neoliberale generează modele spațiale urbane

în municipiul Lugoj – tot în Banatul românesc.

Există un corp de literatură în creștere și foarte binevenit

despre orașele românești care abordează aspecte ale geografiei culturale și ale acesteia

intersecționalități cu diferite aspecte ale vieții. De exemplu, Lelea

și Voiculescu (2017) explică modul în care producerea de emancipare

spațiile (publice) din Timișoara și București pot oferi inspirație pentru

schimbare societală. Voiculescu (2017) explică cum este fatalismul

exacerbată în spațiul public al Timișoarei prin jocuri de noroc

facilități , cu jocurile de noroc ca parte a capitalului social al adolescenților.

Există, de asemenea, un număr tot mai mare de literatură care aduce dreptate

orașul represiv socialist român, arătând cum protestele fac parte din cultura urbană. Crețа n și O'Brien (2020) și Ciobanu și

Light (2018) subliniază geometriile protestelor de la București

după incendiul de la clubul de noapte Colectiv (octombrie 2015) care în cele din urmă

a dus la demisia guvernului României în 2015. Crețan (2015) plasează mai mult decât geografiile umane ca parte a

dezbatere publică urbană și protest asupra câinilor străzii. O'Brien și Crețan

(2019) analizează succesul protestelor ciobanilor de la București în 2015, ca parte a luptei pentru păstrarea identității și a metodelor tradiționale de pășunat. Vesalon și Crețan (2013) analizează anti-mineat

proteste generate de proiectul Roșia Montană Gold Corporation care intenționa să folosească cianura în procesul de producere a aurului deschis.

extracţie. Un aspect important al geografiilor culturale ale postului -

148 de orașe socialiste care nu au primit suficientă atenție este public

spațiu și gen.

Spațiul public este un spațiu comun de producție socială, adică

continuu modelat de putere, politică, proprietate, global - counter -

actori, precum și culturi participative (Hris tova și Czepczynski,

2018). Așa este cazul Pieței Universității din București, spațiu de proteste antiguvernamentale repetate din România, loc de „inter-

legături dintre spațiul public, stat, societatea civilă și democrație din România” (Young et al. , 2018, p. 75).

Accentul acestui capitol este în special pe vizualul de gen

reprezentările și intersecționalitățile acestora cu spațiul public urban

la treizeci de ani după comunismul de stat în România. Sustinem ca asta

cercetarea se adaugă la studiile recente de gen, culturale și urbane în

România. Bazându-ne pe conceptul Lefebvrean al dreptului la oraș, interpretăm această dreptate și citadinitate dintr-un punct de gen al

vedere. S-a susținut anterior că conceptul lui Lefebvre este:

„[…] orb la efectele relațiilor de putere bazate pe gen asupra

îndeplinirea dreptului femeilor la oraș" (Fenster, 2004, p. 218).

Lefeb vre (1996) consideră orașul ca o operă de artă și

artistul este reprezentat de rutina zilnică a oamenilor. Imaginile vizuale sunt

de asemenea, face parte din rutina zilnică, nevoile și activitățile oamenilor în care

puterea și, în cazul nostru, genul se intersectează. Acest capitol este despre ce

oamenii văd în călătoria lor de zi cu zi prin spațiile publice și cum imaginile vizuale sunt o expresie a puterii, a relațiilor de gen, a integrarii perspectivei de gen și a stereotipurilor de gen care pătrund în personal,

şi care devin politice sau instrumentale în practicile urbane şi

politici.

Problematica cercetării: În orașele românești, femeile sunt

evident subreprezentată în imaginile vizuale din spațiile publice –

imagini păstrate din trecut și cele mai recente – datorate

la construirea unor relaţii de putere care de foarte multe ori îi excludeau şi dreptul lor de a fi reprezentaţi cu respect. Cel simbolic

149 predominanţa reprezentărilor vizuale masculine arată că

absența politicilor și practicilor de integrare a perspectivei de gen.

Cercetarea noastră se învârte în jurul a patru întrebări: 1) Ce

felul/tipul de reprezentări vizuale ale femeilor există în

orase romanesti? 2) Cine sunt femeile potrivite/potrivite pentru statui? 3) Există o conștientizare de gen a reprezentărilor vizuale? 4) Care sunt locurile pe care oamenii le consideră masculine și feminine?

Pentru a răspunde la aceste întrebări, ne concentrăm pe două principale

obiective: 1) determinarea spațiilor publice de incluziune și excludere a femeilor prin intermediul imaginilor vizuale și a percepției caracteristicilor masculine și feminine; 2) pentru a determina genul

conștientizarea și concepțiile (despre bărbați și femei) despre

reprezentări ale femeilor în spațiile publice urbane.

2.T

aspectele eoretice

În lucrarea sa fundamentală, Dreptul la oraș, Lefebvre (1996, primul

publicată în 1968) explică modul în care trebuie reflectate nevoile oamenilor

în societatea urbană. Există nevoi antropologice și nevoi sociale

care fie se opun, fie se completează. De asemenea, există nevoi specifice care sunt trecute cu vederea sau luate în considerare cu parcimonie de către planificatori, cum ar fi:

„[…] activitate creativă, pentru opera (nu numai a produselor și

bunuri materiale consumabile), a nevoii de informare,

simbolismul, imaginarul și jocul” (Lefebvre, 1996, p. 147).

Prin urmare, urbanul se află într-un proces continuu de transformare în

care trecut, prezent și posibil nu pot fi separate și asta

procesul necesită noi abordări. Arta este importantă pentru urban

societate, dând sens operei (adică, capodopera) și – ca în

cazul sculpturilor şi picturilor – însuşirea spaţiului

(Lefebvre, 1996, p. 148, p. 157). În foarte multe circumstanțe, dreptul

către oraș este mai mult ca un strigăt care cere „o teorie integrată a

 oraș și societate urbană, folosind resursele științei și artei”

(Lefebvre, 1996, p. 158).

Privită ca o luptă continuă a locuitorilor din orașe „împotriva lui

drepturile de proprietate ale proprietarilor”, care în majoritatea orașelor lumii

„depășesc drepturile de utilizare ale locuitorilor”, a inițiat Lefebvre a

luptă radicală pentru a trece dincolo de stat și capitalism” (Purcell, 2013, p. 142). Cu toate acestea, există inițiative contemporane care adaugă noi

perspective asupra dreptului la oraș precum cele din Brazilia (împotriva discriminării locuitorilor mahalalelor, discriminării de gen, integrarea perspectivei de gen în politicile publice și planificare, Carta pentru Dreptul Femeilor la oraș), la Montreal (Carta Drepturilor de la Montreal

și Responsabilități), precum și alte carte legate de uman

drepturile (Carta europeană pentru salvgardarea drepturilor omului în oraș,

Carta Mondială a Dreptului la Oraș, Carta Globală- Agenda pentru

Drepturile omului în oraș) (Purcell, 2013).

Imaginile vizuale sau cultura vizuală reprezintă atât un instrument

și un obiect de cercetare pentru geografi. Potrivit lui Bartram,

în această categorie se încadrează:

„[…] diferite forme vizuale din filmul cinematografic și fotografie

la materiale promoționale, artă și jocuri pe calculator” (Bartram,

2010, p. 150).

Geografii interpretează modul în care relațiile de putere sunt expresii

sens social și înțelegere care se împletesc atât în cel

producție și în recepția imaginilor vizuale. Semnificații culturale

sunt produse și reproduse cu fiecare generație în diverse forme și forme. De asemenea, imaginile vizuale sunt un instrument de manipulare care

puterea poate funcționa cu. În timp ce interpretează imaginile vizuale,

cercetătorul ar trebui să pună întrebări care – de la Turnul Cultural

geografie – geografii sunt familiarizați cu: „cine a produs

imagine", „ce știm despre producător", „pentru cine a fost produsă imaginea", „cine a plătit-o", „când a fost făcută", „cu ce ocazie". Există, de asemenea, dovezi că imaginile vizuale ne afectează

simțuri, determină „cum gândim, simțim și acționăm și cum producem

geografii distinctive în consecință" (Bartram, 2010, p. 138).

 Imaginile vizuale și genul sunt strâns legate în public

spaţiu. Spațiul ca tărâm „public" a fost privilegiat cu un mai mult

codificare masculină, reprezentând „o singură vedere a spațiului mai degrabă decât

recunoașterea diversității sale" (Möller, 2009, p. 24). Genul, ca construct social, este indispensabil politicii de creare a locului și a locului.

denumind că foarte des și în majoritatea culturilor lumii „întăresc

revendicări de proprietate națională, putere de stat și control masculin" (Berg și

K câștigă , 1 9 9 6 , p. 1 0). Am fost construit conform ngtoand

vorbind despre valorile indivizilor și ale comunității. În acest sens, genul nu este doar constitutiv, ci și indispensabil configurației locului (Yu, 2014).

Entitatea Națiunilor Unite pentru Egalitatea de Gen și

Împuternicirea femeilor definește integrarea perspectivei de gen ca:

„[…] o strategie acceptată la nivel global pentru promovarea egalității de gen"

adică „nu un scop în sine, ci o strategie, o abordare, un mijloc de a

atinge obiectivul egalității de gen" (UN Women, 2022, para. 1).

Prin urmare, plasează perspectivele de gen și egalitatea de gen în

centrul tuturor activităților precum:

„[…] dezvoltare de politici, cercetare, advocacy/dialog, legislație,

alocarea resurselor și planificarea, implementarea și monitorizarea programelor și proiectelor" (UN Women, 2022, para. 1).

În concluzie, acest capitol este o analiză a dreptului femeilor la

să fie reprezentate în spațiile publice urbane, ca subiecte de imagini vizuale,

în moduri care afirmă participarea lor la o societate democratică.

3.M

etodologie

Acest studiu este o abordare pentru evaluarea critică a imaginilor vizuale și

aspecte implicite ale justiţiei în publicul urban post-socialist românesc

spațiu considerând genul ca categorie principală de analiză:

„La un nivel populist... geografia este la fel de mult despre calitatea

reprezentarea vizuală ca detaliu textual sau cartografic” (Bartram, 2010, p. 131).

Sorina VOICULESCU, Margareta LELEA

152 Orașul poate fi interpretat ca un text cu peisaje, codificare

informații și narațiuni (Duncan, 1990). Obiectivul nostru este de a descifra

acele narațiuni și semnificațiile lor în raport cu conștientizarea publicului

a acelor sensuri. Pentru a face acest lucru, am angajat un mod mixt

metodologie. Primul autor a condus zece semi-structurate

interviuri cu femei şi bărbaţi în vârstă de 20 -82 de ani în publicul timişorean

spații în 2019. Interviurile noastre au fost realizate în mai 2019, în

Piața Revoluției care a fost împodobită cu flori în timpul Timfloralis

– festivalul florilor de la Timişoara. Au fost aleși respondenții

la întâmplare.

Interviurile au fost completate de două seturi diferite

chestionarele care au fost livrate: față în față și online. Primul

la set au răspuns studenții la geografie care urmau cursurile

Curs de Gen și Geografie la Catedra de Geografie, Universitatea de Vest din Timișoara, în 2019. S-a concentrat pe percepțiile de gen

a locurilor din Timişoara şi sentimentele de (in)securităţi urbane odată

acele locuri au fost date atribute de gen. Erau douăzeci și cinci

respondenți cu vârsta cuprinsă între 22 și 24 de ani, dintre care doar doi erau rezidenți permanenți al Timişoarei.

Al doilea set de chestionare a fost legat de gen reprezentații în spațiile publice din toată România, în special referindu-se la statui. A fost aplicat online prin Facebook și e - lista de e-mail a studenților la geografie de la Universitatea de Vest din Timişoara. Răspunsurile au fost colectate prin Google Drive. Aceasta a crescut ratele de răspuns la șaisprezece, geografice distribuție adăugând informații importante colectate prin date secundare.

Observația participantă (de către primul autor) a completat metodele menționate mai sus, cu un interval de timp de peste patruzeci de ani în spaţiul public al Timişoarei. Cu toate acestea, și spațiul public a fost evaluat prin observarea participantă în multe locuri cheie ale orașului ale Timişoarei, precum campusul studenţesc, Iulius Mall, şi importante zonele comerciale din oras. Peste cincizeci de fotografii reprezentative au fost

luate și analizate având grijă de coduri, convenții, gen și semnificații sociale încorporate în imaginile vizuale.

4. Rezultate și discuții

4.1. Spații publice, gen și imagini vizuale

Călătoria noastră zilnică prin orașe, așa cum a explicat Lefebvre (1996), întâlnește arta generată de oameni care exprimă rutina lor de zi cu zi, nevoile și activitățile lor. Există simboluri ale bărbaților și femeilor care fac parte din peisajul simbolic al orașelor (Yu, 2014). Simbolurile servesc:

„[…] scopul reproducerii și stabilirii normelor culturale valorile grupurilor dominante în întreaga societate” (Cosgrove, 1989, p. 125).

Cu simboluri și semnificații, există coduri care transgresează locurile

și induce anumite tipuri de comportament, atitudini și impresii.

Există un anumit tip de „simbolism moral” în proiectarea

peisaje care transgresează schimbările societale cu coduri de

comportament care le păstrează legitimitatea înscrisă din chiar

începând cu cei care au creat acele peisaje, pe baza

valorile și normele societății la un moment dat. Noastre

înțelegerea unui anumit peisaj și a simbolurilor ar trebui să fie contextualizată într-un anumit timp și spațiu:

„Textul interpretării peisajului geografic este mijlocul

prin care noi reprezentăm acele semnificații” (Cosgrove, 1989,

p. 127).

În cele din urmă, există o legătură evidentă între propriile noastre convingeri

și valorile și modurile în care descifrăm acele coduri înscrise în peisajele călătoriilor noastre zilnice.

Cultura dominantă într-un oraș poate fi îmbunătățită, meditată,

îmbogățit sau diminuat de noi semnificații și simboluri atașate

peisajul său:

 „În general, femeile reprezintă cea mai mare cultură exclusă,

cel puțin în ceea ce privește impactul asupra peisajului public”.

„[…] organizarea și utilizarea spațiului de către femei presupune a

un set foarte diferit de semnificații simbolice față de bărbați...

masculinitatea și feminitatea peisajului public rămâne în mare măsură o

subiect exclus pentru anchetă geografică, pentru nimeni altul

motiv decât că întrebările nu au fost puse niciodată” (Cosgrove,

1989, p. 133).

Cercetarea noastră se concentrează pe acele părți ale imaginilor vizuale care sunt

relevante pentru dreptul de gen la oraș, în principal imagini feminine și

repere pe care le întâlnim în călătoriile noastre zilnice. Pe langa imagini,

există un anumit tip de peisaj cultural care oferă frumuseţe şi

incluziunea și scopul nostru aici este să descifrăm ceea ce plasează femeile

considera atractive și implicit sigure.

Ne-am concentrat mai întâi pe statui. Sunt elemente importante ale

peisajul cultural care atestă valorile, ideologia, politica și memoria pe care oamenii le împărtășesc în anumite perioade. Foarte des sunt

nu efemer atat ideologic cat si material. Ele reprezintă

cele mai apreciate personalități fie la nivel local, regional, național,

sau niveluri transnaţionale. Statuile marchează locuri, arată cum mințile

oamenii sunt stabiliți și, în același timp, educă. Din punct de vedere istoric, ele sunt

promovată de autoritățile publice și de indivizi ca formă publică de amintire în care rolurile femeilor ar trebui (re)considerate (Fodor, 2022). În acest sens, Fodor (2022) face o cuprinzătoare

analiza monumentelor din Primul Război Mondial în funcție de reprezentările și prezența feminină și concluzionează că acestea se încadrează în cinci clase de reprezentare: victorie, alegorii vii, Patria/Victoria, alte alegorii (49 de reprezentări).

Această cercetare nu intenționează să fie un inventar al statuilor din

România și reprezentarea lor de gen. Mai degrabă, folosim o lentilă de gen pentru a evalua modul în care oamenii (bărbați și femei) se raportează la posibilitatea de a amplasa statui și busturi ale femeilor în spațiul public românesc.

și care este conștientizarea lor de gen în acest sens. Cu alte cuvinte, „suntem conștienți că există o dimensiune de gen a statuilor în orașele și orașele noastre?” și „cine este potrivit pentru o statuie?”

Capitolul 6. Imagini vizuale și spațiu public românesc ...

155 Rezultatele se referă la statui reprezentând femei și la

conștientizarea de gen a populației în acest sens este foarte ridicată

conectat la rolurile de gen ale femeilor în limba română contemporană

societatea si prezenta lor in locuri publice din tara. Atât interviurile, cât și chestionarele online au arătat că peste 60% dintre cei intervievați nu au pus sub semnul întrebării absența statuilor de

femeile din orașele noastre.

— Dacă nu știți de vreo reprezentare feminină în public

spațiul localității dumneavoastră, de ce credeți că se întâmplă asta? The

răspunsurile la această întrebare atât a bărbaților, cât și a femeilor subliniază clar

rolurile de gen în societatea noastră, precum și relațiile de putere. Pe

pe de o parte, femeile au răspuns la această întrebare într-un mod mai elaborat

manieră care acoperă o gamă largă de teme precum relaţiile de putere şi

prestigiu, roluri de gen și un anumit mod de viață patriarhal care

transmite prestigiul prin căi patriliniare. Toate acestea se mențin

status quo-ul de a menține femeile singurele responsabile pentru social

reproducere, producând o anumită feminizare a activităților care

consideră-le a fi mai puțin importante. În fine, mărimea unei localități pare

pentru a integra mai multă inegalitate de gen în localități mai mici (a se vedea tabelul

1 și Tabelul 2).

Tabelul 1. Extrase din răspunsurile femeilor:

„Fiind un oraș mic, nu erau multe personalități."

„Pentru că meritele femeilor au fost întotdeauna mai puține sau cu greu

recunoscut. Un alt motiv ar fi, intuiesc, faptul că cei care

au decis să plaseze o statuie au fost în marea majoritate a cazurilor bărbați."

„Deoarece succesul a fost întotdeauna atribuit bărbaților, ei au fost

cei care aveau acces la educație și clasele superioare ale societății și

femeile erau gospodine care aveau grijă de familie."

„Lipsa de inițiativă."

„Femeile nu erau suficient de apreciate pentru a fi onorate în public."

 „Din cele mai vechi timpuri oamenii care știau să citească și să scrie au fost

reprezentanţi ai bisericii, deci primele cărţi tipărite de pe meleagurile noastre

venit de la ei. Atunci curţile regale aveau nevoie de savanţi precum

filozofi, artişti, vistierini etc. Fiii celor prosperi şi chiar

Au urmat negustori, care au fost trimiși în alte țări pentru educație în

diverse domenii. Femeile, în schimb, s-au căsătorit, au avut grijă

a casei și a familiei și și-au întreținut soții. În mare parte, acestea erau îndatoririle femeilor. Revoltele, războaiele, toate cele importante

evenimentele au fost conduse de bărbați. Cred că acestea sunt principalele motive pentru care statuile din țara noastră ilustrează în principal bărbați.”

„Sunt două cauze: 1. Cei care decid modul în care se desfășoară spațiul public

Aspectele sunt în cea mai mare parte bărbați / numai bărbați. În mod implicit, aleg reprezentări

din propriul meu gen. Cum nu există educație de gen în România, ei o fac

să nu pună nicio problemă și să nu reflecte asupra alegerilor lor. 2. Câmpurile din

care pot veni figurile feminine care ar putea fi reprezentate sunt

dominate de bărbați, perspectivele lor și discursurile (de exemplu, național

istorie, știință, literatură etc.). Deci, femeile sunt subreprezentate din

începutul și este dificil să fii reprezentat în spațiul public.”

Tabelul 2. Extrase din răspunsurile bărbaților:

„Societățile erau dominate de bărbați.”

„Datorită locațiilor nefavorabile.”

„Femeile erau însărcinate cu creșterea copiilor și să facă treburile casnice și

nu au avut timp să se afirme pentru a face o statuie. ”

Chiar dacă răspunsurile anterioare referitoare la structurile puterii,

rolurile de gen, și reproducerea socială arată că publicul român

înțelege aceste inegalități de gen, răspunsul la întrebarea „Ce persoană de sex feminin crezi că ar merita să aibă o statuie în orasul sau orasul tau? Cât despre România? Ceea ce te motivează răspuns?” arată că numai atunci când reușiți și aveți succes într-un societate patriarhală poți fi răsplătită prin dedicarea unei statui.

 Exemplele date de respondenți includ personalități politice și femei care au făcut carieră în armată, medicină și artă.

Dintre acestea, reginele României - Regina Elisabeta (căsătorită cu Regele Carol I, s-a numit poetă - Carmen Sylva) și Regina Maria/Regina Maria (Regina României care a fost căsătorită cu Regele Ferdinand I). Ecaterina Teodoroiu a fost un soldat român care a murit în Primul Război Mondial. Arethia Tătărăscu a fost președintele Ligii Naționale al Femeilor Române din Gorj. Din această poziție, ea a gestionat donatia celui mai cunoscut ansamblu statuar din Romania de catre sculptorul Constantin Brâncuşi; ea l-a donat orașului Târgu Jiu în memoria soldaților care au murit în timpul Primului Război Mondial.

Veronica Micle este o femeie celebră pe care poetul național Mihai Eminescu a fost îndrăgostit, fiind inspirator pentru dragostea lui poezii. Sylvia Hoișie și Ana Aslan sunt două oameni de știință români. Hoișie este inventatorul lui Polidin, un stimulator de imunitate care a fost produs în România între 1966 și 2012 și a fost cu succes administrat multor generații de copii și adulți. Ana Aslan (1897 -1988) a fost om de știință și gerontolog, membru al Academia Română de Științe, care a descoperit ceea ce s-a numit „fântâna tinereții” și a numit-o Gerovital – cu românul

Societatea de Gerontologie canalizând produsul ei în clinici. În sfârșit,

Nadia Comăneci, celebra gimnastă română, și Elisa Leonida

Zamfirescu (1887 -1973), primul inginer român (și sora

lui Gheorghe Leonida care este creatorul capului lui Hristos al e

Mântuitorul din Rio de Janeiro, Brazilia).

În Tabelul 3, am extras răspunsurile și gândurile împărtășite de

respondenţii pe personajele prezentate mai sus.

T

capabil 3 . Impresii asupra personalităților feminine care sunt fie

prezentat de sau merită să aibă o statuie

„Ecaterina Teodoroiu, Arethia Tătărăscu.Sunt personaje adevărate, pt

exemplu Veronica Micle (din fericire, datorită trecutului său, Iașiul are multe astfel

personalități),” bărbat, între 51 și 65 de ani.

158 În Timişoara; În București, Bustul Reginei Maria în Piața Operei

la Tim işoara, iar la Alba Iulia, Statuia Reginei Maria din Oradea.

„Regina Mamă Elena merită să fie reprezentată și în țară”

femeie, 36 -50 de ani.

„În orașul Năsăud se află un bust al Veronicăi Micle, care s-a născut

și a locuit o vreme la Năsăud. Dar ea este definită de relația cu

Eminescu. Bustul ei este așezat lângă cel al lui Eminescu”, femeie, 36 -50 de ani.

„Bustul Arethiei Tătărăscu, inaugurat recent la Târgu Jiu, este a

una controversată (din cauza sânilor bustului considerați prea „sexy” de către

secretarul de stat în Ministerul Culturii), plasat lângă ea

soțul să asocieze femeia cu realizările și sociale

influența soțului ei. Pe plan local, fără știrea altor femei

personalități, consider că bustul Arethiei Tătărăscu merită să fie

refăcut și relocat”, femeie, 18 -35 de ani.

„Irina Burnaia – prima femeie care a zburat peste Carpați – prima

femeie pilot acrobatic; la nivel national sunt prea multe 'prima femeie care' la noi, in multe domenii, care sunt foarte putin creditate,

mai ales prin sculpturi sau alte mo numente artistice (Florica Maria

Sas – prima femeie exploratoare, Cecilia Cuțescu – prima femeie profesoară

în Europa, Ana Aslan, etc. Doar pentru că a fost un bărbat înaintea lor... nu-mi amintesc să fi aflat la școală vreo personalitate feminină importantă,

pentru că cunoștințele în cultura română se bazează pe personalități masculine,

si printr-o simpla cautare pe google, doar controverse si bibliografii barbati;

există doar date despre căsătoria lor și despre modul în care au intrat în societate datorită soților lor”, femeie, 18 -35 de ani.

„Brăila... Un posibil răspuns este statuia Ecaterinei Teodoroiu, ca în

alte orașe”, femeie, între 18 și 35 de ani.

„Ecaterina Teodoroiu care apare și pe bancnota de 20 de lei, atât în localitatea mea, cât și în România”, femeie, 18-35 de ani.

„Cred că Sylvia Hoișie, inventatorul drogului Polidin, ar merita un

statuie în Iași. Este suficient spațiu în fața Antibiotice SA

sediu. În România, ținând registrul, o statuie a Anei Aslan (dacă este

nu exista deja) cred că este foarte necesar. În ambele cazuri, eforturile lor de a

a crea remedii care salvează vieți poate fi un motiv convingător”, bărbat, în vârstă de 51-65 de ani.

 „În localitatea mea nu știu exact, dar în România ar merita totul

femeile care au adus valoare și faimă țării, care nu sunt puține,

precum Ștefania Mărăcineanu, Nadia Comăneci și mulți alții. Exterior

localitatea mea, Ana Aslan a evidențiat importanța procainei în

ameliorarea tulburărilor distrofice legate de vârstă, aplicate pe scară largă în

clinica de geriatrie. Iulia Hasdeu, datorită geniului ei fără margini,” bărbat 18 -35 de ani.

„Elisa Leonida Zamfirescu, prima femeie inginer din România.Deși

în ţară a fost respinsă la Politehnică din cauza faptului că ea

era femeie, în 1909 a devenit studentă la Tehnica Regală

Academia din Berlin”, femeie, între 36 și 50 de ani.

„În localitatea mea nu știu, în România Nadia Comăn eci ar merita

o statuie pentru că a dus gimnastica românească la un alt nivel și

Ştefania Mărăcineanu”, bărbat, 18 -35 de ani.

„Emilia Eberle, gimnastă din Arad, dublă medaliată cu argint la 1980

Olimpiada de la Moscova. Scriitoarea Rodica Ojog -Brașoveanu, din Bucha odihnă, pentru că

este numită adesea 'Agatha Christie a României'”, femeie, între 18 -35 de ani.

„În Cluj-Napoca, o statuie/bust ar trebui să o reprezinte pe Doina Cornea.Ea a fost

parte a rezistenţei anticomuniste. Există o stradă în oraș cu ea

nume, dar nu este suficient”, femeie, 36 -50 de ani.

„Livia Cernenski – sculptor și ceramist – pasionată de lucrările sale de

istorie națională”, femeie, 36 -50 de ani.

N

unul dintre răspunsurile online a inclus posibilitatea de

simboluri pentru viitoarele statui. Unele femei au sugerat că statuile

ar trebui făcută să arate „femei în costume tradiționale” și reprezentând „egalitatea de gen”. Alte femei au crescut paternitatea și prietenia după ce au reflectat asupra propriilor relații – una cu citatul emoționant și tulburător „tatăl meu pentru că a fost

amabil și blând și nu mă bat niciodată”. Cu toate acestea, jumătate dintre femei nu au văzut nevoia de a mai avea statui de femei cu răspunsuri de genul „Nu cunosc pe nimeni care ar putea merita asta”.

Aceste răspunsuri au ridicat probleme de gen și violență, gen

rolurile, dar și subjugarea patriarhală internalizată care împiedică

160 egalitatea de gen. De exemplu, un bărbat, în vârstă de 65 de ani, a spus un sudor pensionar

„Există egalitate între bărbați și femei. Femeile ar trebui să aibă

statuile lor, de asemenea.” Un bărbat în vârstă de 80 de ani a spus: „O statuie, ele (femeile)

ar merita. Ideea mea este că există femei inteligente.

Inteligența nu este importantă dacă sunt frumoase.” Un alt bărbat, în vârstă de 33 de ani, a relatat despre simbolismul statuilor femeilor: „ar trebui să reprezinte ceva legat de prosperitate… pe monumentul lui

eroi acolo sunt femei”.

Fig. 1. Supermom de sculptorul modernist Virgil Scripcariu, plasat

în centrul Timișoarei. Sărbătorește maternitatea

Sursa: Sorina Voiculescu, 2019

161 F

ig. 2. La intrare a fost amplasată o statuie reprezentând feminitatea

a unei clădiri a Uniunii Artiştilor Contemporani din Timişoara. Acesta a fost

plasat aici încă din perioada comunistă

Sursa: Sorina Voiculescu, 2019

162 În timpul interviurilor, femeile și bărbații au asociat părți ale

capitală culturală a oraşului (Figurile 1, 2 şi 3a) Timişoara cu

reprezentări de gen care i-au însoțit în cotidianul lor

călătorie prin oraș. De exemplu, florile sunt foarte asociate

cu feminitatea. Festivalurile care sărbătoresc florile atrag neobișnuite

numărul de vizitatori, în special femei, cupluri și familii, în zonele de expunere – adică în centrul orașului (Figura 3). Cu toate acestea, acestea

aparițiile sunt efemere, lăsând în urmă aceleași reprezentări masculine (statui, reclame, graffiti, nume de străzi).

Fig. 3a. Timfloralis , the

festivalul florilor din Timișoara

Sursa: Sorina Voiculescu, 2019 Fig 3b. Parcul Trandafirilor, unul dintre

cele mai vizitate locuri din

Timiş oara

Sursa: Margareta Lelea, 2011

Cornelia și Ioana, în vârstă de 82 și 80 de ani, care nu veniseră la

Piața Revoluției (centrul Timișoarei) pentru o lungă perioadă de timp, a avut

şansa de a recupera acest spaţiu în cadrul festivalului Timfloralis care

amintiri declanșate. Și-au amintit vremurile când obișnuiau

vino și bucură-te de priveliște în timp ce mănânci prăjituri la două celebre feminine

repere în oraș – magazinele de deserturi „Vio leta” și „Crinul”:

 „[…] acum [la momentul interviului] nu mai continuăm

terase pentru a bea cafeaua. Acum este atât de frumos să zăbovi între ele

aceste flori. Bem cafea acasă. Mergem la faimoasa cofetarie Violeta (adica Violet) si Crinul (Crin); ei

au avut o tradiție lungă, dar sunt închise acum, toate se închid.”

Au împărtășit soarta celor mai multe astfel de magazine care făceau parte din

capitalul social al fiecărui raion în timpul comunismului – prima privatizare

si apoi inchidere. În cele din urmă, „Violeta” a fost închisă în favoarea scurt-

magazine (de încălțăminte) trăite.

Închiderea acestor locuri restrânge motivația acestei generații

să mergem în centrul orașului, locul unde i-am întâlnit în timp ce ei

sa bucurat de festivalul florilor Timfloralis . Când nemotivat de

atracții, această generație de femei este îndepărtată din spațiul public urban:

„Nu îmi este frică să merg în parcuri pentru că mă plimb doar prin

în parcuri în timpul zilei și în parcurile mai mari sunt polițiști... ai putea fi expus unui fel de pericol... seara eu

nu ar merge în niciun parc. Obișnuiam să fiu însoțit de un bărbat când

Eram tânăr. Apoi mergeam în parcuri seara... doar.”

4.2. Wom

percepțiile ro și bărbații despre spațiile publice, feminine și

reprezentările masculine și orașul

Oamenii își modelează percepția asupra locurilor în funcție de

semnificația anumitor perimetre, categorii și coduri; aceste

influențează modul în care oamenii locuiesc în lume și, de asemenea, modul în care se descurcă

probleme care sunt generate de existenţa unor anumite în limite

(Ardener, 1981). Locurile pot fi restrictive pentru unii și incluzive pentru alții. Pentru a fi traversat sau ocupat, există anumite reguli și trăsături definitorii de care oamenii sunt conștienți.

Genul este categoria care se adaugă la diversitatea particularităților

spații care nu pot fi văzute, ci deduse din relația dintre bărbați și femei cu anumite locuri și experiența lor în acele locuri. Femeile pot acționa ca mediatori sau determinanți ai fizicului

164 şi spaţiul social (Ardener, 1981), la fel şi percepţia de

caracteristicile de gen ale anumitor locuri. În cazul nostru, genul

acţionează ca un mediator al siguranţei în majoritatea spaţiilor publice pe care respondenţii

mentionate in chestionar. Odată feminizate, ele generează

sentimente de siguranță și incluziune.

Întrebările au fost deschise, astfel încât respondenții și-au formulat

propriile alegeri privind spațiile publice de gen/masculin și feminin

reprezentări conform propriilor experiențe (Figura 4 și Figura 5). Majoritatea bărbaților au perceput centrele comerciale ca fiind cele mai feminine locuri) și parcurile, cafenelele în aer liber și piscinele ca fiind feminine.

În aceeași ordine de idei, au considerat site-uri masculine: pub-urile și barurile

(majoritate), zonele de jocuri de noroc și pariuri sportive, precum și stadionul

zonele și statuile (acestea erau considerate și masculine

simboluri generatoare de site-uri dominate masculin). Bărbații luați în considerare

săli de sport la site-urile atât masculine cât și feminine.

Fig. 4. Percepțiile bărbaților asupra site-urilor masculine și feminine

în Timişoara

165 Femeile au menționat 26 de variabile de masculin și feminin

reprezentări (spre deosebire de bărbați – 16), fiind mai analitice în

definirea caracteristicilor masculine şi feminine ale spaţiilor publice.

Reprezentările feminine așa cum sunt percepute de femei sunt: Parcul Trandafirilor (fiind un parc de flori, Fig. 3b), Liceul Carmen Sylva, magazine în centrul orașului, parcul pentru copii, reclamele reprezentând femei plasate în diferite locații (prezentând femeile ca gospodine și fashioniste).

F

ig. 5. Percepțiile femeilor despre publicul masculin și feminin

spații în Timișoara

Reprezentările masculine așa cum sunt percepute de femei sunt:

sculpturi, străzi, Parcul Central (din cauza sculpturilor

reprezentând bărbați celebri din istoria Timișoarei – parcul pierde

feminitatea sa percepută pentru femei – nu pentru bărbați totuși!), pariu sportiv

magazine și cazinouri, baruri și stadion. Un prim comentariu femei

made este despre puterea imaginilor vizuale care imprimă caracteristici de gen spațiilor în care sunt expuse.

Combinând rezultatele, percepțiile de gen ale feminității și

masculinitatea sunt următoarele: femeile intervievate se simt cel mai mult

confortabil în centrul orașului (majoritate), în parcuri și la mall;

femeile se simt inconfortabile în cartierele situate la periferia orașului, în parcuri (noaptea), în locurile în care sunt construite clădiri,

și în zonele cu câini vagabonzi. Bărbații intervievați se simt inconfortabil

noaptea la marginea orașului și în parcuri, precum și în unele cârciumi

și baruri.

Dacă imaginile vizuale au foarte mult de-a face cu percepția

feminitate și masculinitate, nu pare să aibă legătură cu sentimentul

de securitate sau insecuritate. Cu toate acestea, cândva perceput ca un masculin

spațiul, barurile și barurile pot crește sentimentul de nesiguranță al ambelor

bărbați și femei. În parcuri, lumina zilei are același efect; absenta

creează un sentiment de nesiguranță atât pentru bărbați, cât și pentru femei. Dacă parcuri

sunt simboluri ale feminității în timpul zilei, se dovedesc repulsive

în timpul nopții pentru majoritatea respondenților (femei și bărbați)

(Figurile 6, 7 și 8).

Bărbații se simt confortabil în majoritatea spațiilor publice. Câteva

respondenții au făcut excepții: la periferie noaptea, în parcuri la

noaptea, iar câteva în cârciumi și baruri; totuși, majoritatea bărbaților nu s-au exprimat

orice probleme de insecuritate.

 F

ig. 6. Spații publice confortabile/incomode pentru femei

în Timișoara

F

ig. 7. Spații publice confortabile/incomode pentru bărbați

în Timișoara

Fig. 8. Spații publice confortabile/incomode pentru femei și

bărbați din Timișoara – rezultate combinate

 5.Observaţii finale

Geografia feministă oferă o perspectivă spațială teoriei feministe

și dă semnificații de gen locurilor și spațiilor. Conform

Doreen Masse y (1994), geografia feministă leagă categoriile

de spațiu, loc și gen și oferă un context spațial (in)egalității între genuri. Spațiile și locurile sunt clasificate în multe moduri diferite, cu subtilități decodificate de către societățile în care indivizii.

trăi. Integrarea perspectivei de gen devine o necesitate pentru spații publice mai incluzive, politici publice și pentru dreptul femeilor de a fi reprezentate vizual. Imaginile vizuale care înfățișează femei ar trebui să prezinte și femei din istoria trăită. Poveștile lor nu au nevoie să fie inventate,

dar descoperit. Sau atent la. Sau integrate. Poveștile lor sunt cu fiecare generație.

Conținutul imaginilor vizuale răspunde la viziunea noastră despre

lume, la „împuternicirea individuală și colectivă” (Bartram, 2010, p. 133) . Noi simboluri ale femeilor ar trebui să fie încorporate în

peisajul simbolic existent. În orașele noastre, este esențial ca simbolurile socialiste ale puterii să nu fie înlocuite cu alte simboluri ale puterii (relațiile patriarhale de putere) care amplifică controlul masculin asupra

amenajarea orașului și impunerea excluderii femeilor. Toate aceste informații ar trebui luate în considerare cu politici și practici urbane noi și incluzive.

Genul, ca categorie analitică, ar trebui să fie foarte luat în considerare

atunci când regândim locurile publice și geografiile urbane. Imagini vizuale

în aer liber expune indivizii la mesajele lor, lăsându-le puțin

alegerea de a le evita (Rosewarne, 2005). Uneori, modul în care sunt percepute poate limita mișcarea femeilor. Stereotipurile de gen au fost multiplicate și păstrate, de la începutul orașului

planificatorii și arhitecții să prezinte managerii și dezvoltatorii, de foarte multe ori ca practici culturale. Este important să înțelegem acest lucru atunci când ne planificăm orașele, pentru a ne îndrepta în mod intenționat către o mai mare justiție și incluziune, pentru toți.

 Referințe

Ardener, S. (1981). Femeile și spațiul. Reguli de bază și hărți sociale .

New York: St. Martin's Press.

Bădiță, A., Popescu, L. (2012). Analiza imaginii urbane prin vizual

Sondajele. Orașul Craiova (România) ca studiu de caz. Forum

geografic. Studii și cercetări de geografie și protecție a mediului ,

XI(2), 223 -228.

http://dx.doi.org/10.5775/fg.2067- 4635.2012.085.d (accesat

22 iunie 2022).

Bănică, A., Istrate, M., Muntele, I. (2017). Provocări pentru

Capacitatea de rezistență a orașelor în scădere din România.

Sustainability , 9, 2289. DOI: 10.3390/su9122289

Bartram, R. (2010). Geografia și interpretarea vizualului

Imagini. În Clifford, N., French, S., Valentine, G. (eds.) , Key

Metode în G eografie (p. 131-140) . Los Angeles, Londra,

New Delhi, Singapore, Washington DC: Sage.

Berg, L., Kearns, RA (1996). Denumirea ca normare: „Rasa”, Gen și

Politica de identitate a denumirii locurilor din Aotearoa/Noua Zeelandă.

Mediu și planificare D: Societate și spațiu, 14, 99 -122.

Chelcea, L. , Druţă, O. (2016) . Socialismul zombi și ascensiunea
Neoliberalismul în Europa Centrală și de Est post-socialistă.
Eurasian Geography and Economics, 57 (4-5), 521 -544. DOI:
10.1080/15387216.2016.1266273
Ciobanu, C., Light, D. (2018). O nouă geografie a protestului în București .
În Adi, A., Darren , G., Lilleker, DG (eds.), #Rezist: Romania's
2017 Proteste anticorupție: cauze, dezvoltare și
Implicații (p. 63-67). Bournemouth: Quadriga .

171 Cosgrove, D. (1989). Geografia este peste tot: cultură și
Simbolismul în peisajele umane. În Gregory, D., Walford, R.
(eds.), Orizonturi în geografia umană (pp. 118-135) . Totowa,
New Jersey: Barnes & Noble Books.
Crețan, R. (2015). Cartografierea protestelor împotriva sacrificării câinilor în post -
România comunistă. Zona , 47(2), 155 -165.
DOI: 10.1111/area.12155
Crețan, R., O'Brien, T. (2020). Corupție și conflagrație:
(In)Justiție și protest la București După Incendiul Colectiv.
Geografie urbană, 41(3), 368 -388.
https://doi.org/10.1080/02723638.2019.1664252
Duncan, JS (1990). Orașul ca text: Politica peisajului
Interpretare în Regatul Kandy. Cambridge: Cambridge
Presa universitară.
Fenster, T. (2004). Dreptul la orașul de gen: diferit
Formații de apartenență în viața de zi cu zi. Jurnalul de gen

Studii, 14(3). DOI: 10.1080/09589230500264109

Fodor, G. (2022). Reprezentări și prezențe feminine în

Arta comemorativa romaneasca a primului razboi mondial. Teritorial

Identitate și dezvoltare, 7(2), 29 -53. DOI:

http://doi.org/10.23740/TID220222

Grădinaru, SR, Iojă , CI, Pătru -Stupariu , I. (2015) . Faceți post-socialist

Zonele urbane își mențin forma compactă durabilă?

Zonele urbane românești ca studiu de caz. Journal of Urban and

Analiza regională, VII(2), 129-144.

Hristova, S., Czepczynski, M. (2018). Spațiul Public Între

Reimaginare și ocupație. Londra, New York: Routledge.

DOI: https://doi.org/10.4324/9781315603018

Iano ș, I., Sîrodoev, I. , Pascariu, G., Henebry, G. (2016). Divergent

Modele de creștere a spațiului urban construit în urma postării -

Schimbări socialiste. Urban Studies , 53, 3172- 3188.

172 Jigoria- Oprea, L., Popa, N. (2017). Zone industriale dezafectate: An

Problemă nerezolvată în orașele post-socialiste. O comparație

Între două orașe monoindustriale: Reșița (România) și

Pancevo (Serbia). Urban Studies , 54(12) , 2719- 2738. DOI:

10.1177/0042098016655057

Jucu, IS . (2015). Restructurarea industrială postsocialistă românească la

la scară locală: dovezi ale proceselor simultane de de -

/Reindustrializarea în municipiul Lugoj din România.

Journal of Balkan and Near Eastern Studies , 17(4), 408 -426.

DOI: 10.1080/1944 8953.2015.1063302

Lefebvre, H. (1996). Dreptul la oraș. În Kofman, E., Lebas, E. (eds.), Scrieri despre orașe (p. 147-160) . Oxford, Malden: Editura Blackwell.

Lelea, MA, Voiculescu, S. (2017). Producția de Emancipator Spații feministe într-un context post-socialist: organizarea Ladyfest in Romania. Gen, loc și cultură , 24(6), 794 -811. DOI: 10.1080/0966369X.2017.1340872

Light, D., Young, C. (2018). Spațiul urban, identitatea politică și Moșteniri nedorite ale socialismului de stat: ale Bucureștiului Centrul civic problematic în era post-socialistă. În Diener, AC, Hagen, J. (eds.), Nationalities Papers, 41(4): Special Issue: De la orașe socialiste la orașe post-socialiste, 515-535. DOI: https://doi.org/10.1080/00905992.2012.743512

Massey, D. (1994). Spațiu, loc și gen. Oxford: Polity Press.

Möller, C. (2009). Transformarea geografiilor turismului și genului. Explorarea strategiilor și practicilor de trai ale femeilor din interior Turism în Letonia. Disertaţie. Facultatea de Social și Viață Științe Geografie umană, Suedia. https://www.diva - portal.org/smash/get/diva2:158159/FULLTEXT01.pdf (accesat 22 ianuarie 2022).

173 O'Brien, T., Creţan, R. (2019). Rolul identității în 2015 Proteste Ciobanescul Român . Identitati, 26(4), 470-488. DOI: 10.1080/1070289X.2017.1400322

Petrovici, N. (2012). Muncitorii și orașul: regândirea
Geografiile puterii în urbanizarea post-socialistă. Urban
Studii, 49(11), 2377 -2397. DOI: 10.1177/0042098011428175

Potra , AC, Ișfănescu , IR, Pavel, S., Ancuța, C. (2020). Temporar
Utilizări ale documentelor maro urbane pentru activități creative într-o postare -
Orașul Socialist. Studiu de caz: Timișoara (România). durabilitate,
12(9), 8095. DOI: 10.3390/su12198095

Purcell, M. (2013). Lumi posibile: Henry Lefebvre și dreptul la
Orașul. Journal of Urban Affairs , 36 (1), 141 -154. DOI:
10.1111/juaf.12034

Rosewarne, L. (2005). Galeria pentru bărbați: Publicitate în aer liber și
Spațiul public: gen, frică și feminism . Studiile Femeilor
Forumul Internațional, 28(I), 67-78.

Roșu, L. (2015) Transformările urbane ale unui oraș post-socialist
Centru. Relictele socialiste și identitatea actuală a Iașului
Centrul istoric al orașului. Lucrările Semina rului Geografic Dimitrie
Cantemir , 40, 159 -169.

Sandu , A., Groza, O. (2017). Ce model(e) pentru extinderea urbană a
Orașele românești post-socialiste? a 17-a Internațională
GeoConferință științifică multidisciplinară SGEM 2017, Albena,
Bulgaria, 867 -874. 10.5593/sgem2017/23/S11.109

Șoaită, AM (2012). Strategii pentru îmbunătățirea locuințelor in situ în
Marile Complexe Locuitoare Romanesti. Studii privind locuința, 27, 1008-
1030. DOI: 10.1080/02673037.2012.725833

Șoaită, AM (2013). Locuinte Suburbane Romanesti: Locuinta

Îmbunătățirea prin proprietar -Clădire. Studii urbane , 50, 2084- 2101. DOI: 10.1177/0042098012471980

Șoaită, AM (2014). Supraaglomerarea și „subocuparea” în România: Un studiu de caz al inegalității în locuințe. Mediul și Planificarea A, 46(1), 203-221. DOI: 10.1068/a45718

Șoaită, AM, Dewilde , C. (2021) . Stratificarea locuințelor în România: Cartografierea unui deceniu de schimbare. Jurnalul de locuințe și de construcție Mediu , 36, 1055 -1076. https://doi.org/10.1007/s10901-020-09788 -8

Teodorescu, D. (2018) . Mahala modernă: a crea și a trăi în Mahala postsocialistă a României. Geografia eurasiatică și Economics , 59(3-4), 436 -461. DOI: 10.1080/15387216.2019.1574433

Troc, G. (2019). Suburbanizarea și imaginarii din clasa de mijloc în Orașul post-socialist. Un studiu de caz românesc. Studia Univ. iubito ș-Bolyai . Sociologia , 1, 89-108. DOI: 10.2478/subs -2019 -0004

Vesalon, L. , Creţan, R. (2013). 'Cyanura ucide!' de mediu Mișcările și Construcția Riscului de Mediu la Roşia Montană, România. Zona , 45(4), 443 -451. DOI: 10.1111/zona.12049

Voiculescu , S., Jucu , IS (2016). Producerea Urban Industrial Derelict Places: The Case of the Solventul Petrochemical Plant in Timişoara. European Urban and Regional Studies , 23 (4),765-781. DOI: 10.1177/0969776414541 134

Voiculescu, S. (2017). Reflections on Fatalism in the Streets of the
Romanian Post-Socialist City. A Case Study of Eroilor de la Tisa
Street, Timişoara. Territorial Identity and Development , 2, 5-
15. DOI: http://doi.org/10.23740/TID220171
Young, C., Light, D., Dumbrăveanu, D. (2016). Public Space, Memory
and Protest During Post-Socialist Transformation . The
Emergence of Piața Universității (University Square),
Bucharest, as a Space of Protest. In Hristova, S., Czepczynski ,
M. (eds.) , Public Space Between Reimagination and Occupation
(p. 75-88). Londra, New York: Routledge.

Yu, SL (2014). Producția unui spațiu de gen: citirea femeilor
Repere în Anping, Taiwan. Femei asiatice, 30(4), 53 -74.
Entitatea Națiunilor Unite pentru Egalitatea de Gen și Împuternicirea
Femei, Biroul Consilierului Special al Secretarului General
privind problemele de gen și promovarea femeilor (1997 -2022) .
Integrarea perspectivei de gen.
https://www.un.org/womenwatch/osagi/gendermainstreami
ng.htm (accesat 22 iunie 2022).
[Pagina 177 - Fără text extractibil]

Capitolul 7. Modele de mobilitate și comportamente de la un gen
Perspectivă în Zona Metropolitană Alba Iulia, România

E
manuel -Cristian ADOREAN1, Ana Rita LYNCE2, Sofia KALAKOU3
1

.I

introducere

Tiparele și comportamentele de mobilitate ale femeilor diferă de cele ale bărbaților

privind accesibilitatea la diferitele servicii de transport, transport

siguranța și securitatea personală în timpul călătoriei. Aceste diferențe sunt explicate prin oferta de transport local, statutul economic, venitul, nivelul de educație, percepțiile și aspirațiile personale (Monteiro și

al., 2016; Singh, 2019; Pirra și colab., 2021). În consecință, mișcările zilnice ale femeilor sunt adesea perturbate de percepția de insecuritate din cauza condițiilor nesigure de călătorie și a fricii de hărțuire verbală, fizică sau sexuală în spațiile publice sau în timpul utilizării sistemelor de transport public (Loukaitou -Sideris, 2014; Gauvin et al., 2020;

Kalakou și colab.,

2021). Astfel, în prezent, nevoile de mobilitate ale femeilor ar trebui să necesite mai multă atenție.

1 VTM – Consultores em Engenharia e Planeamento, Oeiras, Portugalia;

Centrul Interdisciplinar de Științe Sociale, Facultatea de Social și Uman

Științe, Universitatea Nouă din Lisabona, Colégio Almada Negreiros, Lisabona,

Portugalia,

cristian.adorean@vtm -global.com , adorean.ec@campus.fcsh.unl.pt ,

https://orcid.org/0000 -0002- 1484- 5288

2 VTM – Consultores em Engenharia e Planeamento, Oeiras, Portugalia,

ana.lynce@vtm -global.com , https://orcid.org/0000 -0003- 2511- 4816

3 ISCTE Business School – Business Research Unit (BRU -IUL), Lisabona, Portugalia,

sofia.kalakou@iscte -iul.pt , https://orcid.org/0000- 0003 -0992- 2303

 Similar cu alte regiuni (Thynell, 2016; Queirós et al., 2017;

Arguello et al., 2021), România nu are tradiție de a desfășura

studii sistematice asupra diferențelor de gen în transport (Ilovan și

Muntean, 2021). Deși într-un ritm lent, acest gol tinde să fie umplut

prin cercetare academică (Queirós et al., 2017; Singh, 2019; Kalacou

şi colab., 2021; Arguello et al., 2021) sau proiecte europene de dezvoltare a transporturilor din perspectiva de gen, cum ar fi TInnGO ,

4 DIAMOND5 sau

EIT Urban Mobility .6 Cu toate acestea, lipsa de gen a fost dezagregată

datele limitează în prezent înțelegerea aspectelor de gen în soluțiile de mobilitate urbană. Ea afectează capacitatea de a proiecta politici și măsuri eficiente de egalitate de gen (Gauvin et al., 2020), afectând astfel sistemele de transport și femeile în special.

În ultimii ani, Alba Iulia și zona sa metropolitană au avut

s-a confruntat cu dificultăți grave de transport din cauza lipsei de parcare

în centrul orașului, coroborat de creșterea traficului rutier intens și a ratei de motorizare (CIVITAS SUMP -PLUS, 2019). Eforturi de abordat

aglomerația și alte probleme legate de transport au condus Alba Iulia

metropolitană să încerce noi soluții de planificare a mobilității și transportului, inclusiv proiectul pilot Smart City 2018 și elaborarea primului său Plan de mobilitate urbană durabilă (SUMP) în

2017. Aceste acțiuni au legat cele trei sfere principale ale orașului:

mobilitate, turism și educație. Cu toate acestea, nu au existat soluții

concepute pentru a implementa politici eficiente de egalitate de gen.

În acest context, orașul și-a propus să umple acest gol și d

sa alăturat unui proiect european numit TInnGO – Transport Inovation

4 TInnGO – Observatorul de gen pentru inovarea în transporturi.

https://www.tinngo.eu/

Proiectul 5 DIAMOND – Dezvăluirea cunoștințelor acționabile din date pentru mai multe

sisteme de transport incluzive și eficiente, noiembrie 2018 – ianuarie 2022.

https://diamond- project.eu/

6 EIT Urban Mobility – Femei în Mobilitatea Urbană – Promovarea egalității de gen

și împuternicirea feminină. https://www.eiturbanmobility.eu/women -in-

urban-promovarea mobilității -egalitatea de gen -și-empowerment-ul feminin/

 Observatorul de gen, dezvoltat pentru a analiza și îmbunătăți starea oamenilor

experiențe de mobilitate din perspectivă de gen, în zece europene

hub-uri. În acest context și concentrându-se pe experiențele românești

în cadrul Proiectului UE, acest capitol își propune să analizeze tiparele și comportamentele de mobilitate cu o abordare intersecțională în zona metropolitană Alba Iulia. Prin urmare, au fost colectate date dezagregate pentru a investiga principalele diferențe de gen între bărbați și

comportamentele și modelele de mobilitate ale femeilor fără restricții sau

limitări asociate cu pandemia COVID -19.

Tehnici GIS, codare Python, analiză spațială, descriptivă

statisticile și analiza statistică au fost utilizate ca cercetare principală

metode de analiză a datelor. Astfel, analizele de mai jos

prezentate se bazează pe cele 254 de răspunsuri obținute de la hub-ul zonei metropolitane Alba Iulia în cadrul proiectului TInnGO.

Capitolul este împărțit în cinci părți principale și anume (i)

Introducere, (ii) Metodologie și studiu de caz, (iii) Teoretică

Context (iv) Rezultate și Discuții și (v) Concluzii. A doua secțiune prezintă studiul de caz și sunt prezentate metodele utilizate

si explicat. A treia secțiune constă într-o analiză a literaturii care ilustrează decalajul de gen existent în sistemele de mobilitate actuale și în mediul academic. În plus, a patra parte evidențiază rezultatele

concentrându-se pe modele de mobilitate, comportamente și modele de satisfacție.

În cele din urmă, concluziile cercetării și recomandările ulterioare sunt

desenat în ultima secțiune.

2

.T

fundal teoretic

Mobilitatea este un drept al omului esențial pentru bunăstarea cetățenilor și

calitatea vieții (Hanson, 2010). Acest sector poate duce la echitate și coeziune socială, încurajând simultan dezvoltarea economică (Hanson, 2010; Lee și Sener, 2016; Harumain et al., 2021) .

Experiențele complexe de mobilitate au loc pe diverse temporale

și dimensiunile spațiale și pot atât remodela relațiile dintre indivizi și locuri și pot crea altele noi (Manfredini și

180 Dilda, 2012). De exemplu, cercetarea mobilității include în principal studii

privind migrația, turismul și mobilitatea zilnică (Gonzalez et al., 2008). Zilnic

mobilitatea se referă la oamenii care se deplasează zilnic între locuri, deci suma de

călătoriile lor îl definesc, timpul petrecut călătorind și alegerea

mod de transport (Manfredini și Dilda, 2012).

Cu toate acestea, sistemele de transport prezintă discrepanțe de gen

nu numai în zonele în curs de dezvoltare, ci și în cele dezvoltate. Mobilitatea femeilor diferă semnificativ de cea a bărbaților, iar această situație se reflectă în special în modelele lor de mobilitate de zi cu zi (Monteiro

et al., 2016; Singh, 2019; Pirra și colab., 2021). Există diferențe de gen în ceea ce privește accesibilitatea, percepțiile de siguranță și securitate și forța de muncă

participarea pe piata. Aceste diferențe sunt explicate printr-o serie de

factori, cum ar fi caracteristicile demografice, feminizarea muncii

rata, nivelul de educație, veniturile, aspirațiile personale, percepțiile, precum și statutul social și economic și ofertele sistemelor de transport locale

(Cunha et al., 2014; Queirós et al., 2017; Campisi et al., 2022; Carboni

et al., 2022), sau structura demografică (de exemplu, având sau nu copii sau

un partener) (Scheiner și Holz -Rau, 2015). Adesea duce la

discrepanțe în calitatea vieții, șanse inegale și segregarea mobilității (Thynell, 2016; Boisjoly și Yengoh, 2017;

Singh, 2019; Arguello et al., 2021).

Mechakra- Tahiri et al. (2012) au evaluat decalajul de gen în materie de mobilitate

în 70 de țări. Ei au descoperit că decalajul de gen în mobilitate este

cauzate de factori de sănătate, comportamente și caracteristici sociodemografice, în timp ce discrepanțele de gen sunt mai evidente în cazul celor mai puțin dezvoltate.

regiuni, ca o consecință a inegalității de gen existente.

Pe de altă parte, deși femeile călătoresc mai rar și

parcurg distante mai scurte pe zi, calatoriile lor sunt mai complexe, constand intr-un numar mai mare de opriri (Monteiro et al., 2016; Queirós).

et al., 2017; Ng și Acker, 2018; Arguello şi colab., 2021; Campisi et al.,

2022; Carboni și colab., 2022). În plus, Ng și Acker (2018) au descoperit

unele dovezi cu privire la preferințele femeilor în utilizarea sistemelor de transport public și a serviciilor comune de taxi, mai degrabă decât a mașinilor când

comparativ cu bărbații.

Capitolul 7. Modele de mobilitate și comportamente de la un gen...

181 Experiența generală diferă și în sensul securității.

Studiile au arătat că femeile se simt mai nesigure în transport,

mai ales seara și noaptea, cu aspectele emoționale ale

călătorind variind între anxietate, stres și frică (Campisi și colab.,

2022). Prin urmare, își limitează și mai mult mobilitatea din cauza percepțiilor de insecuritate și pentru a evita situațiile periculoase (Thynell, 2016; Singh, 2019; Kalacou et al., 2021; Go el et al., 2022). În plus, Stark și

Meschik (2018) a constatat că femeile care au suferit acte de hărțuire în timpul călătoriilor lor au avut mai multe șanse să excludă anumite destinații și moduri de călătorie din itinerariile lor zilnice. În consecință, în prezent, femeile sunt mai puțin mulțumite de serviciile de transport existente

(Arguello et al., 2021; Kalacou et al., 2021; Carboni et al., 2022) și

în general, au restricții de călătorie din cauza problemelor de securitate personală (Stark și Meschik, 2018). În aceste circumstanțe,

studiile presupun că soluțiile de transport urban au fost concepute în principal pentru a se adapta tiparelor și comportamentelor de mobilitate ale bărbaților (Singh, 20 19; Uteng, 2021).

Astfel, perspectiva de gen este un aspect fundamental al

agenda actuală de mobilitate urbană, deoarece poate influența vitalitatea

viața publică a cetățenilor (Carboni și colab., 2021; Goel și colab., 2022; Valera și

Casakin, 2022). Când întreaga imagine a realității este absentă,

posibilitatea de a reduce decalajul de gen existent este limitată (Scheiner și

Holz -Rau, 2015; Cresswell și Uteng, 2016, Gauvin și colab., 2020).

Prin urmare, pentru a obține un transport și o mobilitate mai neutre din punct de vedere al genului

soluții, este nevoie de politici de mobilitate care să ia în considerare nevoile particulare ale femeilor. În ciuda numărului tot mai mare de instituții publice

fiind mai conștienți de importanța experiențelor, modelelor și comportamentelor femeilor în timpul călătoriilor, nevoile de mobilitate ale femeilor sunt

rar luate în considerare de planificatorii urbani și de transport (Stark și

Meschik, 2018; Bilin Han și colab., 2019; Gauvin și colab., 2020; Hidayati,

2020; Carboni și colab., 2022). Principalele motive sunt înrădăcinate

ierarhiile de gen în majoritatea societăților moderne. Prin urmare, acest studiu își propune să

contribuie la literatura de specialitate prin analizarea tiparelor și experiențelor de mobilitate prin prisma genului în zona metropolitană Alba Iulia.

 2. Metodologie și studiu de caz

2.1. Studiu de caz

Zona metropolitană Alba Iulia include municipiul Alba Iulia (

cel mai mare oraş din judeţ), municipiul Sebeş, oraşul Teiuş şi opt

localități rurale adiacente, pe nume ely Berghin, Ciugud, Cricău, Galda de

Jos, Ighiu, Meteş, Sântimbru şi Vinţu de Jos (vezi Figura 1).

Orașul Alba Iulia este un municipiu de dimensiuni medii din

Transilvania cu o suprafață totală de 102,5 km² (Nicula, Stoica și Ilovan,

2017; Botiș și Strîmbu, 20 19). Conform Statisticii Nationale

Institutul Romaniei (2022), orasul Alba Iulia este estimat a avea aproximativ 74.653 de locuitori in 2021, in timp ce mitropolitul

zona cu 938,3 km² este de așteptat să aibă aproape 143.630 de locuitori.

Femeile reprezintă 53% din totalul populației din Alba Iulia

municipalitate şi 52% la nivel metropolitan.

În 2012, Alba Iulia a fost prima zonă metropolitană din țară

să introducă un serviciu de transport metropolitan. De atunci, cel

municipiul Alba Iulia și zonele adiacente acesteia au făcut investiții mari în transport și infrastructuri derivate, având în prezent un sistem de transport public modern. Compania de Transport Public Alba Iulia (STP) este un operator privat care oferă servicii de transport public în zona metropolitană A lba Iulia. STP Alba a câștigat mai multe

recunoașteri naționale și internaționale care poziționează Alba Iulia drept cel

oraș cu unul dintre cele mai bune sisteme de transport public local din România

(STP, nd). După cum se poate observa în fotografiile din Figura 2 și

Figura 3, pentru a conserva Cetatea Alba Carolina,

7 municipalitatea are

a interzis transportul public în interiorul zonei istorice, permițând doar activ

moduri (SMARTA, 2019).

7 Cetatea Alba Carolina este cea mai mare cetate medievală din sud-est

Europa și, în același timp, a doua cea mai mare fortificație Vauban din

Europa. Este considerat „motorul” economiei în Alba Iulia și a ei

prezența transformă turismul într-o activitate de referință pentru oraș.

183 F

ig. 1. Localizarea geografică a zonei metropolitane Alba Iulia

Sursa: Autori, decembrie 2021

184 F

ig. 2. Moduri soft și infrastructuri în interiorul Cetății Alba Carolina

Sursa: Autori, decembrie 2021

185 F

ig. 3. Moduri soft și infrastructuri în afara Cetății Alba Carolina

Sursa: Autori, decembrie 202 1

186 Lungimea totală a pistelor de biciclete din municipiul Alba Iulia

în prezent este în jur de 19 km, iar, în zona metropolitană, este

aproximativ 26 km.

Chiar dacă municipalitatea a făcut eforturi pentru a impulsiona

moduri de transport mai ecologice, Alba Iulia continuă să aibă o mașină înaltă

rata de proprietate, deoarece 55% dintre locuitorii săi folosesc mașina ca principală

modul de transport în interiorul orașului, în timp ce procentul în

zona metropolitană este chiar mai mare (CIVITAS SUMP -PLUS, 2019). Pentru aceasta

Din motive, acest studiu încearcă să ofere dovezi pentru societate

aspecte ale transportului durabil și perspective pe care factorii de decizie trebuie să le ia în considerare în planificarea serviciilor durabile.

2.2. Metodologie

În proiectul TInnGO, a fost adoptată o abordare intersecțională pentru a analiza experiențele de mobilitate ale oamenilor în 10 TInnGO europene.

Hub-uri în Spania, Portugalia, Franța, Italia, Grecia, Germania, Țările Baltice,

Țările Scandinave, Marea Britanie și România. Datorită

Restricțiile și limitările pandemiei de COVID -19, numai datele au fost

colectate online printr-un sondaj de mobilitate difuzat pe TInnGO

canale, platforme și rețele de social media și folosind, atunci când este necesar, companii specializate pentru a colecta datele.

Trebuie subliniat faptul că oamenilor li s-a cerut să răspundă la

întrebări fără restricții și limitări legate de pandemia COVID -19.

În acest context, sondajul zonei metropolitane Alba Iulia a fost disponibil în limba engleză și română, iar colectarea datelor a mers

între august 2020 și iunie 2021. Două sute cincizeci și patru (254)

au fost colectate răspunsuri, femeile reprezentând 64% din

eșantion de zonă metropolitană, așa cum este ilustrat în Figura 4.

Tehnicile GIS și codarea Python au fost folosite pentru a efectua a

analiza spațială a comportamentului pasagerilor, în timp ce statistici descriptive

și modele statistice au fost folosite pentru a evalua experiența pasagerilor și pentru a identifica diferențele în percepțiile bărbaților și femeilor.

187 F

ig. 4. Distribuția eșantionului pe gen în zona metropolitană Alba Iulia

188

Analizele au fost împărțite în două părți principale: mobilitate

caracterizarea tiparelor și comportamentelor și satisfacția mobilității

analiza modelelor. În primul rând, în stadiul tiparelor de mobilitate și

caracterizarea comportamentelor, codurile Python au fost folosite în primul rând

obțineți coordonatele geografice ale originii anchetelor -

puncte de destinație (O/D), în timp ce tehnicile GIS au permis

validarea datelor, cu variabilele sociodemografice ale utilizatorilor, cum ar fi vârsta, sexul și etnia (dacă sunt disponibile), ajutând la validare

procesul probei. Totodată, reprezentarea lui

fluxurile agregate și densitatea destinațiilor pentru cele mai multe

călătoria comună a fost efectuată prin tehnici GIS și analiză spațială, în timp ce evaluarea și caracterizarea probei

cele mai frecvente călătorii au fost efectuate prin statistici descriptive.

Software-ul folosit atât pentru analizele GIS, cât și pentru codarea Pyhton a fost

ArcGIS Desktop 10.9.

În al doilea rând, în secțiunea privind modelele de satisfacție a mobilității,

întrebările privind satisfacția clienților folosind o scală Likert de 5 puncte au fost

angajat pentru evaluarea infrastructurii de transport și a serviciilor de mobilitate

niveluri de satisfacţie cu privire la modul de transport utilizat cel mai mult

călătorie frecventă. În plus, parametrice și neparametrice

testele statistice au fost efectuate prin pachetul statistic pentru

Științe sociale – SPSS pentru a determina ce variabile influențează fiecare

mobilitatea zilnică a agentului și percepțiile utilizatorilor. Datele colectate în această secțiune au ajutat la identificarea nivelurilor de satisfacție a utilizatorilor, determinante

aspecte și modul în care acestea variază. De asemenea, aceasta

a explorat experiența pasagerilor concentrându-se pe percepțiile privind aspectele de securitate, integrare, disponibilitatea spațiului, serviciile de transport public și caracteristicile infrastructurii datorită acestora.

relevanță pentru alegerea modului.

 4. Rezultate și discuții

4.1 Caracterizarea probei

După validarea datelor, femeile reprezintă 64%, iar bărbații 36%. Este

de remarcat faptul că această distribuție de gen nu reprezintă demografia zonei metropolitane, întrucât aici distribuția de gen este mult mai echilibrată (48% sunt bărbați, iar 52% femei). De la

întregul eșantion, o persoană nu a indicat sexul. Astfel, din cauza

semnificație statistică, au fost studiate doar genurile specifice ale femeilor și bărbaților.

După cum se arată în Figura 5, 72,7% din populație din

zona metropolitană locuiește în orașele Alba Iulia și Sebeș, și Teiuș

oraș, în timp ce 27,3% locuiesc în zonele suburbane și rurale din jur. De menționat că distribuția pe sexe arată un procent mai mare de femei care locuiesc în mediul urban (74,0% față de 70,3% dintre bărbați).

F

ig. 5. Distribuția respondenților după mediul de viață

190 În ceea ce priveşte factorul vârstă, prezenţa celui mai tânăr

populația (18 -34 ani) este de 21,7%, în timp ce persoanele mai în vârstă

(+65 ani) reprezintă 16,6%, după cum se arată în Figura 6. Grupele de vârstă

între 35 și 44 de ani reprezintă 28,1%, cei de la 45 la 54 de ani

ani constituie 18,6%, iar cei între 55 și 64 de ani

reprezintă 14,2% din total. Astfel, așa cum era de așteptat, tinerii și adulții

grupul a avut o pondere mai mare decât populația în vârstă în acest set de date.

Fig. 6. Distribuția respondenților pe vârstă

În ceea ce privește nivelul de studii al eșantionului, predominant

grupurile dețin diplome de licență și master (61,7%), urmate de

învățământul postliceal și terțiar de ciclu scurt cu 25,7% și

2,8% au un doctorat (după cum este ilustrat în Figura 7). Mai mult de jumătate din

femeile au o diplomă de licență (35,2%) sau un master

(22,2%).

191 F

ig. 7. Distribuția respondenților pe nivel de educație

C

luând în considerare distribuția în funcție de starea de lucru (vezi Figura 8),

60,5% dintre respondenți sunt salariați sau birou sau fabrică

muncitori. De asemenea, este relevant și procentul de pensionari, cu

15,0% din total, în timp ce 13,0% din eșantion sunt studenți. Distribuția pe sexe ilustrează un număr mai mare de femei pensionare

(18,5% din eșantionul de femei) și o reprezentare mai mică a elevilor femei (2,5% din eșantionul de femei față de 5,5% dintre bărbați eşantion).

Fig. 8. Distribuția respondenților în funcție de statutul profesional

Figura 9 arată că 41,1% din eșantion au lunar venituri sub salariul mediu național, 43,2% femei și 37,4% bărbați. În schimb, doar 15,0% câștigă peste medie, dintre care 23,1% sunt bărbați și 10,5% sunt femei.

 F

ig. 9. Repartizarea respondenților pe venituri lunare privind Salariul național al românului

3 2 . 8 % din analizele gospodăriilor sunt compuse din două membri, 32,8% din trei, 21,7% din patru persoane și doar 6,7% din gospodăriile eșantionului constau din cinci sau mai multe elemente. Aproape 5,9% din cei chestionați trăiesc singuri. În cazul femeilor, setul de date arată a predominanța gospodăriilor cu două persoane 37,0% (față de bărbați – 25,3%), în timp ce gospodăriile de patru persoane sunt jumătate din cele ale bărbaților procent (16,7% față de 30,8%), așa cum se arată în Figura 10.

Fig. 10. Distribuția respondenților în funcție de numărul de familii membri pe gospodărie

În acest eșantion, 51,8% dintre respondenți (59,9% dintre femei și

37,4% dintre bărbați) nu au copii în gospodăriile lor. În contrast,

25,2% din eșantion (29,7% dintre bărbați și 22,8% dintre femei) au un

copil în gospodărie, în timp ce 23% (33,0% dintre bărbați și doar 17,3% dintre

femei) au doi sau trei copii, așa cum este ilustrat în Figura 11.

ig. 11. Distribuția respondenților în ceea ce privește numărul de

copii pe gospodărie

O

conform Tiikkaja și Liimatainen (2021), bărbații au acces

la mașina de uz casnic mai des decât femeile, influențând călătoria

cota modală, frecvențele de călătorie, timpul de călătorie și duratele călătoriei. În acest eșantion (vezi Figura 12), doar 8,7% din gospodării (10,5% dintre femei).

iar 5,5% dintre bărbați) nu au permis de conducere. 58,1% din

respondenţii (73,6% dintre bărbaţi şi 49,4% dintre femei) au mai mult de

două persoane cu permis de conducere în gospodărie, în timp ce 33,2% (40,1% dintre femei și 20,9% dintre bărbați) au o singură persoană cu permis de conducere în gospodărie.

Fig. 12. Distribuția respondenților în ceea ce privește numărul

de permise de conducere pe gospodărie

În ceea ce privește numărul de mașini pe gospodărie, 11,1% dintre femei

iar 7,7% dintre bărbați nu au vehicule, așa cum se arată în Figura 13.

În plus, 55,6% dintre femei au afirmat că au două mașini în ei

gospodărie, iar 6,2% au spus că au trei sau mai multe mașini. În cazul meu, 44,0% au declarat că au două mașini în gospodărie, 40,7% unul,

în timp ce 7,7% au trei sau mai multe vehicule.

 F

ig. 13. Distribuția respondenților în ceea ce privește numărul

de mașini pe gospodărie

4

.2. Evaluarea tiparelor și comportamentelor de mobilitate de la un gen

perspectivă

În timpul colectării datelor, respondenții au putut alege mai mult decât

un singur mod de transport pentru a caracteriza călătoria lor cea mai frecventă, deoarece majoritatea călătoriilor sunt multimodale. În acest context, 57,5% dintre respondenți

călătoresc cu mașina pentru cel puțin o etapă din cea mai obișnuită călătorie, ca șoferi (40,2%) sau ca pasageri (17,3%), pe care alte studii similare au

confirmat. În ceea ce privește utilizarea mașinii ca șoferi, valorile sunt destul de bune

distinct între sexe, deoarece 63,7% sunt bărbați șoferi și doar 29,4%

sunt femei. Aceste statistici demonstrează o preferință puternică a bărbaților față de modurile private. În schimb, femeile sunt mai predispuse să folosească mașina ca pasageri (22,3%) decât bărbații (6,5%).

 În general, femeile sunt mai predispuse să meargă și să folosească publicul

transport, în timp ce această proporție se inversează la mersul cu bicicleta, deoarece femeile sunt mai puține

probabil să circule cu bicicleta, cu excepția orașelor mature pentru ciclism (Pollard și Wagnild,

2017; Goel și colab., 2022). În zona metropolitană Alba Iulia, mersul pe jos ocupă locul al doilea cu 21,1%, femeile (25,3%) declarând că

merg mai mult decât bărbații (12,1%), confirmând dovezile altora

studii internaționale care demonstrează că femeile aleg în mare parte mersul pe jos, așa cum se arată în Figura 14. Transportul public cântărește doar 12,5% în

eșantionul general, cu doar 6,5% dintre bărbați care folosesc transportul public

călătoriile lor regulate în cel puțin un picior. Taxiurile și bicicletele au scoruri mai mici, cu 4,1%, respectiv 3,6%.

În general, călătoriile femeilor sunt mai scurte ca distanță și mai lungi

termeni de timp parcurs în comparație cu bărbații (Queirós et al., 2017; Ng și Acker, 2018; Arguello și colab., 2021; Carboni și colab., 2022). În zona metropolitană Alba Iulia, distanța medie a celor mai frecvente călătorii este de aproximativ 23,5 km pentru ambele sexe. După cum era de așteptat, femeile parcurg distanțe mai scurte decât bărbații, așa cum se arată în Tabelul 1. Ea

de subliniat că doar 69 de respondenți din zona metropolitană Alba Iulia au răspuns la această întrebare specifică.

Ta

ble 1. Distanța medie parcursă în timpul celor mai frecvente călătorii

Sex Distanța medie (km)

Femei (N=31) 22,0

Bărbați (N=38) 25,0

Probă (N=69) 23,5

Th

Timpul mediu pe care respondenții îl petrec pe cele mai frecvente

călătoria este de 27 de minute. Conform literaturii de specialitate, femeile petrec mai mult timp călătorind decât bărbații. Când călătoresc cu taxiul, bărbații petrec aproximativ dublu timp (41 de minute) decât femeile.

199 F

ig. 14. Moduri de transport utilizate în cea mai frecventă călătorie după popularitate

200 de bărbați petrec mai mult timp călătorind cu mașina (șofer sau pasager)

și în modurile active în călătoria lor cea mai frecventă. Dimpotrivă,

femeile au nevoie de mai mult timp călătorind cu transportul public (31 de minute) decât bărbații (25 de minute) în călătoria lor cea mai obișnuită (Tabelul 2).

Ta

2. Timpul mediu petrecut pe modurile de transport pe gen

Moduri de transport Barbati

(N=91) Femei

(N=162) Probă

(N=253)

Plimbare 39min33 24min02 28min42

Bicicleta 34min38 13min33 29min04

Motocicletă 10min00 10min00

Mașină privată ca șofer 29min08 27min20 27min36

Mașină privată ca pasager 39min38 28min41 30min22

Car sharing 20min00 20min00

Taxi 41min25 23min33 28min21

Transport public 25min00 30min35 29min14

Timp mediu 26min42 27min43 27min13

C

cu privire la originea și destinația respondenților

cele mai frecvente călătorii, s-a putut determina o agregare a fluxurilor preponderent spre centrul orașului Alba Iulia, așa cum se arată în Figura 15 și

Figura 16 . Nu a fost găsită nicio corelație relevantă de gen în origine și

destinația fluxurilor.

Potrivit unor cercetători, femeile se opresc mai mult decât bărbații

în timpul călătoriilor lor zilnice (Ng și Acker, 2018; Bilin Han și colab., 2019; Carboni și colab., 2021). În eșantionul zonei metropolitane Alba Iulia, 23,3%

dintre respondenți (26,5% dintre femei și 17,6% dintre bărbați) au afirmat că s-au oprit cel puțin o dată în timpul celor mai frecvente călătorii. Motivele opririlor sunt legate de cumpărături (22,8%), muncă (11,9%), programări medicale/sociale (11,9%) și agrement (7,5%).

201 Fi

g. 15. Fluxuri agregate origine-destinație pentru cea mai frecventă călătorie în zona metropolitană Alba Iulia

202 F

ig. 16. Densitatea locațiilor de destinație pentru cea mai obișnuită călătorie în zona metropolitană Alba Iulia

203 F

ig. 17. Motivele opririlor în timpul celor mai frecvente călătorii

204 Femeile se opresc mai mult pentru cumpărături (24,2% dintre femei comparativ

la 20,0% dintre bărbați), programări medicale/sociale (10,4% din

femei în comparație cu 7 . 3 % dintre bărbați) și timp liber (7,1 % dintre femei

comparativ cu 3,6% dintre bărbați), așa cum se arată în Figura 17. Dimpotrivă,

bărbații sunt mai predispuși să se oprească în timpul călătoriilor obișnuite pentru muncă -

motive conexe (18,7% dintre bărbați față de 8,0% dintre femei) și educație (3,3% dintre bărbați față de 1,9% dintre femei).

92,1% dintre respondenți (93,8% dintre femei și 89,0% dintre bărbați)

nu călătoriți cu persoane aflate în întreținere. Femeile erau mai predispuse să călătorească cu persoane aflate în întreținere (Bilin Han și colab., 2019; Goel și colab., 2022); cu toate acestea,

în acest eșantion, 9,9% dintre bărbați și 4,3% dintre femei au afirmat acest lucru

călătoresc în mod normal cu persoane aflate în întreținere în călătoriile lor cele mai frecvente. Acest

situația ar putea fi legată de nivelul de educație al eșantionului și de fapt

că un procent mare de femei și bărbați au declarat că nu au copii. După cum sa menționat anterior, în acest eșantion, aproximativ 61,7% din

respondenții dețin o diplomă de licență sau de master. Conform

Bilin Han şi colab. (2019), echitatea de gen în escortare este posibilă numai dacă

ambii părinți au un loc de muncă cu normă întreagă și au terminat

învăţământ de nivel universitar. În caz contrar, rolurile tradiționale de gen sunt

dominantă, mamele fiind principalele îngrijitoare ale copiilor lor.

4.3. Evaluarea satisfacției cu transportul dintr-o perspectivă de gen

Proiectul TInnGO a analizat nivelurile de satisfacție față de

moduri de transport utilizate în călătoriile cele mai frecvente ale respondenților

în cele 10 hub-uri europene TInnGO. În ansamblu, rezultatele românești au arătat diferențe semnificative între sexe în ceea ce privește percepțiile despre călătoria lor cea mai frecventă în funcție de mod

de transport folosit. În acest context, tendinţele observate în

întregul hub ar trebui să fie de valoare pentru Alba Iulia, dar necesită mai mult

cercetare.

 În general, rezultatele tuturor celor 10 hub-uri au arătat niveluri mai scăzute de public

satisfacția cu transportul femeilor în comparație cu bărbații.

Cu toate acestea, în eșantionul zonei metropolitane Alba Iulia, bărbați întotdeauna

au prezentat niveluri mai scăzute de satisfacție față de transportul public în comparație

femeilor, în special în următoarele aspecte: servicii, siguranță, securitate și infrastructură. Pe lângă diferențele de gen,

există dovezi că satisfacția se schimbă și cu vârsta. Bărbații mai tineri tind să fie mai puțin mulțumiți decât bărbații în vârstă, iar femeile mai tinere tind să aibă niveluri mai scăzute de satisfacție decât femeile mai în vârstă.

În ceea ce privește percepțiile pietonilor, Carboni și colab. (2022) au

a constatat că femeile sunt mai puțin mulțumite decât bărbații de nivelul de siguranță

în timpul mersului. În plus, femeile nu apreciază să împartă spațiul

cu alte vehicule motorizate, așa că sunt mai preocupați

propria lor siguranță în timpul mersului pe jos sau cu bicicleta (Carboni et al., 2021).

Cu toate acestea, și în ciuda tendinței contrare din alte orașe europene analizate în proiectul TInnGO, bărbații din zona metropolitană Alba Iulia sunt mai puțin mulțumiți de toate aspectele precum accesibilitatea la stații sau opriri publice, siguranță, securitate, întreținere și calitatea

trotuar. Lucrările viitoare ar putea analiza în continuare aceste aspecte și impactul pe care aceste rezultate îl au asupra alegerii finale a modului.

În schimb, atunci când se evaluează indicatorii vehiculelor private per hub,

femeile care locuiesc în zona metropolitană Alba Iulia sunt mai puțin mulțumite decât

bărbați în aproape toate aspectele, și anume locuri de parcare și plimbare, condiții de parcare - disponibilitate, siguranță, securitate, costuri și niveluri de aglomerație

atunci când utilizați un vehicul privat. În plus, la evaluarea nivelurilor de satisfacție între bărbați și femei legate de indicatorii de biciclete deținute, analiza a arătat că femeile sunt mai puțin satisfăcute decât bărbații în 12 din 13 aspecte chestionate: ușurința de a se conecta la moduri și de a transporta biciclete în transportul public, comportamentul

șoferii și siguranța generală, condițiile pistelor pentru biciclete și spațiul de partajare cu pietonii, acoperirea pistelor pentru biciclete, bicicleta

disponibilitatea parcării și disponibilitatea informațiilor pentru bicicliști.

În plus, nu există diferențe semnificative între cele două sexe în

Au fost găsite 206. În cele din urmă, când comparăm experiența de mers pe jos, femeile

au indicat că au fost mai mulțumiți de acoperirea

zonele pietonale, conexiunea acestora cu stațiile de transport și

starea pavajului în comparație cu bărbații. Acest rezultat a fost

surprinzător, deoarece alte studii au arătat contrariul; astfel, sunt necesare cercetări suplimentare.

5. Concluzii

În ultimii ani, Alba Iulia s-a transformat într-un ic turistic

pol de atracție datorită valorificării fortificației Vauban și a multor alte clădiri și monumente istorice din interiorul Alba.

Cetatea Carolina. Aceste transformări au condus la îmbunătățiri în

servicii de transport și mobilitate în zona metropolitană. În ciuda măsurilor eficiente de mobilitate implementate în ultimele câteva

ani, nu există soluții pentru a atenua mobilitatea segregației de gen

fost implementat.

În concordanță cu literatura de specialitate și anume la Alba Iulia mitropolită

eșantionul zonei analizat în acest studiu:

• Femeile parcurg distante mai scurte, dar petrec mai mult timp

călătoresc decât bărbații;

• 2/3 dintre bărbați și 1/3 dintre femei folosesc mașina cel mai mult

călătorii frecvente, femeile fiind mai predispuse să folosească mașina ca a

pasager;

• Femeile merg mai mult decât bărbații și cel mai probabil folosesc publicul

servicii de transport în călătoriile lor regulate;

• Femeile se opresc mai des pentru cumpărături pe cele mai frecvente

călătorie și bărbați pentru motive legate de muncă.

Spre deosebire de alte studii, rezultatele au arătat că bărbații sunt mai puțini

mulțumite de transportul public decât femeile, în special în ceea ce privește serviciile, indicatorii de siguranță, securitate și infrastructură și pietoni, în special în ceea ce privește accesibilitatea la stațiile publice

sau opriri, siguranță, securitate, întreținere și calitatea pavajului.

 Cu toate acestea, atunci când se evaluează indicatorii vehiculelor private per hub,

femeile sunt mai puțin mulțumite decât bărbații din aproape toate aspectele, și anume parc

și locații de călătorie, condiții de parcare - disponibilitate, siguranță, securitate,

costurile și nivelurile de aglomerație atunci când utilizați un vehicul privat. Un similar

s-a observat situația în ceea ce privește indicatorii de biciclete deținute, în care femeile sunt mai puțin mulțumite decât bărbații în aproape toate aspectele analizate, în conformitate cu alte studii.

Lipsa datelor dezagregate în funcție de gen limitează înțelegerea

a cerințelor de gen în sistemele de mobilitate urbană și afectează capacitatea de a proiecta politici și măsuri eficiente de egalitate de gen. Tendințele observate în zona metropolitană Alba Iulia ar trebui să fie de valoare

pentru municipalitate, dar necesită cercetări suplimentare. Cu toate acestea, rezultatele

realizat poate fi util pentru factorii de decizie și planificatorii de transport pentru a dezvolta linii directoare pentru mobilitatea inteligentă durabilă de gen, cu o abordare intersecțională.

Geme recunoscute

Datele sondajului utilizate în acest capitol au fost colectate în cadrul proiectului european H2020 TInnGO — Observatorul de gen pentru inovarea în transporturi. Autorii

doresc să-și exprime recunoștința față de VTM – Consultores em Engenharia e

Planeamento, Lda., TInnGO —Transport Innovation Gender Observatory

consorțiu și hub TInnGO Alba Iulia.

R

referințe

O

rguello, JCM, Adorean, E.- C., Kalakou, S., Lynce, AR, Costa, M.,

Marco, D., Pirra, M. (2021). Analizând modelele de mobilitate ale

Utilizatorii de transport urban din cinci orașe europene de gen

Perspectivă. Gen și egalitate în transporturi. Proceduri ale

Simpozionul de management al cererii de călătorie din 2021 (pag. 102-

108). Universitatea Tehnologică din Dublin, Școala de Științe Alimentare

and Environmental Health, Dublin, Irlanda, 20 21-11-16.

 Bilin Han, B., Kim, J., Timmermans, H. (2019). Alocarea sarcinilor și

Rolurile de gen în gospodăriile cu venituri duble: problema

Escortarea copiilor. Travel Behavior and Society, 14, 11 -20.

https://d oi.org/10.1016/j.tbs.2018.09.001

Boisjoly, G., Yengoh, GT (2017). Deschiderea ușii către echitatea socială:

Abordări locale și participative ale planificării transportului

la Montreal. Transport Research Review , 9(43) ,

https://doi.org/10.1007/s12544- 017-0258 -4

Botiș, FO , Strîmbu, I. (201 9). Redescoperirea patrimoniului

Apulum/Alba -Iulia: Promovarea Turistică Viitoare şi

Valorificarea Pretoriului Consularis . Procesele de la

Conferință internațională, Budapesta, 5 - 6 noiembrie 2018 , 121 -

127. Muzeul de Istorie din Budapesta, Budapesta.

https://www.researchgate.net/publication/334251288_Rediscovering_the_heritage_of_ApulumAlba_Iulia (accesat 25 iunie 2022).

Buvinic , M. , Furst -Nichols , R. , Coleman , G. (2014). Cartografierea de gen

Lacune de date. Raport Data2X. Washington, DC: Fundația ONU.

Campisi , T. , Basbas , S. , Trouva , M. , Papas , T. , Akgun -Tanbay , N. ,

Stamatiadis, N., Tesoriere, G. (2022). Anxietate, teamă și stres

Sentimente ale utilizatorilor drumului în timpul mersului zilnic în COVID -1

Pandemie: orașe siciliene. Procedia de cercetare în transport,

62, 107-114

Carboni , A. , Pirra , M. , Costa , M. , Kalacou , S. (2021). Gen

Percepții asupra mobilității active: informații de la trei europeni

Orașe . European Transport - Trasporti Europei , 85(9), 1 -14.

https://doi.org/10.48295/ET.2021.85.9

Carboni, A., Pirra, M., Costa, M. , Kalacou, S. (2022). Mobilitate activa

Percepție dintr-o perspectivă intersecțională: perspective din două orașe europene. Transportation Research Procedia, 60 de ani,

560-567. https://doi.org/10.1016/j.trpro.2021.12.072

CIVITAS (2016). Alegeri inteligente pentru orașe: egalitatea de gen și

Mobilitate: Mind the Gap!

https://civitas.eu/sites/default/files/civ_pol -an2_m_web.pdf

(accesat 25 iunie 2022).

CIVITAS SUMP -PLUS (2019). Planificarea mobilității urbane durabile:

Căi și legături către sistemele urbane . https://sump -plus.eu/

(accesat 19 iunie 2022) .

Cunha, L., Nogueira, S., Lacomblez, M. (2014). Dincolo de lumea unui bărbat:

Contribuții din luarea în considerare a genului în studiul autobuzului

Activitatea de muncă a șoferilor. Munca , 47, 431 -440.

Gauvin, L., Tizzoni, M., Piaggesi, S., Young, A., Adler, N., Verhulst, S.,

Ferres, L., Cattuto, C. (2020). Diferențele de gen în mobilitatea urbană.

Științe Umaniste și Științe Sociale Comunicații, 7, art. nu. 11.

https://doi.org/10.1057/s41599- 020-0500 -x

Goel, R., Oyebode, O., Foley, L., Tatah, L., Millett, C., Woodcock, J.

(2022). Diferențele de gen în călătoriile active în orașele majore din lume. Transport, 2022.

https://doi.org/10.1007/s11116- 021-10259 -4

Gonzalez, MC, Hidalgo, CA, Barabasi, A. -L. (2008). Înţelegere

Modele individuale de mobilitate umană. Nature , 453, 779-782.

Hanson, S. (2010). Gen și mobilitate: noi abordări pentru

Informarea durabilității. Gen, loc și cultură , 17(1), 5 -23.

Harumain, YAS, Nordin, NA, Ching, GH, Zaid, NS, Woodcock, A.,

Mcdonagh, D. şi colab. (2021). Problema femeilor urbane care călătoresc

în secolul al XXI-lea. Jurnalul Regional și Orașului

Planificare, 32(1), 1 -14.

Hidayati, I., Tan, W., Yamu, C. (2020). Cum diferențele de gen și

Perceptions of Safety Shape Urban Mobility in Southeast Asia. Trans portation Research Part F: Traffic Psychology and

Behaviour , 73, 155- 173.

https://doi.org/10 .1016/j.trf.2020.06.014

Ilovan , O.-R., Muntean, A.D. (2021). Capitolul 1. Introducere. Geografia Dezvoltării: o abordare centrată pe om [Chapter 1. Introduction. Geography of Development: A Human- Centred Approach]. In Ilovan , O.-R. and Muntean , A.D. (eds.), Geografia Dezvoltării. Abordări centrate pe om în contextul românesc [Geography of Development. Human -centred Approaches in the Romanian Context] (pp. 9 -14). Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană.

Kalakou, S., Adorean, E. -C., Lynce, AR, Arguello, JCM, Costa, M., Pirra, M. (2021). Evaluarea securității percepute printre Utilizatorii transportului public din Europa. Gen și egalitate în Transport. Proceedings of the 2021 Travel Cererea Simpozion de management (p. 65 -70). Universitatea Tehnologică Dublin, Școala de Științe Alimentare și Sănătate a Mediului, Dublin, Irlanda, 2021 -11-16.

Lee, RJ, Sener, IN (2016). Planificarea transportului și calitatea Viața: Unde se intersectează? Politica de transport , 48, 146 -155.

Loukaitou -Sideris, A. (2014). Frica și siguranța în mediile de tranzit din Perspectiva Femeii. Jurnal de securitate, 27(2), 242 -256.

Manfredini, F. , Dilda, P. (2012). Cartografierea diferitelor forme de mobilitate în Regiunea Urbană Milano. Journal of Maps, 8 (4), 361 -368. DOI: 10.1080/17445647.2012.744366

Mechakra- Tahiri, S.D., Freeman, E.E., Haddad, S., Samson, E. , Zunzunegui, M. V. (2012). Decalajul de gen în mobilitate: o globalitate Studiu transversal. BMC Sănătate Publică, 12, art. nodul. 598.

http://www.biomedcentral.com/1471-2458/12/598 (accesat

27 iunie 2022).

Monteiro, R., Ferreira, V., Saleiro, S., Lopes, M., Murias, C. (2016).

Egalitatea locală de gen - Ghid pentru integrarea la nivel local a

Perspectiva de gen în mobilitate și transport [Ghid pentru integrarea la nivel local a perspectivei de gen în

Mobilitate și transport].

https://lge.ces.uc.pt/files/LGE_mobilidade_e_transportes_dig

ital.pdf (accesat 23 iulie 2022).

Institutul Național de Statistică – INS (202 2). Populația la 1 iulie pe sexe

si medii de rezidenţă

Fundal]. www.insse.ro (accesat 19 iunie 2022).

Nicula, AS, Stoica, MS, Ilovan, O.-R. (2017). Cultural-Istoric

şi Sfere politice de influenţă ale Alba Iuliei. ardelean

Review , 26 (Suplimentul 2), 299 -315.

Ng, W.-S., Acker, A. (2018). Înțelegerea comportamentului în călătoriile urbane de

Gen pentru politici de transport eficiente și echitabile.

Document de discuție al Forumului Internațional al Transporturilor. Internaţional

Forumul Transporturilor, Paris, Franța. Document de discuție Nr 2018 -01.

februarie 2018.

https://www.itf -oecd.org/sites/default/files/docs/urban -

travel- behavior -gender.pdf (accesat 15 iunie 2022).

Pirra, M., Kalakou, S., Carboni, A., Costa, M., Diana, M., Lynce, AR

(2021). O analiză preliminară a aspectelor de gen în transporturi

Servicii de sisteme și mobilitate: Prezentarea unui sondaj

Proiecta. Sustenabilitate, 13(5), art. nu. 2676.

https://doi.org/10.3390/su13052676

Pollard, TM, Wagnild, JM (2017). Diferențele de gen în mers

(pentru Timp liber, transport și în total) de-a lungul vieții adulte: o revizuire sistematică. BMC Sănătate Publică, 17, art. nodul. 341.

https://doi.org/10.1186/s12889- 017-4253 -4

Queirós, M., Costa, N.M., Morgado, P., Vale, M., Mileu, N., André,

I. şi colab. (2017). GenMob - Gen și mobilitate. Inegalitate

în Spațiu-timp. Informații pentru Politici [Gen și

Mobilitate. Inegalitatea în spațiu-timp. Policy Brief]. Lisabona: Am primit.

http://genmob.ceg.ulisboa.pt/publications/ (20 mai 2022).

Scheiner, J., Holz-Rau, C. (2017). Viața zilnică a complexului feminin: The

Privire de gen asupra înlănțuirii călătoriilor și a entropiei tiparelor de activitate în Germania. Transport, 44, 117- 138.

https://doi.org/10.1007/s11116- 015-9627 -9

Singh, YJ. (20 19). I s Smar t Mob ilit y A ls o G en d er -Smart? Jurnalul de

Studii de gen, 29(7), 832 -846.

212 SMARTA – Smart Rural Tr ansport Areas (2019). Mișcare inteligentă în

Zona Metropolitană Alba Iulia.

https://ruralsharedmobility.eu/wp -

content/uploads/2019/08/SMARTA -GP-Alba -Iulia.pdf

(accesat 11 iulie 2022) .

Stark, J., Meschik, M. (2018). Mobilitatea zilnică a femeilor:

Situații înspăimântătoare și impactul lor asupra comportamentului de călătorie.

Cercetarea transporturilor Partea F: Psihologia și comportamentul traficului, 54, 311-323.

https://doi.org/10.1016/j.trf.2018.02.017

STP - Societatea de Transport Pu blic Alba Iulia [Alba Iulia Public

Companie de transport] (nd).

https://www.stpalba.ro/sitenou/despre -noi.php?lang=en

(accesat 13 iulie 2022) .

Thynell, M. (2016). Căutarea sensibilă la gen și incluzivă

Politicile de transport în orașele asiatice în creștere. Incluziune socială, 4,

72-82.

Tiikkaja, H., Liimatainen, H. (2021). Accesul cu mașina și comportamentul de călătorie

în rândul bărbaților și femeilor din gospodăriile cu deficit de mașini cu

Copii. Cercetare interdisciplinară în transporturi

Perspective, 10(100367).

https://doi.org/10.1016/j.trip.2021.100367

Uteng, TP, Cresswell, T. (2016). Mobilități de gen: spre a

Înțelegerea holistică. În Uteng, TP ., Cresswell, T. (eds.) ,

Mobilități de gen (p. 15 -26). Abingdon, Oxfordshire:

Routledge.

Uteng, TP (2021). Gen și mobilitate în lumea în curs de dezvoltare. În

Pereira, RHM, Boisjoly, G. (eds.), Advances in Transport Policy

și Planificare. Probleme sociale în planificarea transporturilor, vol. 8 (pag. 33-

69). Cambridge, San Diego, Oxford, Londra: Academic Press.

Valera, S., Casakin, H. (2022). Integrarea observației și rețelei

Analiză pentru a identifica modelele de utilizare în spațiul public: o perspectivă de gen. Frontiers in Psychology, 13, 898809.

Presiunea ideologică asupra libertății de exprimare în presa locală pe

Ziua Internațională a Femeii (1979- 2000).

Studiu de caz: Bistrița -Județul Năsăud

O

ana-Ramona ILOVAN1, Claudia Septimia SABĂU2

1.I

introducere și context teoretic

Această cercetare și-a propus să identifice temele cheie legate de

reprezentări ale femeilor în România (un studiu de caz pe județul Bistrița-Năsăud) și în discursul mass-media de Ziua Internațională a Femeii, cu un deceniu înainte (19 79-1989) și unul după 1989.

(1990- 2000), anul Revoluției Române, folosindu-se

cadru teoretic și metodologic propus de conceptul de reprezentare (ca produs cultural) și de domeniul genului

studii.

1 Universitatea Babeș -Bolyai, Facultatea de Geografie, Catedra Regională

Geografie și Amenajarea Teritoriului, Identități și Dezvoltare Teritorială

Centrul de Cercetare, Cluj-Napoca, România, oana.ilovan@ubbcluj.ro ,

https://orcid.org/0000 -0003- 2075- 1808 ; IFSGen. Rețeaua pentru

Cercetarea istoriei femeilor și promovarea studiilor de gen în România, https://ifsgen.umfst.ro/

2 Universitatea Babeș -Bolyai, Departamentul Patrimoniu Cultural Academic,

Muzeul de Istorie al Universității, Cluj-Napoca, România,

claudia.sabau@ubbcluj.ro , https://orcid.org/0000- 0001 -6998- 2573 ;

IFSGen. Rețeaua de cercetare și promovare a istoriei femeilor

Gender Stu a murit în România, https://ifsgen.umfst.ro/

 Conceptul cheie al cercetării noastre este acela de reprezentare ca

definite şi cercetate în Noua Geografie Culturală şi în

Studii culturale (Rose, 2014). Reprezentările sunt produse culturale

impregnate de putere și ne ghidează lectura și înțelegerea lumii și a contextului în care trăim (Hall, 1977a, 1977b). Ele construiesc discursuri și sunt construite de discursuri (deja existente). Prin discurs, înțelegem „o anumită cunoaștere despre

lume" care creează structura pentru înțelegerea lumii și a acțiunilor oamenilor (Rose, 2014, p. 190).

Reprezentările de gen în societatea românească au

au fost deja analizate în strânsă legătură cu aspectele politice, sociale,

realitățile economice și culturale ale perioadelor istorice ale socialismului

și post-socialism (Miroiu , 2010, 2020; Jinga, 2015; Teampău, 2016,

2017; Cucu, 2019; Massino, 2019; Asociaţia COMMA, 2021; Fodor, 2021; Ghionea, 2021; Ilovan, 2022).

Presa scrisă făcea parte din cultura de masă și din cultură

sub socialism (cf. Verdery, 1991). Studii anterioare despre gen

reprezentările în special în România comunistă au arătat că produsele mass-media reflectă semnificațiile vieții sociale (o perspectivă patriarhală asupra rolurilor femeilor în societatea românească – cf. Jinga, 2015;

Massino, 2019). Această mentalitate patriarhală a fost numită „the

regim totalitar multimilenar" de M. Miroiu (Miroiu, 2020, p. 2).

Cu toate acestea, reprezentările femeilor în România post-socialistă au

nu a fost studiat în comparație cu cei din socialism și acesta este un gol pe care această cercetare începe să o umple.

2

.M

etodologie

2.1. Material de cercetare

Materialul de cercetare constă în reprezentări ale femeilor în articole și felicitări de Ziua Internațională a Femeii, așa cum au fost publicate în două ziare ale județului Bistrița -Năsăud: Ecoul

215 [The Echo]3 (1979 -1989) și Răsunetul [The Resonance]4 (1990 -

2000). Probabil că publicul era în principal masculin, ca cei care au scris

articolele. Pe prima pagină a fiecărui jurnal, există o descriere:

Ecoul – „organ al Comitetului Judeţean Bistriţa- Năsăud al PCR şi al

Consiliului Popular Judeţean" [organ of t he County Committee of the

Romanian Communist Party and of the County Popular Council in Bistriţa-Năsăud] and Răsunetul – "cotidian democrat independent al

judeţului Bistriţa-Năsăud" [democratic and independent newspaper of Bistriţa-Năsăud County], the lat ter also starting with two lines from

the national anthem "Deşteaptă -te române din somnul cel de

moarte/În care te -adânciră barbarii de tirani!" [Wake up Romanians

from your sleep of death/Into which you've been sunk by the barbaric tyrants].

We selected these newspapers for two reasons. First, Ecoul

was the only newspaper published in Bistrița -Năsăud County during

the communist period (it appeared from 1968 to 1989). It was the

ziarul de propagandă al județului și astfel singurul și cel mai bun pentru o analiză a reprezentărilor influențate de comuniști.

propagandă. În al doilea rând, după decembrie 1989, Ecoul și-a schimbat numele

lui Răsunetul , având aproape aceeași echipă de redacție. Astfel, Răsunetul

continuă Ecoul . În județul Bistrița -Năsăud, un alt ziar

avea să apară doar în decembrie 1996: Mesagerul.

Punctul forte al acestei alegeri a materialului de cercetare este tocmai posibilitatea de a analiza comparativ perspectiva echipei editoriale (la fel, inainte si dupa 1989) asupra sarbatoririi celei de 8.

al

Martie si implicit asupra femeilor.

3 Sâmbătă, 24 februarie 1868, a apărut primul număr al

săptămânal Ecoul (Tanco, 2004, p. 235). Începând cu numărul 185, din 1 din

iulie 1971, statutul său s-a mutat într-un cotidian (Tanco, 2004, p. 239),

până pe 4 mai 1 9 7 4 când începe săptămânal, pe

Sâmbăta, 8 pagini, în format mic (Tanco, 2004, p. 242).

4 Primul număr al Răsunetul a fost publicat într-o zi de joi, pe 4

ianuarie 1990. A apărut în zilele de marți, miercuri, joi, vineri și sâmbătă (Tanco, 2004, p. 251).

 Am selectat doar materiale publicate pentru sărbătorirea zilei de 8 din

Martie, Ziua Internațională a Femeii, cu un deceniu înainte și unul după

Revoluţia Română. Aceste materiale au fost în principal

mesaje de felicitare în secțiunea de publicitate a revistelor.

Pe lângă acestea, au publicat editoriale, scurte relatări, poezii, cuvinte încrucișate etc. și toate acestea ne-au ajutat să identificăm portretele oficiale.

a femeilor în presa locală a județului Bistrița-Năsăud. In plus,

am analizat pe scurt articolele pe tema femeilor din acestea

ziare pentru a crea o imagine a contextului general (politic, economic și social). Am intervievat și un jurnalist

5 cine

am lucrat pentru ambele ziare și am efectuat o analiză a literaturii

despre istoria Zilei Internaționale a Femeii din România și din străinătate,

luând în considerare atât mass-media, cât și articolele științifice.

2.2. Metode

Ne-am concentrat pe procesul de construire a reprezentărilor ale

femei prin text scris. Prin urmare, în studiul nostru, utilizăm metode de cercetare calitativă, centrate pe analiza descriptivă și

analiza discursului. Ca atare, am identificat mai întâi subiecte cheie în reprezentările femeilor și le-am analizat în legătură cu

contextul politic, economic și social al perioadei (Rose, 2014;

Mattissek, 2018). Am analizat textul scris al ambelor articole și

mesaje de felicitare în cele două ziare. Pe lângă cele două

metodele menționate mai sus, am folosit-o și pe cea comparativă.

Analizând aceste surse, ne propunem să explicăm procesul de

construirea ideologică a imaginii femeii, precum și a prezenta

legitimarea rolului lor prin discursul socialist, respectiv perioada post-decembrie 1989.

5 Interviu telefonic, în noiembrie 2022, cu jurnalistul Traian Săsărman.

Toți jurnaliștii la începutul anilor 1980 și cu unele excepții la sfârșitul anilor

Anii 1980, pentru Ecoul, au fost bărbați. O situație similară în anii 1990, pentru Răsunetul .

 3.Ziua Internațională a Femeii. Istoria sa și câteva perspective

eu

În această secțiune, prezentăm pașii făcuți pentru instituționalizarea celui de-al 8-lea

martie ca Ziua Internațională a Femeii. În SUA, New York,

femeile și-au început protestele în masă în 1908, cerând condiții de muncă îmbunătățite, salarii mai bune și dreptul de vot. Prima Zi a Femeii a fost sărbătorită pe 28

februarie 1909, la iniţiativa lui

Partidul Socialist din SUA în amintirea grevei și protestului femeilor din 1908, la New York. A fost prima Ziua Națională a Femeii (Pruitt, 2022).

Ziua Internațională a Femeii are origini socialiste, ca și în 1910

a fost propus pentru prima dată la Copenhaga, unde a doua

A avut loc Conferința Internațională a Femeilor Socialiste, de către germană

socialistă Clara Zetkin, un membru de frunte al Partidului Social Democrat German (Gaido & Frencia, 2018, p. 277; Gissi, 2018, p. 433).

A fost aprobat de 100 de femei din 17 țări. În 1911, în Austria, Danemarca, Germania și Elveția, ziua a fost sărbătorită pentru prima dată. Asta a fost pe 19

martie și a fost un simbol al

trebuie să îmbunătățească egalitatea de gen (adică să se realizeze drepturile de bază pentru

femeile, precum dreptul de vot, accesul echitabil la piața muncii, educație, servicii de sănătate, pentru a avea funcții publice) (Wood, 2017; Gissi, 2018).

Femeile proletare socialiste au fost coloana vertebrală a socialistei

Internațională a Femeilor și a luptat pentru a-i răsturna pe cei opresivi

regimul capitalist, conform unei perspective marxiste asupra societății și dezvoltării (Wood, 2017; Gaido & Frencia, 2018, p. 3). După Primul Război Mondial, susținerea femeilor pentru pace a devenit mai puternică, iar mișcarea feministă de la sfârșitul secolului al XIX-lea.

secolul a fost relansat.

După ce femeile ruse au intrat în grevă pentru pâine, pace și

drept de vot, la 23 februarie 1917 (8 martie conform

calendarul gregorian), răsturnând regimul țarist – cel rus

Revoluție – bolșevicul Alexandra Kollontai l-a convins pe Lenin să se întoarcă

Ziua Internațională a Femeii într-o sărbătoare oficială în Uniunea Sovietică (Wood, 2017). Ziua a oferit un sentiment de comunitate tuturor celor care

 a sărbătorit-o și s-a supus practicilor instituționalizate privind

ocazie (adică, oferirea de cadouri); a impus, de asemenea, genul construit social

norme (cine este sărbătorit, cine dă cadouri, din ce motive, cui

le primește) (Wood, 2017, p. 735).

În 1945, a fost semnată Carta Națiunilor Unite și

a afirmat egalitatea de gen. Aceasta poate fi considerată o premieră

piatră de temelie pentru internaționalizarea International Women's

Ziua (Yogurtcu, Toker & Ozkan, 2020). Apoi, Națiunile Unite

1975 a fost declarat Anul Internațional al Femeii.

În ciuda apelurilor feministe pentru drepturi egale pentru femei și

bărbați, paritatea de gen în toate domeniile vieții nu a fost încă atinsă și

câștigurile în conducere și participare economică nu sunt la fel de mari ca

cei din sănătate și educație (Anonim, 2015). In plus,

Ziua Internațională a Femeii a fost adaptată și, prin urmare, în prezent

are moduri diferite de a fi interpretate în diferite ţări şi

culturilor. De exemplu, a fost folosit pentru a dezvolta servicii publice pentru femei (pentru îngrijirea copiilor, hrană, spălătorie) și pentru a le atrage în organizațiile politice în Rusia anilor 1920 (Wood, 2017, p. 737). În România, asta

a fost folosit de propaganda comunistă pentru a legitima sistemul politic ca unul democratic, respectând drepturile omului și emancipând femeile. În această țară, a fost întotdeauna o zi de lucru obișnuită, dar

cu sărbători pentru femei.

În România, Ziua Internațională a Femeii

6 a fost sărbătorită

începând din 1945, după aderarea la putere a primului guvern comunist (condus de Petru Groza) (Aoşan, 2022). În 1946, femeile și-au câștigat identitatea politică prin dreptul de vot (a devenit universal pentru toți cei cu vârsta de 21 de ani sau mai mult) (Legea nr. 560).

privind alegerile pentru Adunarea Deputaților, decretul nr. 2.219 din 13

iulie 1946).

Suplimentând aceasta, doi ani mai târziu, prin articolul 16 din

Constituția Republicii Populare, publicată în aprilie 1948,

6 Singular este folosit în România când se referă la această zi.

219 legiuitori au stipulat egalitatea tuturor cetățenilor Republicii,

indiferent de sex (de exemplu, gen), naționalitate, rasă, religie și

nivel cultural. Articolul 21 a consolidat articolul 16 și a dat femeilor,

în mod explicit, drepturi egale cu bărbații:

„Femeia are drepturi egale cu bărbații, în toate domeniile statului,

economică, socială, culturală, politică și în ceea ce privește viața privată

drept. Pentru muncă egală, femeia are dreptul să fie remunerată în mod egal

unui om” (Dumănescu, 2012, p. 47).

Egalitatea femeii cu bărbatul în ceea ce privește drepturile ei

a reprezentat în timpul socialismului o axiomă economică, socială și

viata politica. Potrivit discursului lui Nicolae Ceaușescu, susținut în timpul

ședința Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 18

şi 19 iunie 1973, referitor la crearea

condiții pentru egalitatea deplină a sexelor, el a afirmat că oamenii ar trebui tratați „nu ca bărbați și femei, ci în calitatea lor.

a membrilor de partid, a cetățenilor, pe care îi evaluăm exclusiv pe baza

munca lor” (Deliman, 1977, p. 10 -11).

În timpul comunismului, această zi a fost sărbătorită și ca a Mamei

Ziua sau punând în prim plan rolul femeii ca mamă. Era o zi în care femeile și mamele primeau flori și cadouri. Primul

sarbatorile de 8

martie sunt mai vizibile începând cu 1950

(Vrînceanu, 2016). Femeile au fost lăudate în special pentru succesul lor

la locul de munca.

Protestul și activismul politic au fost asociate cu

sensul zilei de 8 martie în întreaga lume și în Uniunea Sovietică, de asemenea,

dar aceste semnificații au fost pervertite în timp și înlocuite cu

cele potrivite pentru propaganda internă în timpul românesc

regimul comunist. De exemplu, începând cu anii 1970, femeile tind să fie la fel de lăudate pentru rolul lor de mame, ceea ce era în conformitate cu politica pronatalistă a lui Ceauşescu. Astfel, românca a fost

celebrată pentru multiplele sale roluri în producția și reproducerea societății socialiste (adică muncitoare, casnică, mamă).

220 Mai mult, cultul personalităţii lui Nicolae şi Elenei Ceauşescu

începe la începutul anilor 1970 și 8 martie servește asta

scop (Bunghez, 2021; Ţiu, 2022). Ziua s-a transformat de asemenea într-o

un omagiu adus Elenei Ceauşescu, femeia socialistă perfectă,7 în timp ce „cel

masele” de alte femei erau anonime și percepute ca având o singură voce atunci când o laudă, fiind recunoscătoare față de ea. În același sens,

conștiința socialistă a femeilor urma să fie dezvoltată prin sărbători (în special politico-educative și cultural-artistice).

activități) și propagandă caracteristică celor 8

martie, unde

sistemul politic şi statul român urmează să fie descrise ca

promovarea unei politici profund umaniste.

Ziua de 8 martie în România socialistă a fost un prilej

să îmbunătățească cultura patriotică a muncitorilor și să-și arate dragostea față de Partidul Comunist (Țiu, 2022). Femeile aveau

responsabilități pentru „producție, familie și societate”. În concluzie,

Ziua Internațională a Femeii a fost politizată. În mass-media, oamenilor li s-a amintit de asta în felul următor: Ziua Internațională a Femeii în anul 35.

a-a sărbătoare pentru eliberarea țării

şi al 12-lea Congres al Partidului Comunist Român (Ecoul ,

1980) și o „bucurie pentru toți muncitorii din țara noastră” (Ecoul, 1979).

Manifestările înrudite au contribuit la apariția unui comun

memorie pentru români în a doua jumătate a secolului al XX-lea şi

reprezentările sale au fost transmise de-a lungul generațiilor până la

ziua de azi.

7 poezii pentru Elena Ceauşescu: „Fiica patriei” [Fiica Patriei]

(Ecoul , 1987) și „Primei fiice a țării”

Patria] (Ecoul , 1989).

Capitolul 8. Femeile românce în și în afara dezvoltării

221 4. Femeile în perioada 8 martie la Ecoul și Răsunetul (1979 -2000)

4.1. O privire de ansamblu asupra reprezentărilor femeilor în art icles de la Ecoul

(1979 -1989)

În perioada comunistă, femeile au devenit din ce în ce mai multe

prezent în spațiul public, iar sărbătoarea de 8 martie a fost a

pretext perfect pentru asta. De fapt, mi s-a părut o bună oportunitate, asemănătoare cu alte sărbători naționale „alese cu grijă și golite de

adevărată semnificație” (Preda, 2014, p. 289), pentru a aduce un omagiu lui Nicolae Ceaușescu și soției sale.

Sărbători pentru cei 8

martie erau apropiate de cele ale a

zi semnificativă din istoria contemporană a românului

oameni, 6 martie 1945, ziua în care primul comunist

Guvernul condus de Petru Groza a venit la putere. La începutul lui

primăvara, sărbătorirea zilei de 6 martie a fost un concurent serios pentru

serbări pe 8 martie în paginile Ecoul, pentru că acesta

a oferit celui dintâi un spațiu generos pe paginile sale.

Pe 8 martie, la Ecoul , pe lângă felicitări, care

am analizat într-o secțiune separată a acestui capitol, ei au publicat

editoriale, articole, rubrici speciale, scurte relatări, poezii etc.,

semnate fie de jurnaliştii din echipa redacţională, fie de colaboratori externi. Aceste materiale au început pe prima pagină a lui

ziar și a continuat de obicei la paginile 3 și 4. Uneori, aceste materiale au fost ilustrate cu fotografii. Femeile sunt reprezentate lucrând în industrie și agricultură, împreună cu bărbații, participând la activități culturale și politice (de exemplu, în adunările folclorice și studiind în instituții de învățământ și culturale). Ei sunt considerați „constructorii unei vieți fericite” (Ecoul , 1981).

Femeile sunt fotografiate la locul lor de muncă, vorbind despre

cât de mult și-au iubit meseria. Sau sunt fotografiate cu copii (de exemplu, ținându-și bebelușii în brațe după naștere, primind flori de la copiii lor). Aceste femei sunt în mare parte tinere. Pentru a afla despre

Romance, in Ecoul , sunt publicate cuvinte incrucisate tematice pe

222 cu ocazia Zilei Internaționale a Femeii: „Oda femeii",

„De Ziua Femeii".

Femeia este considerată „o prezență remarcabilă în cele mai multe

diverse sectoare de activitate" (Ecoul, 1984), în special în educație,

cercetare științifică, și sănătate, dar și în industrie și agricultură

(Ecoul , 1989) iar esența ei este înfățișată prin imagini cu și poezii

pentru prima femeie a României: Elena Ceauşescu (Ecoul , 1986).

Mai mult, femeile sunt organizate și fac parte din „Comisia Femeii" în instituții, fabrici etc. care stabilește împreună cu ele și pentru ele „modalitățile cele mai eficiente de acțiune" (Ecoul , 1988).

Analizând aceste materiale am identificat mai multe recurente

subiecte în reprezentarea femeii, avizate de regimul politic în scop propagandistic: femeia este egală cu bărbatul; cel

femeia este „tovarășă de viață" și mamă; femeia ca simbol al

națiunea; femeia care poartă salopete și paltoane în timpul serviciului

(tractorist, sudor, medic, inginer, profesor etc.) și femeia care lucrează în cooperative agricole, toate contribuind la lucrările de construcție a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Femeia fiind egală cu bărbatul a fost „una dintre cele mai mari

promisiuni ale comunismului" (Massino, 2004, p. 137). În Ecoul , 1979, în

an article titled „Tovarăşele noastre de muncă, de viaţă şi ideal" [Our

Tovarăși de muncă, viață și ideal] (Moldova, 1979), citim că

femeia este muncitoare, este o tovarășă demnă de viață, în fabrici,

laboratoare și lanuri de porumb. Ea participă activ la construirea societății noastre socialiste dezvoltate multilateral.

Femeile și bărbații din România au aceleași drepturi

ei de către patria și Partidul:

„Partidul nostru a vrut să fie corect pentru că numărul, forța și

calitățile ei o califică pentru o viață liberă și demnă; ea este capabilă

de a avea succes în multe domenii care erau tabu pentru ea în

trecut” (Moldova, 1979, p. 1).

„Partidul nostru comunist s-a ocupat constant să asigure

economic, social, cultural și legislativ favorabil pentru

 promovarea femeii, la egalitatea ei cu bărbatul. Astfel, un

Întreaga confruntare a prejudecăților perpetuate de sute de ani s-a prăbușit

jos, când i-au fost închise toate căile de împlinire pentru personalitatea femeii” (Moldova, 1979, p. 3).

Femeile au acces la mediul politic, economic, social și

viata culturala:

„Astăzi o admirăm pe femeia tractoristă, pe femeia sudoră,

femeia medic sau inginer, femeia educatoare,

femei care dau sens prezentului, dau puls si nou

fior până în prezent pe acest șantier imens care este al nostru

ţară” (Moldova, 1979, p. 1).

„Capac de sentimente umane înalte, dorește pacea lumii, îngrijește

fericirea generațiilor viitoare, mama copiilor noștri,

femeia din zilele noastre este apreciată pentru efortul pe care îl face

dezvoltarea patriei noastre” (Moldova, 1979, p. 3).

Supus unei lungi discriminări din punct de vedere juridic, dar

nu numai asta, femeile erau percepute ca un grup social de care avea nevoie

a fi emancipat. Chiar dacă această emancipare s-a materializat la

la nivel legislativ prin acordarea dreptului de vot femeilor, prin intermediul

noile coduri ale familiei si muncii, de fapt acest legislativ

emanciparea a fost deturnată de funcționarea instituțiilor și de „mentalitatea misogină a poporului de partid” (Dobre, 2015, p. 157).

Emanciparea femeilor în timpul comunismului a fost „un duplicito pentru noi și

emanciparea distorsionată”, care nu a îmbunătățit autonomia personală

sau statutul femeii, iar când comunismul s-a prăbușit în 1989, în societatea românească existau trei realități care controlau genul.

relații: patriarhat tradițional, egalitarism de gen și stat

patriarhatul (Hurubean, 2015, p. 19).

Se pare că societatea comunistă a oferit femeilor șansa

de emancipare multilaterală, dar, în realitate, s-a tradus prin sclavie în

numele unei serii de idealuri utopice:

„Egalitatea în drepturi pentru toți cetățenii țării noastre, adoptată în

ani de construcție socialistă, a emancipat femeia, dându-i-o

drepturi absolut egale între ceilalți membri ai societății,

 deschizându-i mari posibilităţi de afirmare în plan economic,

viața socială și politică a țării noastre” (Ecoul , 7 martie 1989).

Femeia fiind „tovarășă de viață” și mamă . În

societatea comunistă, femeia este prezentată într-o dublă ipostază,

trebuind să îndeplinească o dublă sarcină: să contribuie la economia celui

ţară şi să contribuie ca soţie şi mamă. A fost încurajată atât pentru funcția ei productivă, cât și pentru cea reproductivă: „un aliat de încredere al

cuceririle noastre”, femeia a fost prezentă în fabrici, pe construcții

amplasamente, în câmpurile pentru lucrări agricole, în școli și laboratoare, în

familia și societatea (Ecoul , 7 martie 1981).

Cu ocazia zilei de 8

martie, „munca și viața

tovarăși ” au primit felicitări, flori și gânduri bune. Dar,

mai mult decât atât, a fost ocazia perfectă de a le aduce un omagiu

realizări, la implicarea lor în realizarea obiectivelor partidului

și cele din planul de lucru al Comitetului Județean al Femeilor

(Ecoul, 5 martie 1983).

Mamele din judet au fost personajele principale ale

poezii publicate cu această ocazie . Autorii au fost fie studenți

sau colaboratori externi ai ziarului, nu neapărat oameni literari. De exemplu, erau muncitori, ca Traian Andronesi, a

muncitoare care semnează o poezie dedicată tuturor femeilor, intitulată „On Your

Ziua” și publicată în Ecoul pe 3

martie 1984.

Femeia – simbol al națiunii și al păcii mondiale. În

mai multe numere de Ecoul, femeia este reprezentată alegoric,

împreună cu flori, un porumbel alb și globul terestru. De exemplu, în numărul celor 8

martie 1986, publică a

desenând cu chipul femeii lângă globul terestru și

trei porumbei și , din tulpina unui ghiocel, scrierea artistică este

a apărut pentru a forma 8 Martie [8 martie]. Această figură alegorică,

fără legătură cu femeia obișnuită a perioadei, este reprezentată aproape

identic în ziarul Scânteia [Scânteia], pe 8 martie

ediţia 1983 (Massino, 2004, p. 155).

 Femeia în salopetă sau haine (tractorist, sudor, macara

operator, om de știință, medic, inginer, educator etc.) și

femeie care lucrează în cooperative agricole. De exemplu, în Ecoul

din 7 martie 1981 sunt publicate scurte relatări despre unele

femei model: lucrătoarea cooperatistă Ana Ujlaky din Șintereag

și meșteșugaria Maria Tomi din Bistrița. De-a lungul acestora sunt

au prezentat femeile care lucrează la Sera de flori din Șieu sau pe cele angajate la secția de broderie a Cooperativei „Unirea" din Bistrița.

Din paginile ziarului, cititorii află care au fost

evenimentele festive oficiale organizate pentru a onora femeile de pe

prilejul de 8

martie. Un eveniment tradițional anual, cu același

scenariu, a fost întâlnirea festivă organizată de Casa de Cultură a Orașului

în Bistrița. Printre participanți s-au numărat și membrii județului

Organizația de Partid, Comitetul Executiv al Consiliului Popular Județean, activiști de partid și de stat, persoane din fabricile și instituțiile orașului, mulți muncitori și „alte femei

camarazi distinşi la muncă" (Ecoul , 7 martie 1981).

Desfășurarea evenimentului a fost aceeași în fiecare an. The

președintele Comitetului Județean pentru Femei va ține un discurs referitor la semnificația celor 8

martie și evenimentul

a culminat cu anunțul că o decizie unanimă a fost

la care au ajuns participanții pentru a trimite o telegramă tovarășului Nicolae Ceaușescu, în care se exprimă atașamentul femeilor din județ față de lider. De asemenea, temele discursului au fost aceleași ca în anii precedenți: situația privilegiată a femeilor în socialistul.

societate, pentru că s-au bucurat de egalitate totală în drepturi cu bărbații și au avut o contribuție semnificativă ca „tovarăși de muncă, de viață și de ideal" (Ecoul, 10 martie 1979), au construit multilateral

societate socialistă dezvoltată. A fost o oportunitate bună pentru mii de oameni

a femeilor din judeţ să-şi exprime încrederea şi ataşamentul faţă de

Nicolae Ceaușescu, secretarul general al românului

Partidul Comunist, a cărui grijă și sprijin au condus la crearea unui „cadru fertil pentru participarea completă a femeii la

226 viaţa economică, politică, socială şi culturală a patriei” (Ecoul ,

10 martie 1979). După acest discurs, un program cultural-artistic

ar urma.

Tovarășei Elena Ceaușescu i s-a adus un omagiu pentru ea

contribuția la dezvoltarea științei și culturii românești,

printre alte contribuții ale ei (Ecoul , 13 martie 1982). Ea era

portretizată ca o academică de renume mondial, prima femeie din

ţară, „care împreună cu omul curajos şi îndrăzneţ”, nimeni altcineva

decât Nicolae Ceaușesc u însuși, „contribuie prin complexul ei

și activitate multilaterală la progresul României contemporane” (Ecoul , 12 martie 1983).

Omogenizate și depersonalizate, femeile din Bistrița-

Județul Năsăud au fost prezentate ca un mecanism care a acționat

„să se străduiască cu generozitate și pricepere” în toate domeniile de activitate, scopul lor

în viaţă fiind să traducă în realitate deciziile programatice ale

Partidul și ideile tovarășului Nicolae Ceaușescu (Ecoul , 10 martie

1979). Au trebuit să acţioneze pentru depăşirea ritmică a sarcinilor planului,

pentru a spori bogăția națională și dezvoltarea generală a județului precum și a țării (Ecoul , 8 martie 1980).

Pe lângă organizarea acestei întâlniri festive, ziarul

menționează programe cultural-artistice dedicate Internaționalului

Ziua Femeii care a avut loc în grădinițe și școli, principala

motivul acestor evenimente fiind acela de a aduce un omagiu femeii -mamei

iar Elenei Ceaușescu, prima doamnă a țării și a

protector al copilăriei (Ecoul , 8 martie 1986). Alte categorii de

evenimentele menționate de ziarul județean au fost: deschiderea expozițiilor de pictură, prelegeri, vizionare de filme, spectacole festive (de exemplu, cel cu titlul „Un cântec, o floare... Toate razele de soare”

(Ecoul , 13 martie 1982) sau simpozioane (cum ar fi cel organizat la 1

Sf

din martie 1984, cu tema „Concepţia românului

Partidul Comunist, al tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general

al Partidului, Referitor la rolul femeii în mediul economic, politic

și Viața socială a țării, și în conducerea Societății”).

Capitolul 8. Femeile romănce în și în afara dezvoltării

227 În majoritatea statelor totalitare, scopul principal al politicii

retorica a fost crearea unei comunități de anonimi și izolați

indivizi, o afirmație dovedită foarte bine de conținutul

ziare analizate:

„Spre deosebire de partenerii lor de viață, bărbații, care erau simpli

lucrători anonimi, femeile erau anonime atât ca lucrători

și mame” (Massino, 2004, p. 151).

O singură femeie nu era nici anonimă, nici invizibilă

România socialistă: Elena Ceaușescu. Chiar dacă am putea crede că Elena

Ceaușescu a fost actorul principal în mesajele din 8 martie, articolele

lui Ecoul ne contrazic. Familia Ceaușescu este omagiată ca a

cuplu, chiar cu ocazia zilei de 8 martie Elena Ceaușescu

împărțind cu soțul ei atât spațiul cultural, cât și cel politic

(Massino, 2004, p. 151).

4

.2. Felicitări pe 8 martie la Ecoul (1979 -1989)

4.2.1. Context: felicitări invitatoare

Salutările de 8 martie, Ziua Internațională a Femeii, au fost

publicate pe paginile dedicate ale ziarului, în reclamă

secțiune. Asta pentru că cei care și-au dorit felicitările publicate au trebuit să plătească pentru spațiul din jurnalul respectiv. Cei care au felicitat femeile din judeţul Bistriţa -Năsăud au fost

diverse, dar majoritatea erau reprezentanți ai instituțiilor (nu persoane, ci organizații, comitete etc.): Comitetul Județean al Femeilor din Bistrița-Năsăud, Comitetul de Partid al unei anumite instituții, o fabrică, cooperativă agricolă, sindicatele și

consiliile oamenilor muncii, Uniunea Tineretului Comunist, și redacția ziarului propriu-zis (cel care se ocupă de propaganda comunistă prin mijloacele de informare în masă din județ).

De obicei, jurnaliştii întrebau organizaţiile de femei,

directorii de fabrici sau de instituţii de stat indiferent dacă doresc

 și-au publicat felicitările de 8 martie. Această întrebare

a avut loc fie prin telefon, fie în persoană (jurnaliştii aveau o listă cu toate

ei la nivel de judeţ şi le-ar întâlni la lor

locurile de muncă respective). A fost inițiativa jurnaliștilor de a invita felicitări; au fost mai puține inițiative venite de la instituții, fabrici etc. În ultima perioadă a Ecoul, jurnaliştii

avea un model. Unele unități trimiteau un text și doreau ca acesta să fie publicat așa cum era, în timp ce altele le cereau jurnaliștilor să scrie

text pentru ei cât au putut de bine. În alte cazuri, jurnaliştii

ar ajusta doar textele. În Ecoul, textul trebuia să fie unul sobru.

Potrivit respondentului nostru, jurnaliştii din Bistriţa -Năsăud

Județul au fost pionieri în a felicita (și pentru perioada Crăciunului sau

alte sărbători pe parcursul anului, nu numai pentru Internațional

Ziua Femeii); alte judeţe au preluat modelul lor pentru această practică

de mesaje de felicitare cu ocazia Zilei Internaționale a Femeii.

4.2.2. Motive pentru a felicita: celebrarea rolurilor femeilor

Mesajele transmise de toate părțile interesate menționate mai sus

au tema generală că femeile contribuie la construirea

România socialistă și de aceea sunt felicitați. Deşi

felicitate ca grup, femeile judetului nu sunt

omogene în capitalul lor simbolic, ca discursiv oficial

practica se reflectă în felicitări și femeile sunt plasate în

ierarhia rigidă încărcată ideologic:

„Pe 8 martie, Ziua Internațională a Femeii, ne adresăm

toate femeile, muncitorii, țăranii, intelectualii – români,

maghiari, germani si apartinand altor nationalitati in

Bistriţa -Judeţul Năsăud, cele mai calde felicitări, urări

sănătate, fericire și satisfacție deplină în ei

lucrare de construire a României socialiste!” (Comitetul Judeţean al Femeilor din Bistriţa-Năsăud) (Ecoul
, 1980).

 Anul viitor, Comitetele Judeţene şi Municipale ale

Femeile din Bistriţa-Năsăud au urat femei de toate naţionalităţile,

indiferent de locul lor de muncă, „cele mai calde felicitări pentru

activitatea şi rezultatele lor” având în vedere „sfera şi soarta femeilor”.

Aceste organisme le doresc femeilor „satisfacție, fericire și sănătate bună”

în ordine :

„[…] să contribuie și în etapa următoare cu mai multă eficiență

la toate îndatoririle lor de mame, producători de bunuri materiale,

constructori ai societății noastre socialiste” (Ecoul , 1981).

Acest mesaj le transmite femeilor că rolul lor principal este de a

mama in timp ce cea a unui muncitor este doar una secundara . Se poate

Prin urmare, înțelegeți că în anii 1980, Partidul Comunist

a subliniat rolul tradițional al femeii, ignorându-l pe celălalt

mesaj propagandistic care afirma faptul că femeile sunt egale cu

barbati . Se poate crede că femeile au fost deja emancipate

prin educație, instruire și muncă, iar acum se pot întoarce să facă

datoria lor față de patrie: să nască și să crească copii, viitorul

muncitori și mame ale națiunii. Cu toate acestea, astfel de mesaje sunt

mai degrabă o excepție în felicitările din 8 martie,

deoarece instituţiile pun accent pe rolul femeii muncitoare .

Cu toate acestea, editorialul folosește o ierarhie a femeilor

biroul noului ziar în mesajul lor de felicitare, amintind

cititorii ordinului de preferință impus de Partidul Comunist: muncitori, țărani și intelectuali. Cu toate acestea, femeile sunt

construite cultural mai întâi pe baza genului lor și apoi pe identitatea dată de tipul de muncă pe care o desfășoară (în industrie, ca

muncitori, pe domeniul agricol sau ca intelectuali). Ele manifestă la locul de muncă trăsături naturalizate ca feminine în limba română

societate: „abnegare (sau sacrificiu), conștiinciozitate și exemplificare

dăruire” pentru realizarea „viitorului luminos al patriei”

(Ecoul, 1980).

Femeile sunt definite ca „tovarăși de muncă” și sunt

felicitat pentru:

230 „[…] contribuție substanțială la muncă și activitatea civică

[activitatea obștească] pentru progresul patriei noastre iubite,

Republica Socialistă România” (Ecoul , 1980).

Din nou, sănătatea bună, fericirea și norocul sunt printre cele mai multe

urări frecvente pentru femeile care lucrează. Femeile sunt „cu căldură

felicitat” mai precis pentru contribuția lor la

îndeplinirea sarcinii cuprinse în planul fabricii, pentru „specialul lor

rezultate obţinute la rezolvarea sarcinilor planului” şi, în plus

fericire, ei trebuie să aibă „noi succese în munca lor”. Lor

contribuția este și politizată pentru că se dorește mult impuls

le astfel încât femeile să poată îndeplini „marele sarcini ale zilei de 12

Congresul Partidului Comunist Român” (Ecoul , 1980). Acest tip

de mesaj se repetă în următorii ani, numind alte congrese. Toate femeile sunt felicitate, dar tinerele sunt în special

felicitaţi de organizaţia lor: Uniunea Tineretului Comunist.

Aceste felicitări au un subiect comun, în afară de

ideea generală a muncii; ele includ o perspectivă asupra trecutului recent

(femeile sunt felicitate pentru realizările din anul precedent; aceste realizări sunt în mare parte măsurate economic) și încă

unul despre viitor (nu anul viitor, ci o răspândire nedeterminată a

timp).

Mesajul comitetelor județene și municipale ale

Femeile din Bistriţa-Năsăud, în 1982, este identică cu cea din

anul precedent. În 1983, Comitetul Județean al Femeilor vine cu un nou mesaj în care femeile nu mai sunt împărțite în funcție de naționalitate sau de tipul de muncă pe care o desfășoară (muncitoare, țărani, intelectuali). Comitetul:

„[…] felicită călduros toate femeile din județ pentru ei

contribuţie deosebită la dezvoltarea materialului

producţia şi pentru buna gospodărire a oraşelor şi

sate ale tarii noastre, la realizarea Partidului

program, dorindu-le, în același timp, noi și

succes remarcabil în muncă, sănătate și fericire!”

(Ecoul, 1983).

 De obicei, 8 martie este o „ocazie minunată” pentru toate

aceste instituții consideră că:

„[…] felicităm sincer și călduros camarazii de muncă pentru ei

entuziasm și dăruire la muncă”, mai ales în

fabrici. Lucrătorii sunt felicitați pentru contribuția lor „la realizarea și depășirea planului” (Ecoul, 1983).

Urările și felicitările au aceleași caracteristici, dar acolo

sunt câteva caracteristici care depind de tipul de activitate.

Oricum, indiferent de diversitatea domeniilor de activitate, mesajele sunt în concordanță cu ideologia politică și discursul politic oficial al perioadei:

„[Felicităm] toate femeile care și-au depus banii la CEC, dorindu-le creștere în activitate și o creștere mai mare.

manifestare a economisirii lor, folosind cu încredere și din ce în ce mai multe forme de economisire pe care le oferă CEC!” (Ecoul, 1983).

Sau

„[…] felicităm călduros întregul colectiv al

sistem de învățământ, urându-le noi și noi succese în creșterea procesului instructiv -educativ, în creșterea și

educarea tinerei generaţii în cultul muncii şi al iubirii pentru

valorile materiale și spirituale ale poporului nostru” (Ecoul , 1984).

Felicitările subliniază datoria femeilor de a-și rezolva

sarcinile de producţie şi cele civice .

4.

2.3. Femeile și familiile lor

Prosperitatea se dorește și femeilor și familiilor lor. În 1984, bine

dorințele se adresează atât femeilor, cât și familiilor lor și, pe lângă sănătate și fericire, ele includ și dorința femeilor să-și „realizeze toate aspirațiile” (Ecoul , 1984).

Femeile sunt descrise drept „muncitori harnici și demni”

(Ecoul, 1982). Cu toate acestea, femeile sunt felicitate pentru ultimii ani”

Oana -Ramona ILOVAN, Claudia Septimia SABĂU

232 de realizări în ziua lor internațională, dar și la venirea lui

primăvară. Pe langa camarazi de munca, felicitari se adreseaza si catre:

„[…] toate mamele și soțiile pentru efortul lor continuu

manifestată în timpul realizării sarcinilor din plan și colectiv

celor [obşteşti], urându-le lor şi familiilor lor tot binele

sănătate, fericire și putere pentru munca lor pentru a

atinge marile obiective ale quinqueniului de calitate

și eficiență” (Ecoul , 1982).

Conform mesajului de felicitare al editorialului

birou, femei:

„[…] aduc o contribuție substanțială la marile realizări ale

prezentul socialist, punând baze durabile celor strălucitori

viitorul patriei noastre” (Ecoul , 1982).

În 1987, Comitetul Judeţean al Femeilor din Bistriţa -

Năsăud felicită femeile pentru munca lor fructuoasă în toate domeniile

viața socială și economică, urându-le realizări în familie

viața, „în nobila lor misiune de a crește și educa tinerii

generație” (Ecoul, 1987). Din nou, percepem aici că această femeie

comitetul transmite un mesaj politic și este diferit de cel

alte felicitări unde se pune accent pe muncă, nu pe maternitate și pe femei ca educatoare, ca parte a lui Ceauşescu.

politică şi propagandă pronatalistă dură.

4.2.4. Femeile din mediul urban și rural: sarcini economice și civice

În 1984, femeile sunt felicitate pentru „realizările lor în

competiție socialistă, dorindu-le să aibă rezultate bune și în

viitor” (Ecoul , 1984) sau pentru contribuția lor „la realizarea de noi

capacități industriale și realizarea de noi obiective” (Ecoul , 1984).

Femeile din mediul rural sunt felicitate pentru că „au pus în

practica obiectivele revoluţiei agrare” (Ecoul , 1984) şi pt

dublul lor rol: de a aproviziona piaţa cu produse şi de a cumpăra

233 de produse. Când femeile din mediul urban au rolul de cumpărătoare, ele

sunt reprezentați ca „menajele din orașul nostru” (Ecoul , 1984).

Femeile sunt felicitate de anumite companii dacă sunt

cumpărători de produse care sunt utile în activitatea lor de gospodină. Ea

se pare că acesta este un rol pe care femeile nu îl împărtășesc bărbaților și că

anumite produse sunt mai mult asociate sau asociate doar cu femeile cumpărătoare.

Pe lângă felicitarea angajaților, unele dintre aceste mesaje

de asemenea, felicită beneficiarii produselor și serviciilor lor, urându-le: „multă sănătate, fericire și succes în muncă și viață” sau „realizări noi și frumoase în muncă și viață”, „nouă

succese în activitatea pe care o desfășoară în fiecare zi în toate domeniile de activitate” (Ecoul ,

1981). Sensul ar putea fi viața personală, cu cei care doresc așa

separarea dintre muncă și viață.

În 1985, felicitările includ și menționarea femeilor ca

mame si sotii. Din mesaje, înțelegem că sarcinile

în plan sunt realizate de femei ca muncitoare, în timp ce civice

cele sunt realizate de femei în rolurile lor de mame și soții.

O altă noutate constă în felicitările adresate de colectivul editorial deoarece aflăm că acestea își consideră și femeile colaboratoare, pe lângă femeile cititoare așa cum a fost până acum.

În 1986, se menționează mai frecvent venirea lui

primavara precum si urari de armonie si multa sanatate la femei

familii. Anul acesta, și Comitetul Județean al Femeilor

îi felicită „pentru contribuția lor deosebită la îndeplinirea sarcinilor sociale și economice”. În felicitări, se menționează calendarul politic și economic specific, pe lângă ocazia celei de-a 8-a

martie (de exemplu, primul an al

quinqueniu, primii doi ani ai planului cincinal, ultimul an,

etc.). Femeile nu sunt doar harnice, ci și iscusite. Ei

contribuie la:

„[…] realizarea și depășirea principalelor indicatori ai planului,

urându-le, în același timp, sănătate, putere pt

Oana -Ramona ILOVAN, Claudia Septimia SABĂU

234 lucrează pentru a-și îndeplini și depăși sarcinile în prezent

quinqueniu” (Ecoul , 1986).

Acest tip de mesaj se repetă în felicitări

adresate de multe instituții, fabrici, organizații etc. din

anul respectiv. În plus, un an mai târziu, în 1987, femeile care

munca în comerț sunt felicitate pentru activitatea lor de „aprovizionare și deservire civilizată a populației” (Ecoul, 1987). Ea

de menţionat că politica de austeritate aplicată de Ceauşescu

a plăti datoria externă a României a fost în anii 1980 la apogeu,

având un impact dramatic asupra vieţii românilor.

În 1989, o fabrică de prelucrare a lemnului din județ felicită

„femeile lor lucrează camarazi” pentru „efortul lor de a realiza

sarcini economice pentru export” (Ecoul , 1989). În 1989, femeile sunt nr

țărani mai lungi atunci când sunt felicitați, ci „femei lucrătoare în unitățile agricole, care acționează pentru realizarea marilor obiective pe care le-au însemnat [RO, ce le revin]” (Ecoul , 1989).

Inspectoratul școlar și alte câteva organizații din

sistemul educațional a folosit un discurs mai degrabă politic, diferit de cel folosit până acum în anii ’80:

„[…] aducem un omagiu cald și plin de recunoștință tuturor femeilor

implicați în nobila misiune de a forma Omul Nou și noi

le urează sănătate, fericire și noi realizări

în zona educațională!” (Ecoul, 1988).

În 1989, femeile din sistemul de învățământ au „un nobil

misiune, încredințată acestora, de a educa și antrena noua generație

pentru muncă și viață” (Ecoul , 1989).

4.2.5. Accentul pe fericirea personală

În 1985, vedem că unele femei din producție sunt felicitate

(fără a spune motivul, care a fost adesea pentru munca lor

realizări) şi dorinţele ar consta în prosperitatea obişnuită şi

noi succese în activitate, dar „cel mai bun din sănătate și putere de muncă” sunt

235 aveau nevoie „pentru a-și îndeplini aspirațiile personale!” (Ecoul, 1985).

Un astfel de mesaj este atipic pentru că, de obicei, dorințele sunt legate de

munca viitoare în primul rând, pe lângă fericirea personală. Mesajul lui

având multă putere de muncă pentru ca femeile să-și dea seama

dorințele este mai frecventă la sfârșitul anilor 1980 decât în prima parte a acestui deceniu. Cu toate acestea, succesul în munca productivă viitoare rămâne a

trop comun pentru cei care felicită femeile în această perioadă.

În 1987, echipa editorială a Ecoul le mulțumește cititoarelor și

femei colaboratoare, urându-le lor și familiilor lor sănătate, fericire și mari realizări în muncă și viață. Se poate identifica

o schimbare de ton și de mesaj care vine de la redacție

a acestui ziar de propagandă. Schimbarea este vizibilă dacă se compară

sfârșitul anilor 1980 felicitări pentru 8

martie cu cei de la

începutul anilor 1980. Unele dintre aceste felicitări devin mai calde și

mai uman, ceea ce este adevărat și pentru cea mai mare parte a celuilalt

felicitări pe care publică acest ziar. Dorința de personal

fericirea este mai frecventă. Este adevărat că există și mesaje

care rămân aceleași atât în formă cât și în conținut s.

În 1988, sunt publicate felicitări identice cu 1987

în numele colectivului editorial și al Comitetului Județean al Femeilor din

Bistriţa- Năsăud. Femeile continuă să fie felicitate pentru ei

realizările în producție, în cazul femeilor muncitoare (și majoritatea felicitărilor le sunt adresate datorită numărului mare de

participarea fabricilor și a entităților economice similare), precum și

urări de succes în viitor în activitate și „fericire personală” . Unele

mesajele care se adresează felicitărilor reciclate pe cele anterioare. Alte

felicitările iau o întorsătură poetică: „cu bucuria noastră care a izvorât de la primele raze de primăvară, felicităm călduros...” (Ecoul, 1988).

Cu toate acestea, realizările în competiția socialistă, și

noile succese în muncă rămân parte din discursul de felicitare de la sfârșitul anilor 1980, deși prosperitatea personală și familială și

fericire (adică „realizarea tuturor dorințelor personale” – Ecoul , 1988), nu numai

cea colectivă, a intrat în practicile puțului dorinței.

236 4.2.6. Femeile în discursul despre social și economic

evoluție din 1979 până în 1989 – observații finale

Se poate vedea că felicitările au fost influențate atât de cenzură

și propagandă și tind să fie o reflectare, în doar câteva cuvinte, a

oamenii își doresc bine și de a înțelege semnificația

ziua (adică 8 martie) și a femeilor. Tocmai din această cauză,

cititorii află cum sunt reprezentate femeile în discursul despre dezvoltarea socială și economică. În acest discurs, este puțin

spațiu pentru lăudarea feminității sau pentru exprimarea poetică a contextului

a sărbătoririi acestei zile (trăsături ale discursului de după 1989):

„[…] acum când bobocii de flori anunță o nouă primăvară”, „cu

bucuria înfloritoare provocată de ghioceii unei noi primăveri”, „a

zi în care primăvara își câștigă căldura sufletească cu care ne poartă în anotimpurile realizărilor”, „cei 8

martie 1989, o zi cu

razele de soare strălucitoare și ghioceii blânzi, simbol al primăverii care

umple inimile de optimism și bucurie” (Ecoul , 1989).

Cititorii pot vedea în ultimul an al dictaturii lui Ceauşescu

că unele dintre felicitări sunt mai umane; descrieri ale

anotimpul primăverii sunt menite să înfrumusețeze formatul uscat al

Felicitări. În același timp, dorințele de fericire personală sunt mai frecvente. Femeile continuă să fie lăudate pentru munca lor, făcută

„serios și cu solicitudine” (Ecoul , 1989).

În felicitări de la locul lor de muncă, ei sunt numai

definite ca persoane prin munca lor în colectivele socialiste,

lăudați pentru realizările lor în muncă care contribuie la realizarea sau depășirea planului și la realizarea de ansamblu a obiectivelor economice ale partidului. Această construcție a identității femeilor se datorează

faptul că majoritatea femeilor felicitate din acest ziar sunt active în sectorul economic, cu mai puține instituții în domeniul social și cultural.

Cu toate acestea, pentru toți, adresarea felicitărilor pare să fie

să fie o datorie, una scrisă după tiparul propagandei. În acest discurs, femeile „contribuie la realizarea", nu

237 realizarea sarcinii . Acest lucru poate fi înțeles în două moduri:

femeile nu îndeplinesc sarcina de la sine și sunt capabile numai

să contribuie sau că femeile fac parte dintr-un colectiv mai larg (fie și asta

a fabricii, a oamenilor muncitori ai judetului sau Romaniei). Noi

consideră că această din urmă interpretare este mai apropiată de sensul atribuit de cei care scriu mesajele, în majoritate bărbați (au majoritatea funcțiilor de conducere sau de conducere, cu excepția Comitetului Județean al Femeilor).

În Ecoul, este greu de stabilit cine a scris mesajul (om

sau femeie), pentru că aceste mesaje au ca amintită autorul ed

un întreg colectiv sau consiliu etc. Cu toate acestea, putem deduce cu ușurință că

autorii sunt bărbați pentru că majoritatea managerilor din timpul asta

perioada socialistă au fost bărbați (cf. Jinga, 2015, pp. 255 -276; Cucu, 2019).

În plus, acest lucru ne-a fost confirmat în timpul interviului cu care l-am avut

respondentul nostru, jurnalist al ambelor ziare: majoritatea celor

plătind pentru a fi publicate felicitări erau bărbați. Și, evident, atunci când femeile sunt descrise „tovarășii noștri de muncă și de viață", mesajele sunt scrise de bărbați.

Se pot observa unele diferențe și continuități atunci când

comparând aceste mesaje cu felicitări de la începutul anilor 1980. Cu excepția referirii la muncă (adică, felicitat pentru

„Rezultatele bune realizate în fiecare an în perioada socialistă

concurs”), unele dintre felicitările publicate în 1989 nu o fac

dezvăluie amestecul subiectelor promovate de socialişti, dimpotrivă,

felicitările tind să fie din ce în ce mai atent scrise, cu epitete, comparații și metafore, dezvăluind grija pentru frumusețea lor:

„A avea satisfacția muncii bine făcute, când natura se trezește

până la viață, când primele raze de soare anunță bucurii și noi

realizările, adresăm calde felicitări tuturor

colege de muncă cu ocazia zilei de 8 martie,

Ziua Internațională a Femeii, urându-le multă sănătate,

fericirea și împlinirea tuturor dorințelor lor pentru

mai bine” (organizațiile Partidului, sindicatul muncitorilor, sindicatul

238 sindicatul femeilor și consiliul oamenilor muncii [într-unul

fabrica judeţului] (Ecoul , 1989).

Acelaşi Comitetul Judeţean al Femeilor din Bistriţa -Năsăud

identifică caracteristicile cheie ale identității femeilor în mesajul din 1989:

„Cu ocazia zilei de 8 martie, Ziua Internațională a Femeii,

se adresează Comitetului Judeţean şi al Femeilor Bistriţa -Năsăud

felicitări calde pentru contribuția femeilor la realizarea

sarcina judetului in toate sectoarele de activitate, urez tuturor femeilor din

județ sănătate bună, putere de muncă, astfel încât să poată, de asemenea

îmbină în viitor sarcinile lor profesionale cu nobilii lor

responsabilități de creștere și educare a tinerei generații, realizări și fericire în viața personală. Mulți fericiți

revenirile zilei!” (Ecoul, 1989).

În concluzie, în timpul socialismului românesc, femeia a fost o

„tovarăşă e”, dar genul era încă o trăsătură definitorie a identității ei și

politica de stat cu privire la femei. Acesta din urmă a introdus discriminatoriu

măsuri în numele protejării femeilor și a națiunii,

asigurarea viitorului Romaniei si vigoarea bazata pe valori familiale si dure

politica reproductivă (cf. Kligman, 1998; Jinga, 2015; Massino, 2019).

4.3. O privire de ansamblu asupra reprezentărilor femeilor în articolele din

Răsunetul (1990 -2000)

Revoluția din decembrie 1989 a eliminat sintagma lui

femeie „tovarăşă” și a adus-o în prim-plan pe cea a

„reprezentant al sexului frumos” (doamnă, domnișoară, soție, mamă,

fiică și prietenă). Femeia – mama și femeia –

soția/amantul au fost principalii destinatari ai textelor scrise pentru data de 8 din

Martie, în timp ce accentul nu se mai punea pe dorințele care vizau binele comun și progresul societății într-un cadru previzibil, ci binele individual și fericirea personală într-o lume imprevizibilă. Textele nu o mai slăveau pe femeia care

a contribuit la progresul societății socialiste, dar femeia –

239 mama, soția și fiica care au îngrijit rănile

Eroii revoluției.

Locul Elenei Ceușescu a fost luat de Fecioara Maria

care „strălucește”, pentru că prin „născând pe Dumnezeu – uman, ea

răspândi asupra tuturor femeilor marele dar al procreării” (Răsunetul, 8

martie 1990). Se construiește astfel reprezentarea femeii ca „sfântă purtătoare a harului maternității” (Răsunetul, 6 martie).

1993). Astfel, unul dintre elementele noi ale textelor de după 1990 este

cel religios.

Textele sunt umanizate și calde, amintesc de gesturi

afecțiune, mângâiere și sărut. Dacă înainte de 1989 femeile erau doar plătite

omagiu adus, după căderea regimului comunist, femeile au fost

le-au sărutat mâinile și obrajii și s-au îmbrățișat. Cele 8

Martie este nr

mai mult exclusiv o zi de omagiu, dar este și o zi pentru

exprimă recunoștință față de femei. Aceasta este ideea centrală care apare în toate editorialele semnate de Adrian Mănarcă și publicate în fiecare an pe 8

martie, pe prima pagină a ziarului. Pe

Ziua Internațională a Femeii din 1996, acest jurnalist scrie:

„Ar trebui să fim recunoscători acestui miracol etern, care este

mamă, care își recunoaște chipul în sfânta Fecioarei Maria

și în cele ale tuturor femeilor de pe Pământ capabile (ieri sau mâine) să fie mame” (Răsunetul , 8 martie 1996).

În numărul publicat la 6 martie 1998, pe front

pagina ziarului acolo era scris cu litere mari:

„8 martie – Pentru femeile din județ și din lume, a

Gând frumos de recunoștință” (Răsunetul , 6 martie 1998).

Textul unei epigrame pentru 8 martie ilustrează în a

mod comic, dar adevărat, felul în care unii bărbați se raportează la femei în post -

România socialistă. Titlul bine ales este „Femeia în realitate”:

„Acea femeie are dreptul la vot / I n P arliamentand

peste tot, / Și mulți senatori ar vrea / Să fie în aceeași cameră cu ea” (Răsunetul , 6 martie 1993).

Oana -Ramona ILOVAN, Claudia Septimia SABĂU

240 Un jurnalist de sex masculin sfătuiește că, pe 8 martie, bărbații ar trebui

„Uită-te la colegii [lor] de muncă cu mai mult respect și dragoste”

(Mănarca, 1994). Perpetuarea speciei noastre depinde de

femeie, „sexul frumos”. Rolurile femeilor sunt diferite

etape din viața lor, dar imaginea mamei domină:

„Femeia, această adevărată minune, frumoasă și delicată, dăruitoare de viață,

merită tot respectul nostru, mai ales pentru ceea ce întreprinde

pentru noi toți și ce înseamnă ea pentru familie” (Răsunetul ,

Mănarca, 1994).

Un articol scris de o femeie jurnalist arată că femeile ca

bine interiorizat şi normalizat discursul dominat de bărbaţi asupra

rolurile tradiționale de gen. Articolul se intitulează „Dumneavoastră, femeile

…” [Tu, femei…] (Poenar, 1991). Această femeie jurnalist enumeră

calitatile femeilor. Ei au puterea și puterea necesare pentru a

adapta. Ei planifică întreaga zi și se gândesc la familia lor și

altii, se trezesc foarte devreme dimineata, iau medicamente la

alungă el adaches; mereu îngrijorați, își sună copiii la telefon

acasă și își cheamă soții pentru a-i ghida pe tot parcursul lor

zi (le amintesc de anumite lucruri de pe lista lor de lucruri de făcut), fac cumpărături

pentru hrana necesară la orice oră în timpul zilei, după care tânjesc

haine, pantofi și bijuterii pe care nu și le pot permite. Ei rezolvă probleme

la meseria lor, uneori cu ardoare, dar fără răutate.

Câteva femei se abate de la acest model și societatea are de suferit

din acest motiv. Apoi, jurnalistul descrie treburile casnice

a femeilor când se întorc de la muncă și cu ce fac

își petrec timpul liber: citesc ziare (și „nu atât

cărți”), beau cafea cu o vecină, încearcă să afle vreo veste, țin cu ochii pe copii când își fac

teme pentru acasă. De multe ori, femeilor le este greu să găsească fericirea, recunoștința este rară pentru tot ceea ce fac (pentru rolurile lor în familie și ca prieteni și colegi) (Poenar, 1991).

Articole scrise de cele două femei jurnaliste în care am identificat

Răsunetul nu sunt singurele scrise de femei. Alte femei

care publică în Ecoul sunt preşedintele Comitetului Judeţean al

241 Femei din Bistriţa- Năsăud (de exemplu, „Înaltă cinstire a femeii din

societatea noastră” [High Respect for Women in Our Society]), the

secretar al Uniunii Organizaţiei Tineretului Comunist din a

liceul din Năsăud, secretarul de propagandă al Municipalului

Comitetul Partidului Comunist Român din Bistriţa; profesoarele încep să scrie despre predarea de calitate. Un jurnalist a scris un

articol cu titlul „Hai să ne cunoaștem județul”, cu ocazia

din cele 8

martie. Cele două femei jurnaliste care au început să scrie

la sfârşitul anilor 1980 pe subiecte economice în Ecoul continuă să publice

în anii '90 la Răsunetul .

La șapte ani de la Revoluția Română, profesoara Nina

Mangu scrie despre scopul femeii – de a oferi dragoste și

„a avea grijă de pulsul întregii planete”:

„Cerem să fim folositori fără nicio urmă de egoism sau interes.

Interesul nostru este afecțiunea, nevoia de iubire. Da, acesta este dreptul

cuvânt și nu vrem să fim altceva” (Răsunetul , 8 martie

1996).

Și un an mai târziu, profesoara primară Paraschiva Trifu

compară femeile cu:

„[…] apele care mișcă turbinele grele ale energiei hidraulice plante, care ne oferă lumină și care alimentează izvoarele generatoare de putere, netezeste pietrele pentru a le da anumite forme, mereu diferite” (Răsunetul , 8 martie 1997).

Structura textelor, poziția lor în ziar (on prima pagină și pagina 3) și tipul materialelor publicate (articole, editoriale, rubrici speciale, poezii etc.) nu diferă nici mult din cele publicate înainte de 1989. Deloc surprinzător dacă noi cred că echipa editorială era aproape la fel. Ce este diferit, începând cu 1994 se publică pe prima pagină a ziarului felicitari adresate femeilor din judet semnat de personalități politice: președintele Consiliului Județean Bistrița- Năsăud și prefectul judetului.

 În Răsunetul , o pagină dedicată femeilor (Femina) reflectă percepţiile jurnaliştilor asupra subiectelor cele mai interesante pentru femei citeste despre. De exemplu, pe 12 martie 1991, titlurile pe pagina Femina sunt: „Din secretele frumuseții eterne”, „Preluare Îngrijirea hainelor”, „Ce înseamnă să ai un copil sănătos mintal” sau în 1998, la Femina, femeile ar trebui să citească despre îngrijirea lor dinții și gura și tipul de bărbat pe care ar trebui să-l caute o femeie. Aceste titlurile întăresc stereotipurile: femeile sunt interesate de ei frumusețe, haine și ar trebui să aibă grijă de copii. Sunt modele de frumusețe și iubire (în special iubirea maternă). Sunt enumerate cele două motive principale pentru care merită să fie fericiți: pentru că ei

înfrumusețați viața celorlalți și aveți grijă de copii, care sunt viitorul

a tarii.

Seria de reprezentări alegorice ale femeilor înconjurate

de porumbei continuă după 1990. Femeile nu mai au

glob terestru în apropiere, dar vegetație, flori și țin copii (Răsunetul , 6 martie 1 9 9 8). De asemenea, poeziile dedicate

mamelor li se asigură un spațiu generos pentru ziare. Aceste poezii nu mai erau semnate de muncitori sau șoferi de fabrici, ci de colaboratorii obișnuiți ai ziarelor, studenți etc.

În ceea ce privește organizarea unor evenimente, în acest județ,

cu ocazia zilei de 8

martie sunt prezentate conturi ale

următoarele: simpozioane (Răsunetul , 5 martie 1994), spectacole de muzică

și poezie organizate de elevi, spectacole de dans modern, tradițional

spectacole de dans, concursuri literare și diverse activități organizate în

scoli. În 1999, un nou eveniment este promovat pentru femei: pe

cu ocazia zilei de 8 martie, cu sloganul „Nu fi trist, Răsunetul

te bucură, anunțăm o tombolă care oferă un set de Farmec

cosmetice”.

În același ziar post-socialist, femeile și bărbații sunt

a întrebat ce înseamnă ziua de 8 martie pentru ei: un profesor în clasele primare,

o femeie care lucrează în optică, un lucrător comercial, o studentă, precum și femei din Ucraina și Republica Moldova și un bărbat care se antrenează

243 a fi soldat (Răsunetul , 1991). Toți vor să sărbătorească ziua cu

cei dragi, în familie sau la școală, împărțind cadouri.

Dar cum sunt femeile din județul Bistrița-Năsăud la

începutul noului mileniu? Ei sunt dăruiți și binecuvântați de

Doamne, după cuvintele Dorinei Manu:

„Dumnezeu a pus în femeie cutii cu daruri unice, pentru toți cei ei

locuiește cu . El i-a dăruit o inimă mare, la fel de mare ca trupul ei,

și din aceasta, dă o picătură de dragoste în fiecare clipă copiilor, soțului, părinților și colegilor săi; o oală de răbdare care nu se golește niciodată și din care scoate o picătură pentru fiecare poticnire;

un sac fără fund, plin de bunătate pe care îl împarte zilnic, în rest

războaiele nu se vor termina niciodată și cerul va rămâne întunecat” (Răsunetul , 8

martie 2000).

4.4. Felicitări pentru 8 martie la Răsunetul (1990 -2000)

4.4.1. Noi roluri pentru femei

Felicitările publicate în primul deceniu după

Revoluţia română prezintă o mare varietate în conţinutul lor şi

formă. Această diversitate de conținut constă în rolurile atribuite

femei de către scriitorii felicitărilor (toți bărbații, cu doar câțiva

excepții). Nu mai sunt doar femeile (muncitori, țărani,

și intelectuali) care au contribuit la promovarea socială și economică a societății românești, iar în al doilea rând, mama (în ciuda promovării acerbe a maternității de către propagandă,

felicitările publicate de Ecoul au menționat acest rol rar).

În Răsunetul , noul ziar cu același editorial

echipa, vedem că sunt menționate noi roluri pentru femei. După cum a confirmat unul dintre jurnaliștii acestui ziar, îi felicită

scris de bărbați (manageri de instituții, IMM-uri, organizații,

partidele politice, grupurile religioase) au menționat femeile drept mame (as

bunicile doar rar), au felicitat soțiile, fiicele, iubiții,

si prieteni.

244 Când femeile sunt cele care își felicită angajații,

le adresează ca „doamnă și domnișoară” sau „toate femeile”, sau „noastre

colegilor de sex feminin”. Există câteva mențiuni despre roluri în cadrul

familie sau în relație cu un partener de sex masculin – așa sunt autorii de sex masculin

le-au scris mesajele. De exemplu, când femeile scriu sau contribuie

pentru a-și dori binele, ei nu iau în considerare relația cu bărbații:

„Domnule manager... și doamna contabil șef..., în numele

management, urează tuturor femeilor angajate, sănătate bună și

fericire, deplină înțelegere în familia lor” (Răsunetul ,

1991).

4.4.2. Schimbarea și optimismul influențează reprezentările femeilor

Tonul majorității mesajelor de felicitare este unul optimist

în Răsunetul . În schimb, tonul din Ecoul era unul neutru, așa

a oamenilor care își fac datoria. Acum, femeile sunt încurajate să fie vesele,

să credem și să sperăm în zile mai bune (mai ales la mijlocul anilor 1990 când

tot in felicitari se mentioneaza timpul greu pe care oamenii

aveau din punct de vedere economic):

„Dumnezeu le-a făcut să cunoască o schimbare către o viață mai bună, pentru pace și

bunăstarea familiilor lor”; „[…] o viață cu tot mai puține

griji” ; „Fie ca primăvara lui 1993 să aducă mai multe femei

satisfacții și multă prosperitate” (Răsunetul , 1993) ; „Doamne ajută

noi toți cu puterea necesară pentru a trece peste această perioadă grea!”

(Răsunetul , 1994).

„Uitați-vă cum la [numele companiei] totul s-a schimbat!

consiliul de conducere, deși directorul general, domnul …, știa

cum să lupți și să reușești ca oamenii să-și păstreze locurile de muncă în timpul

această perioadă de tranziție” (Răsunetul , 1994).

„[…] având certitudinea că după un cer înnorat, frumusețea

va apărea azur” (Răsunetul , 1994).

„Îți dorim fericire, sănătate și putere de a lucra, dacă vrei

fii mereu frumos și zâmbitor, putând astfel câștiga mai mult

uşor greutăţile prezente ale vieţii” (Răsunetul , 1994).

245 „[…] le dorim o viață mai ușoară și mai bogată” (Răsunetul , 1994),

„[…] thepowertolivehonestl y ” (Răsunetul , 1996) ; „[…] să

înnobilează starea lor prin noi posibilități, mai lungi-

trainică și mai plină de speranță” (Răsunetul , 1994).

„Fie ca Dumnezeu să le dea tuturor [lor] puterea necesară pentru a trece peste asta

perioadă dificilă” (Răsunetul , 1998).

În Răsunetul , mulți își exprimă dorințele ca viața să fie mai ușoară și

mai veselă începând cu acea primăvară. La începutul anilor 1990,

felicitările au inclus tema speranței: „primăvara este anotimpul în care viața se reînnoiește” – sărbătorind Ziua Internațională a Femeii la

începutul primăverii a influențat modul în care românii au interpretat

semnificația zilei și au împrumutat din semnificații

atribuită primăverii pentru reprezentările femeilor și ale

construirea stereotipurilor înrudite (Răsunetul , 1993). Deşi

primăvara este asociată cu renașterea și speranța, această asociere se datorează și stării generale de spirit a societății românești care, în ciuda multor greutăți și ambiguități ale perioadei de tranziție, a fost reprezentată și ca una de speranță pentru o viață mai bună:

„[…] un izvor de speranță”, „Fie ca ghioceii acestei primăveri grăbite

adu-ne pacea în suflete și bogăția în case,

ceva la care sperăm cu toții” (Răsunetul , 1998).

„Facem cumpărături că viața femeilor, și nu numai ele, o va face

schimbare în bine și că speranțele se vor transforma în realitate numai împreună cu [numele partidului]” (Răsunet ul, 1999).

În primii ani de după Revoluția Română, oamenii și

introduceți subiectul libertății în felicitări:

„Din pragul primăverii, în România noastră liberă, împletim a

bibelorie pentru doamne și fete, pentru mamele, soțiile și

fiice, împreună acum, pe 8 martie, cu cele mai multe

gânduri și sentimente frumoase care să le aducă din nou zâmbetul fericirii pe obraji și căldura soarelui în privirile lor” (Răsunetul , 1990).

Femeile sunt printre:

 „[…] cei mai buni și mai conștienți lucrători, cărora soarta celor

compania depinde de acum când uite, putem decide singuri

despre munca noastră și rezultatele noastre” (Răsunetul , 1991) ; „The

ghioceii de primăvară ar trebui să vă aducă numai bucurie și fericire […]

în această primăvară a libertăţii şi a demnităţii” (Răsunetul , 1991).

4.4.3. Mesaje religioase și reprezentări ale femeilor

O altă modificare a mesajelor de felicitare după 1989 este

introducerea mențiunilor religioase . Femeile fie ar trebui să fie binecuvântate

de Dumnezeu în tot ceea ce fac, sau ei înșiși sunt dăruiți cu sfințenie

din cauza maternității lor:

„Fie ca 8 martie 1991 să vă găsească [stimatul nostru

femei colege] cu inimile pline de har divin pentru toți

iubiților și aproape de voi” (Răsunetul , 1991).

De fapt, întregul ziar găzduiește articole despre religie

subiecte, fie de către jurnaliștii înșiși, fie de către colaboratori (printre care sunt și preoți), insistând asupra sfințeniei femeii și a ei să fie cinstită de Biserică. Pe prima pagină,

ziarul tipări citate din Biblie și menționează sfinții

sărbătorit în ziua respectivă.

Desigur, aceste subiecte au fost interzise în perioada socialistă

perioadă, astfel încât cititorul să poată percepe libertatea de exprimare și de credință

tot prin paginile acestui ziar:

„Dumnezeu să le dea bucurie!” (Răsunetul , 1992).

„[…] primăvara, când agricultura renaște, primăria

[a unei comune] este împreună cu minunatele noastre femei țărani

care s-a chinuit pe câmpurile agricole trecute, oferindu-le acum, pe

cu ocazia zilei de 8 martie, un buchet de flori de câmp, spre cinste

munca și efortul lor, pentru prosperitatea și fericirea generală. Așa că ajută-ne Doamne!” (Răsunetul , 1992).

Un alt primar felicită femeile și este recunoscător:

 „pentru tot ce fac ei pentru familiile lor și orașul lor. Dumnezeu să vă dea bine

sanatate, pace in sufletele voastre si implinirea tuturor

urări pure!” (Răsunetul , 1992).

Tema maternității, împreună cu imaginea tradițională

al femeii, se reiterează în felicitările adresate de

grupuri religioase, altele decât Biserica Ortodoxă care are majoritatea

credincioșii din România. De exemplu, Martorii lui Iehova

consideră ziua de 8 martie ca o „sărbătoare a frumuseții feminine și

fragilitate, de prospețime” și:

„[…] este o ocazie bună de a fi recunoscători mamelor, soțiilor,

fiice, logodnice, tuturor celor care, primind viata de la Dumnezeu, dau

viața ei înșiși, avându-și renașterea cu fiecare nouă generație”

(Răsunetul , 1992).

Ca și celelalte felicitări din ziar, aceasta

impune stereotipuri despre femei și nu se aliniază cu

semnificația acestei zile la nivel internațional. De fapt, toate aceste felicitări construiesc un sens al lui 8

martie că

rezonează cu societatea românească a perioadei (adică mai ales cu imperativele ei politice).

4.4.4. Femeile și familiile lor

Binele dorințelor se adresează de obicei atât femeilor, cât și familiilor lor,

subliniind astfel rolurile lor şi legătura strânsă cu familia în

societatea romaneasca. Faptul că se reamintesc rolurile tradiționale

și definită în raport cu bărbații este dovedită și prin mesaje care se adaugă la obișnuitele felicitări adresate colegilor femei, cele pentru:

„[…] soțiile, mamele, fiicele și nepoții noștri

colegi bărbați” (Răsunetul , 1992).

„Voi toți, care, cu bunătatea mamei, sac r ice

spiritul soției și dragostea altruistă a surorii și fiicei,

întruchipează într-un mare și unic adevăr feminitatea eternă

[eternul feminin]” (Răsunetul , 1993).

 Femeile sunt frumoase, pline de viață și dau dragoste și

merită dragoste: „misiunea ta, nu una ușoară, dar atât de plăcută de a fi

întotdeauna sensul și lumina vieții”; femeile „dau sensul nostru

vieți – soții, mame, fiice, iubite”; „le oferim a

buchet simbolic de ghiocei, semn al iubirii noastre, sinceritatii si

plăcere să vă avem alături de noi ca fiice, soții și mame”, „ar trebui să fiți mereu frumoase ca să ne înfrumusețați viața” (Răsunetul , 1994). Bărbații sunt „recunoscători pentru tot ceea ce reprezintă frumusețea”.

și feminitate” (Răsunetul , 1993), „care vă doresc multă sănătate și

multă dragoste din partea părinților, soților, copiilor și persoanelor dragi” (Răsunetul , 1994). La rândul lor, femeile oferă „liniște sufletească”.

familii” (Răsunetul , 1993).Partidele politice felicită toate femeile

care au încredere în doctrina lor și apreciază femeile „pentru eforturile lor pentru pacea și căldura familiilor lor, pentru un trai bogat” (Răsunetul , 1996).

Unul dintre cele mai vii exemple ale modului în care erau percepute femeile

iar reprezentată în majoritatea mesajelor de felicitare este dată de preşedintele Partidului „Alianţa pentru România”, care a fost o personalitate publică la nivel naţional. Potrivit mesajului său, marea valoare a femeilor constă în a-i ajuta pe bărbați

calea lor către succes – femeile sunt definite prin relația lor

cu barbati:

„Ziua de 8 martie este ziua în care toate gândurile noastre sunt către

Voi, cei care sunteți mamele, soțiile și logodnicele noastre.

În primul rând, încep prin a mă gândi la femeie-mamă, la noblesa ei,

de sacrificiul ei zilnic, chiar și atunci când copiii ei sunt adulți și ei

devin ei înșiși părinți.

Vă rog să-mi permiteți să invoc în această zi specială femeia – soția,

cel care este lângă noi la bine și la rău e, care a ascultat

necazurile noastre de mai multe ori, cine ne-a înțeles și ne-a ajutat

tot ce am făcut sau eram pe cale să facem. Nimeni nu poate uita asta

femeia de lângă noi este partenerul nostru de viață. Am încredere că voi, doamnelor, ajutați

noi nu doar să facem față, ci și să câștigăm.

Capitolul 8. Femeile romånce în și în afara dezvoltării

249 Doresc să mă adresez astăzi, pe 8 martie, unui simbol al

feminitatea, un gând bun tuturor femeilor de lângă noi” (Răsunetul ,

2000).

Sau candidatul unui partid politic la primăria din

Bistriţa:

„Mamă, bunica, soție, soră, soacră, fiică,

iubita, iubita. Femeie! Astăzi este ziua ta! Voi face totul

necesar ca viața ta să fie mai frumoasă. Ca o primăvară… Cu respect, multe reveniri fericite ale zilei!” (Răsunetul , 2000).

4

.4.5. Femeile în afara dezvoltării?

O mare schimbare poate fi observată în aproape dispariția femeilor în

rolul lor de muncitori. Știm, ca cititori ai acestor felicitări,

că există muncitoare, țărănine și intelectuale, deoarece sunt felicitate de conducerea locului de muncă, dar sunt

rareori felicitați numai pentru munca lor, ca și în deceniul precedent, în Ecoul . În Răsunetul , femeile sunt felicitate pentru ei

roluri tradiționale și majoritatea în relație cu bărbații: mame, soții, fiice, iubite, prieteni și colegi.

Această aproape ștergere a femeilor ca oameni muncitori este de asemenea

caracteristic articolelor din ziarul Răsunetul . The

jurnalistul intervievat ne-a spus că, în perioada socialistă, redacția se va întâlni și, știind că cei 8

Martie a fost

se apropie, ar decide să includă mai multe articole care să discute despre femei și despre activitățile acestora în județ. Această politică editorială nu s-a schimbat după 1989, am fost informați, și vedem pagini cu poezie și articole despre rolul femeilor ca mame și feminitatea lor,

dar se pare că subiectul femeii și dezvoltării nu mai era

de interes pentru acești jurnaliști; nu mai era ideologic

presiune, astfel încât jurnaliştii au fost liberi să decidă ce subiecte să aibă

abordare și respondentul nostru a subliniat că, în acei ani de după

1989, au apărut noi priorități, problemele politice fiind un subiect fierbinte.

 În plus, problemele economice (în special agricultura) au fost

tratate pe larg (după cum a menționat și respondentul nostru).

Din interviul nostru am înțeles că nu există

decizia conștientă de a exclude femeile din dezvoltare

discurs. Ca și în cazul Ecoul , redacția Răsunetul a fost

unul dominat de bărbați, cu doar câteva excepții: unul sau doi

femei din douăzeci și mai târziu patruzeci de angajați și de asemenea câțiva

femei colaboratoare. Fără o presiune ideologică pe care să insiste

„contribuțiile femeilor” și despre egalitatea dintre femei și bărbați, unde munca le-a emancipat pe femei, noul ziar –

Răsunetul – ar reflecta deciziile și percepțiile editoriale ale

jurnaliştii bărbaţi liberi.

4.4.6. Femeile și munca în mediul rural și urban

Vedem că femeile din agricultură încă trudesc, spre deosebire de femeile din agricultură

celelalte sectoare, ceea ce poate însemna că starea femeilor în

zona rurală nu a fost mult îmbunătățită de pretinsa modernizare a agriculturii în timpul socialismului. Sau, cel puțin, percepțiile oamenilor au făcut-o

nu se schimbă deoarece femeile din zona rurală încă muncesc – o caracteristică a

vietile lor:

„[…] minunații lucrători în cultivarea legumelor, femeile

specialiști, femeile angajate, toți cei care trudesc în acest sector”

(Răsunetul , 1991); „ […] felicităm sincer toate femeile,

de la țăranca din câmp la femeia specialistă”,

dorim „recolte suficiente”; femeile lucrează „pământul strămoșesc din

zorii spre noapte” (Răsunetul , 1993).

De asemenea, managerii își exprimă speranța că munca femeilor „va fi

mai bine răsplătiți, ca o recunoaștere a valorii, talentului și sacrificiului lor”

(un mesaj transmis de o femeie manager) (Răsunetul , 1998); ei

adresa „mulțumiri pentru eforturile și loialitatea lor”, pentru „maniera responsabilă în care lucrează” (Răsunetul , 1996). Femeilor li se mulțumesc

pentru activitatea de prosperare a firmei. Femeile sunt

251 harnic și priceput și fac compania „din ce în ce mai privită

pentru de către partenerii săi de schimb interni și externi” (Răsunetul , 1991).

Felicitările sunt folosite și de manageri pentru a-și face publicitate

afaceri sau să anunțe momente dificile din activitatea lor care au

au fost depășiți cu ajutorul angajatelor lor:

„Conducerea […], o companie care se află la răscruce în

activitatea sa este extrem de sensibilă la munca substanţială

contribuția tuturor femeilor sale” (Răsunetul , 1991).

Femeile sunt „cele care ne înfrumusețează viața de zi cu zi”, sunt ele

„Colegii noștri de muncă care sunt mereu alături de noi ca un afectuos

promisiunea existenței noastre” (?!) (Răsunetul , 1991). În calitate de profesori, ei

sunt descriși de Inspectoratul Școlar Județean ca fiind atenți și sensibili; profesorii „au grijă de copiii noștri cu căldura pe care o au

au făcut mereu” (Răsunetul , 1996).

Cei care felicită își exprimă „sentimentele speciale

apreciere și respect”, care este, de asemenea, nou în comparație cu

felicitări înainte de anii 1990, când sentimentele nu erau libere

exprimat în declarațiile oficiale, deși femeile erau percepute „a lucra umăr la umăr cu bărbații” (Răsunetul ,

1991). Dragostea pentru femei este exprimată în contextul națiunii (

culorile steagului sunt menționate pentru a înfrumuseța ziua).

Femeile sunt comparate cu albinele: „le dorim să fie mereu

economic și harnic ca albinele” (o dorință de la o bancă

instituție) (Răsunetul , 1991). Femeile înnobilează ceea ce fac, datorită

mințile și inimile lor ingenioase. Autorii felicitărilor le urează femeilor „succese în muncă și în viață”, ca parte a „un discret

și un omagiu cald” (Răsunetul , 1991). Forța pentru muncă este și

menționate în urările către femei în această zi, precum și urările de „satisfăcții profesionale și personale complete” (Răsunetul , 1991).

Femeile, în timp ce lucrează, creează frumusețe și blândețe. Femei

sunt flori:

„[…] dintre florile de primăvară ești cea mai frumoasă.mai

fii, cu fiecare zi, din ce in ce mai frumoasa si mai sanatoasa”

(Răsunetul , 1991); „Fii mereu ca florile primăverii de

1994” (Răsunetul , 1994); femeile „trebuie să fie mereu tinere și

frumoși, sănătoși și fericiți pentru a-și îndeplini toate

aspirații” (Răsunetul , 1992).

„Cu fețe delicate, suflete frumoase și inimi pline de

afectiune” sunt colegele dintr-unul dintre mesaje

(Răsunetul , 1992); „Colegele sunt înțelegătoare”, „ale lor

cufă făcând minuni evlavioase” (?!) (Răsunetul , 1994); colegii

„cine sunt și vor fi alături de noi, la bine și la rău”; femeilor

colegii sunt, de asemenea, „prieteni și devotați interesului general”

(Răsunetul , 1994); au un „suflet generos și cald”; sunt

„îngerii păzitori, protectori și consilieri” (Răsunetul , 1996).

Se poate întreba despre inadecvarea unui astfel de

descriere pentru colegi, dar se pare că femeile colege sunt

definite în principal de identitatea lor de gen (și stereotipurile aferente)

decât prin caracteristici care ar trebui să fie legate de munca lor (de exemplu,

competență, aptitudini). Ca atare, acest tip de discurs subminează condiția femeilor de profesioniști formați și le reduce

la elemente decorative și afectuoase la locul de muncă. The

discursul propagandistic comunist s-a dovedit a fi ineficient în

schimbarea mentalității tradiționale despre relațiile de gen în societatea românească.

Cu toate acestea, conținutul și tonul unora dintre mesaje

amintesc de cele socialiste (se folosesc aceleași cuvinte/expresii și tropi). „Colegi de muncă, de idealuri și aspirații” (Răsunetul,

1993) reamintește o expresie folosită adesea de propaganda comunistă

(vezi și Moldovan, 1979), „recunoscătoare pentru tot ceea ce fac femeile pentru

înflorirea județului nostru”, „le felicităm pe femeile din unitatea noastră

pentru efortul lor” (Răsunetul , 1994). În 1992, femeile sunt încă

felicitat pentru „contribuția lor la realizarea sarcinilor planului anual”, ca și în socialism. Urările sunt pentru liniștea sufletului lor.

253 În Răsunetul anului 1999 sunt şi câteva felicitări că

se îndepărtează de cele tradiționale publicate până acum:

„[…] suntem foarte bucuroși să le dorim tuturor femeilor angajate fericire și

sănătate bună cu ocazia Zilei Internaționale a Femeii și

ne exprimăm încrederea că femeile vor continua să contribuie

prosperitatea companiei noastre” (Răsunetul , 1999).

Sau

„[…] primăria și Consiliul Local… cu căldură

felicităm toate femeile din comuna noastră pentru importanta lor

contribuţie la îmbogăţirea zestrei economice a comunei noastre

si le ureaza-le acum, pe 8 martie, International Woman's

Zi, multă bucurie și satisfacții personale” (Răsunetul , 1999).

Femeile sunt „apreciate și admirate” pentru ei

harnic, „pentru frumusețea și blândețea sufletelor lor”, „pentru

chipul lor nobil”, „pentru chipul lor delicat”, „tânăr și frumos,

veselă și veselă tot timpul” (Răsunetul , 1992), pentru că a fost „întotdeauna

delicate, frumoase si distinse, ca cele mai frumoase flori

a pământului” (Răsunetul , 1993).

femei,

„[…] prin harul și frumusețea lor, ne încântă și ne fac viața

mai frumos, aducându-ne în fiecare zi entuziasm și fericire,

bucurie și speranță” (Răsunetul , 1992).

În același mesaj, se subliniază aspectul economic

contribuția acestor femei, lăudate pentru frumusețea și farmecul lor:

„[…] contribuția lor substanțială la realizarea producției de

unitatea noastră, pentru a crea baza pentru tranziția la mar ket

econom y” (Răsunetul , 1992).

Norocul este un bine dorințe care apare mai des până la sfârșitul

felicitări anii 1990:

„[…] le dorim noroc în viață […] Să ne facem orașul mai curat și

mai bine îngrijit” (Răsunetul , 1994).

 Se poate observa că femeile continuă să fie felicitate şi

apreciate pentru munca lor, ca în socialism, dar, în același timp, a

noul ton patronativ este folosit atunci când felicită femeile folosind

stereotipuri, care deși existau în perioada socialistă nu erau

exprimate în felicitările publicate la acel moment.

4.4.7. Ziua Internațională a Femeii ca pretext pentru afaceri de publicitate

Privatizarea parţială a economiei româneşti se reflectă în

mesaje privind competitivitatea IMM-urilor și chiar a

marile companii. Managerii lor folosesc spațiul pentru care au plătit pentru a-și felicita femeile angajate și a sublinia forța și

atractivitatea afacerilor lor:

„Felicităm toate femeile colegilor pentru realizarea

sarcini de producție, cele aproape 500 de femei - doamne și fete,

deoarece prin activitatea lor zilnică au făcut posibilă

obţinerea unor avantaje şi pe baza acestora unitatea noastră

și-a sporit faima, a reușit să treacă peste greutățile din urmă

doi ani și a pus bazele prosperității viitoare”

(Răsunetul , 1992).

După ce sunt felicitate, femeile sunt invitate într-o afacere

mod de a:

„[…] își fac cumpărăturile numai prin magazinul nostru care este aprovizionat

cu o gamă largă de produse alimentare și industriale” (Răsunetul ,

1992).

O astfel de companie listează în mai mult de jumătate din mesajul său

produsele pe care le oferă spre vânzare (mai mult de zece astfel de tipuri de produse).

Conducerea unei companii de bere:

„[…] transmite tuturor femeilor angajate felicitări pentru

bere de calitate pe care au produs-o în ultima perioadă, bere care este

din ce în ce mai apreciate de consumatorii oraşului şi ai

județul” (Răsunetul , 1996).

 Unele dintre companii chiar își dau adresa completă astfel încât

posibilii clienți pot ajunge cu ușurință la ei.

Femeile sunt invitate să cumpere produse și servicii promovate în

felicitările pe 8 martie printr-o varietate de

mesaje:

„[…] adresăm felicitări calde și sincere pentru

prilejul zilei de 8 martie tuturor celor care calcau des

peste pragul ușii noastre și vă anunțăm că livrăm en -gros și

en-detaille cosmetice englezești de o calitate ireproșabilă pentru foarte

preturi bune!” (Răsunetul , 1993).

„[…] compania binecunoscută și ospitalieră” (Răsunetul , 1993),

„o companie care te servește este…” (Răsunetul , 1994).

„[…] invităm femeile să ne viziteze pentru a găsi produsele alimentare dorite

la preţuri rezonabile” (Răsunetul , 1994).

„[…] invitația de a fi mereu clienții noștri” (Răsunetul , 1994) .

„[…] tuturor celor care beneficiază de serviciile acestui modern

complex comercial” (Răsunetul , 1994) .

„[…] de unde pot cumpăra cele mai valoroase cadouri pentru cei dragi,

produse de lungă durată din cele mai renumite produse europene
firme” (Răsunetul , 1994) .

„[…] vă vom oferi produse care vă fac fericit”
(Răsunetul , 1996).

„[…] sănătate, viață lungă și succese în afaceri. Ar trebui să știi
că în banca noastră femeile au prioritate” (Răsunetul ,
1993).

4.

4.8. Definirea zilei de 8 martie și a femeilor

8 martie este „o sărbătoare a tinereții și a feminității care
ne înconjoară la începutul fiecărei primăveri”, „este dedicată
măreția și blândețea feminității” (Răsunetul , 1993).
1991, la Răsunetul , „cu ocazia zilei de 8 martie, ad ay care
simbolizează, în fiecare an, împreună cu parfumul primăverii, cel

frumusețe și blândețe feminine” (Răsunetul , 1991), felicitări
sunt trimise „tuturor reprezentanților sexului frumos care lucrează la noi
unitate” (Răsunetul , 1991). Primăvara aduce „speranțe și încredere în viitor”
iar acestea au „rază de foc” (Răsunetul , 1991). Alții știu asta
sărbătorirea zilei de 8 martie primăvara este doar o coincidență, în timp ce
speranța este caracteristică ambelor.

8 martie este „o zi a femeilor care trebuie apreciate și
respectat”, este „când sărbătorim puritatea și frumusețea femeilor,
cele ale soţiilor, mamelor şi prietenelor noastre” (Răsunetul , 1992), când
bărbații aduc „un omagiu sfânt” într-o „nouă primăvară a vieții lor”. La

felicită, a aduce „un omagiu splendid” este „o onoare specială”

(Răsunetul , 1999). Prin urmare, colegilor femei li se adresează:

„[…] cele mai sincere și pure gânduri, sănătate și

fericire felicitări ca să rămână mereu blânzi și

frumos, ca toate florile primăverii” (Răsunetul , 1992).

Toate lucrurile bune din viață sunt „mai mult decât meritate de către femei”,

declară prefectul judeţului în felicitările din 1993.

Cititorii văd astfel că această figură politică, învestită cu cea mai mare autoritate managerială la nivel județean, certifică principiile femeilor,

valoarea lor. Acest tip de atitudine, deși binevoitoare asupra

suprafata, in realitate plaseaza femeile in pozitii subalterne din a

perspectiva de gen și normalizează condiția lor de subordonare (adică, o abordare tradițională a rolurilor și relațiilor de gen în România).

Femeile trebuie să răspândească fericirea și dragostea, „să fie mereu într-o

bună dispoziție și veselă” (Răsunetul , 1996). Femeile sunt sfătuite:

„[…] să manifeste iubire, harnicie și înțelepciune pentru a

fă-le viața frumoasă și prosperă” (Răsunetul , 1994).

Nu putem decât să ne întrebăm dacă același sfat despre dragoste,

harnicie și înțelepciune ar fi oferite bărbaților pentru a avea succes, sau dacă aceasta este o perspectivă de gen asupra succesului în

viaţă. Bunăvoința este arătată în mod explicit de mesajul a doi bărbați

gestioneaza rs:

 „În această zi, să ne bucurăm cu toții de dragostea colegilor, soților și

fiicelor. Să-i iubim și să-i respectăm așa cum trebuie” (Răsunetul ,

1999).

În Răsunetul , se identifică părtinire neintenționată în acoperirea

8 martie și domină o perspectivă masculină asupra zilei

discursul media, care este un discurs neintenționat puternic sexist;

sunt folosite cuvinte și mesaje clișee (de exemplu, a fi femeie înseamnă dragoste,

frumusețea și eternitatea) și este reprezentată Ziua Internațională a Femeii

ca „eveniment de rețea" (cf. și Yogurtcu, Toker & Ozkan, 2020, p.

164). Sentimentul principal exprimat este cel al recunoștinței și al imaginii

al mamei domină discursul:

„Meriți recunoștința și dragostea noastră pentru soarta de a fi mamă

și soție și amantă și colegă" (Răsunetul , 1999).

5. Sexism binevoitor – discuții

Ideile celebrate în ultimul deceniu de socialism și în primul

deceniu de post-socialism în România sunt diferite. Dacă în socialist

ziarul Ecoul, care relatează despre Ziua Internațională a Femeii

iar realizările femeilor au fost incluse în discursul despre emanciparea socială, politică și economică a femeilor, a contribuțiilor acestora la modernizarea României, în perioada post-socialistă.

ziarul – Răsunetul – cel 8

Martie face parte din știrile soft.

În Ecoul, Ziua Internațională a Femeii a fost folosită de casnici

propagandă care să imagineze sistemul socialist ca pe salvatorul femeilor și pe cel care le-a emancipat (mai ales prin muncă) (cf. și Vrînceanu, 2016; Florea, 2018; Bunghez, 2021; Aoșan, 2022; Țiu,

2022). După 1989, femeile sunt reprezentate ca mame, se scriu articole despre relația dintre femei și Biserică și

femeie ca întotdeauna semnificativă în religia ortodoxă și în Biblie. Acest lucru influențează reprezentarea femeilor. Anii 1990 au arătat și ei

258 o sărbătoare a femeilor asociate cu primăvara, renașterea naturii,

si flori.

Materialul de cercetare din ambele ziare a arătat că

percepția feminității de către persoanele care aderă la un patriarhal

mentalitate sau a fi influenţat de reprezentări construite în asemenea

o societate. Mentalitatea și stereotipurile patriarhale anterioare sunt prezente

și întărit în perioada comunistă în România, precum și în post-socialism, în loc să recunoască drepturile femeii,

realizările și lupta continuă pentru acestea. Aceste mesaje atât prin felicitări, cât și prin articole, de fapt subliniază și mai mult diferențierea de gen – femeile sunt lăudate pentru calități

care definesc rolurile tradiționale de gen și statutul social.

Principalele subiecte corelate cu reprezentările femeilor sunt

următoarele:

- în socialism, dezvoltare economică, și corelate cu

economia sunt temele maternității, emanciparea femeii prin muncă și femeia ca ființă politică;

- în postsocialism, familie şi maternitate, legătura cu

religie;

- femeia de succes: în socialism, Elena Ceauşescu şi

multe exemple de femei din mediul rural şi urban care

a reușit să găsească un echilibru între muncă și viață; un meteoric

apariția în post-socialism (de exemplu, o femeie chirurg

apreciat într-un articol pentru calitatea îngrijirii acordate şi

empatie; o sportivă de succes).

În socialism, rolurile femeilor sunt diverse (ea lucrează în

economie nationala, ea are putere politica, este mama), in timp ce in post-socialism, femeia este reprezentata intr-un mod destul de monolitic si

mod pasiv: ea este mama sau simbolul feminității – o floare.

Se poate observa raritatea rolurilor atribuite femeilor în post -

socialismul și reprezentările lor. Rolurile ei economice și politice

sunt secundare identităţii ei.

Capitolul 8. Femeile romănce în și în afara dezvoltării

259 Mai mult, prevalența ridicată a sexismului binevoitor este

susținut de faptul că această caracteristică este împărtășită de majoritatea

mesaje și articole de felicitare în Răsunetul . În plus,

Sexismul binevoitor tinde să fie mai mare de Ziua Internațională a Femeii

(Quiroga et al., 2021, p. 11). Ca atare, bine răspândit sexismul binevoitor

(un indiciu al unui mediu extrem de sexist) poate face mai mult rău decât

sexism ostil (Quiroga et al., 2021).

Aceste felicitări sunt exemple vii ale ideilor care

domina o cultură masculină românească. Sexismul binevoitor se manifestă printr-o atitudine de protecție față de femei,

apreciere pentru subordonarea lor față de soții lor, pentru cei

sacrificiul pe care îl presupune maternitatea. Tonul sexistului binevoitor

declarațiile este amabil față de femeile care sunt modele în tradiție

roluri (de exemplu, soții, mame):

„[…] poate reprezenta femeile ca fiind superioare bărbaților, dar numai cu

în ceea ce privește trăsăturile sau atributele care nu sunt relevante pentru schimbarea

statutul social al femeii” (Quiroga et al., 2021, p. 5).

Prin urmare, atitudinile sexiste binevoitoare sunt bine stabilite

şi luate de înţeles mai ales în Răsunetul . Sexistul binevoitor

cuprinsul celor două ziare subliniază decalajul dintre utilizare

a unei sărbători care să marcheze emanciparea femeii şi

lupta continuă pentru drepturile lor, pe de o parte, și naturalizarea atitudinilor sexiste într-o societate conservatoare românească

utilizând, pe de altă parte, Ziua Internațională a Femeii. Motivațiile originale pentru această sărbătoare s-au pierdut pe drum.

Tradiția (discursuri și practici) în celebrarea acestei zile

în România promovează imagini stereotipe ale femeilor, întărește părtinirea

împotriva femeilor, a rolurilor lor tradiționale și a puterii inegale

relațiile cu bărbații. Acestea se reflectă în atitudini sexiste care

perpetuarea inegalității structurale bazate pe gen. The

regimul comunist a impus restricţii justificate protectiv asupra

femei (pe baza rolurilor convenționale de gen) care au creat și menținut inegalitatea pe piața muncii (cf. Jinga, 2015; Cucu,

2019; Massino, 2019).

 În Răsunetul , stereotipurile de gen evidențiază un discurs bazat

pe sexismul binevoitor și aceasta întărește inegalitatea dintre bărbați

si femeile. Cadourile și felicitările recunosc femeile

importanță în viața bărbaților. O astfel de perspectivă pe 8 martie

practicile de sărbătoare sprijină activ menținerea structurilor

inegalitatea dintre femei și bărbați.

Atitudinile binevoitoare sunt o manifestare a binevoitorului

sexismul. Astfel de mesaje naturalizează în loc să recunoască genul

inegalitatea în societatea românească (Ilovan, 2022). Membrii de partid sau cetățenii obișnuiți nu se confruntă și nu sensibilizează cu privire la astfel de probleme

la organizarea de demonstrații, prelegeri și ateliere. Nici unul dintre

cele două motive pentru care 8

martie ca International Women's

Ziua a fost stabilită sunt menționate în meseria de felicitare.

Aceste motive sunt recunoașterea femeilor

realizările și sublinierea faptului că egalitatea de gen era încă să existe

atins (Quiroga et al., 2021, p. 2). Într-un asemenea context, anterior

cercetarea susține că toate schimbările contează pentru a lupta împotriva genului

inegalitatea (Wojdemann, Benedetto & Grenman, 2017). Prin urmare,

discursul mass-media ar trebui să se concentreze pe discursuri și acțiuni pentru egalitatea de gen, dar sexismul binevoitor (o formă de menținere a inegalității de gen) (cf. Quiroga et al., 2021) domină.

După cum sa discutat în cercetările anterioare, accesul la educație și

participarea la dezvoltare poate îmbunătăți statutul femeilor (Potter et

al., 2012; Ilovan & Muntean, 2021; Muntean & Colcer, 2021).

Cu toate acestea, așa cum arată Indicele inegalității de gen (măsurat pe trei dimensiuni: sănătatea reproducerii, abilitarea și

piaţa muncii), România are încă un drum lung de parcurs pentru a atinge egalitatea de gen. Valorile ridicate ale indicelui indică o inegalitate ridicată între femei și bărbați.

După cum este afișat în Figura 1, valorile GII s-au îmbunătățit de la

1990 până în 2021 în România (valorile mai mici ale GII reprezintă o mai bună

performanță în ceea ce privește inegalitatea de gen), dar eforturile suplimentare sunt

necesare pentru schimbarea structurală.

 Educația este necesară nu numai pentru a împuternici femeile, ci și pentru

identificați și astfel să puteți evita sexismul binevoitor și tot

consecințe negative: subminează acțiunea colectivă pentru social

schimbare în ceea ce privește inegalitatea de gen; înșală și demotivează femeile în performanța lor, de exemplu, la locul de muncă sau la școală, deoarece maschează atitudinile patriarhale și

comportamente sub masca protecției și bunăvoinței; induce sentimente de incompetență pentru femei (cf. Dumont, Sarlet & Dardenne, 2010; Columban et al., 2022).

Fi

g. 1. Indicele inegalității de gen în 1990 și 2021

in Romania si in lume

Sursa: PNUD, 2022

 6.Concluzii

T

capitolul său prezintă un traseu cronologic de reprezentări ale

femeile în timpul socialismului și post-socialismului în România în presă

pe 8 martie, Ziua Internațională a Femeii, și analizează

reprezentările femeilor și ideile care motivează

construirea genului într-un anumit fel (zece ani înainte și după 1989): de la „tovarășii noștri de muncă, de viață și de ideal” la „femeia –

iubire și eternitate”.Femeile sunt reprezentate în Ecoul și Răsunetul

ziare (1979 -2000), în principal de bărbați, dar cercetările noastre, ca

studii anterioare (Teampău, 2016, 2017) , subliniază că și unele

femeile care contribuiau la ziar reproduceau canonul ideologic.

Cercetarea noastră arată principalele subiecte în funcție de care femeile

au fost reprezentați. Majoritatea acestor reprezentări au fost construite de bărbați și normalizate și de femei jurnaliste. Subiectele respective sunt strâns legate de discursul oficial politic, economic, social și cultural al societății românești, dar există și câteva reprezentări care rămân aceleași, indiferent de perioada istorică. Concentrarea pe o temă sau alta este ceea ce diferă. În același timp, am discutat despre posibilul impact pe care aceste reprezentări l-au avut asupra relațiilor dintre femei și bărbați în prezent, din perspectiva egalității de gen (adică sexismul binevoitor).

O abordare festivă a celor 8

martie, „un autentic

plăcere”, a declanșat pierderea semnificațiilor politice inițiale și a activismului pentru drepturile femeii și, discursiv, a fost parțial schimbată în Ziua Mamei (Columban et al., 2022, p. 157).

reprezentările despre rolurile de gen au fost eliberate odată ce libertatea de exprimare a fost atinsă după revoluția română și sunt

reflectat în ziar: 8

Martie este un „plăcut”, „fericit”

și ocazie „sublimă” de a felicita femeile. Asistăm la o schimbare rapidă de la o luptă pentru drepturile fundamentale (sociale și politice, un simbol

a progresului lor) la nivel internațional, la o sărbătoare a feminității și frumuseții în România post-socialistă (Redacția

Descopera.ro, 2022).

 Pentru că în România, această zi de 8 martie este încă foarte

mult primit cu mare agitație, entuziasm și efort depus

gesturi și practici care întăresc stereotipurile și sunt susținute

de sexism binevoitor, cercetarea noastră este relevantă deoarece arată continuitatea reprezentărilor prezente pe 8

martie cu a

tradiție socialistă și o mentalitate patriarhală, doi factori care nu

sprijină emanciparea femeilor, egalitatea de gen, lipsa discriminării și lupta pentru eradicarea violenței împotriva femeilor în lumea contemporană. Într-un asemenea context, trebuie precizat că, din păcate, prilejul Zilei Internaționale a Femeii din

România a fost pierdută din cauza consolidării stereotipurilor de gen și a prejudecăților

și asupra sexismului binevoitor, în loc să conștientizeze despre și

acționând pentru drepturile femeii.

Ziua ar trebui să fie un prilej de reflecție critică despre trecut

și în prezent, o recunoaștere a inegalităților de gen și a ceea ce trebuie făcut pentru a remedia problemele problematice. Cu toate acestea, chiar și astăzi este o

eveniment de sărbătoare care atrage o atenție limitată în mass-media, care are, în unele țări, o contribuție negativă prin reciclarea stereotipurilor de gen, fără a pune sub semnul întrebării inegalitățile de gen și nedreptatea bazate pe reprezentări deformate despre femei în știrile soft și banalizări (Yogurtcu, Toker & Ozkan, 2020). În plus,

nu este un forum pentru dezbateri critice, așa cum ar trebui să găzduiască mass-media.

Mulțumiri : Mulțumim domnului Traian Săsărman pentru că ne-a oferit valoare

information during an interview, Mr. Adrian Onofreiu for advising us

concerning the selection of relevant journals for our research, and Mr. Dumitru Rotari for collectin g part of our research material in the Library of

the Romanian Academy, in Năsăud. We are also grateful to the reviewers for their insightful comments and suggestions on the manuscript.

 References

Anonymous (2015). International Women's Day 2015. Lancet ,

385(9971), 830.

Aoșan, G.S. (2022). 8 Martie Ziua Internațională a Femeii comuniste?

Active news. Ştiri necenzurate.

https://www.activenews.ro/stiri -social/8 -Martie -Ziua-

Internationala- a-Femeii -...-comuniste -141573 (accessed 8

September 2022).

Asociaţia COMMA (2021). Evoluţia feminismului în România

[Evolution of Feminism in Romania].

https://www.wearecomma.ro/evolutia -feminismului/

(accessed 12 May 2021).

Bunghez, G. (2021). Despre Ziua Femeii și feminism acum o sută de

ani și în ultimul an de comunism [About the Woman's Day and

Feminism a Hundred Years Ago and on the Last Year of

Communism] . https://newsbv.ro/2021/03/08/despre -ziua-

femeii- si-feminism -acum -o-suta -de-ani-si-in-ultimul -an-de-

comunism/ (accessed 24 N ovember 2022).

Columban, A., Grünberg, L., Ilisei, I., Lincan, G., Marțiș, D., Voina, A.

(2022). Predarea şi integrarea egalităţii de gen în învăţământul

preuniversitar: manual pentru cadre didactice [Teaching and Integrating Gender Equality in Pre -Univers ity Education:

Textbook for Teachers]. Bucureşti: frACTalia.

Cucu, A. -S. (2019). Planning Labour. Time and the Foundations of Industrial Socialism in Romania. In the series International Studies in Social History , volume 32. New York, Oxford: Berghan Books .

Deliman, E. (1977). Femeia, personalitate politică în societatea noastră socialistă [The Woman, Political Personality in Our Socialist Society]. București: Editura Politică.

Dobre, C. -F. (2015). Identități feminine alternative în comunism și postcomunism . Deținutele politice [Alternative Feminine Identities in Communism and Post- communism]. In Budeancă, C., Olteanu, F. (eds.), Identități sociale, culturale, etnice și religioase în comunism [Social, Cultural, Ethnic, and Religious Identities in Communism] (pp. 155 -167). Iași: Polirom.

Dumănescu, L. (2012). Familia românească în comunism [The Romanian Family in Communism]. Cluj-Napoca: Presa Universi- tară Clujeană.

Dumont, M., Sarlet, M., & Dardenne, B. (2010). Be Too Kind to a Woman, She’ll Feel Incompetent: Benevolent Sexism Shifts Self-Construal and Autobiographical Memories Toward Incompetence. Sex Roles , 62(7 -8), 545 -553. https://doi.org/10.1007/s11199- 008-9582 -4

Ecoul (1979 -1989). Bistriţa -Năsăud County.

Florea, A. (2018). Cum erau privite româncele, de ziua lor, în presa

comunistă [How the Communist Press Represented Romanian
Women on Their Day].
https://www.vice.com/ro/article/evm3a4/cum -erau -privite -
romancele -de-ziua-lor-in-presa -comunista (accessed 24
November 2022).

Fodor, G. (2021). „Să ferească Dumnezeu pe tot românul de femeia
filozoafă”. Educaţia româncelor între tradiţie, modernitate şi
idealuri naţionale [“God Save Us from the Woman Philosopher”.
The Education of Women Among Tradition, Modernity, and
National Ideals]. In Deteşan, D., Sabău, C.S. (eds.) „Femeia între tradiţia şi modernitatea românească (a două jumătate a
secolului 19 şi începutul secolului 20). Interogaţii, realizări, perspective”. Yearbook of “George Bariţiu” Institute of History
of Cluj -Napoca, LX, series Historica, 175- 190.

Gaido, D., Frencia, C. (2018). “A Clean Break”: Clara Zetkin, the
Socialist Women’s Movement, and Feminism. International
Critical Thought, 8(2), 277 -303.
DOI: 10.1080/21598282.2017.1357486

Ghionea, G. (2021) . Percepţia asupra femeii în presa oltenească la
sfârşitul secolului al XIX -l e a ş i l a î n c e p u t u l s e c o l u l u i X X [T h e
Perception of Woman in the Press of Oltenia at the end of the 19th
Century and Beginning of the 20th Century]. In Deteşan, D., Sabău,
C.S. (ed s.) „Femeia între tradiţia şi modernitatea românească (a
două jumătate a secolului 19 şi începutul secolului 20). Interogaţii,
realizări, perspective”. Yearbook of “George Bariţiu” Institute of

History of Cluj -Napoca, LX, series Historica , 59-68.

Gissi, A. (2018). Alle origini dell'Otto marzo: dimensione politica e rituale della Giornata Internazionale delle Donne in Italia (1910- 1946). The Italianist , 38(3), 433- 449. DOI: 10.1080/02614340.2018.1515881

Hall, S. (1997a). Introduction. In Hall, S. (ed.), Representation: Cultural Representations and Signifying Practices (pp. 1 -12). London: Sage.

Hall, S. (1997b). The Work of Representation. In Hall, S. (ed.), Representation: Cultural Representations and Signifying Prac- tices (pp. 13 -74). London: Sage.

Hurubean, A. (coord.) (2015). Cuvânt înainte [Foreword]. In Hurubean A. (coord.), Statutul femeii în România comunistă (Politici publice și viață privată) [The Woman's Status in Communist Romania (Public Policies and Private Life] (pp. 7 - 23). București: Institutul European.

Ilovan, O. -R. (2022). Women's Roles, Place Attachment and the Socialist Nation in Cutezătorii Magazine. Representations in Comics Featuring Romanian Communist Pioneers. Journal of Settlements and Spatial P lanning, Special Issue Place Attachment during Territorial Development Challenges , 9, 69 - 95. https://doi.org/10.24193/JSSPSI.06.PADTC

Ilovan, O. -R., Muntean, A. -D. (2 021). Capitolul 1. Introducere. Geografia dezvoltării: o abordare centrată pe om [Chapter 1. Introduction. Development Geography: A People -Centred Approach]. In Ilovan, O. -R., Muntean, A. -D. (eds.), Geografia

Dezvoltării. Abordări centrate pe om în contextul românesc
(pp. 9 -13). Cluj -Napoca: Presa Universitară Clujeană.
Jinga, L. (2015). Gen și reprezentare în România Comunistă: 1944 -
1989 [Gender and Representation in Communist Romania:
1944- 1989]. Iași: Polirom.
Kligman, G. (1998). The Politics of D uplicity. Controlling Reproduction
in Ceauşescu's Romania. Berkeley, Los Angeles, London:
University of California Press.
Law no. 560 concerning the elections for the Assembly of Deputies ,
decree no. 2,219 from the 13th of July 1946. Monitorul Oficial
[Official Monitor], no. 161 from the 15th of July 1946.
Mănarca, A. (1994). Ziua Femeii [Woman's Day]. In Răsunetul , year 6,
no. 1069, Tuesday, the 8th of March 1994.
Massino, J. (2004). Anonimatul femeii în estetica României ceaușiste
[The Anonymity of the Wo man in the Aesthetics of Ceauşescu's
Romania]. In Ciupală, A. (ed.), Despre femei și istoria lor în
România [About Women and Their History in Romania] (pp.
137-157). București: Editura Universității din București.
Massino, J. (2019). Ambiguous Transitions: Gender, the State, and
Everyday Life in Socialist and Postsocialist Romania. New York: Berghahn Books.
Mattissek, A. (2018). Geographic Methods: Discourse Analysis. In
Oxford Bibliographies in Geography . New York: Oxford
University Press. DOI: 10.1093/obo /9780199874002 -0179
Miroiu, M. (2010). 'Not the Right Moment!' Women and the Politics
of Endless Delay in Romania. Women's History Review , 19(4),

575-593.

Miroiu, M. (2020). Drumul către autonomie trece prin cunoaștere [The Road to Autonomy Goes through Kn owledge]. Transilvania, 11 -12, 1- 8. https://doi.org/10.51391/trva.2020.12.01

Moldovan, G. (1979). Tovarăşele noastre de muncă, de viaţă şi ideal [Our Women Comrades in Work, Life and Ideal]. In Ecoul , year 12, no. 1317, Friday, the 3rd of March 1979.

Muntean, A. -D., Colcer, A. -M. (2021). Capitolul 5. Gen și dezvoltare în România [Chapter 5. Gender and Development in Romania]. In Ilovan, O. -R., Muntean, A. -D. (eds.), Geografia Dezvoltării. Abordări centrate pe om în contextul românesc (pp. 143 -213). Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană.

Poenar, F. (1991). Dumneavoastră, femeil e … [You, Women …]. In Răsunetul , year 3, no. 306, Friday, the 8th of March 1991.

Potter, R., Conway, D., Evans, R., Lloyd -Evans, S.L. (2012). Gender, Households and Development. In Potter, R., Conway, D., Evans, R., Lloyd -Evans, S.L., Key Concepts in Dev elopment Geography (pp. 162 -169). London: Sage.

Preda, S. (2014). Patrie Română, țară de eroi! [Romanian Homeland, A Country of Heroes!]. București: Curtea Veche.

Pruitt, S. (2022). Istoria surprinzătoare a femeilor internaționale Zi. Deși Ziua Internațională a Femeii poate fi mai larg Celebrată în străinătate decât în Statele Unite, rădăcinile sale sunt plantate ferm în sol american. Istorie .

https://www.history.com/news/ the-surprising -history -of-

ziua internațională a femeii (accesat 8 septembrie 2022).

Quiroga- Garza, A., Moreno -Bella, E., Matamoros -Lima, JA, Willis,

BG (2021). „Felicitări pentru ziua ta”: Atitudini binevoitoare pe 8 martie în Mexic. Jurnalul de studii de gen.

DOI:10.1080/09589236.2021.1910802

Răsunetul (1990 -2000). Bistriţa- Judeţul Năsăud.

Capitolul 8. Femeile românce în și în afara dezvoltării

269 R

edacţia Descopera.ro (2022). 8 Martie, ziua în care femeile nu

primeau flori şi se luptau pentru nişte drepturi elementare [8th

of March, the Day When Women Did Not Receive Flowers and

Fought for Elementary Rights].

https://www.descopera.ro/istorie/13947933 -8-martie -ziua-

in-care -femeile -nu-primeau -flori- si-se-luptau -pentru -niste -

drepturi -elementare (accessed 24 November 2022).

Rose, G. (2014). Visual Methodologies. An Introduction to

Researching with Visual Materials , 4th ed. London: Sage.

Tanco, T. (2004). Istoria presei românești a județului Bistrița- Năsăud

de la origini până în 2004 [The History of Romanian Press of

the Bistr ița-Năsăud from Its Origins to 2004]. Cluj -Napoca:

Societatea Culturală „Lucian Blaga”.

Teampău, P. (2016). Women Leaders and Lead Workers in Communist

Romania: A Discoursive Approach. euroPOLIS , 10(2), 139 -152.

Teampău, P. (2017). Women’s Role in “Popula r Democracies.”

Mobilization without Emancipation? Analele Universităţii din

Bucureşti. Seria Ştiinţe Politice , XIX(2), 31 -53.

Țiu, I. (2022). Ziua femeii în comunism. Ana Mureșan. Document. Propuneri privind organizarea manifestărilor politico -educative și cultural -artistice pentru sărbătorirea Zilei Internaționale a Femeii în R.S. România [Woman's Day in Communism. Ana Mureșan. Document. Proposals Concerning the Organisation of Political- Educational and Cultural- Artistic Events for Ce lebrating International Woman's Day in the Socialist Republic of Romania]. Arhivele Naționale, Fond CC al PCR – Secția Organizatorică, dos. nr. 11/1989 . http://www.ilariontiu.ro/?p=2252 (accessed 24 November 2022).

UNDP (2022). Human Development Reports: Gender Inequality Index (GII). https://hdr.undp.org/data -center/thematic -composite -indices/gender -inequality -index?utm_source=EN&utm_medium=GSR&utm_content =US_UNDP_PaidSearch_Brand_English&utm_campaign=CENTRAL&c_src=CENTRAL&c_src2=GSR&gclid=Cj0KCQiAnNacBhDvARIsABnDa694uTsnT8JnPtz_aD85Krt6X2uUTNeMQ3E40H429CKlyHtM__vtTW8aAtWUEALw_wcB#/indicies/GII (accessed 12 December 2022).

Verdery, K. (1991). National Ideology Under Socialism: Identity and Cultural Politics in Ceaușescu's Romania. Berkeley: University of California Press.

Vrînceanu, M. (2016). Ziua Femeii în comunism, reflectată în documente de arhivă [The Woman's Day in C ommunism, Reflected in Archive Documents].

https://www.giurgiuveanul.ro/stiri/ziua-femeii-in -comunism -

reflectata -in-documente -de-arhiva/ (accessed 2 3 May 2022).

Wojdemann, KR, Benedetto, C., Grenman, S. (2017). Internaţional

Ziua Femeii – Toate schimbările contează. Acta Obstetricia et Gyne -

cologica Scandinavica, 96(3), 261 -262.

Wood, EA (2017). 23 februarie și 8 martie: Două sărbători care

A depășit Revoluția din februarie. Revista Slavă, 76 (Special

Numărul 3), 1917 -2017, Revoluția rusă o sută de ani

Late r, 732 -740. DOI: https://doi.org/10.1017/slr.2017.181

Yogurtcu, G., Toker, H., Ozkan, I. (2020). Ziua Internațională a Femeii:

Sărbători aparente sau reper istoric al emancipării femeilor. Voprosy Istorii , 12(2), 150 -165.

DOI: 10.31166/ VoprosyIstorii202012Statyi30

[Pagina 272 - Fără text extras]